

70 JAAR

RIJKSWACHT

IN
MEEUWEN - GRUITRODE

Jean BOSMANS

70 jaar Rijkswacht in Meeuwen-Gruitrode

Uitgegeven door

GESCHIED- EN HEEMKUNDIGE KRING

"DE REEINGENOTEN"

i.s.m.

RIJKSWACHTBRIGADE MEEUWEN-GRUITRODE

1990

Gedenkboek uitgegeven ter gelegenheid

van de officiële opening van de nieuwe rijkswachtgebouwen en

van het 70-jarig bestaan van de rijkswachtbrigade Meeuwen-Gruitrode.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, microfilm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever en de auteur.

ISSN 0770 - 4488

D/1990/4219

Vormgeving: Ferdi Geerts (V.Z.W. Museum Kempenland, Lommel)

Druk: PAESEN B.V.B.A., Oplabbeek

Verantwoording

Op zaterdag 15 september 1990 viert de rijkswacht van Meeuwen-Gruitrode haar 70-jarig bestaan als brigade. Deze feestelijkheden vallen samen met het in gebruik nemen van de nieuwe kazerne, gelegen in het centrum aan de rijksweg 719.

Het verhaal van ganse generaties, van zeven decennia volkse geschiedenis wordt in een uniek gedenkboek samengevat. Het geeft een beeld van gendarmen die als vreemden toekomen in het Meeuwen van rond de eeuwwisseling, mensen die een uniform dragen, een vreemde taal spreken, die geen deel uitmaken van het dorps- en verenigingsleven. Het geeft de evolutie weer naar de rijkswachters van vandaag, mensen die deel uitmaken van de gemeenschap en die vanuit deze harmonie de doelstellingen van de rijkswacht, ten dienste van de bevolking trachten waar te maken: de orde te handhaven en de wetten te doen naleven.

De lectuur van dit boek verschaft de lezer plezierige en interessante terugblikken op de jarenlange werking van deze brigade, in al zijn aspecten. De auteur mag trots zijn op dit gedenkboek en al zijn medewerkers.

Naast de brigadeleden druk ik dan ook mijn waardering uit voor de Geschied- en Heemkundige kring, de oud-rijkswachters van de brigade en/of hun familieleden, voor eenieder die spontaan zijn documentatie en hulp ter beschikking heeft gesteld bij de realisatie.

Leve de Rijkswacht, Leve de brigade Meeuwen-Gruitrode.

Rudy GOOS

Kapitein

Districtscommandant

Zeventig jaar rijkswachtbrigade in onze gemeente? Inderdaad! Wat gaat de tijd snel, nietwaar? Wat eens heden was, is voor velen van ons al lang vervlogen tijd. De meeste herinneringen zijn vervaagd, maar dit gedenkboek van "Zeventig jaar Rijkswacht in Meeuwen-Gruitrode" geeft ons de gelegenheid en een goed excuus om even stil te staan en mijmerend terug te kijken.

Als gemeentelijke overheid hebben wij aan deze uitgave graag onze medewerking verleend: enerzijds om de positieve contacten en de samenwerking met "onze brigade" te ondersteunen, anderzijds omdat deze uitgave de rijkswachter van gisteren en vooral die van vandaag in de schijnwerpers plaatst; hij staat duidelijk centraal in dit gedenkboek.

Wij brengen hulde en dank aan allen die aan de samenstelling van dit rijkelijk geïllustreerd gedenkboek hebben meegewerkt. Adjudant Pareyn en de overige leden van de brigade Meeuwen-Gruitrode mogen terecht fier zijn op het eindresultaat. Een speciale vermelding verdient Eerste Wachtmeester Vanderhenst, die het materiaal verzamelde.

Niemand zal het ons kwalijk nemen, dat wij hier ook in het bijzonder onze welgemeende dank overmaken aan de heer Jean Bosmans, voorzitter van de geschied- en heemkundige kring "De Reengenoten" van Meeuwen. Samen met enkele leden heeft hij puik speurwerk verricht naar het verleden van de brigade.

Moge dit gedenkboek een eresaluut zijn aan al de rijkswachters en hun families die hier woonden en werkten en die zich gedurende de voorbije zeventig jaar voor onze veiligheid hebben ingezet. Moge het tevens een uiting van dankbaarheid zijn van heel onze gemeenschap voor hun plichtsgetrouwe inzet vroeger en nu.

Namens de gemeente Meeuwen-Gruitrode wensen wij onze Rijkswachtbrigade een heilvolle toekomst.

Leopold FEYEN

Burgemeester

Verantwoording

Een jaar of zes geleden, toen ik voor een artikel in ons eigen tijdschrift de bevolkingsregisters van Meeuwen rond de eeuwwisseling ter inzage kreeg, werd daarin mijn aandacht getrokken door drie kolonies niet-Meeuwenaren die in onze dorpskom waren neergestreken : de boorlieden, de kloosterzusters en de gendarmen. Meteen zag ik drie nieuwe onderwerpen waarover wij in de volgende nummers van De Reengenoten iets konden schrijven. Ik kon me immers niet voorstellen, dat de aanwezigheid van deze "vreemde vogels" in het geheugen van de Meeuwenaren geen herinneringen had nagelaten. Dat te onderzoeken was de uitdaging. Met de geschiedenis van de boorlieden geraakte ik niet verder dan één interview, met de geschiedenis van de Meeuwense kloostergemeenschap niet verder dan een vaag concept en met de geschiedenis van de rijkswachtbrigade niet verder dan een paar dozijn namen. Daar bleef het bij ...

Tot vorig jaar. Door de bouwplannen van de Rijkswacht in onze gemeente kwam het voorgenomen historisch overzicht van de brigade Meeuwen op onze vergaderingen weer ter sprake. Het mogelijk samenvallen van de 70ste verjaardag van de oprichting van de brigade en de ingebruikneming van de nieuwe gebouwen was een goede aanleiding voor een extra publicatie. Secretaris Quiri Schrooten verkende de mogelijkheden om via samenwerking met de Meeuwense brigade bronnen te kunnen raadplegen en materiaal te verzamelen. In ruil daarvoor zouden wij het concept van de inhoud en de redactie voor onze rekening nemen. Adjudant Pareyn onderzocht het voorstel, vond ons voorlopig concept van de inhoud haalbaar en vertrouwde voor de rest op de goede afloop van het samenwerkingsakkoord. Of die goede afloop er na een jaar vergaderen, corresponderen, interviewen, bronnen raadplegen, puzzelen, herschrijven, enz. gekomen is, laten wij u liever zelf beoordelen.

Bij een lijvig werk als dit past het de opzet wat toe te lichten. Wij zijn ervan uitgegaan dat de ontstaansgeschiedenis van de rijkswachtbrigade in Meeuwen maar een fragmentje is van de ingewikkelde geschiedenis van de Belgische Rijkswacht en dat wij die historische achtergrond chronologisch en overzichtelijk dienden te schetsen om de taak, de werking en de relaties van een landelijke brigade voor een zo breed mogelijk lezerspubliek bevattelijk uit te leggen. Voor die geschiedkundige informatie hebben wij ons vooral gebaseerd op het tweedelige "*GESCHIEDENIS VAN DE RIJKSWACHT*" (1979) van het Algemeen Commando van de Rijkswacht.

Daarnaast hebben wij gepoogd een aantal facetten van het vroeger nogal "*gedirigeerde*" dagelijks leven van de rijkswachter en zijn gezin te belichten. De belangrijkste bronnen hiervoor waren de gesprekken met rijkswachtersvrouwen en -kinderen én de schrijfboeken van hun echtgenoot respectievelijk vader.

Omdat oude foto's meer herinneringen oproepen dan namen - zeker als dat geen vertrouwde namen zijn - hebben wij naar het voorbeeld van de gedenkboeken van andere Limburgse brigades eveneens geprobeerd, een fotorevue te maken van alle bekende en minder bekende rijkswachtersgezichten die de voorbije zeventig jaar in Meeuwen-Gruitrode hebben rondgelopen. Met een schriftelijke oproep, talrijke bijkomende telefoontjes en persoonlijke bezoeken zijn wij daar goeddeels in geslaagd.

Wij hebben er niet aan kunnen weerstaan dit boek ook een heemkundig tintje te geven. Dit lijkt mij verantwoord, omdat de levensvreugde van de rijkswachtersgezinnen mee bepaald werd door het leefmilieu waarin zij tijdelijk of definitief terechtkwamen. Hoe waren zij gehuisvest? Begrepen zij de taal? Wat vonden zij van de volksmentaliteit? Sommige rijkswachterskinderen zijn in Meeuwen geboren, andere gingen er naar school en werden er de eerste keer verliefd, weer andere liggen er begraven.

Die heemkundige uitwijdingen waren wij ook verschuldigd aan een schare wachtende abonnees, die het ontbrekende tweede nummer van de achtste jaargang van de Reengenoten uitzonderlijk in deze bijzondere publicatie opgenomen vinden.

Ten slotte wilden wij u ook met de jarige brigade zelf laten kennismaken, want zowel met als zonder uniform aan willen de rijkswachters van Meeuwen uw vriend worden of blijven.

Dit gedenkboek is uiteraard de vrucht van de samenwerking van velen, toch zou ik er eerst enkelen bijzonder willen bedanken : Adjudant Pareyn, omdat hij nooit aan onze inzet heeft getwijfeld en zelf de hele kopij op diskette heeft gebracht; Eerste Wachtmeester Vanderhenst, die de contactadressen heeft verzameld en de correspondentie heeft gevoerd; de Heer Ferdi Geerts van het Museum Kempenland in Lommel, die zijn computerervaring ten dienst heeft gesteld om van deze uitgave een gemakkelijk lees- en een aangenaam kijkboek te maken; de Heer Quiri Schrooten, die de overlegvergaderingen heeft bijgewoond en de andere Reengenoten, die het engagement van hun voorzitter hebben toegestaan en ondertussen de achterban hebben gerustgesteld. Zonder de medewerking van de diensten van de Generale Staf in Brussel en de diensten van de gemeente Meeuwen-Gruitrode zou de inhoud van dit werk op diverse plaatsen minder grondig zijn uitgewerkt. Zonder de foto's, boeken, documenten en andere voorwerpen die de ex-rijkswachters van Meeuwen of hun familieleden ons in bruikleen hebben gegeven, zouden de rijkswachters in dit boek geen menselijk gezicht hebben gekregen. Zonder gesprekken met tientallen oudere Meeuwenaren, die mij hun herinneringen aan de rijkswacht in Meeuwen spontaan hebben verteld, zou ik het maken van dit boek minder boeiend hebben gevonden.

En zonder uw hand in zijn rug, beste lezer, zou dit boek zijn weg niet hebben gevonden.

Jean BOSMANS

Voorzitter "REENGENOTEN"

BRONNEN

1. Diensten en instellingen

- Generale Staf van de Rijkswacht
 - Directie van de Organisatie
 - Dienst van het Stamboek
- Rijkswachtbrigade Meeuwen-Gruitrode
- Gemeentelijke Diensten

2. Archieven

- Gemeente Meeuwen-Gruitrode
 - Bevolkingsregisters 19e eeuw
 - Gemeenteraadsverslagen 19e eeuw
 - Bevolkingsregisters 1900-1920; 1920-1930
 - Rekeningen van de gemeente 19e eeuw
 - Bundel Verkoop van gronden 1920-1921
 - Bestuurlijk Memoriaal 1839
 - Exposé sur la situation administrative de la province de Limbourg 1839
 - Processen-verbaal van de openbare zittingen van de Provincieraad 1839

3. Gedrukte bronnen

- ALGEMEEN COMMANDO VAN DE RIJKSWACHT (1979). Geschiedenis van de Rijkswacht, 2 dln., Brussel.
- SMET, Werner, Adjudant-chef (1988). Tachtig jaar Rijkswacht te Kessenich. Gemeentelijke drukkerij Kinrooi.
- KLEUTGHEN, Alfons & CUSTERS, Theo Adjudant-chef (1989). 150 jaar Rijkswachtbrigade Overpelt. Genootschap voor Geschiedenis en Volkskunde Overpelt.
- GRAUWELS, Dr. J. (1964). Kroniek van Jan Reynders uit Meeuwen 1789-1802. Hasselt.
- PEETERS, Henri (1985). Het kanton Bree tijdens de Franse Revolutie. V.Z.W. Geschied- en Heemkundige Kring Groot-Bree.
- COMMISSIE DER LANDELIJKE POLITIE SAMENGESTELD BIJ MIN. BESLUIT 10/6/1902. Handboek ten dienste der Gendarmen en andere agenten der rechterlijke politie. Brussel 1906 en 1932.
- LESIGNE, A. (uitg.). De Dienst der gerechtelijke en bestuurlijke politie bij vragen en antwoorden. Ten gebruike van het Belgisch Gendarmeriekorps volgens de theorie van Kapitein C. BERTH. Brussel 1911 en 1940.
- KRIJGSKAARTKUNDIG INSTITUUT (1926). Algemeen Reglement op de Politie, de Tucht en den Inwendigen Dienst der Nationale Gendarmerie. Brussel.

4. Geschreven bronnen (privaat bezit)

- Schrijfboek (1920-1921) BAMS Felix Rémy
- Schrijfboek (1919-1923) WILLEN Petrus Joannes Hubertus
- Schrijfboek (1921-1924) THEUNIS Jean Eduard
- Schrijfboek (1924-1945) BRANTS Cyrille

5. Militaire zakboekjes; Identiteitskaarten; Foto's; Brieven.

6. Vragenlijsten

- Vragenlijst in te vullen door gewezen personeel van de brigade Meeuwen of bloedverwanten.
- Vragenlijst in te vullen door huidig personeel van de brigade Meeuwen-Gruitrode.

8. Gesprekken en interviews met rijkswachters, rijkswachtervrouwen en -kinderen, oudere Meeuwenaren.

INHOUDSTAFEL

- WOORD VOORAF
- VERANTWOORDING
- BRONNEN
- INHOUD
- DEEL 1
 - 1.1. EEN EIGEN GEZICHT
 - ° 1.1.1. Naam
 - ° 1.1.2. Kenteken
 - ° 1.1.3. Uniform
 - ° 1.1.4. Graden
 - ° 1.1.5. Patroon
 - 1.2. TAAK EN ORGANISATIE
 - ° 1.2.1. Algemene taak
 - ° 1.2.2. Gewone werkzaamheden
 - ° 1.2.3. Organisatie
 - 1.2.3.1. Eenheden
 - 1.2.3.2. Bevel
 - 1.2.3.3. Materiaal
 - 1.2.3.3.1. Bewapening
 - 1.2.3.3.2. Mobiliteit
 - 1.2.3.3.3. Communicatie
 - ° 1.2.4. Rijkswacht en Politie
 - 1.2.4.1. Onderscheid
 - 1.2.4.2. Politie opdrachten
 - 1.2.4.2.1. Gerechtelijke politie
 - 1.2.4.2.2. Administratieve politie
 - ° 1.2.5. Relatie met gemeentelijk politiekorps
 - ° 1.2.6. Territoriale Groep Limburg
 - 1.3. BRIGADE MEEUWEN-GRUITRODE
 - ° 1.3.1. Betekenis
 - 1.3.1.1. Hiërarchie
 - 1.3.1.2. Standplaats
 - 1.3.1.3. Getalsterkte
 - 1.3.1.4. Ambtsgebied
 - 1.3.1.5. Aangrenzende brigades
 - 1.3.1.6. Mobiele uitrusting
 - 1.3.1.7. Dienstuivoering
 - ° 1.3.2. Huidig personeel
 - 1.3.2.1. Rijkswachters
 - 1.3.2.2. Burgerlijk personeel
 - ° 1.3.3. Nieuwe rijkswachtgebouwen
 - 1.3.3.1. Ligging
 - 1.3.3.2. Bouwgrond
 - 1.3.3.2.1. Aankoop
 - 1.3.3.2.2. Herkomst
 - 1.3.3.3. Bouwvergunning
 - 1.3.3.4. Architecten
 - 1.3.3.5. Aannemers

- 1.3.3.6. Gebouwen
 - 1.3.3.6.1. Administratief gebouw
 - 1.3.3.6.2. Woningen

- DEEL 2

- 2.1. DE RIJKSWACHT VOOR 1900
 - ° 2.1.1. Les Gens d'Armes
 - ° 2.1.2. Het Ancien Régime
 - ° 2.1.3. De Franse Tijd
 - ° 2.1.4. Het Hollands Regime
 - ° 2.1.5. Het Onafhankelijke België
- 2.2. DE BRIGADE MEEUWEN
 - ° 2.2.1. Oprichting
 - 2.2.1.1. Wat vooraf ging
 - 2.2.1.2. Oprichting
 - 2.2.1.3. Veranderingen in 1923
 - 2.2.1.4. Overzicht Limburgse brigades
 - ° 2.2.2. Installatie
 - 2.2.2.1. Van het front naar de kazerne
 - 2.2.2.2. Installatie
 - 2.2.2.3. Moeizame start
 - 2.2.2.4. Onthaal
 - 2.2.2.5. Gissingen
 - 2.2.2.6. Feiten
 - ° 2.2.3. Eerste Brigade
 - 2.2.3.1. Bronnen
 - 2.2.3.2. De eerste brigadecommandant
 - 2.2.3.3. De eerste brigadiers
 - 2.2.3.4. Eindelijk voltallig
 - 2.2.3.5. Met de kist op de tram
 - ° 2.2.4. Eerste kazerne
 - 2.2.4.1. Huurkazerne
 - 2.2.4.2. Bouwplannen
 - ° 2.2.5. Logies
 - 2.2.5.1. Kostgangers
 - 2.2.5.2. Bij Bertsje Pol
 - 2.2.5.3. Bij Zjaakske Riet
 - 2.2.5.4. Logies 1920-1935
 - ° 2.2.6. Trouwen
 - ° 2.2.7. Mutatie
 - 2.2.7.1. Verandering van woonplaats
 - 2.2.7.2. Beperkte keuze
 - 2.2.7.3. Strafkolonies?
 - ° 2.2.8. Opleiding
 - 2.2.8.1. Artikel 11
 - 2.2.8.2. Theorie Berth
 - 2.2.8.3. Onderricht
 - 2.2.8.4. Examen Eerste Wachtmeester
 - ° 2.2.9. Werk - Salaris - Verlof
 - 2.2.9.1. Bewakingsdienst
 - 2.2.9.2. Dagindeling
 - 2.2.9.3. Exerctie en theorie
 - 2.2.9.4. Salaris
 - 2.2.9.5. Gunstverloven
 - ° 2.2.10. Voorkomen
 - 2.2.10.1. Haar

- 2.2.10.2. Kledij
- 2.2.10.3. Houding
- 2.2.10.4. Taal
- 2.2.10.5. Wapens
- ° 2.2.11. Eerbewijzen - Te bewijzen eer
 - 2.2.11.1. Eretekens
 - 2.2.11.2. Processie
- ° 2.2.12. Pro Justitia
 - 2.2.12.1. Schrijfwerk
 - 2.2.12.2. Misdrijven op het platteland
 - 2.2.12.3. Eerste processen-verbaal
 - 2.2.12.4. Anekdoten
 - 2.2.12.5. Brand
- ° 2.2.13. Tussen 1930 en 1940
 - 2.2.13.1. Een nieuwe kazerne
 - 2.2.13.2. Irma vertelt
 - 2.2.13.3. De mast
 - 2.2.13.4. Stakingen
 - 2.2.13.5. Mobiele Groepen
- ° 2.2.14. In en rond de Tweede Wereldoorlog
 - 2.2.14.1. Mobilisatie
 - 2.2.14.2. Terugtrekking
 - 2.2.14.3. Naar Engeland
 - 2.2.14.4. Versterking
 - 2.2.14.5. Tien woelige jaren
 - 2.2.14.6. Aanvullende machten
 - 2.2.14.7. Op kot
 - 2.2.14.8. Bestrijding banditisme
 - 2.2.14.9. Groep Hasselt 1945
- ° 2.2.15. Periode 1952 -1972
 - 2.2.15.1. Dubbele crash
 - 2.2.15.2. Driespan
 - 2.2.15.3. Sport en ontspanning
 - 2.2.15.4. Groei van de brigade
 - 2.2.15.5. Gemotoriseerd
 - 2.2.15.6. Logementen
 - 2.2.15.7. Feestelijke verhuizing
 - 2.2.15.8. De hoed
- ° 2.2.16. Groep Hasselt
 - 2.2.16.1. Groep Hasselt 1977
 - 2.2.16.2. Groep Hasselt 1990

- DEEL 3

●3.1. TOELICHTING

●3.2. DEFILE

●3.3. BESCHOUWINGEN OVER HET PERSONEEL

- ° 3.3.1. Brigadecommandanten
- ° 3.3.2. Dienstanciënniteit in de brigade Meeuwen
- ° 3.3.3. Herkomst van het personeel
- ° 3.3.4. Komen en gaan
- ° 3.3.5. Lief en leed

- ALFABETISCHE NAMENLIJST

- CHRONOLOGISCHE NAMENLIJST

- OVERZICHT

1333.1	Administratieve afdeling	2210.1	Administratieve afdeling
1333.2	Werkplaats	2210.2	Administratieve afdeling
1333.3	Werkplaats	2210.3	Administratieve afdeling
1333.4	Werkplaats	2210.4	Administratieve afdeling
1333.5	Werkplaats	2210.5	Administratieve afdeling
1333.6	Werkplaats	2210.6	Administratieve afdeling
1333.7	Werkplaats	2210.7	Administratieve afdeling
1333.8	Werkplaats	2210.8	Administratieve afdeling
1333.9	Werkplaats	2210.9	Administratieve afdeling
1333.10	Werkplaats	2210.10	Administratieve afdeling
1333.11	Werkplaats	2210.11	Administratieve afdeling
1333.12	Werkplaats	2210.12	Administratieve afdeling
1333.13	Werkplaats	2210.13	Administratieve afdeling
1333.14	Werkplaats	2210.14	Administratieve afdeling
1333.15	Werkplaats	2210.15	Administratieve afdeling
1333.16	Werkplaats	2210.16	Administratieve afdeling
1333.17	Werkplaats	2210.17	Administratieve afdeling
1333.18	Werkplaats	2210.18	Administratieve afdeling
1333.19	Werkplaats	2210.19	Administratieve afdeling
1333.20	Werkplaats	2210.20	Administratieve afdeling

2210.1	Administratieve afdeling	2210.1	Administratieve afdeling
2210.2	Administratieve afdeling	2210.2	Administratieve afdeling
2210.3	Administratieve afdeling	2210.3	Administratieve afdeling
2210.4	Administratieve afdeling	2210.4	Administratieve afdeling
2210.5	Administratieve afdeling	2210.5	Administratieve afdeling
2210.6	Administratieve afdeling	2210.6	Administratieve afdeling
2210.7	Administratieve afdeling	2210.7	Administratieve afdeling
2210.8	Administratieve afdeling	2210.8	Administratieve afdeling
2210.9	Administratieve afdeling	2210.9	Administratieve afdeling
2210.10	Administratieve afdeling	2210.10	Administratieve afdeling
2210.11	Administratieve afdeling	2210.11	Administratieve afdeling
2210.12	Administratieve afdeling	2210.12	Administratieve afdeling
2210.13	Administratieve afdeling	2210.13	Administratieve afdeling
2210.14	Administratieve afdeling	2210.14	Administratieve afdeling
2210.15	Administratieve afdeling	2210.15	Administratieve afdeling
2210.16	Administratieve afdeling	2210.16	Administratieve afdeling
2210.17	Administratieve afdeling	2210.17	Administratieve afdeling
2210.18	Administratieve afdeling	2210.18	Administratieve afdeling
2210.19	Administratieve afdeling	2210.19	Administratieve afdeling
2210.20	Administratieve afdeling	2210.20	Administratieve afdeling

De afbeelding hierop is een tekening van een gebouw dat in 1871 is gebouwd door de toenmalige burgemeester van Rotterdam, de heer J. van Nieuwenhuis. Het gebouw is nu het voormalige gemeentehuis van Rotterdam.

De afbeelding hierop is een tekening van een gebouw dat in 1871 is gebouwd door de toenmalige burgemeester van Rotterdam, de heer J. van Nieuwenhuis. Het gebouw is nu het voormalige gemeentehuis van Rotterdam.

De afbeelding hierop is een tekening van een gebouw dat in 1871 is gebouwd door de toenmalige burgemeester van Rotterdam, de heer J. van Nieuwenhuis. Het gebouw is nu het voormalige gemeentehuis van Rotterdam.

De afbeelding hierop is een tekening van een gebouw dat in 1871 is gebouwd door de toenmalige burgemeester van Rotterdam, de heer J. van Nieuwenhuis. Het gebouw is nu het voormalige gemeentehuis van Rotterdam.

DEEL 1

De afbeelding hierop is een tekening van een gebouw dat in 1871 is gebouwd door de toenmalige burgemeester van Rotterdam, de heer J. van Nieuwenhuis. Het gebouw is nu het voormalige gemeentehuis van Rotterdam.

De afbeelding hierop is een tekening van een gebouw dat in 1871 is gebouwd door de toenmalige burgemeester van Rotterdam, de heer J. van Nieuwenhuis. Het gebouw is nu het voormalige gemeentehuis van Rotterdam.

Wat is de oorsprong van de naam Rotterdam? De naam Rotterdam is afgeleid van de Rotterdamse Schiedamsche Schiedingsvereniging (RSS), een vereniging van schiedingsleden die in 1871 is opgericht.

Wat is de oorsprong van de naam Rotterdam? De naam Rotterdam is afgeleid van de Rotterdamse Schiedamsche Schiedingsvereniging (RSS), een vereniging van schiedingsleden die in 1871 is opgericht.

Wat is de oorsprong van de naam Rotterdam? De naam Rotterdam is afgeleid van de Rotterdamse Schiedamsche Schiedingsvereniging (RSS), een vereniging van schiedingsleden die in 1871 is opgericht.

1.1. Een eigen gezicht

1.1.1. Naam

Pas na de Eerste Wereldoorlog (!) kreeg de Franstalige Belgische Grondwet een Nederlandse vertaling. Daarin moest - in het hoofdstuk over de Gewapende Macht - het Franse woord *gendarmerie* door een zinvol Nederlands of liever Vlaams equivalent vervangen worden. Nadat de nieuwe term in het Belgisch Staatsblad van 19 december 1925 verschenen was, konden de opschriften van de Vlaamse kazernes van de *Nationale Gendarmerie* overschilderd worden met *RIJKSWACHT*.

Rijkswacht is geen algemeen gebruikt woord in het Nederlandse taalgebied: onze noorderburen gebruiken nog graag de traditionele, eveneens Franse benaming *Ma-rechaussee*. In de Belgische Nederlandstalige gemeenschap behoort *Rijkswacht* tot wat men als de geschreven en gesproken cultuurtaal beschouwt. In de taal uit de volksmond hoort men nog constant spreken over de *gendarmen* en de *gendarmerie*. In Meeuwen-Gruitrode heten de rijkswachters vanouds *zjenderme* of *sjenderme*, een aanpassing van de Franse benaming aan de streektaal. De oorspronkelijk Franse terminologie van de Rijkswacht wordt hier trouwens al twee eeuwen in het dialect overgeleverd, zoals verder nog zal blijken.

1.1.2. Kenteken

Het officiële kenteken van de Rijkswacht, dat hier is afgebeeld, dateert van 30 december 1983. De huidige vormen en kleuren van het schild en het eigenlijke kenteken werden toen vastgelegd. De velden van het diagonaal gedeelde schild zijn respectievelijk koningsblauw en scharlakenrood, met een witte of zilverkleurige zoom. Over het blauwe en het rode veld heen is in de voorgescreven kleur, namelijk wit of zilverkleurig, het traditionele kenteken geplaatst : de *ontploffende granaat*.

Wat is de oorsprong van deze symbolisch geworden figuur, die al sinds de Franse Revolutie als herkenningsteken op alles wat met de Rijkswacht te maken heeft voorkomt. De Franse nationale gendarmen werden vanaf 1792 met handgranaten uitgerust. Dat is niet verwonderlijk, want de Rijkswacht is altijd een militaire macht geweest, en in het Franse leger werden al in de 17de eeuw granaten (*grenades*) gebruikt door de zogenoemde *grenadiers*. Dat waren om hun onverschrokkenheid uitverkozen soldaten die bij een aanval voor de infanteriesoldaten uitliepen om de weg vrij te maken. Hun taak bestond erin handgranaten naar de vijand te werpen.

1.1.3. Uniform

De eerste gedragsregel die dienstdoende gendarmen vroeger werd voorgehouden om zich voor alle verwijten te vrijwaren luidde : "*hunne bediening in uniform uitoefenen*". Het was belangrijk dat zij zich door het dragen van een uniform tegenover ordeverstoorers en wetsovertreders konden legitimeren. De gendarmen moesten in de processen-verbaal "*den naam, de hoedanigheid en de standplaats der officieren, onder-officieren en gendarmen die ze opstellen*" vermelden en bovendien aanduiden "*dat dezen in uniform zijn*".

In de steden en op het platteland waren zij niet de enige al of niet verplichte uniformdragers. Behalve rijkswachters en soldaten droegen ook veldwachters en boswachters, postboden en trambestuurders, priesters en kloosterlingen, dorpsfanfares, schutterijen en bepaalde genootschappen uniformen. Niet dat er veel misverstand kon ontstaan, maar misbruik van *officiële kledijen* was en is nog altijd een zware overtreding. Maakte zich schuldig aan misdrijf : "*Alwie in 't openbaar een ambtsgewaad, een uniform, een eereteken, een lint of ander ordeteeken dat hem niet toekomt, zal hebben gedragen*". (Strafwetboek Art. 228).

Het uniform van de rijkswachter had niet alleen een militaire onderscheidingsfunctie, doch bekleedde de drager ervan ook met een verantwoordelijkheid die hij met zoveel waardigheid op zich moest nemen, dat hij respect afdwong. Het uniform staat nog altijd symbool voor de *onkreukbaarheid* van de rijkswachter. Liever dan een verbale beschrijving van het huidige dienstuniform te geven, tonen wij u een foto ervan.

1.1.4. Graden

Luitenant-generaal

Generaal-majoor

Kolonel

Luitenant-kolonel

Majoor

officieren

Kapitein-commandant

Kapitein

Luitenant

Onderluitenant

Adjudant-chef

Adjudant

onderofficieren

1ste opperwachtmeester

Opperwachtmeester

1ste wachtmeester

Wachtmeester

Brigadier

1.1.5. Patroon

De rooms-katholieke traditie heeft ervoor gezorgd, dat elk beroep of ambt onder de bescherming van op zijn minst één patroonheilige is geraakt. Voor de rijkswachters en de imkers werd dat de H. Ambrosius, wiens feest jaarlijks op 7 december wordt gevierd. De eer van het patronaat over de Rijkswacht heeft hij te danken aan zijn rol als bemiddelaar en orderhandhaver in Milaan.

Ambrosius werd omstreeks 340 n.C. geboren, vermoedelijk in Trier. Hij stamde uit een aanzienlijke Romeinse familie. Zijn vader was een Romeins ambtenaar. In 373 werd Ambrosius tot gouverneur in Noord-Italië benoemd. Zijn standplaats was Milaan, de keizerlijke residentie. Daar moest op dat moment een nieuwe bisschop gekozen worden, maar de rivaliserende partijen - de ariaanse minderheid en de katholieke meerderheid - konden niet tot overeenstemming komen. De jonge magistraat Ambrosius ging ambtshalve de bisschopskeuze in Milaan bijwonen. Het bleek nodig te zijn de orde daar te handhaven. Ambrosius trad op als bemiddelaar. Zijn wijze wel sprekenheid maakte zoveel indruk, dat hijzelf tot bisschop werd aangewezen. Hij was evenwel op dat ogenblik nog maar doopleerling. In acht dagen tijd werd hij evenwel gedoopt, priester gewijd en tot bisschop geconsacreerd.

Ambrosius slaagde erin de positie van de Kerk tegenover haar vijanden te verstevigen en haar zelfstandigheid tegenover de christelijke keizers te verdedigen. Zijn populariteit en zijn invloed waren bijzonder groot. Daardoor kon hij zelfs tegen de katholieke keizer Theodosius opstaan. Die had als vergelding voor de moord op een keizerlijk ambtenaar 6000 inwoners van de stad Thessalonica bij een circusvoorstelling laten afmaken. Ambrosius verbood hem de toegang tot Milaan, sloot hem buiten de kerkelijke gemeenschap en verplichtte hem tot langdurige openbare boetedoening. Naar het voorbeeld van de Griekse kerk voerde Ambrosius als eerste het kerkgezag in het Westen in. Hij overleed op 4 april 397.

Ambrosius is één van de vier Westerse kerkvaders, de andere zijn: Augustinus, Hiëronymus en Gregorius de Grote.

1.2. Taak en organisatie

1.2.1. Algemene taak

De algemene taak van de Rijkswacht in ons land is sinds de wet van 17 april 1798 eigenlijk ongewijzigd gebleven. Destijds werd zij door de Franse overheerser als volgt gedefinieerd : "*Het Korps van de Nationale Gendarmerie is een macht opgericht om binnen de Republiek de ordehandhaving en de uitvoering der wetten te verzekeren.*" In het eerste artikel van de Belgische Wet op de rijkswacht van 2 december 1957 wordt de algemene taak van de Rijkswacht herhaald : "*De Rijkswacht is een openbare macht ingesteld om de orde te handhaven en de wetten te doen naleven.*" In Vlaams journalistiek proza worden de rijkswachters derhalve soms *ordehandhavers* en *dienaren der wet* genoemd. De uitdrukking *arm der wet* heeft te maken met het feit dat de Rijkswacht door andere overheden gevorderd kan worden om *de sterke arm te lenen*. Op de aanwezigheid van rijkswachters wordt ook gezinspeeld met *ooglogen der wet*.

De Belgische Wet op de Rijkswacht bekrachtigt de status van de Rijkswacht als één der krijgsmachten. Voor de uitvoering van haar taak staat zij onder het gezag van:

a) de Minister van Binnenlandse Zaken:

- uitoefening van de administratieve politie
- naleving van wetten en besluiten van algemene politie
- handhaving van de openbare orde

b) de Minister van Justitie:

- uitoefening van de gerechtelijke politie o.a. vervoer en bewaking van gevangenen
- controle op de vreemdelingen
- toezicht op de staatsveiligheid

c) de Minister van Landsverdediging:

- toezicht op militairen buiten hun korps
- opsporen van dienstweigeraars, deserteurs, onregelmatig afwezigen en weerspannelingen
- voorbereiding van de mobilisatie van de strijdkrachten

1.2.2. Werkzaamheden

De concrete werkzaamheden van de Rijkswacht zijn in de loop der jaren moeilijker, riskanter, veelzijdiger en uitgebreider geworden. Dat geldt niet alleen voor haar gewone werkzaamheden, die zij krachtens de wet vervult, maar ook voor de buitengewone interventies waartoe zij gevorderd kan worden. De gewone ambtsverrichtingen beogen de medeburgers te helpen en te beschermen in de geest van de Belgische wetten. In onze multiraciale en mobiele samenleving, met een verfijnde en dynamische wetgeving, wordt de Rijkswacht steeds vaker geconfronteerd met levensgevaarlijke en uitdagende zware criminelen, terwijl de lichte criminaliteit en de jeugddelinquentie zorgwekkend toenemen. De tijd dat de rijkswachters nog "hoef-

slags", kuierend of fietsend op patrouille gingen is definitief voorbij. De gewijzigde omstandigheden hebben een grondige vernieuwing van de opleiding, een verbetering van de organisatie, de oprichting van gespecialiseerde eenheden en de modernisering van het materieel noodzakelijk gemaakt. De laatste jaren worden ook de moderne communicatiemiddelen en technologieën intensiever benut om andere accenten te leggen, zoals informatie, educatie, preventie en public relations. Voor goedwillende burgers hoeft de rijkswachter geen boeman te zijn.

1.2.3. Organisatie

1.2.3.1. Eenheden

"De leden van de Rijkswacht hebben bevoegdheid over het gehele grondgebied van het rijk." (Wet op de Rijkswacht Art. 15). Daartoe is het rijk verdeeld in 5 **GEBIEDEN**: Brabant, Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen, Antwerpen - Limburg, Henegouwen - Namen, Luik - Luxemburg. Elk gebied telt zoveel **Territoriale GROEPEN** als provincies, samen 9. Daarnaast zijn er 5 **Mobiele GROEPEN**, één voor elk gebied, gestationeerd te Brussel, Gent, Antwerpen, Luik en Charleroi. De Brabantse Mobiele Groep wordt het "Mobiel Legioen" genoemd. Elke provincie of Territoriale Groep is verdeeld in een aantal **DISTRICTEN**. Zo een district beschikt over een transmissiecentrum en wordt bemand door een kleine staf. In elk district is bovendien een bewakings- en opsporingsbrigade (**BOB**) werkzaam. Elk district heeft een aantal **BRIGADES**. De sterkte van de brigades verschilt volgens dienstvereisten, doch bedraagt nooit minder dan 7 man. De gewone brigadeleden zijn gegradueerden en rijkswachters.

1.2.3.2. Bevel

De Rijkswacht staat onder het bevel van de *Commandant van de Rijkswacht*, een opperofficier. Aan het hoofd van elk Gebied staat een *gebiedscommandant*, een kolonel. Elke Territoriale Groep wordt bevolen door een *groepscommandant*: een kolonel voor de Territoriale Groepen, een luitenant-kolonel voor de Mobiele Groepen. Het Mobiel Legioen wordt aangevoerd door een kolonel. De bevelhebber van een District is de *districtscommandant*, een lager officier of een majoor. De *brigadecommandant* is in principe een adjudant-chef of een adjudant.

1.2.3.3. Materiaal

1.2.3.3.1. Bewapening

"In de uitoefening van hun functie mogen de leden van de Rijkswacht, in geval van volstreekte noodzakelijkheid, gebruik maken van blanke wapens of vuurwapens :

- 1) Wanneer tegen hen zelf gewelddaden of feitelikheden worden gepleegd
- 2) Wanneer zij het door hen bezette terrein of de hun toevertrouwde posten of personen op geen andere wijze kunnen verdedigen." (Art. 19 par. 1).

Blanke wapens

Onder "blanke wapens" verstaat men wapens van blinkend metaal, die eertijds gebruikt werden om in een man-tegen-man-gevecht de tegenstander door houwen, steken, e.d. uit te schakelen. Ze worden gemakkelijks ingedeeld naar de gebruikwijze. De houwapens zijn de sabels en de zwaarden. De steek-of stootwapens zijn de dolken, de bajonetten en de rapieren. De bekendste slagwapens zijn de strijdvliegels, de knotsen en de strijdbijlen. Tot de werpwapens rekent men de werpbijlen en de metalen speren. De wellicht grootste groep zijn de stokwapens zoals pieken, lansen, spiesen en hellebaarden. Van dit uitgebreid historisch arsenaal behoorden alleen de yatagandolk en de sabel tot de individuele bewapening van de rijkswachter te voet en te paard. Nu zijn ze vervangen door de gummiknuppel (korte matrak) en de wapenstok (lange matrak).

Vuurwapens

De rijkswachters van de territoriale eenheden zijn gewapend met pistolen, machinepistolen en riot guns. Mobiele eenheden betrokken bij oorlogsverrichtingen worden uiteraard met zwaarder geschut uitgerust.

1.2.3.3.2. Mobiliteit

Mobiliteit is in de misdadbestrijding essentieel geworden. Bovendien eisen mobiele burgers van de rijkswacht een alsmaar snellere *service*.

Door het KB van 23 januari 1933 werd de eerste Bijzondere Wegpolitie (BWP), bestaande uit motorrijders, opgericht. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden de eerste Mobiele Compagnies samengesteld. Deze compagnies, nog afhankelijk van het Ministerie van Openbare Werken, beschikten over automobielen.

Op 26 februari 1949 werd een nieuwe eenheid BWP opgericht en ingedeeld bij de Rijkswacht. In 1953 werden de rijkswachters-motorrijders van de BWP (*zwaantjes*) ter beschikking gesteld van de Territoriale Groepen.

De brigades kregen hun eerste combi's in 1965. Nagenoeg terzelfder tijd werd in de schoot van de BWP een Bijzondere Autowegenpolitie opgericht, voorzien van snelle personenauto's (BMW's) en helikopters (Alouette II).

De territoriale eenheden beschikken thans over personenauto's, minibussen en kantoorvrachtwagentjes. De mobiele eenheden zijn uitgerust met de ons vertrouwde pantserauto's en sproeiwagens. Voor toezicht vanuit de lucht en voor evacuatie van gewonden gebruikt de Rijkswacht helikopters met kamera's en medische apparatuur aan boord. Het Koninklijk Motorrijderseskorte dateert van 1960.

1.2.3.3.3. Communicatie

Snel, efficiënt en gecoördineerd optreden van de Rijkswacht is ondenkbaar geworden zonder de moderne communicatiemiddelen. De tijd dat de informatie-uitwisseling tussen brigade en district of brigades onderling nog volledig via persoonlijk contact gebeurde is lang voorbij en ook de burgers hoeven voor een interventie-oproep de rijkswachters niet meer persoonlijk te "gaan halen".

Pas na de Tweede Wereldoorlog is de Rijkswacht de mogelijkheden van de radio- en telecommunicatie geleidelijk intensiever gaan benutten. De walkie-talkie is een belangrijk wapen van de rijkswachter geworden. De manschappen binnen en buiten de kazerne staan nu permanent in verbinding met het transmissiecentrum van hun district. Alle patrouillevoertuigen hebben radioverbinding. Vanaf 1 december 1969 werden de muurtelefoons in gebruik genomen. Ook de computertechnologie deed haar intrede. Vanaf 1974 werd gewerkt aan de installatie van terminals in de districten en de groepen waarmee ze de computer van de Generale Staf kunnen raadplegen.

1.2.4. Rijkswacht en politie

1.2.4.1. Onderscheid

Politie betekent eigenlijk staatszorg. Naargelang van de taken die de overheid als haar zorg beschouwt, onderscheidt men verschillende takken van politie, b.v. gezondheids-politie, milieupolitie, verkeerspolitie, zedenpolitie, bouwpolitie, veiligheidspolitie, enz. De overheid kwijt zich van haar politietaken d.m.v. politieverordeningen, het oprichten van instellingen en het belasten van bijzondere ambtenaren met toezicht.

De RIJKSWACHT is eveneens een openbare macht, ingesteld om de orde te handhaven en de wetten te doen naleven. Zij is nog altijd één van de krijgsmachten en heeft bijgevolg bijzondere taken in de landsverdediging, zoals toezicht op de uit hun korps afwezige militairen en de medewerking aan de voorbereiding van de mobilisatieverrichtingen. De POLITIE maakt deel uit van de openbare macht, maar zij is geen krijgsmacht. Zij is de niet-militaire overheidsdienst voor openbare orde en veiligheid. "*Zij wordt verdeeld in administratieve en gerechtelijk politie*" (Wetboek van Misdrijven en Straffen - Decreet van 25 december 1795).

1.2.4.2. Politionele opdrachten

1.2.4.2.1. Gerechtelijke Politie

"*De gerechtelijke politie spoort de misdaden, de wanbedrijven en de overtredingen op, zamelt de bewijzen ervan in en levert de daders over aan de rechtbanken, belast met ze te straffen.*" (Wet van Strafvordering - Art. 8). De gerechtelijke politie wordt o.l.v. de Minister van Justitie uitgeoefend door de Procureurs des Konings en hun substituten. "*(De gerechtelijke officieren en agenten) staan onder het gezag en het toezicht van de*

Prokureur-Generaal en onder leiding van de Prokureur des Konings." (Wet van 7 april 1919 tot instelling van gerechtelijke officieren en agenten bij de parketten).

- » Sommige rijkswachters zijn tegelijkertijd ambtenaar van gerechtelijke politie. "*De officieren, evenals de onderofficieren die een brigade bevelen of ten minste de graad van opperwachtmeester hebben zijn officier van gerechtelijke politie, hulpofficier van de Prokureur des Konings en van de Krijgsauditeur.*" (Wet op de Rijkswacht van 2 december 1957 - Art. 16).

1.2.4.2.2. Administratieve Politie

De administratieve politie heeft tot taak de handhaving van de openbare orde, veiligheid en rust op elk punt van het land. Zij wordt o.l.v. de Minister van Binnenlandse Zaken, op provinciaal vlak uitgeoefend door provinciegouverneurs en arrondissementencommissarissen en op gemeentelijk vlak door de burgemeesters.

- » "*De voor de handhaving der orde wettelijk verantwoordelijke administratieve overheden treden ten opzichte van de Rijkswacht op door middel van vorderingen.*" (Wet op rijkswacht van 2 december 1957 - Art. 44).

1.2.5. Relatie met gemeentelijk politiekorps

"*Elke gemeente heeft een gemeentelijk politiekorps.*" (Gemeentewet - Wet van 11 februari 1986 op de gemeentepolitie - Art. 153). Meeuwen-Gruitrode heeft dus niet alleen een rijkswachtkorps maar ook een gemeentelijk politiekorps.

"*De gemeentepolitie maakt deel uit van de openbare macht; zij is stedelijk of landelijk.*" (Gemeentewet - Wet van 11 februari 1986 op de gemeentepolitie - Art. 154). De gemeentepolitie van Meeuwen-Gruitrode is landelijk. Op dit ogenblik gebeurt het politietoezicht in 256 van 589 Belgische gemeenten door veldwachters. De 256 landelijke politiekorpsen (46 % van het grondge-

bied) tellen 850 veldwachters en zijn verdeeld in 28 brigades. De landelijke politie van Meeuwen-Gruitrode vormt één brigade met die van Hamont-Achel, Bocholt, Kinrooi, Opglabbeek, As, Zutendaal, Ham en Hechtel-Eksel. Brigadecommissaris is Jan Goossens van Bocholt. "*Een landelijk politiekorps bestaat ofwel uit een hoofdveldwachter en een of meer veldwachters ofwel uit één enkele veldwachter, hierna enige veldwachter genoemd.*" (Gemeentewet - Wet van 11 februari 1986 op de gemeentepolitie - Art.181). "*De opdrachten van een gemeentelijk politiekorps zijn zowel van aministratieve en preventieve als van gerechtelijke en repressieve aard.*" (Gemeentewet - Wet van 11 februari 1986 - Art. 153).

Vordering van de Rijkswacht: "Bij oproer, kwaadwillige samenscholingen of ernstige en nakende bedreigingen van de openbare orde, kan de burgemeester of de persoon die hem vervangt, met het oog op de handhaving of het herstel van de openbare rust, de gewapende macht (= Rijkswacht) opvorderen. Deze moet zich schikken naar de vordering." (Gemeentewet - Wet van 11 februari 1986 op de gemeentepolitie - Art. 158).

1.2.6. Territoriale Groep Limburg

De provincies Antwerpen en Limburg vormen samen één van de 5 gebieden waarin het Rijk verdeeld is. De Territoriale Groep van de provincie Limburg beslaat 5 districten: Genk, Hasselt, Leopoldsburg, Maaseik en Tongeren. De hoofdplaats van de Limburgse Territoriale Groep is Hasselt.

Het district Maaseik telt 6 brigades, gevestigd in Bree, Dilsen, Kinrooi, Maaseik, Maasmechelen en Meeuwen. De aangrenzende districten zijn Genk, Hasselt en Leopoldsburg. Het district Genk heeft maar 4 brigades : Bilzen, Genk, Lanaken en Opglabbeek. Het district Hasselt heeft 7 brigades : Diepenbeek, Gingelom, Hasselt, Herk-de-Stad, Heusden-Zolder, Houthalen-Helchteren en St.-Truiden. Het district Leopoldsburg heeft zelfs 8 brigades: Beringen, Hamont-Achel, Hechtel-Eksel, Leopoldsburg, Lommel, Overpelt, Peer en Tessenderlo. Het niet aangrenzende district Tongeren heeft 7 brigades: Alken, Borgloon, Heers, Kortesseem, Riemst, Tongeren en Voeren.

1.3. De brigade Meeuwen-Gruitrode

1.3.1. Betekenis

1.3.1.1. Hiërarchie

De brigade Meeuwen-Gruitrode behoort tot het district MAASEIK, de territoriale groep HASSELT en het gebied ANTWERPEN-LIMBURG.

1.3.1.2. Standplaats

Zij heeft haar standplaats in de fusiegemeente Meeuwen. De kazerne ligt in het centrum aan rijksweg 719.

1.3.1.3. Getalsterkte

De brigade telt momenteel 10 leden : 1 hoofdonderofficier, 1 keuronderofficier en 8 onderofficieren.

1.3.1.4. Ambtsgebied

Voor de brigade Meeuwen-Gruitrode is dat het grondgebied van de gemeente Meeuwen-Gruitrode, die 5 deelgemeenten telt : Meeuwen, Wijshagen, Ellikom, Gruitrode en Neerglabbeek.

– Gerechtelijke indeling:

- - Vredegerecht: Bree
- - Politierechtbank: Maaseik
- - Correctionele rechtbank: Tongeren
- - Arbeidsrechtbank: Tongeren
- - Rechtbank van Koophandel: Tongeren

– Oppervlakte van de gemeente per deelgemeente:

- - Meeuwen 3248 ha 71 a 31 ca
- - Wijshagen 1322 ha 1 a 26 ca
- - Ellikom 573 ha 76 a 37 ca
- - Gruitrode 3686 ha 52 a 11 ca
- - Neerglabbeek 295 ha 36 a 52 ca
- - Totaal 9126 ha 37 a 57 ca

– Bevolking:

- Op 31 december 1989 waren er 11381 inwoners, waarvan iets meer dan 1 % met een vreemde nationaliteit, voornamelijk Nederlanders en Amerikanen. De bevolkingsdichtheid bedraagt nagenoeg 120 inw./km.

1.3.1.5. Aangrenzende brigades

De aangrenzende brigades zijn : in het noorden de brigade Bree, in het oosten de brigade Maaseik, in het zuiden de brigade Opglabbeek en de brigade Houthalen-Helchteren, in het westen de brigade Peer.

1.3.1.6. Mobiliteit

Door de geleidelijke vermindering van het aantal brigades zijn de meeste ambtsgebieden uitgestrekter geworden. Om efficiënt te kunnen werken zijn de brigades uitgerust met moderne transportmiddelen. De brigade Meeuwen-Gruitrode beschikt thans over twee combi's (VW Transporter benzine en turbo diesel) en een personenauto (VW Golf GTI), alle met radioverbinding.

1.3.1.7. Dienstitvoering

Mobiele Permanentie : de vaste permanentie d.w.z. de permanente dagdienst (24 uur op 24 uur) voor planton en patrouille van de afzonderlijke brigades op hun eigen grondgebied werd in 1965 door de Mobiele Permanentie vervangen. Elk district is in een aantal zones verdeeld. Het district Maaseik heeft 3 zones. De brigade Meeuwen-Gruitrode vormt met de brigade Bree één zone. Per zone draait er continu een ploeg van twee man die tussenkomen over het gehele grondgebied van de zone. De mobiele permanentiedienst wordt uitgevoerd in beurten van 8 uren : 6 u - 14 u, 14 u - 22 u en van 22 u - 6 u.

Plantondienst : Het brigadegebouw is enkel toegankelijk tijdens de kantoortijd : van maandag tot en met vrijdag van 8 uur tot 12 uur en van 15 uur tot 19 uur. Buiten de kantoortijd en tijdens het weekend kan men de muurtelefoon aan het rijkswachtgebouw gebruiken of rechtstreeks telefoneren naar de permanentiedienst in de district-hoofdplaats Maaseik.

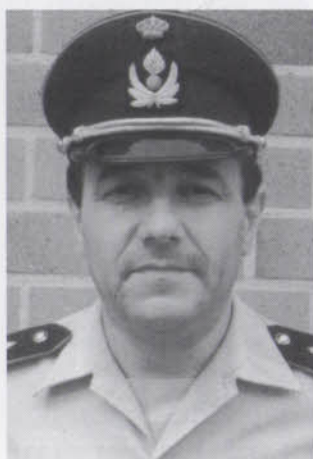

1.3.2. Huidig personeel

1.3.2.1. Rijkswachters

Adjudant: Jos PAREYN; 1e Opperwachtmeester: Jan SCHONKEREN; 1e Wachtmeester : Jacques VANHOEF, Livinus VAN ENDERT, Alfons BECKERS, François MEUS, Michel VANDERHENST, Jos CUSTERS, Marc LEMMENS, Patrick UL-RICHS.

Brigadecommandant **Jos PAREYN** werd op 29 januari 1952 in Maaseik geboren. Hij bracht zijn jeugd jaren in Bree door. Na middelbaar onderwijs in Bree en Genk trok hij naar de rijkswachtschool in Brussel. Zijn stage deed hij in Genk. Adjudant Pareyn heeft al een veelzijdige loopbaan bij de Rijkswacht achter de rug. Op 22 januari 1973 werd hij ingelijfd bij de 6 Mobiele Groep in Brussel. Tien maanden later, 5 november 1973, werd hij naar de brigade St.-Kwintens-Lennik (Brabant) gestuurd. Daar bleef hij tot begin april 1977. Van 4 april 1977 tot 28 juli 1980 verbleef hij in het Provoost Detachement te Kempen (BRD). Vervolgens was hij als mecanicien werkzaam bij de helikopters van de Rijkswacht te Brasschaat, dit tot 19 juli 1982. Voor hij op 11 april 1988 in Meeuwen-Grutrode tot commandant werd aangesteld, had hij al 6 jaar ervaring als tweede commandant in Leopoldsburg (19 juli 1982 tot 11 april 1988). Jos Pareyn trouwde in Meeuwen op 26 mei 1978 met Lieve Bergmans. Zij hebben geen kinderen. In zijn vrije tijd sport en computert hij. Commandant Pareyn is spelend lid van de veteranen-volleybalclub in Meeuwen-Grutrode. Bovendien houdt hij zich bezig met pistoolschieten en behaalde enkele overwinningen in wedstrijden georganiseerd door binnen- en buitenlandse politiediensten.

PAREYN, Joseph, Marie, Leonard

Geb. Maaseik (L) 29 januari 1952

X Meeuwen (L) 26 mei 1978

met **BERGMANS** Godelieve

Geb. Bree (L) 24 januari 1953

Toetreding Rijkswacht : 1 september 1970

Brigade **MEEUWEN-GRUITRODE** : van 11 april 1988 tot heden

Graad : Adjudant

Gekomen van de brigade Leopoldsburg

Adres : Reppelerweg 98 - 3598 BOCHOLT.

1.3.2. Huidig personeel

1.3.2.1. Rijkswachters

10WM Jan SCHONKEREN zag het levenslicht in Neerpelt op 15 april 1954. Hij groeide op in Bocholt en volgde Economie aan het St.-Michielscollege in Bree. Na de Rijkswachtschool in Brussel en stage in Leopoldsborg begon zijn carrière op 2 september 1974 bij de 2 Mobiele Groep in Antwerpen. Zijn eerste brigade was die van Turnhout. Daar bleef hij van 22 juli 1975 tot zijn mutatie naar de brigade Meeuwen-Grutrode op 23 april 1979. Als rijkswachter is Jan Schonkeren ook lid van de Syndikale Federatie van de Belgische Rijkswacht, waarin hij de gedreven voorzitter van de Regionale Antwerpen-Limburg-Provoost is. Jan is niet alleen sociaal maar ook muzikaal en sportief. Als hij in zijn vrije tijd niet gitaar aan het spelen is, kom je hem wellicht ergens in de buurt

van zijn woning in Meeuwen lopend of joggend tegen. Om hem te zien windsurfen of skiën moet je elders gaan. Jan Schonkeren en zijn vrouw Maria Janssens huwden op 7 december 1973 in Grote-Brogel. Zij hebben een dochter van 13, Vanessa, en een zoon van 12, Kurt.

SCHONKEREN, Jan

Geb. Neerpelt (L) 15 april 1954

X Grote-Brogel (L) 7 december 1973

met JANSSENS, Maria

Geb. Grote-Brogel (L) 23 mei 1955

Toetreding Rijkswacht : 4 september 1972

Brigade MEEUWEN-GRUITRODE : van 23 april 1979 tot heden

Graad : Eerste Opperwachtmeester

Gekomen van brigade Turnhout

Adres : Heidestraat 22 - 3578 MEEUWEN-GRUITRODE.

Jacques VANHOEF, nu 1 WM, kwam op 31 januari 1948 ter wereld in Maaseik, waar hij opgroeide en school volgde. Na het middelbaar onderwijs ruilde hij het knapkoekstadje voor Brussel, omdat hij rijkswachter wilde worden. In het Mobiel Legioen leerde hij o.a. paardrijden. Na een paar jaar brigade Brussel (1970-1972) belandde Jacques in de brigade Meeuwen-Grutrode. Hij was ondertussen op 3 juli 1970 in Ophoven getrouwd met Christina Roex. Het gezin werd uitgebreid met twee kinderen : Marc nu 19, en Luc nu 17. Jacques had het in het rustige Meeuwen blijkbaar naar zijn zin, want hij bouwde er een huis in de Heerstraat, waar hij zich nu in zijn vrije tijd met (biologisch?) tuinieren kan bezighouden. Gezonde lucht en geregeld zwemmen verklaren zijn goede fysieke conditie.

VANHOEF, Jacques, Hubert, Ghislain

Geb. Maaseik (L) 31 januari 1948

X Ophoven (L) 3 juli 1970

met ROEX Christina

Geb. Ophoven-Kinrooi (L) 5 oktober 1949

Toetreding Rijkswacht : 1 december 1966

Brigade MEEUWEN-GRUITRODE : van 8 mei 1972 tot heden

Graad : Eerste Wachtmeester

Gekomen van de brigade Brussel

Adres : Heerstraat 7 - 3578 MEEUWEN-GRUITRODE.

Eerste Wachtmeester **VAN ENDERT** werd geboren in Lommel op 6 oktober 1948. Zijn welluidende voornaam Livinus is de verlatijnste vorm van een mooie Vlaamse naam Lieven, uit "lief-win" d.w.z. goede vriend. Livinus ging naar school in Mol. Via militaire dienst werd hij opgenomen bij de Rijkswacht. De opleiding daarvoor gebeurde in Brussel en Gent. Als rijkswachter kan hij terugblikken op een lange staat van dienst. Op 8 mei 1972 begon hij als wachtmeester in de rijkswachtbrigade Meeuwen-Grutrode. Op 26 maart 1980 werd hij tot 1 WM bevorderd. Livinus woont in Grutrode. Zijn echtgenote Hetty Borrenbergs is van Luyksgestel. Hun kinderen heten Petra (20) en Cindy (16). Met vrije tijd heeft Livinus geen probleem. Als het weer meezit werkt hij in de tuin en als het weer tegenzit werkt hij aan zijn postzegelverzameling. Ook in de conditietraining houdt hij van afwisseling : nu eens rustig wandelen of joggen, dan weer uitgelaten schaatsen of surfen.

VAN ENDERT, Livinus, Ludovicus
Geb. Lommel (L) 6 oktober 1948
X Luyksgestel (Nl) 13 december 1969
met **BORRENBERGS Hetty**
Geb. te Luyksgestel (Nl.) 19 augustus 1947
Toetreding Rijkswacht : 30 maart 1967
Brigade **MEEUWEN-GRUITRODE** : van 8 mei 1972 tot heden
Graad : Eerste Wachtmeester
Gekomen van de 2 Mob. Gp. te **WILRIJK**
Adres : Bremstraat 1 - 3578 **MEEUWEN-GRUITRODE**

Alfons BECKERS begroette het leven in Bree op 21 augustus 1951. In zijn adolescentie volgde hij een opleiding aan het Technisch Instituut Sint-Michiël in Bree. Op 24 juni 1970 ging hij bij de Rijkswacht. Sedert 26 juni 1983 is Alfons Eerste Wachtmeester. Samen met Michel Vanderhenst kwam hij op 9 januari 1978 naar de brigade Meeuwen-Gruitrode. Zijn vorige standplaats was Hasselt. In zijn vrije tijd verdedigt Fons de kleuren van voetbalclub FC Cauberg, waarvan hij bovendien bestuurslid is. Tevens kan je hem per renfiets tegenkomen op Vlaamse wegen. Hij kan je ook vertellen hoe je met waak- en verdedigingshonden moet omgaan. Alfons Beckers is getrouwd met Maria Bosmans van Gruitrode. Ze hebben een dochter van 15, Diane, en een zoon van 9, Arno.

BECKERS, Alfons, Gerard

Geb. Bree (L) 21 augustus 1951

X Opitter (L) 15 december 1972

met BOSMANS, Maria

Geb. Gruitrode (L) 18 mei 1953

Toetreding Rijkswacht 24 juni 1970

Brigade MEEUWEN-GRUITRODE : van 9 januari 1978 tot heden

Graad : Eerste Wachtmeester

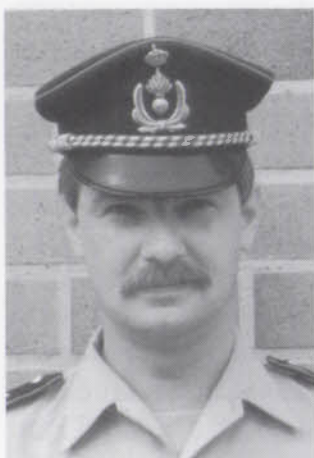
Gekomen van de brigade Hasselt

Adres : Caubergstraat 65 - 3692 BREE (Opitter).

François MEUS is ook geen echte Kempenaar : zijn wieg stond aan de Maas. Hij werd geboren in Maaseik op 26 februari 1952 en hij groeide op in Beek (Bree). Met een technische opleiding niveau middelbaar onderwijs vond hij werk in het metaalconstructiebedrijf LAG in Bree. Blijkbaar ontdekte François na enige tijd een hogere roeping : de Rijkswacht. Voor zijn opleiding moest hij naar Brussel en Gent. Hij liep stage in Brussel en Lot (Brabant). Op 2 september 1974 verliet hij het Mobiel Legioen in Brussel en werd in de brigade Meeuwen-Grutrode ingelijfd. Een half jaar voordien was hij in St.-Huibrechts-Lille getrouwd met Mia Achten. François en Mia wonen in Bree. Zij hebben twee kinderen : Evi (13) en Elvi (8). Op sociaal vlak houdt François zich intens bezig met vakbondswerking. Hij is voorzitter van de SFBR afdeling Maaseik en redacteur van het tijdschrift "Het Maaseiker Gendermke". De rest van zijn vrije tijd besteedt hij aan tuinieren, wandelen en hondenverzorging.

MEUS, François, Jean, Leon
Geb. Maaseik (L) 26 februari
X St.-Huibrechts-Lille (L) 8 maart 1974
met ACHTEN, Maria
Geb. St.-Huibrechts-Lille (L) 9 juni 1952
Toetreding Rijkswacht : 28 september 1970
Brigade MEEUWEN-GRUITRODE : van 2 september 1974 tot heden
Graad : Eerste Wachtmeester
Gekomen van Mobiel Legioen Brussel (BR)
Adres : Maalbosstraat 18 - 3690 BREE

Op 7 juli ll. was het zesendertig jaar geleden, dat in het 1000-jarige Lommel de naam van Eerste Wachtmeester Michel, Emma, Guillaume **VANDERHENST** in het register van de burgerlijke stand werd opgeschreven. Daar, in Lommel, heeft Michel Vanderhenst zijn kinderjaren doorgebracht en middelbaar onderwijs gevolgd. Vanaf 28 maart 1973 volgde hij in Antwerpen de opleiding van de Rijkswacht. Voor hij op 9 januari 1978 naar de brigade Meeuwen-Grutrode kwam, "stond" hij in Vilvoorde, waar zijn beroepsloopbaan op 27 oktober 1975 begon. Op 26 juni 1986 werd hij tot Eerste Wachtmeester bevorderd. Michel Vanderhenst houdt van warme Zuid-amerikaanse muziek en dansen. Dansen, fietsen en volleybal zorgen ervoor dat deze temperamentvolle rijkswachter in goede fysieke conditie blijft. Met zijn collega Jan Schonkeren zetelt hij in het dagelijkse bestuur van de Regionale Antwerpen-Limburg-Provoost van de Syndikale Federatie van de Belgische Rijkswacht. Hij is sekretaris van deze VZW. Daarnaast is hij ook schatbewaarder van de VZW Museum Kempenland in Lommel. Michel Vanderhenst woont in Lommel, waar hij op 5 maart 1976 trouwde met Gerda Knoop. Zij hebben twee kinderen : Annick (12) en Philippe (9).

VANDERHENST, Michel, Emma, Guillaume

Geb. Lommel (L) 7 juli 1954

X Lommel (L) 5 maart 1976

met **KNOOP, Gerda**

Geb. Lommel (L) 24 november 1956

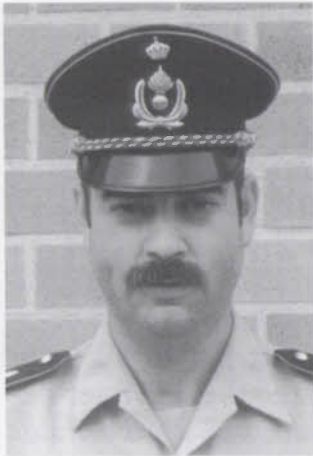
Toetreding Rijkswacht : 28 maart 1973

Brigade **MEEUWEN-GRUTRODE** : van 9 januari 1978 tot heden

Graad : Eerste Wachtmeester

Gekomen van de brigade Vilvoorde (BR)

Adres : Einde 10 - 3900 **LOMMEL**.

Jos CUSTERS werd in Kaulille geboren op 16 mei 1953. Na lager onderwijs in zijn geboortedorp ging hij naar het Technisch Instituut St.-Michiel in Bree. Voor hij bij de rijkswacht ging, werkte hij vijf jaar in de fabriek van Picus in Nederland. Op 28 juni 1973 begon hij in Brussel aan de opleiding voor rijkswachter. Twaalf maanden later ging hij over naar de 2 Mob. Gp. in Wilrijk. Tijdens zijn verblijf daar werd hij een paar maanden afgedeeld naar de brigade Gent. Op 2 april 1975 : overgang naar het Veiligheidsdetachement van de Nationale Luchthaven te Zaventem. Twee jaar later kreeg Jos zijn mutatie naar een Limburgse brigade : Bilzen. Daar stond hij van 11 juli 1977 tot 4 januari 1982, de datum van zijn overgang naar de brigade Meeuwen-Grutrode. Jos Custers woont in

Bocholt. Hij is getrouwd met Lizette Cops van Bilzen. Zijn dochters heten Sandra, Sabine, Ine en Anka. In zijn vrije tijd houdt hij zich bij voorkeur met rustige hobby's bezig : wandelen, vissen en naar de sterren kijken.

CUSTERS, Jos

Geb. Kaulille (L) 16 mei 1953

X Kaulille (L) 31 oktober 1986

met COPS, Lizette

Geb. Bilzen (L) 31 oktober 1951

Toetreding rijkswacht : 28 juni 1973

Brigade MEEUWEN-GRUITRODE : van 4 januari 1982 tot heden

Graad : Eerste Wachtmeester

Gekomen van brigade Bilzen (L)

Adres : Lillerbaan 174 - 3599 BOCHOLT

1.3.2.1. Burgerlijk personeel

Tot 1986 was het administratief van de brigades en andere detachementen een bijeenkomst maar allereerst een bijeenkomst van het personeel. Op 13 februari 1986

Marc LEMMENS is afkomstig van Gerdingen, waar hij zich op 31 juli 1956 voor het eerst aan de wereld liet zien. Na middelbaar onderwijs in Hechtel en Genk, wist hij waar zijn roeping lag. Hij trok naar de rijkswachtschool. Marc kreeg zijn opleiding bij de 2 Mob. Gp. Antwerpen. Op 27 maart 1975 werd hij brigadier. Daarna, 24 september 1975 verhuisde hij voor vier jaar naar Brussel. Tot 9 januari 1978 maakte hij er deel uit van het Mobiel Legioen. De volgende twee jaar was hij lid van het Veiligheidsdetachement van de Nationale Luchthaven te Zaventem. Ondertussen wijzigde hij zijn burgerlijke staat door op 30 juni 1978 in Meeuwen te trouwen met Alice Cox. Zij wonen nu met Kevin (10) en Ellen (8) in Meeuwen. Op 7 januari 1980 keerde Marc naar zijn geboortestreek terug. Eerst ging hij in Beringen aan de slag, en daarna -vanaf 11 april 1983- in Meeuwen-Grutrode. In zijn vrije tijd houdt hij zich met diverse dingen bezig: tuinieren, naar hedendaagse muziek luisteren, tennissen en vooral voetballen. Hij is speler en toeschouwer van Heidebloem Wijshagen en laat zijn fysiek en techniek extra renderen in het mini-voetbal.

LEMMENS, Marcus, Louis, Hubert, Guillaume

Geb. Gerdingen (L) 31 juli 1956

X Wijshagen (L) 30 juni 1978

met COX, Alice

Geb. Bree (L) 25 april 1957

Toetreding Rijkswacht : 27 september 1974

Brigade MEEUWEN-GRUITRODE : van 11 april 1983 tot heden

Graad : Eerste Wachtmeester

Gekomen van de brigade Beringen (L)

Adres : Venkelstraat 5 - 3578 MEEUWEN-GRUITRODE

Nieuwkomer **Patrick ULRICHS** is beslist geen groentje. Hij is al 15 jaar bij de rijkswacht. De levensloop van Patrick begon op 14 augustus 1956 te Luluaburg in Zaïre. Zijn jeugd jaren bracht hij in Zaïre, Duitsland en Zonhoven door. Dat komt doordat zijn vader - nu gepensioneerd - beroepsmilitair was. Na de middelbare school in Hasselt stapte Patrick naar de rijkswachtschool. Zijn opleiding gebeurde in Gent en Brussel, stage liep hij in Gent en Genk. Van 28 juni 1976 tot begin september 1979 was hij wachtmeester in Antwerpen. Daarna deed hij ongeveer vijf jaar dienst in Genk : van 3 september 1979 tot 6 februari 1982 bij de rijkswachtbrigade en van 6 februari 1982 tot 14 oktober 1984 bij de BOB. Genk ligt vlak bij Meeuwen, maar Patrick maakte een omweg over Duits-

land : van 14 oktober 1984 tot 22 april 1986 maakte daar deel uit van de Provoostdienst bij de Belgische Strijdkrachten in de brigade Neheim en van 22 april 1986 tot 12 februari 1990 van het Gerechtelijk Detachement Neheim. Patrick heeft een reeks uiteenlopende hobby's om zijn vrije tijd prettig mee om te krijgen. Hij kweekt bloemen, doet aan modelbouw en verzamelt. Wat lektuur betreft gaat zijn voorkeur uit naar levensbeschrijvingen en geschiedenis. Qua sport gaat zijn belangstelling naar voetbal- en atletiekwedstrijden. Deze passieve bezigheden worden gecompenseerd met joggen, zwemmen en tennissen. Tussendoor neemt hij het sekretariaat waar van "Club 22", een socio-culturele vereniging. Patrick trouwde op 18 september 1982 in Genk met Suzy Hamel. Het gezin heeft geen kinderen.

ULRICHS, Patrick, Willy, Eugène
Geb. Luluaburg (Zaïre) 14 augustus 1956
X Genk (L) 18 september 1982
met HAMEL, Sidonie, Victoria, Louisa
Geb. Genk 7 maart 1957

Toetreding Rijkswacht : 27 maart 1975

Brigade MEEUWEN-GRUITRODE : van 12 februari 1990 tot heden

Graad : Eerste Wachtmeester

Gekomen van Gerechtelijk Detachement Neheim (BRD)

Adres : Weg naar Helchteren 5a - 3578 MEEUWEN-GRUITRODE

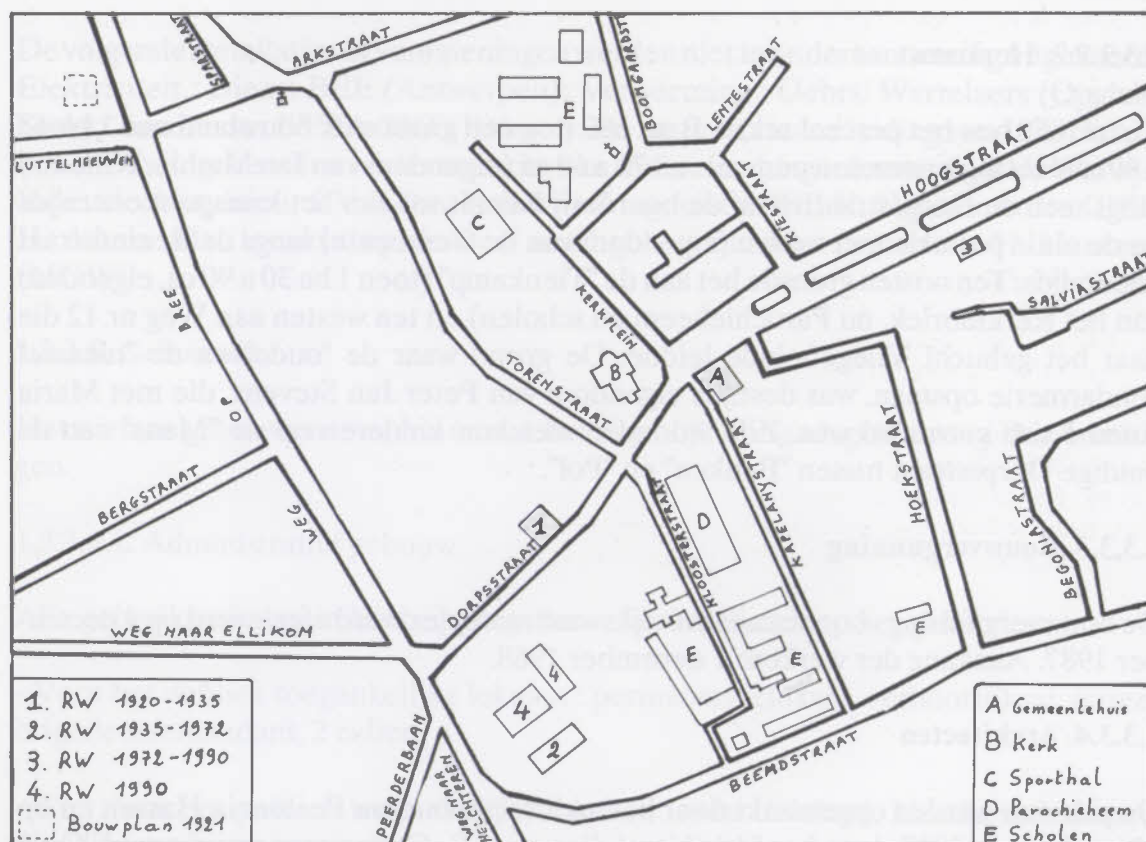
1.3.2.2. Burgerlijk personeel

Tot 1966 was het schoonmaken van de burelen en andere dienstlokalen een bijkomende maar allermindst een bijkomstige taak van het personeel. Op 13 februari 1966 trad Tina JONCKERS-VAN ES in dienst als schoonmaakster. Bijna een kwarteeuw heeft zij haar werk met de vereiste discretie gedaan. Op 31 oktober e.k. gaat zij met pensioen. Zij heeft iets meer dan 1/3 van al de rijkswachters in Meeuwen gekend. Haar naam en verdienste mochten in dit werk niet onvermeld blijven.

1.3.3. Nieuwe rijkswachtgebouwen

1.3.3.1. Ligging

De nieuwe rijkswachtgebouwen staan aan de Weg naar Helchteren, op een perceel grond vlak voor de oude kazerne, die van 1935 tot 1972 dienst deed.

1.3.3.2. Bouwgrond

1.3.3.2.1. Aankoop

Het heeft nogal wat voeten in de aarde gehad, eer voor de Rijkswacht een geschikt bouwterrein gevonden en aangekocht was. Een paar decennia geleden was er al sprake van een nieuwe rijkswachtkazerne. De definitieve keuze voor de inplanting viel uiteindelijk op een stuk bouwland voor de "oude gendarmerie". Dit bouwland, gelegen te Meeuwen-Gruitrode 1ste Afdeling Sektie B, bestond uit drie percelen : nr. 690 f, nr. 690 g en nr. 690 h. Aanvankelijk plande men de oprichting van een administratief gebouw en 5 woningen. Voor wat het aantal woningen betreft werd dit plan tot drie afgeslankt. De aankoop van de bouwgrond door het Comité tot Aankoop van Onroerende Goederen te Hasselt was ingewikkeld : er waren twee eigenaarsfamilies en het beoogde stuk grond was in zijn geheel te groot. De Belgische Staat had aan de helft die het dichtst bij de Weg naar Helchteren lag genoeg. De eigenaars van de buitenste percelen (sektie B nrs. 690 f en 690 h), de familie Hoydonckx P.J. en kinderen, en de eigenaars van het middelste perceel (sektie B nr. 690 g), de familie Vliegen P.J. en kinderen, wachtten tot er ook voor de resterende achterliggende helften een valabele kandidaat-koper werd voorgesteld. In 1985 werd de knoop doorgehakt : het Comité tot Aankoop van Onroerende Goederen te Hasselt kocht "met bestemming rijkswachtkazerne" de gewenste oppervlakte aan de kant van de rijksweg en de gemeente Meeuwen-Gruitrode kocht "voor openbaar nut" de rest aan de kant van de basisscholen.

1.3.3.2.2. Herkomst

Circa 1850 was het perceel sektie B nr. 690 nog één groot stuk bouwland van 1 ha 43 a 30 ca. Het lag tussen een perceel van 70 a 60 ca (eigendom van Jan Mathijs Willems) langsheen de Dorpsstraat vanaf de boerderij Kennis tot aan het kruispunt enerzijds en de oude pastorie met tuinen (eigendom van de Gemeente) langs de Beemdstraat anderzijds. Ten oosten grensde het aan de "Tienkamp" (toen 1 ha 30 a 90 ca, eigendom van het Kerkfabriek, nu Parochieheem en scholen) en ten westen aan Weg nr. 12 die naar het gehucht Vliegeneinde leidde. De grond waar de "oude" en de "nieuwe" gendarmerie opstaan, was destijds eigendom van Peter Jan Stevens, die met Maria Anna Kerfs getrouwd was. Zijn woonden met hun kinderen op de "Mans" aan de huidige Dorpsstraat tussen "Banken" en "Pol".

1.3.3.3. Bouwvergunning

De bouwvergunning voor het nieuwe rijkswachtcomplex werd afgeleverd op 4 december 1987. Aanvang der werken: 1 december 1988.

1.3.3.4. Architecten

De plannen werden opgemaakt door het architectenbureau Peeters in Hasselt en op 28 september 1987 door hoofdarchitect directeur E. Castermans voorgesteld. Op 2

oktober 1987 werden ze door de directeur-generaal der Gebouwen te Brussel goedgekeurd.

1.3.3.5. Aannemers

De werken (ruwbouw en afwerking van het brigadegebouw en 3 woningen) werden aanbesteed op 16 december 1987 en aangenomen door hoofdaannemer BVBA HAEX van Meeuwen-Gruitrode.

De volgende werken werden in onderaanneming uitgevoerd : Grondwerken De Wit J. (Meeuwen-Gruitrode); Daktimmer: Verstappen W. (Maaseik); Dakwerken: Gebrs. Kelchtermans R. en W. (Zonhoven); Dakgootbekleding en afvoer: NV Nijs (Bilzen); Buiten- en binnenschrijnwerken : Gebrs. Beumers R. en J.M. (Maasmechelen); Interieur : keukens en kasten : BVBA Kerkhofs-Ceyssens (Meeuwen-Gruitrode); Glaswerken: NV Leroi Glas (Hasselt); Lichtstraat: NV Essebel (Diegem); Vloeren/wandtegels : Paredis A. (Lommel), Geelen J. (Meeuwen-Gruitrode); Industriefloer : Eerdekens D. (Opglabbeek); Poorten : BVBA Hallington (Hasselt); Voegwerken : Bijmens E. (Lanaken-Gellik); Buitenaanleg : klinkers en tarmac : BVBA Nelis-Molemans (Opglabbeek); Metalen leuning, roosters : BVBA Metra (Opglabbeek); Omheining : NV B&G Hekwerk (Antwerpen); Verfwerken-behang-vloerbekleding : Vanderhoven-Michaux P. (Lanaken-Smeermaas); Sanitair : leidingen en toestellen : BVBA Plessers (Meeuwen-Gruitrode); Mastiekvogegen : Lach G. (Tongeren).

De volgende installaties of voorzieningen werden niet in onderaanneming uitgevoerd: Elektriciteit : Dienst BEE (Antwerpen); Verwarming : Gebrs. Wertelaers (Opglabbeek); Zendmast : BVBA CBT (Brussel). De werken, onder leiding van Ir. architect F. De Buyst, gebeurden onder toezicht van Industrieel ingenieur stabiliteit W. Nijs, Industrieel ingenieur CV J. Das, Industrieel ingenieur BEE H. Nijs, controleur BEE H. Artois Het toezicht op de werf werd gehouden door controleur H. Henkens (MOW).

1.3.3.6. Gebouwen

Het nieuwe gebouwencomplex omvat het eigenlijke brigadegebouw en drie woningen.

1.3.3.6.1. Administratief gebouw

Alle gebruiksruimten in het brigadegebouw bevinden zich op het gelijkvloers.

- Voor het publiek toegankelijke lokalen : permanentielokaal, verhoorlokaal, bureel brigadecommandant, 2 cellen.

- Niet voor het publiek toegankelijke lokalen : redactielokaal, kleedkamer dames, kleedkamer heren, sanitair voor dames en heren, logement ongehuwde, magazijn, archiefkamer, wapenkamer, garage (voor dienstvoertuigen) met schietstand. In het

nieuwe brigadegebouw zijn er voorzieningen om vrouwen in dienst te kunnen nemen en om een ongehuwde tijdelijk te huisvesten. Of die ongehuwde een vrouw mag zijn...? Het gebouw is beveiligd en via een helling toegankelijk gemaakt voor gehandicapten.

1.3.3.6.2. Woningen

Achter het gebouw van de brigade liggen drie woningen. Elke woning is op het gelijkvloers voorzien van : hal met vestiaire, WC, trappenhuis met berging, woonkamer, keuken, wasplaats met berging, garage. Op de verdieping bevinden zich : overloop, WC, berging, slaapkamer 1, slaapkamer 2, slaapkamer 3, badkamer, zolder 1, zolder 2. Tussen de terrassen achter de woningen zijn scheidingsmuren geplaatst. De woningen zijn te bereiken via een aparte toegangsweg.

afname bijgevoegd. Het is de bedoeling om de kerk te vergroten en de kerk te laten zien in de toekomst. Het gebouw is bevestigd op de oorspronkelijke plaats. Het is de bedoeling om de kerk te vergroten en de kerk te laten zien in de toekomst. Het gebouw is bevestigd op de oorspronkelijke plaats.

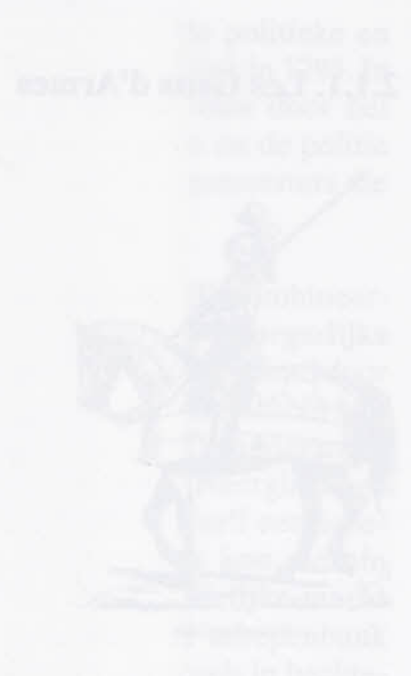
13.3.3. Wierden

De kerk is gebouwd op de oorspronkelijke plaats. Het is de bedoeling om de kerk te vergroten en de kerk te laten zien in de toekomst. Het gebouw is bevestigd op de oorspronkelijke plaats.

Meeuwen. — De Kerk vóór de vergroting in 1934

Gedurende de eerste eeuw. De oude
vorm van gewestelijke ontzind door samen-
werking van een d'waer. De landbouw
was erin dat het was in de middeleeuwen
gevoerd. Toen was het de bestaande voor
bevestiging van de landbouw en de be-
houding van de gewestelijke ontzind. Later ge-
sticht de Franse koning Karel VII
(1422-1457) de eerste naam voor soldaten
van de gewestelijke ontzind, om te worden
in de eerste inderde. De eerste tijd was
vrijelijk van de gewestelijke ontzind, in
de eerste eeuw.

DEEL 2

Met het ontstaan van de gewestelijke
(gewestelijke) ontzind (gewestelijke) ontzind
(1422-1457) het was de gewestelijke ontzind, in
de eerste eeuw. De gewestelijke ontzind was
de eerste naam voor soldaten van de gewestelijke
ontzind. De gewestelijke ontzind was de eerste
naam voor soldaten van de gewestelijke ontzind.
De gewestelijke ontzind was de eerste naam
voor soldaten van de gewestelijke ontzind.
De gewestelijke ontzind was de eerste naam
voor soldaten van de gewestelijke ontzind.

In 1730 werd de Manichaeische geloofsovertuiging
Gedurende de eerste eeuw van de gewestelijke ontzind. Aan het
begin van de eerste eeuw van de gewestelijke ontzind. De
gewestelijke ontzind was de eerste naam voor soldaten van
de gewestelijke ontzind. De gewestelijke ontzind was de
eerste naam voor soldaten van de gewestelijke ontzind.
De gewestelijke ontzind was de eerste naam voor soldaten
van de gewestelijke ontzind. De gewestelijke ontzind was
de eerste naam voor soldaten van de gewestelijke ontzind.

2.1. DE RIJKSWACHT VOOR 1900

2.1.1. Les Gens d'Armes

Gendarme (1463).

Gendarmerie is een Frans woord. De oudere vorm van *gendarme* ontstond door samen-trekking van *gens d'armes*. De term *gens d'armes* werd voor het eerst in de middeleeuwen gebruikt. Toen was het de benaming voor *bewapende* edellieden die niet onder een bepaald vaandel of pennoen streden. Later gebruikte de Franse koning Karel VII (1422-1461) dezelfde naam voor soldaten van zijn *compagnies d'ordonnance*, een beroepsleger. De *gendarmes* vertegenwoordigden daarin de zware infanterie. Zij streden altijd met volledige wapenuitrusting, doorgaans te paard en soms te voet.

Met het ontstaan van beroepslegers werd ook de functie van *prévot des maréchaux* (provoost bij de maarschalken) belangrijker. In Frankrijk was hij sedert Karel V (1364-1380) belast met de politie van de troepen en de kampen, in het bijzonder de arrestatie van deserteurs en soldaten die misdrijven hadden gepleegd alsook de bewaring van gestrafte militairen. Frans I (1515-1547) breidde de bevoegdheid van de provoost uit tot misdaden die gepleegd werden door allerlei niet-militaire vagebonden die de legers volgden. Vrij spoedig breidde die macht zich uit tot algemeen toezicht op de wegen en het aanhouden, oordelen en terechtstellen van dieven, rovers, landlopers, enz. De Franse provoosten voerden het bevel over provinciale compagnies, die eerst *gendarmerie des maréchaux* en dan *gendarmerie de la maréchaussée* of afgekort *maréchaussée* genoemd werden. De provinciale compagnies van de maréchaussée patrouilleerden aanvankelijk met volledige getalsterkte vanuit de provinciehoofdplaats.

In 1720 werd de Maréchaussée gereorganiseerd. De Compagnies behoorden tot het Gendarmeriekorps onder het bevel van legermaarschalken. Aan het hoofd van iedere compagnie stond een provoost-generaal. De rondtrekkende compagnies werden in brigades van vijf man gesplitst. Deze brigades werden langs de grote wegen opgesteld, aanvankelijk vooral om de reizigers te beschermen maar weldra ook om toezicht uit te oefenen over een territoriale omschrijving en om aanhoudingen te verrichten.

Op het einde van de 18e eeuw telde Frankrijk 31 provoosten-generaal voor evenveel provoostschappen.

2.1.2. Het Ancien Régime

Met de wat moeilijk te vertalen term *Ancien Régime* bedoelen we de politieke en sociale orde in onze gewesten tot aan de inlijving bij de Franse Republiek in 1795. In de plattelandsgemeenten van het graafschap Loon, dat in de 14e eeuw door het bisdom Luik geannexeerd werd, behoorde de handhaving van de orde en de politie tot de verantwoordelijkheid van de burgemeesters. Bij de eerste burgemeesters die vermeld staan, zijn die van Meeuwen (1569) en Gruitrode (1588).

De burgemeesters en hun gezworenen hadden een *veldbode* in dienst. Hij combineerde zowat het latere ambt van veldwachter met dat van kantonnier. De **burgerlijke rechtsmacht** (bestuur van onroerende en roerende goederen) werd uitgeoefend door de schepenbanken, onder voorzitterschap van een *schout* (scholtus). De schout was de vertegenwoordiger van de prins-bisschop van Luik. De schepenbank van Meeuwen had juridische bevoegdheid over Meeuwen, Wijshagen en Ellikom. Neerglabbeek ressorteerde onder de schepenbank van Opglabbeek. Gruitrode had zelf een schepenbank. Tegen burgerrechtelijke beslissingen van de schepenbank kon men in beroep gaan bij de hoge schepenbank van Vliermaal. De **strafrechterlijke macht** binnen de jurisdictie van de schepenbank werd eveneens door de schepenbank uitgeoefend. De *gerichtsbode* moest aangeklaagden dagvaarden, desnoods in hechtenis nemen en voorleiden.

Daarnaast kon ook de *drossaard* of de hem vervangende luitenant optreden. De drossaard was gevolmachtigde en plaatsvervanger van de prins-bisschop in een drossaardambt. Meeuwen, Wijshagen, Ellikom en Neerglabbeek behoorden tot het drossaardambt van Stokkem. *Als hoofd van het strafgerecht in zijn ambt moest hij, in naam van de Prinsbisschop en onder het gezag van het oppergerecht van Vliermaal, de misdrijven en overtredingen opspeuren, de daders vervolgen en ze voor de plaatselijke schepenbank brengen.* (MAES, S.F, O. Praem. en J. DREESSEN, pr. : *De geschiedenis van Bree*, (1946) Deel II, blz. 101).

De schepenbanken registreerden hun burgerrechtelijke beslissingen in de zogenaamde gichtregisters en hun strafrechterlijke beslissingen in de zogenaamde rolregisters.

2.1.3. De Franse Tijd

De organisatie van de Franse Maréchaussée op het einde van de 18e eeuw diende als basis voor de organisatie van de Gendarmerie Nationale, die na de aanhechting van onze provincies aan Frankrijk ook bij ons ingevoerd werd.

Door de wet van 22 december 1789 - 8 januari 1790 was het Franse grondgebied in departementen verdeeld. Op 22 december 1790 doopte de Grondwetgevende Vergadering het korps van de Maréchaussée om tot *GENDARMERIE NATIONALE*. De organisatie ervan werd in de wet van 16 januari 1791 geregeld. De departementen werden per drie in een aantal gendarmeriedivisies verenigd.

Na de slag van Fleurus op 26 juni 1794 werd ons land spoedig volledig bezet. Voorlopig moesten de militaire bevelhebbers de orde in het veroverde gebied zien te handhaven.

Op 30 oktober 1794 - één maand na de annexatie - werd de Franse brigadegeneraal WIRION met de organisatie van de Gendarmerie Nationale in het aangehechte gebied belast. Naar het voorbeeld van de organisatie in Frankrijk moest hij in de negen verenigde departementen van het nieuwe gebied drie gendarmeriedivisies vormen. Op 19 november 1795 volgde een besluit van de volksvertegenwoordiging met concrete voorschriften. Zo werd o.m. bepaald dat de *eerste divisie* de departementen van de Nedermaas, van de Ourthe en van de Bossen zou omvatten. Voorts kreeg Generaal WIRION de toelating om zich naar de administraties van die departementen te begeven om er in gemeen overleg het aantal brigades en hun verblijfplaatsen te bepalen. In afwachting van de installatie van de nieuwe brigades zouden detachementen van de Gendarmerie Nationale er de dienst van de openbare macht blijven uitoefenen.

Op 11 april 1796 was Generaal WIRION met zijn opdracht klaar. Uitgaande van het principe dat twee aangrenzende brigades nooit meer dan 6 postmijlen van elkaar mochten verwijderd zijn, waren door hem 210 nieuwe rijkswachtbrigades opgericht, waarvan 16 voor het departement van de Nedermaas.

In een besluit van 10 juli 1796 werd de organisatie van de Gendarmerie in de 9 verenigde departementen vastgelegd. Art. 1 van het besluit van het Uitvoerend Directoire luidde : "*Il sera créé 200 Brigades de Gendarmerie Nationale dans les 9 départements réunis par la loi du 9 Vendémiaire an 4, leur Répartition et leur service aurons lieu ainsi qu'il est indiqué dans le tableau ci annexé, lequel sera imprimé*". Artikel 2 bepaalde de getalsterkte van de brigades als volgt : "*Chaque brigade sera composée de 5 hommes, y compris le Maréchal de logies ou le brigadier qui la commandera.*"

De Gendarmerie Nationale werd dus met 3 *DIVISIES* uitgebreid : Luik, Brussel en Gent. Elke divisie bestond uit 3 *DEPARTEMENTEN*. In elk departement waren er 2 *COMPAGNIES* en elke compagnie telde 3 *LUITENANSCHAPPEN*. Het departement der Nedermaas bestond uit twee compagnies : Maastricht en Hasselt. De luitenantschappen van de Cie Maastricht waren : Maastricht, Tongeren en Valkenburg. De Cie Hasselt had er eveneens drie : Maaseik, Roermond en St.-Truiden. De 16 brigades van ons departement waren : As, Beringen, Hasselt, Landen, Maaseik, Maastricht, Peer, Rekem, Roermond, St.-Truiden, Tongeren, Vaals, Valkenburg, Venlo, Weert (en Wassenberg?). De standplaatsen op het grondgebied van de huidige provincie Limburg waren As, Beringen, Hasselt, Landen, Maaseik, Peer, Rekem, Tongeren en St.-Truiden.

De wet van 13 feburari 1797 bekrachtigde de eenheidstructuur van de Gendarmerie in Frankrijk, België en de departementen van de linkeroever van de Rijn. Het grondgebied werd in 25 divisies verdeeld. Elke divisiechef beval 2 eskadrons, elk eskadron telde 2 compagnies en elke compagnie had 7 luitenantschappen. De brigade van Peer kreeg ook de hoede over het kanton Bree, dat op dat moment de volgende

gemeenten omvatte : Beek, Bocholt, *Ellikom*, Gerdingen, *Gruitrode*, *Meeuwen*, *Opitter*, *Reppel*, *Tongerlo* en *Wijshagen*.

Over het optreden van de gendarmen van Peer in Meeuwen en elders in het kanton Bree vindt men een ooggetuigeverslag in de *Kroniek van Jan Reyners van Meeuwen (1789-1802)*. Enkele fragmenten ter illustratie :

In dit jaer 1796 heeft d'administratie in ider chef-lieu vyf gendarmen gestationneert tot hulp en onderstand van de commissarissen executif ook om alles in de cantons te ontdekken en verder om de inwoonders in goede order en rust te houden, en ook om alle Edicten doen ten uytvoer te brengen.

- In dit jaer 1796 heeft d'administratie van ider chef-lieu vyf gendarmen gestationneert tot hulp en onderstand van de commissarissen executif ook om alles in de cantons te ontdekken en verder om de inwoonders in de goede order en rust te houden en ook om alle edicten doen ten uytvoer te brengen. (KJR blz. 88-89)

- Als nu bynaer in alle cantons van het arrondissement van Maestricht het misse doen wederom was verboden, zoo heeft den commissaire executif van Bree ook order ontfangen van deze wet in zyn canton ten uytvoer doen te brengen. Zoo is dan den 6 October smorgens nae dat onse priesters de missen hadden gedaan eenen gendarme van Peer gekomen genaemt *Cammeon* den welken dit goddeloos verbod heeft opgeplekt omtrent 8 ueren (KJR blz. 106)

- Omtrent desen tyd heeft d'administratie van Maestricht een gebod gegeven aen alle inwoonders van het arrondissement van cokardens aen den hoet te draegen van dryverwig couleur te weeten : root, wit en violet blauw op peine van volgens de wet gestraft te worden. Als de gendarmen uyt de stad Peer d'inwoonders van de dorpen rondsom Peer niet konden beletten de misse koomen te hooren, zoo hebben zy als gauwdieven rondgelopen om d'inwoonders op dit gebod te kunnen verrasschen en waermede zy hun dapper hebben geplaegt. (KJR blz. 107)

- De wegneeminge der cruyssen nu in de stad Maestricht en in eenige cantons nu al sterk voortgegaen zynde, hebben zy het in ons canton ook beginnen uyt te voeren. Daer stond tot Bree in de stad tegen den tooren der groote kerk een groot crucifix met twee moordenaers, dit hebben de gendarmen van Peer afgedaen en onder het stadhuys gedraegen, waer naer den eerwaerde heer pastor van Bree het heeft in de kerk doen draegen den 25 november 1797. Den 26 dito zyn er 100 huzaeren tot Bree in het winterkwartier gekomen. Daer stond een crucifix boven den ingang onser kerk; dit hebben de gendarmen van Peer komen naerzien en hebben den 28 november ons belast dit weg te neemen en uyt d'oogen te stellen. Dog wy hebben den hond nog al een weynig laten hinken tot den 15 december

1797 als wanneer eenige goede borgers door dwang dit hebben afgedaen en verborgen vreezende heyligschenderye van dese booswigten (KJR blz. 112)

- Op dit goddeloos en helsch gebod zyn alle kerken wederom in 't arrondissement geslooten naer de opening, waarvan is mentie gemaekt in de 37ste annotice, dog in weerwil der Franschen hebben zig de gemeentenaeren buyten op de dorpen nog tragten te vergaederen om hunne gebeden te storten op de kerkhoven en adersints, maer dit hebben de gendarmen niet willen gedoogen, dewelke alle zondagen alle cantons, alle steden en dorpen hebben doorloopen om menschen met geweld te verjaegen en te verstrooyen uyt de gebeden, jae hebben op zommige plaetsen de voorbidders gevangen gehouden en naer Maestricht gebragt; dog onsen agent alsook dien van Elecom, Wijshagen en Grootrooy hebben zich hier nog al deftig gedraegen, ons de kerk nog open laetende om onse gebeden te doen, dog met wagt op den tooren om op hoede te zyn voor de gendermerie. (KJR blz. 139-140)

- Den 30 november zyn 14 mannen gedermen van Elecom gekomen on onse pastorye te doorzoeken en onze eerwarde pastor te mishandelen, maer alle lof aen God, hy is van hunne handen genaedelyk gesauvert en alles wel doorzocht hebbende, hebben zy tot last van de gemeente het middagmael gehouden waernaer zy zyn vertrokken op Wyshagen en Grootroey om dezelve affairen. Den 1 december hebben de gendarmen tot Bree op de geestelyken rondgelopen zynde de laetste van de cantons visitatie. (KJR blz. 148-149).

Wie de bovenstaande citaten aandachtig heeft gelezen, komt ongetwijfeld tot enkele interessante vaststellingen. Zo blijkt dat de Franse woorden *gendarmes* en *gendarmeerie* in het dialect van de Meeuwenaren toen al uitgesproken werden zoals nu. Voorts blijkt dat de gendarmen van Peer - een zekere Camméon uitgezonderd - zelfs voor de Meeuwense kroniekschrijver onbekenden waren. Ten slotte blijkt ook dat de gendarmen vanaf het begin het mikpunt van de volkshaat waren, doordat zij aan de geloofsuiting van de inwoners raakten. De scheldwoorden van onze kroniekschrijver zijn wellicht onbeduidend vergeleken bij de werkelijke smaad.

Begin 1799 werd voor het kanton Bree een aparte rijkswachtbrigade opgericht. Deze nieuwe brigade werd in de kantonnale hoofdplaats gestationeerd. Kroniekschrijver Jan REYNERS bericht hierover als volgt :

den 22 jan.
arous is aen onse Regenten belast 2 matrassen, 2 peluwen, en
2 dekens naer Brée te lieveren voor de gendarmen dewelke zyn
gaen logeeren in het voormaelig clooster der Augustijnen en alle
dorpen met ons hebben iets hier toe moeten lieveren.

"Den 22 januarius is aen onse Regenten belast 2 matrassen, 2 peluwen en 2 dekens naer Brée te lieveren voor de gendarmen dewelke zyn gaen logeeren in het voormaelig clooster der Augustijnen en alle dorpen met ons hebben iets hier toe moeten lieveren". (KJR blz. 172).

2.1.4. Het Hollands regime

Eind 1813 begin 1814 ontruimden de Franse troepen, gevolgd door de Franse Gendarmerie, de veroverde of geannexeerde gebieden ten westen van de Rijn. Gemeentelijke burgerwachten werden opgericht om in de chaotische toestand plunderingen en banditisme te voorkomen. Onze gewesten kwamen onder een voorlopig bewind van Hoge Verbonden Mogendheden (Engeland-Oostenrijk-Pruisen-Rusland), die de oude benaming van de Gendarmerie, nl. *Maréchaussée* weer invoerden. Aan de organisatie van de instelling werd niet veel veranderd. Het hoogste echelon werd het *BELGISCH LEGIOEN*. De lagere echelons van Franse oorsprong bleven grotendeels behouden. Op 31 juli 1814 werd Willem I van Oranje-Nassau gouverneur-generaal van België. Hij besliste de *marechausées* te bezoldigen en zocht een bevelhebber voor ze. Met het Besluit van 16 oktober 1814 was de oprichting van een *Marechausseekorps* voor de Belgische provincies een feit.

Het nieuwe korps werd in 7 *compagnies* verdeeld, in principe één per departement. Twee van die *compagnies* moesten evenwel over 4 departementen verdeeld worden: één *compagnie* voor de departementen van Nedermaas en Ourthe en één *compagnie* voor de departementen van Samber-en-Maas en de Bossen. De *brigade*, samengesteld uit één *wachtmeester* of *brigadier* en 3 à 4 *marechausées*, bleef als kleinste diensteenheid behouden.

Een *gendarm* te voet verdiende 500 F, een *brigadier* te voet 600 F en een *wachtmeester* te voet 700 F. Bij de ruiters verdiende een *opperwachtmeester* 1400 F, een *foerier* 1400 F, een *brigadier* 1300 F een *gendarme* 1080 F en een *trompetter* eveneens 1080 F. De kandidaten voor de cavalerie moesten zich op eigen kosten een paard en uitrusting kunnen aanschaffen, het dier voederen én verzorgen.

Wij, WILLEM, *bij de gratie Gots, prins van Oranje-Nassau* *souverein vorst der vereenigde Nederlanden,* enz.

Op het rapport van den luitenant-generaal, inspecteur-generaal van de infanterie, belast met de administratie van oorlog in België, in dato 7 dezer, n° 209.

Hebben gearresteerd en arresteeren het hierbij gevoegd reglement op de politie, de tucht en den dienst der Gendarmerie, waarvan afschriften zullen worden gezonden aan onze commissarissen-generaal van justitie, financiën en binnenlandsche zaken, alsmede aan den luitenant-generaal, inspecteur-generaal der infanterie, belast met de Administratie van oorlog in België, welke respectievelijk met de executie dezer zijn belast: zullende gelijk afschrift worden gegeven aan onzen beminden zoon, den erfprins en aan de Rekenkamer.

Gegeven in 's Hage, den 30 Januari 1815.
(Get.) WILLEM.

Van wege Z. K. H. :
Den secretaris van Staat, absent.
Den secretaris van het kabinet,
(Get.) P. DE GROMBRUGGE.

Voor ampticatie:
Den secretaris van de Staats-secretarij
in België,
(Get.) L. VAN GOBBELSCHROY.

De belangrijkste erfenis van de rijks-wacht uit de periode van het Koninkrijk der Nederlanden waren eigenlijk de reglementen.

1. *Reglement op de politie, de tucht en den dienst der Gendarmerie* (Besluit van Willem, prins van Oranje-Nassau, gegeven op 30 januari 1815).

2. *Algemeen reglement voor den inwendigen dienst der Nationale Gendarmerie* (Gedaan en gearresteerd te Brussel, den 21n maart 1815 door onzen luitenant-generaal inspecteur-generaal van de infanterie, belast met de administratie van oorlog, Baron TINDAL)

De zogenaamde Hollandse Tijd interesseert ons niet zomaar. Inzonderlijk de reorganisaties van 28 augustus 1817 en 29 april 1818 brachten in de "Limburgse" brigades nogal wat verschuivingen teweeg.

De reorganisatie van 28 augustus 1817 greep terug naar de Franse structuur met 3 divisies. De compagnies vielen samen met de provincies. De eerste divisie omvatte de compagnies Antwerpen, Zuid-Brabant en Namen, de tweede divisie strekte zich uit over de compagnies Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen en Henegouwen, de derde divisie werd door de compagnies Limburg, Luik en Luxemburg gevormd. Aangezien het aantal compagnies hierdoor met twee vermeerderde (9 i.p.v. 7) moest ook de personeelssterkte aangepast (1276 in 1817 i.p.v. 961 in 1814).

De reorganisatie van 29 april 1818 onttrok de compagnie van Limburg aan de derde divisie en voegde haar bij de nieuwe compagnie van Noord-Brabant (opgericht op 3 april 1818) in een vierde divisie met zetel te 's Hertogenbosch en bevel over 4 luitenantschappen, nl. Breda, Eindhoven, Roermond en Hasselt. Van de brigades die in 1796 door Generaal Wirion in het departement der Nedermaas waren opgericht, bleven in het Belgisch deel van Limburg de volgende over : As, Beringen, Hasselt, Maaseik, St.- Truiden en Tongeren. Ook de iets later opgerichte brigade van Bree (1799) bleef bestaan. De brigades van Landen, Peer en Rekem werden afgeschaft en in Hechtel, Herk-de-Stad en Meeuwen werden nieuwe gestationeerd. Hechtel kreeg waarschijnlijk de voorkeur op Peer wegens de ligging aan de belangrijke verbindingsweg tussen Hasselt en Eindhoven, twee hoofdplaatsen van luitenantschappen. Meeuwen kreeg een eigen brigade of een detachement van de brigade Bree. Daarvoor

GEMEENTE *Meeuwen* REKENING EN VERANTWOORDING van *J. F. H. H. H. H.*
 Gemeentens- Ontvanger te *Meeuwen* wegens door
 hem gedane Ontvangsten en Uitgaven over den dienst 1822
 DIENSTJAAR 1822

§ 2. — Publieke veiligheid.			
7	Veldwachter.	45	45
	Boswachter.		
	Nachtwakers.		
	Onkosten voor de lantsarnp.		
	Onderhoud der wachthuizen.		
	Toelage aan de kantonniere.		
	Onkosten voor de vrijwilligers in de militie.		
8	<i>Door kaserneering der marechaussee dienst 1821</i>	24	6.10

baseren wij ons op de uitgaven voor *kaserneering der marechaussee* in de weinige bewaard gebleven gemeenterekeningen uit die tijd, voor de dienstjaren 1818 tot en met 1822. Méér is er over dit kortstondig verblijf van de Marechaussee in Meeuwen voorlopig niet geweten. Wie waren die marechaussees? Waar logeerden zij? Waar

kwamen zij vandaan en waar gingen zij naartoe? Door het ontbreken van inwonerslijsten uit de periode 1818-1822 kunnen deze vragen alleen opgelost worden met een diepgaander onderzoek dan wij ons konden veroorloven.

We kunnen hier wel even de samenstelling van het gemeentebestuur van Meeuwen anno 1823 vermelden : A. INDEKEU (burgemeester), J.M. RUTTEN, J.T. Houben, P.J. STIENAERTS, J.M PLESSERS, G. SCHRIJVERS, H. BROEKMANS (schout), J. REYNERS (sekretaris), P.J. NEYENS (ontvanger).

De Gemeente-Raad van Meeuwen gezien hebbende de tegenwoordige Rekening met de daarbij overgelegde bescheiden, is van gevoelen dat de tegenwoordige beheering volgens het onthaal hier boven waarachtig en rechtvaardig is.

Meeuwen den 19 mey 1823

J m jutter. Schout
 J T houben p.j. Stienaerts
 G. Schrijvers
 H. Broeckmans
 J. Reyners
 P. J. Neyens

2.1.5. Het Onafhankelijk België

In het tumult van de omwenteling in 1830 geraakte de Marechaussee vlug ontwricht en kon op korte tijd door een Belgische Nationale Gendarmerie vervangen worden.

DE VOORLOOPIGE REGEERING.

Daar de werkgeest en de samenstelling der marechaussee niet volkomen overeenstemmen met de grondbeginselen en de rechten, welke de grootmoedige belgische natie gewapenderhand verdedigt,

BESLUIT :

- 1° Het korps der marechaussee is ontbonden en vervangen door de Nationale Gendarmerie;
- 2° De officieren, onderofficieren en soldaten dergewezen marechaussee, zullen in het korps der Nationale Gendarmerie niet kunnen aangenomen worden, dan na uitdrukkelijk de voorloopige regeering aangekleefd te hebben;
- 3° De reglementen en onderrichtingen betreffende den dienst der gewezen marechaussee, zullen herzien worden en ingericht volgens de noodwendigheden van het oogenblik, om als regel aan het korps der Nationale Gendarmerie te dienen;
- 4° De kleedij en de inwendige samenstelling van het korps der gendarmerie, zullen het voorwerp van latere besluiten uitmaken;
- 5° De oorlogs-commissie is met de uitvoering van het tegenwoordig besluit belast, hetwelk in de verzameling der besluiten zal ingelascht worden.

Den 19 November 1830.

- Op 19 november 1830 werd de oprichting van de Belgische Nationale Gendarmerie door een besluit van de voorlopige regeering officieel bekrachtigd. In een daaropvolgend besluit van 10 december 1830 werd de voorlopige handhaving van het reglement van 30 januari 1815 bevolen. Bij het besluit van 26 december 1830 werd de Belgische Nationale Gendarmerie georganiseerd. De vierde divisie met Limburg (nog onverdeeld!) en Noord-Brabant werd opgeheven. Het nog onverdeelde Limburg werd bij de compagnies van Luik en het Groothertogdom gevoegd. De compagnie Limburg telde drie luitenanten, die met de gerechtelijke en administratieve arrondissementen samenvielen:

Hasselt, Maastricht en Roermond. Op 7 februari 1831 werd de Belgische Grondwet goedgekeurd. Artikel 120 bepaalt dat de organisatie en de bevoegdheden van de Gendarmerie door een wet geregeld worden. Volgens artikel 7 van het Besluit van 26 december 1830 zou het uniform van de nationale Gendarmerie later geregeld worden door een besluit. Dat besluit verscheen op 15 april 1832. De gendarmes kregen een groot en een klein *tenue*. De *beremuts* en de *politiemuts* waren met een granaat versierd.

- Bij de reorganisatie van 1836 werd Tongeren de hoofdplaats van het luitenantschap in plaats van Maastricht. Het luitenantschap van Tongeren telde op Belgisch grondgebied 4 brigades: St.-Truiden en Tongeren, die al in 1796 waren opgericht, en twee **nieuwe brigades nl. Bilzen en Borgloon**. Het luitenantschap Hasselt (volledig Belgisch grondgebied) telde 5 brigades: Beringen en Hasselt, die al in 1796 waren opgericht, Hechtel en Herk-de-Stad, die al in 1818 waren opgericht, en één **nieuwe brigade, nl. Rekem**. Het luitenantschap Roermond telde op Belgisch grondgebied 2 brigades: de brigade Maaseik, die al in 1796 was opgericht, en een **nieuwe brigade, nl. Meeuwen**. De brigades van As en Bree werden afgeschaft.

- Ook nu was het bestaan van de brigade in Meeuwen van korte duur, want de scheiding van de beide Limburgen in 1839 noopte de gendarmeriebevelhebbers tot herschikkingen. Met de ondertekening van het vredesverdrag van Londen op 19 april 1839 werd ook de verdeling van Limburg definitief. De Belgische ambtenaren en het leger inclusief de Gendarmerie moesten Nederlands-Limburg verlaten. De kapitein-commandant van de Gendarmerie in Belgisch-Limburg werkte een voorstel tot herschikking van de Gendarmerie uit. Dat voorstel verscheen in het *Exposé de l'administration de la province de Limbourg* van 1839. Door versterking van bestaande brigades en oprichting van enkele nieuwe zou hij 30 manschappen te paard kunnen recupereren. De ge-

NATIONALE.

LIMBOURG.

ÉTAT indiquant la force en hommes et en chevaux de toute la province à répartir dans le territoire conservé d'après la proposition de M. le capitaine commandant la gendarmerie dans la province.

N ^o D'ORDRE.	DÉSIGNATION BRIGADES.	OFFICIERS.		SOUS-OFFICIERS ET GENDARMES A CHEVAL.				SOUS-OFFICIERS ET GENDARMES A PIED.			FORCE TOTALE EN		OBSERVATIONS.	
		Capitaine.	Lieutenant.	Sous-lieutenant.	M ^o des logis chef.	Maréc. des logis.	Brigadiers.	Gendarmes.	Maréc. des logis.	Brigadiers.	Gendarmes.	Hommes.		Chevaux.
1	Hasselt.	1	1		1	1	12	1	1	5	22	15		
2	St.-Trond					1	5				7	7		
3	Looz.					1	5				6	6		
4	Beeringen					1	4				6	6		
5	Herk-la-Ville . .					1	5				6	6		
6	Hechtel					1	5				6	6		
7	Tongres			1	1	1	6			4	12	8		
8	Bilzen					1	4				5	5		
9	Reckheim					1	5				6	6		
10	Maeseck			1	1	1	6				8	8		
11	Meeuwen (Brée)					1	5				6	6		
12	Riempst				1	1	4				6	6		
13	Asch.					1	4				5	5		
14	Overpelt.					1	5				6	6		
	EFFECTIF de la compagnie. . .	1	1	2	1	6	14	75	1	1	9	107	96	

Exposé 1939

plande nieuwe brigades waren : As, Overpelt en Riemst. De brigade Meeuwen (opgericht in 1836) bestond uit 1 brigadier en 4 gendarmen, allen te paard. In het herschikkingsvoorstel (+ 1 gendarme te paard) werd ineens Bree als aanvullende of alternatieve standplaats naar voren geschoven.

Uit het KB van 17 november 1839 blijkt, dat het voorstel van de kapitein-commandant niet helemaal gevolgd werd.

- "Art 1. Vier nieuwe brigaden gendarmerie zullen in de gemeenten Overpelt, Vroenhoven, Asch en het leger van Beverloo, provincie Limburg, gevestigd worden.
- Art 2. De manschappen van deze brigaden zullen worden genomen uit de zoodanigen waarvan de oude standplaatsen zich niet meer in België bevinden, en waarvan de overige manschappen tusschen de andere bestaende brigaden zullen worden verdeeld, naer gelang van de behoeften van den dienst."

De brigade van As werd pas in 1836 afgeschaft. Over de oprichting en de geschiedenis van de brigade Overpelt kan men alles lezen in "150 jaar rijkswachbrigade Overpelt" van de heer Alfons Kleuthgen e.a., uitgegeven door het Genootschap voor Geschiedenis en Volkskunde, de Rijkswachbrigade en het Gemeentebestuur van Overpelt (1989). De grensgemeente Vroenhoven kreeg de voorkeur op het naburige Riemst. Beverloo was de gemakkelijkste keuze en oplossing : daar bevond zich het in 1835 door Leopold I gevestigde militaire oefenkamp van het Belgisch leger.

De Slagwaai, Politie.
 Dingen van is het dat my stellig mogen over-
 klarun, dat er is. Den laup. Dees jaars geen huetuope-
 righeden in de lighbergen nede af staant, welke de open-
 bare staat souden behouden. Nummer staand, sym. gepelugi's
 gemaxden, dat de nederzetten als aan de brigade lighden,
 men alhier gestationeerd, die polijten huns Amble erodanig
 antieomen, dat my in de gaudieuing souden in, val dat oer

Jaarverslag gemeentesecretaris 1839

De brigade Meeuwen werd rond 1840 en alleszins voor 1846 opgedoekt. Bree werd opnieuw brigadestandplaats. De namen van het brigadepersoneel dat in Meeuwen verbleef, hebben wij nog niet in het gemeentearchief kunnen terugvinden. Ook de plaats waar de brigade gekazerneerd was of de partiulier bij wie de gendarmen in de kost waren of logeerden zijn ons niet bekend. Alleen een apart, diepgaander onderzoek kan ook deze gegevens aan het licht brengen. In de tweede helft van de 19e eeuw werden in het noorden van Limburg nog enkele andere brigades opgericht, o.a. Peer (heropgericht in 1885), Lommel (1887) en Hamont (1895).

2.2. NA 1900 : DE BRIGADE MEEUWEN

2.2.1. Oprichting

2.2.1.1. Wat vooraf ging

In 1909 werd de organisatie van de Gendarmerie - zoals de Rijkswacht toen nog heette - gewijzigd. De vorige reorganisatie dateerde van 1836. Wel was het aantal brigades - 182 in 1831 - ondertussen iets meer dan verdubbeld. Bij Koninklijk Besluit van 25 september 1909, nr 16752, werd het Belgisch grondgebied verdeeld over *GROEPEN*, *COMPAGNIES*, *DISTRICTEN* en *KANTONS* ter vervanging van de oude verdeling over *DIVISIES* en *LUITENANTSCHAPPEN*. Bovendien zou elke nieuw ingestelde brigade een nieuw *canton gendarmerie* worden. In 1836 behoorden *Limburg* en *Luxemburg* - toen beide nog onverdeeld - met Luik tot de 3de divisie. Limburg was verdeeld in drie luitenantenschappen: Roermond, Hasselt en Tongeren. Door de nieuwe inrichting in 1909 werd de (Belgische) provincie Limburg een afzonderlijke compagnie en genoemd naar de hoofdplaats: *COMPAGNIE HASSELT*. Deze compagnie, afhankelijk van de *GROEP LUIK*, telde drie *DISTRICTEN*: district Bree, district Hasselt en district Tongeren.

De districthoofdplaats voor het noorden van onze provincie werd Bree. Het district Bree telde elf brigades : *AS*, *BREE*, *GENK*, *HAMONT*, *HECHTEL*, *KESSENICH*, *LOMMEL*, *MAASEIK*, *OVERPELT*, *PEER* en *STOKKEM*. De Breese brigade was gemengd, d.w.z. rijkswachters te paard en te voet. Alleen de oudere inwoners van Meeuwen-Gruitrode herinneren zich nog de *paardegendarmen* van Bree.

2.2.1.2. De oprichting

Derde keer, goede keer ? Inderdaad. Na 1818 en 1836 werd in 1919 in Meeuwen voor de derde keer een rijkswachtbrigade gestationeerd. De oprichting van die brigade gebeurde bij KB van 14 augustus 1919, waarbij de hele Belgische Gendarmerie trouwens ingrijpend werd gereorganiseerd. In 41 gemeenten, waaronder Haren, Meeuwen en Zolder, werd een nieuwe brigade geïnstalleerd. Op 21 andere plaatsen, waaronder St.-Truiden en Hechtel, werd de brigade te paard veranderd in een brigade te voet. De inplanting van een nieuwe rijkswachtbrigade in Meeuwen had alleen rechtstreekse gevolgen voor de brigade Bree. Daar werden het aantal effectieven en de territoriale omschrijving van gewijzigd. Voortaan zou de brigade Meeuwen op het grondgebied van Meeuwen - Wijshagen - Ellikom - Gruitrode - Neerglabbeek toezicht houden. De reorganisatie van 14 augustus 1919 had ten gevolge dat de drie Limburgse districten elk één brigade bijkregen : District Tongeren : Bde Haren; District Hasselt : Brigade Zolder; District Bree : Bde Meeuwen.

PROVINCE DE LIMBOURG.

Provincie Limburg.

Compagnie de Hasselt. — *Compagnie Hasselt.*

District de gendarmerie de BRÉE.

District gendarmerie BRÉE.

District Bree 1909

42

	Population. Bevolking.		Population. Bevolking.
Asch. (A cheval.) (Te paard.)		Genck. (A pied.) (Te voet.)	
P.T. Asch.	738	P.T. Genck.	2,904
Niel-près-d'Asch, <i>Niel-bij-Asch.</i>	275	Sutendael.	1,001
P.T. Opglabeeck.	1,007	Hamont. (A pied.) (Te voet.)	
T. Opoeteren.	823	P.T. Achel.	1,453
Brée. (Mixte.) (Gemengd.)		P.T. Hamont.	3,244
-Beeck.	585	Hechtel. (A cheval.) (Te paard.)	
P.T. -Bocholt.	2,575	P.T. Exel.	1,714
P.T. -Brée.	3,516	P.T. Hechtel.	1,733
-Ellioum.	311	P.T. Helchteren.	809
-Gerdingen.	705	P.T. Houthaelen. (1)	1,504
-Gruitrode.	933	P.T. Wychmael.	718
P.T. -Meuwen.	1,313	Kessenich. (A pied.) (Te voet.)	
-Neerglabeeck.	216	P.T. -Kessenich.	794
-Opitter.	600	P. - Kinroy.	888
-Reppel.	360	P.T. - Molen-Bcersel.	1,542
P.T. -Tongerloo.	667	- Ophoven.	1,501
-Wyshagen.	264		

	Population. Bevolking.		Population. Bevolking.
Lommel. (A pied.) (Te voet.)		BRIGADES CRÉÉES ET NON INSTALLÉES. <i>Brigaden opgericht en niet ingesteld.</i>	
P.T. Lommel.	6,187	Néant.	
Maeseyck. (A cheval.) (Te paard.)		<i>Eijsden</i>	
P.T. -Eelen.	959	(à pied)	
P.T. -Maeseyck.	4,596	<i>Eijsden</i>	669
P.T. -Neeroosteren.	2,395	<i>Leuth</i>	846
-Rochem.	1,364	<i>Mecheleu s/Meuse</i>	1,704
Overpelt. (A pied.) (Te voet.)		<i>Vucht</i>	517
-Caulille.	845		
P.T. -Lille-St-Hubert.	1,114		
P.T. -Neerpelt.	3,557		
P.T. -Overpelt.	3,694		
Peer. A pied.) (Te voet.)			
Grand-Brogel.	806		
P.T. Peer.	2,657		
Petit-Brogel, <i>Klein-Brogel.</i>	342		
Stockheim. (A pied.) (Te voet.)			
T. -Dilsen.	1,456		
P.T. -Lanklaer.	541		
P.T. -Loth.	846		
-Meeswyck.	551		
Stockheim.	1,823		

(1) Le hameau Engelhol passe au canton de Genck pour le service judiciaire seulement. (A.R. du 10.10.1913 n. 1440)

2.2.1.3. Veranderingen in 1923

Met het Koninklijk Besluit van 19 februari 1923 werden weer sommige brigades te paard omgevormd tot brigades te voet. Op 3 maart 1923 telde het district Bree de volgende brigades : AS, BREE, EISDEN, HAMONT, HECHTEL, KESSENICH, LOMMEL, MAASEIK, MEEUWEN, OVERPELT, PEER, STOKKEM. De brigade van Genk was bij het district Hasselt ingelijfd.

2.2.1.4. Overzicht Limburgse brigades

- 1909

- District Bree : AS, BREE, GENK, HAMONT, HECHTEL, KESSENICH, LOMMEL, MAASEIK, OVERPELT, PEER, STOKKEM
- District Hasselt : ALKEN, BERINGEN, BORLO, HASSELT, HERK DE STAD, LEOPOLDSBURG, ST TRUIDEN, TESSENDERLO
- District Tongeren : BILZEN, BORGLOON, GUIGOVEN, HEERS, HERDEREN, KANNE, LANAKEN, REKEM, TONGEREN, ROCLERGE-SUR-GEER

- 1919

- District Bree : MEEUWEN
- District Hasselt : ZOLDER
- District Tongeren : HAREN

- 1923

- District Bree : EISDEN - GENK naar district Hasselt
- District Hasselt : HALEN, GENK
- District Tongeren : VELDWEZELT - HAREN verdwijnt

2.2.2. Installatie

2.2.2.1. Van het front naar de kazerne

Tijdens de eerste wereldoorlog zat de helft van de manschappen van de territoriale brigaden in diverse eenheden van het gemobiliseerd leger. De rijkswacht verloor in totaal 92 manschappen. Vooral de slag bij Edemolen was rampzalig : daarin sneuvelen 1 kapitein (Frémault), 4 gendarmen en 1 brigadier. Om hun offer en dat van de anderen te herdenken werd het feest van de Rijkswacht op 7 oktober vastgelegd. In de eerste jaren na de oorlog lieten ook heel wat gewone rijkswachters zich op hun verdiensten tijdens de bezetting voorstaan om gunstige overplaatsingen te krijgen. Verder moesten ook rijkswachters tijdelijk afgedeeld worden om zieke of invalide collega's te vervangen. Een algemeen gevolg daarvan was, dat het verscheidene jaren duurde alvorens de territoriale brigades enigszins stabiel werden.

Krijgsgevangene MARTENS Felix Eduard (nr. 20)

2.2.2.2. Officiële installatie

Op 14 februari 1920 werd de rijkswachtbrigade Meeuwen officieel geïnstalleerd voor het ambtsgebied Meeuwen - Wijshagen - Ellikom - Gruitrode - Neerglabbeek. De sterkte van de brigade werd bij de oprichting bepaald op 1 wachtmeester en 4 rijkswachters te voet.

2.2.2.3. Moeizame start

Voor de bemanning van de nieuwe brigade in Meeuwen waren bij de oprichting 5 effectieven voorzien: een commandant en 4 gendarmen. Op 14 februari 1920, de officiële datum van de installatie, was de brigade nog niet voltallig. Het begon met één opperwachtmeester en twee brigadiers. Naar het einde van het jaar werd zij met twee wachtmeesters gecompleteerd. De reden waarom de brigade niet van bij het

begin op volle getalsterkte werd gebracht, is moeilijk te achterhalen. Alleszins waren er kazerneringsproblemen, die uitleggen waarom de eerste drie brigadeleden ongetrouwd waren.

2.2.2.4. Het onthaal

Herinneringen aan een feestelijk onthaal van de rijkswachters hebben we zelfs bij de oudste zegslieden niet kunnen oproepen. En abnormaal is dat niet. De rijkswachters konden zeker niet rekenen op een *blijde* intrede zoals de zusters van de Kindsheid Jesu in 1905 of de oudstrijders die van het front terugkeerden. Zolang de rijkswachters van Bree moesten komen, konden opportunisten die kwaad in de zin hadden, het gevoel koesteren van *de meester is toch niet in de klas*.

2.2.2.5. Gissingen

Het nieuws, dat de ogen der wet zich in het dorp gingen vestigen, bleef niet onbesproken, want de geesten der Meeuwenaren rustten niet alvorens ieder zijn aannemelijke verklaring voor deze maatregel had gegeven. Enkele daarvan hebben wij bij de voorbereiding van dit historisch overzicht nog horen herhalen. De sterkste hypothesen brachten de maatregel in verband met vooroorlogse gebeurtenissen.

- Tussen 1900 en 1914 waren er in Meeuwen een tiental nieuwe herbergen geopend. Vechtpartijen met rivaliserende en uitdagende groepen jongemannen vooral van 't Herent, Bocholt en Opglabbeek waren legio, voornamelijk in de herbergen met vrouwelijk bediening. Vooral in de kermisweek en de daaropvolgende zondagen waren caf eruzies schering en inslag. Bij grote volksverzamelingen, zoals kermissen, markten, feesten en openbare plechtigheden - die altijd met druk herbergbezoek gepaard gingen - moest de gendarmerie zich ter plaatse begeven en *bij de hand blijven*. Voor de oorlog was dat de taak van de brigade Bree.
- Vlak voor de oorlog hadden de jongemannen van het Dorp in Meeuwen de rijkswachters van Bree langdurig getreiterd met ketelmuziek voor Bertje Post. *Bertje Post* was de bijnaam van Karel Hubert WELLENS, de *brievendrager* van Peer (geb. Peer 4 november 1872). Hij woonde er in de Kloosterstraat. Op 15 februari 1901 trouwde hij met zijn stadsgenote Maria Elisabeth RUTTEN (geb. Peer 20 november 1869). In Meeuwen was er op dat moment geen postkantoor. Toen op 21 augustus 1906 in Meeuwen een overdraagkantoor werd opgericht en aangehecht bij de ontvangerij van Peer, kwam het gezin WELLENS-RUTTEN zich in Meeuwen in de Dorpsstraat vestigen (inschr. 27 september 1906). Elisabeth RUTTEN overleed op 17 maart 1909. Zodra bekend werd dat Bertje ging hertrouwen met Josephina Hubertina RITZEN (geb. Peer 28 februari 1895) werd er ketelmuziek gemaakt, wat in Meeuwen blijkbaar de gewoonte was. Bertje en *Ritska* begrepen (moedwillig?) de boodschap niet en de zaak escaleerde tot pesteringen en straatlawaaier. De rijkswacht van Bree moest ingrijpen, maar op het juis-

te moment waren de vogels telkens vliegen. Met het uitbreken van de eerste wereldoorlog hield het spel vanzelf op.

- Een andere nog levende veronderstelling is dat de oprichting van de brigade Meeuwen iets te maken had met de bewaking van de *mal*. *Mal* (Fra. malle-poste) was in Meeuwen de benaming voor de postkoets of diligence die door de burgemeester P.J. INDEKEU geëxploiteerd werd. Met deze reiswagen in geregelde dienst tussen Meeuwen en Ellikom werden de passagiers met hun bagage naar het tramstation in Ellikom gebracht of er afgehaald. Na het overlijden van P.J. INDEKEU (overl. Meeuwen 30 juni 1920) werd het vierwielig rijtuig door Jaak HOUSEN (Zjaakske Riet of 't Slachterke) gekocht. Jaak HOUSEN was een zoon van Lambertus HOUSEN, die op 24 april 1921 tot nieuwe burgemeester verkozen werd. Later werd de *mal* verkocht aan molenaar Jan GEERKENS, die ze verbouwde of liet verbouwen tot een gewone kar. Het toezicht op en de bewaking van openbare rijtuigen en postwagens was inderdaad ook een van de taken van de rijkswacht.

Zoals u ziet had iedere Meeuwenaar wel een verhaal klaar om uit te leggen waarom de overheid Meeuwen met een rijkswachtbrigade had bedacht.

2.2.2.6. Feiten

Naast allerhande speculaties waren er feiten. De oprichting van een nieuwe brigade in Meeuwen was geen alleenstaand geval. Ook Haren en Zolder - om ons tot de Limburgse gemeenten te beperken - kregen er een. Op 11 november 1918 werd de wapenstilstand gesloten en eind november hervatte de Gendarmerie in geheel het land haar dienst. Zij kon evenwel over slechts 1/3 van haar effectieven beschikken, terwijl de onveiligheid en de criminaliteit fors waren gestegen. Dat was het gevolg van de administratieve desorganisatie, de verplichte inactiviteit van de beperkte politiemacht, de massale werkloosheid en de armoede. Een nieuwe reorganisatie van de Rijkswacht was noodzakelijk. Die kwam er zoals u al weet op 14 augustus 1919 en had een stijging van de effectieven tot gevolg, nl. van 85 officieren en 4240 gendarmen in 1914 naar 139 officieren en 5856 gendarmen. Vooral op brigades met een uitgestrekt ambtsgebied zoals Bree, woog de nasleep van de bezetting zwaar. De oprichting van één van de drie bijkomende brigades binnen haar ambtsgebied was een voor de hand liggende overheidsbeslissing. De keuze van Meeuwen als nieuwe standplaats was ook niet toevallig. Meeuwen had in de vorige eeuw al een paar brigades gehuisvest. Daarnaast was zij qua inwonersaantal na Bree en Bocholt de derde belangrijkste gemeente van het kanton Bree. Verder was de burgemeester van Bree zelf een Meeuwenaar, die geen reden had om de overheidsmaatregel ongenegen te zijn, zoals verder zal blijken. Ten slotte kunnen bepaalde gebeurtenissen zowel voor als tijdens de oorlog de keuze van de overheid mee bepaald hebben.

2.2.3. De eerste brigade

2.2.3.1. Bronnen

Om de namen van de eerste brigadeleden te vinden was het nodig de bevolkingsregisters van Meeuwen te raadplegen. Het voordeel daarvan is, dat men van iedere rijkswachter telkens ook de vorige en de volgende verblijfplaats (brigade) terugvindt. Bovendien leveren zij de samenstelling van het gezin, als de rijkswachter getrouwd is. Het grote nadeel daarentegen is, dat de inschrijvings- en schrappingsdata bijna nooit overeenkomen met de officiële data van overgang van de ene brigade naar de andere. Die vindt men wel ooit terug in het "*Militair Zakboekje*" (Livret), maar ook daarin staat heel dikwijls de compagnie i.p.v. de brigade vermeld.

2.2.3.2. De eerste brigadecommandant

De eerste bevelhebber van de nieuwe brigade in Meeuwen was opperwachtmeester Aloïs Joseph DE SMEDT (nr. 1). Hij kwam van de brigade Bree en was bij zijn aankomst in Meeuwen nog ongehuwd. Op 18 september 1913 had hij vrijwillig voor een loopbaan in het Belgisch Leger (volontaire de carrière) gekozen. Commandant DE SMEDT was oudstrijder en hield daar een bevordering tot brigadecommandant in Meeuwen en een hoop onderscheidingen aan over. Van Meeuwen vertrok hij -zes maanden na zijn huwelijk- naar de brigade Assenede (O-V). Daar was hij alleszins in 1923 nog, want zijn (enige?) zoon Jacques werd in Assenede geboren op 24 mei 1923. Laatstgenoemde overleed in Kortrijk op 26 juni 1946, ongehuwd. In 1928 maakte DE SMEDT zich verdienstelijk bij de brigade Nieuwpoort (W-V). Andere brigades waar hij later (waarschijnlijk!) deel van uitmaakte waren : Heist (W-V) en Gent (O-V).

2.2.3.3. De eerste brigadiers

De twee brigadiers die commandant DE SMEDT vanaf het begin onder zijn bevel kreeg, waren Remi BAMS en Hendrik LAUWERS, twee Brabanders. Zij moeten elkaar gekend hebben, want beiden waren in juli 1919 vrijwillig bij de Rijkswacht gegaan.

Over Remi BAMS (nr. 2) zijn we goed ingelicht, vooral door zijn dochter Ghislaine. Zij stuurde ons een postpac vol interessante documentatie van en over haar vader. Het belangrijkste en interessantste document is een *cahier* dat het ons mogelijk maakt het begin van diens loopbaan bij de Rijkswacht te reconstrueren. Op de eerste bladzijden staan enkele *diktaten* (dictees), allemaal dagtekenend van november 1919 te Nijvel. Daarna volgen een veertigtal processen-verbaal, waardoor de opeenvolgende standplaatsen van Remi BAMS gekend zijn : december - Bde Nijvel, januari - Bde Hasselt, februari - Bde Tongeren en maart - Bde Meeuwen. Op 3 april 1922 is Remi BAMS overgegaan naar het Eskadron te paard van het Mobiel Legioen in Brussel. Een jaar later keerde hij vanuit Brussel terug naar de Compagnie Hasselt - Bde Heusden. Vijf maanden later een nieuwe overgang naar de Mobiele Macht in Brussel. Op 2 december 1924 volgde een mutatie naar de Compagnie Verviers en nog eens drie maanden later weer helemaal de andere kant op, nl. de Mobiele Macht in Gent.

Op 14 april 1925 is het weer de beurt aan Limburg : brigade Tongeren. Daar werd op 3 februari 1926 zijn dochter Ghislaine geboren.

Henri LAUWERS (nr. 3) was op 15 juli 1919 als vrijwilliger tot het korps toegetreden. Op 31 maart 1920 werd hij Brigadier en op 30 november 1921 Wachtmeester 2e Klas te voet. Van Meeuwen leidde zijn loopbaan over Genk naar Antwerpen. In 1937 werd hij geciteerd omdat zijn aandeel in een onderzoek van de Antwerpse brigade tot de arrestatie van vier gevaarlijke misdadigers leidde.

2.2.3.4. Eindelijk voltallig

Het is niet duidelijk of de brigade vanaf het begin drie- of vierkoppig was. Commandant DE SMEDT en de brigadiers BAMS en LAUWERS waren alleszins van bij de installatie in Meeuwen. Binnen de veertien dagen na hun aankomst staan ze in het bevolkingsregister ingeschreven. Acht maanden later pas wordt de volgende *gendarm* ingeschreven : Wachtmeester 2e Klas BRANTS (nr. 4). Hij kwam (volgens dezelfde bron) van de brigade Bree. Mogelijk was hij toch van bij de installatie al in de Meeuwense brigade actief als afgedeelde, maar woonde hij hier nog niet. Twee andere wachtmeesters 1 Klas maakten in 1920-1921 met DE SMEDT en BAMS op zijn minst één proces-verbaal op. Dat waren René VERSTRAETEN en Eduard GOOSSENS. Zij hebben nooit in Meeuwen gewoond en denkkelijk hebben ze tijdelijk iemand moeten vervangen. In december 1921 komt er eindelijk een tweede Wachtmeester 2 Klas bij, die de brigade definitief op volledige getalsterkte brengt. Het is Diepenbeke naar Albert Renier MERTENS (nr. 5), 30 jaar en getrouwd. Hij moet het in Meeuwen naar zijn zin gehad hebben en gerust gelaten zijn, want van al de vooroorlogse rijkswachters in Meeuwen blijft hij het langst, nl. 10 jaar. Op het moment dat hij naar Meeuwen kwam was commandant DE SMEDT reeds afgelost door commandant LEINDERS (nr. 6).

2.2.3.5. Met de kist op de tram

Ten tijde van de instelling van de nieuwe brigade in Meeuwen verhuisden de gendarmen voortdurend. Bij iedere *mutatie* deden ze hun persoonlijke bezittingen - behalve de fiets natuurlijk - in de houten kleerkoffer, die de toepasselijke benaming *mutatiekist* kreeg. Daarna was het zaak de spullen op de veiligste en goedkoopste manier op de plaats van bestemming te krijgen. De brigadiers BAMS en LAUWERS moesten van de Guffenslaan 18 te Hasselt in Meeuwen zien te geraken. We weten niet zeker hoe ze dat gedaan hebben, maar ze konden de kist en de fiets op de "ijzeren weg" Hasselt-Eindhoven zetten, vanuit Wijchmaal met de tram Leopoldsburg-Maaseik tot in Ellikom sporen en zich daar *aan 't Klèèske* door iemand laten afhalen. Voor commandant DE SMEDT was de verhuis van Bree naar Meeuwen niet moeilijk. Hij kon in Bree zelf, in het tramstation vlak bij de kazerne, zijn kist op de tram richting Ellikom zetten. Rijkswachters die van buiten de provincie kwamen, namen de trein naar Hasselt en reisden van daaruit over Wijchmaal en Ellikom naar Meeuwen.

2.2.4. De eerste kazerne

2.2.4.1. Huurkazerne

Met ingang van 1 januari 1900 nam de Belgische Staat de zorg voor de kazernering van Gendarmerie over van de provincies, die vanaf 1836 daarmee waren belast geweest. Feitelijk kwam de nieuwe regeling hierop neer : tegen betaling van provinciale contributies nam de staat de onderhouds- en bouwwerken van rijkswachgebouwen voor zijn rekening. De gendarmen van de oudste brigades woonden in rijkswachkazernes uit de vorige eeuw.

In Meeuwen, waar de Gendarmerie al in de eerste helft van de 19de eeuw tweemaal kortstondig te gast was, werd toen geen kazerne gebouwd. Toch heeft juist de gunstige mogelijkheid tot (voorlopige) kazernering bij de keuze van Meeuwen als vestigingsplaats voor een nieuwe brigade in 1919, wellicht de doorslag gegeven. Niet dat er in de schaduw van onze kerktoren of daaromtrent veel grote en mooie gebouwen lagen! Integendeel. Het aantal particuliere woningen aan de Kerkstraat - toen de voornaamste straat in het centrum van Meeuwen, gekasseid maar nog niet verlicht - was gering. Bovendien getuigden die huizingen, zoals elders in Meeuwen, nog van het zuinig of behoeftig maar vooral gelaten bestaan van de bewoners in de vorige eeuw.

Op één na! Halverwege de hobbelige Kerkstraat - nu Dorpstraat - aan de linkerkant voor wie erlangs naar de kerk ging of fietste, lag een opvallend groot gebouw, dat sterk tegen de andere huizen afstak. Dat gebouw ligt er nog, zij het minder in het oog springend dan vroeger, én het is nagenoeg onveranderd gebleven. Het is de driegezinswoning met verdieping, naast de fietsenwinkel van de heer en mevrouw Kerfs-Verheyen (Dorpstraat 25). In de middelste van de drie woningen (nr. 20) woont juffrouw Maria Boutsen. Rechts van haar (nr. 21) hebben vijf Ghanezen in 1987 een onderkomen gevonden en links van haar (nr. 19) heeft de firma Anpa Cleaning haar burelen gevestigd. Het is in dit gebouw dat de rijkswachbrigade Meeuwen in 1920 gekazerneerd werd. Om te kunnen begrijpen hoe en waarom dat gebeurde, moeten we even wat in de tijd teruggaan.

Poserend voor de kazerne tussen De Bot (links) en Kennis (rechts).
In het midden VAN HUFFEL-Heirman (nr. 19). Uiterst links het echtpaar
THEUNIS-Broux (nr. 18)

Iets meer dan honderd jaar geleden lagen er aan de huidige Dorpsstraat tussen kruispunt en kerk weinig huizen. Van het kruispunt of Kiekenmarkt tot aan de kerk lagen achtereenvolgens, palend aan de kasseiweg : - aan de **rechterkant** * SMIS (Plessers-Smeets Ivo) * KENNIS (Verdonck-Vranken René) * TIP (wed. Jeunen-Nouwen) * VOSSSEN (bushalte) * JANSSEN (pastorie) * AAN DE KERK (Verdonck-Schrijvers Jozef) - aan de **linkerkant** * DAEMEN (t.o.v. Debacker-Baeten Louis) * MARTENS (juffrouw Boutsen Maria) * BANKEN (Kerfs-Verheyen René) * MANS (Verdonck-Kerfs Mathieu) * POL (Heynickx-Luyten Jan) * PANIS (Paesen-Housen Jozef).

Het tweede huis aan de linkerkant stond op de plaats waar van 1920 tot 1935 de gendarmerie van Meeuwen was. Na ca. 1860 heette het *Bij Martens*, naar de nieuwe bewoners, terwijl een gedeelte ervan de naam van de vorige eigenaar, nl. Lambertus BANKEN, bleef behouden. De stamvader van de familie MARTENS in Meeuwen was een Assenaar. Henricus MARTENS van As trouwde op 23 januari 1792 in Meeuwen met Maria HOUBEN (geb. 22 oktober 1764) en bleef met haar op het gehucht Hensem wonen.

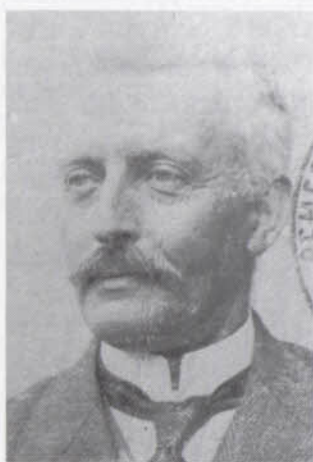
Hun oudste telg, **Arnold** (geb. Meeuwen 3 oktober 1792), trad op 16 oktober 1816 in Meeuwen in het huwelijk met M. Elisabeth HOUBEN. De bruid werd in Meeuwen op 26 december 1796 geboren. Haar ouders waren Mathias HOUBEN en Catharina Elisabeth MEYERS. De huwelijksakte vermeldt dat Arnold koopman was en dat hij op de Broekkant woonde. Arnold en Elisabeth kregen 11 kinderen waarvan er 7 jong en/of ongehuwd stierven.

Hun tweede kind, **Joannes Mathias**, werd in Meeuwen op 23 april 1820 gedoopt. Hij was 36 jaar, toen hij op 15 juli 1856 met A. Elisabeth BRAEKEN trouwde. Elisabeth BRAEKEN werd in Meeuwen geboren op 15 maart 1820. Haar ouders waren Christiaan BRAEKEN en A. Maria TRUYEN. Mathijs en Elisabeth werden de ouders van Arnold MARTENS alias Nol Kliémetes van Meeuwen. Arnold werd op 13 juli 1863 geboren. Zijn moeder, Elisabeth BRAEKEN, overleed in Meeuwen op 25 november 1865. Zijn vader, Mathias MARTENS, trouwde daarna nog tweemaal: op 6 november 1866 met Elisabeth HOUBEN (geb. Meeuwen 3 december 1834) en in 1868 met Catharina HOLLANDERS. *Nol Kliémetes* was het enige kind uit de drie huwelijken van zijn vader dat overleefde.

Hun derde kind, **Petrus Josephus**, werd in Meeuwen op 18 november 1822 gedoopt. Hij was bijna 32 jaar toen hij op 19 augustus 1854 met A. Maria DAEMEN trouwde. Maria DAEMEN was een dochter van Dionisius DAEMEN en Maria Helena BEUNIS. Dionisius was hoefsmid en woonde op *Den Heuvel*, tegenover het Hovergoed. De drie kinderen uit het huwelijk van Jozef MARTENS en Maria DAEMEN stierven heel jong en bovendien overleed Maria DAEMEN in Meeuwen op 5 juni 1860. Een jaar later (10 september 1861) hertrouwde Jozef MARTENS met M. Catharina COLAERS (geb. Meeuwen 26 mei 1822). Zij was een dochter van Arnold COLAERS en Cecilia PAULI, die op het gehucht Gestel woonden. Alleen Joannes (geb. Meeuwen 28 juli 1862), de eerste van de drie kinderen die Catharina COLAERS ter wereld bracht, overleefde. Hij werd later burgemeester van Bree. Zijn vader Jozef MAR-

TENS was timmerman en had zich in het huis van Lambertus BANKEN gevestigd. Dat huis, een langgestrekt eenledig gebouw, lag tegenover het Kennisgoed.

Lambertus BANKEN, die op 8 augustus 1863 in Meeuwen overleed, was kleermaker. Toen hij 19 jaar oud was, kwam hij in Meeuwen wonen. Hij was afkomstig van Waltwilder. Daar was hij op 15 augustus 1798 geboren. Op 11 april 1818 stond hij in Meeuwen voor het altaar met M. Elisabeth SLEGERS (geb. Meeuwen 27 mei 1790). In 1826 woonde het jonge gezin al aan de huidige Dorpsstraat, tegenover Kennis. Hun eerste kindje, Aldegondis (geb. Meeuwen 4 februari 1821) werd maar drie jaar. Het tweede kind, Petrus Jacobus (geb. Meeuwen 27 maart 1823) trouwde in Meeuwen op 11 juli 1848 met Helena NOUWEN. Zijn huwelijksgeluk duurde niet lang, want op 4 mei 1850 overleed hij zonder kinderen. Zijn moeder, Elisabeth SLEGERS, was op 3 augustus 1840 overleden. Weduwnaar Lambertus BANKEN besloot te hertrouwen. Dat gebeurde al op 10 november 1840. Zijn tweede vrouw, Elisabeth CREMERS (geb. Meeuwen 26 december 1807) was een jonge weduwe. Haar vorige echtgenoot, Jan COENEN, was het jaar tevoren in Opoeteren gestorven. Rond nieuwjaarsdag 1840 keerde zij met haar zoontje Peter Andries (geb. Opoeteren 17 maart 1838) naar Meeuwen terug. Zij was buitendien in verwachting. Op 11 maart 1840 kreeg Andries een broertje, Petrus Joannes. Lambertus BANKEN en Elisabeth CREMERS kregen op 25 augustus 1848 ook nog een zoon, die ze Bernardus doopten. Op 16 maart 1868 ging Elisabeth CREMERS, die inmiddels opnieuw weduwe was geworden, met haar zonen Andries en Jan COENEN *In de kamer* van huize Banken wonen. Bernardus was waarschijnlijk ergens als kleermakersknecht in de leer en de kost. De rest van het huis werd bewoond door het echtpaar MARTENS-COLAERS met hun enig kind Joannes MARTENS. Tijdens de eerste wereldoorlog was de *kamer* goed gekend als het *soephuis*.

Jozef MARTENS overleed in Meeuwen op 4 juni 1882. Zijn enige zoon, Jan MARTENS (geb. Meeuwen 28 juli 1862) trouwde op 29 oktober 1888 in Bree met Maria Catharina ROOTHANS (geb. Bree 19 januari 1863). Het paar vestigde zich in Meeuwen, waar op 26 augustus 1889 hun eerste kindje werd geboren. Het jongetje overleed al op 18 januari 1890. Ook het tweede kind kwam in Meeuwen ter wereld: Maria Catharina Cornelia (Meeuwen 23 april 1891). Op 14 september 1892 vertrok het gezin naar Bree, waar het in de Hoogstraat ging wonen.

Het huis in Meeuwen bleef niet lang onbewoond. Op 5 oktober 1892 nam winkelier Arnold SCHRIJVERS (geb. Meeuwen 26 mei 1866) er zijn intrek. Hij was op 7 augustus 1892 in Opoeteren getrouwd met Rosa SPREUWERS (geb. Opoeteren 19 september 1867).

Maria Catharina ROOTHANS was een dochter van sigarenfabrikant Joannes Godifridus ROOTHANS en Aldegonda VAN WINKEL. J.G. ROOTHANS werd op 14

februari 1830 in Dommelen (Noord-Brabant) geboren. Aldegonda VAN WINKEL was ook een Noordbrabantse. Zij zag het levenslicht in Budel op 9 februari 1826. De ouders van Maria ROOTHANS bezaten in de Hoogstraat in Bree een rij huizen. Nu vindt men op die plaats : een slagerij (Hoogstraat 26), een apotheek (Hoogstraat 28), een bloemenwinkel (Hoogstraat 30) en een kapsalon (vooraan Opitterstraat). In de Opitterstraat was een grote inrijpoort.

Catharina COLAERS, de moeder van Jan MARTENS, vertrok op 27 november 1900 naar Rotem. In 1902 werd Jan MARTENS van Meeuwen burgemeester van Bree. Hij was ondertussen eigenaar van het geboortehuis in Meeuwen geworden. Dat liet hij tot aan de *kamer* (Teng BANKEN) afbreken en bouwde de prestigieuze driegezinswoning waarvan hierboven sprake in de plaats.

Onze oudste zegsman, Jozef VANBUEL (92 jaar) alias Zjef Kan, herinnerde zich nog dat het complex in 1903-1904 in opbouw was. De bakstenen (brikken) werden in Meeuwen op grond van de familie MARTENS-ROOTHANS gebakken. De plaats waar de veldoven gestaan heeft - in de hoek van de Kerkhofstraat en de Bosstraat, naast de nieuwe manège - is na vers ploegen nog herkenbaar aan de verkleuring van de aarde. De weduwe JANSSENS-CUPPENS weet nog te vertellen, dat er *taarpepeer* (roofing) onder de muren gelegd was.

Toen de bouw voltooid was moesten er huurders gevonden worden. Die kwamen er. De woning aan de kant van de kerk werd aan de Belgische Posterijen verhuurd om daarin een postkantoor in te richten. Dat overdraagkantoor ging op 21 augustus 1906 open en de postdirecteur, toen *postmeester* geheten, nam er zijn intrek met zijn gezin.

WELLENS Karel Hubert, Geb. Peer 4 november 1872, XX 23 april 1914, met RITZEN Josephina Hubertina, Geb. Peer 28 februari 1895; Kinderen: 1. Irma Maria Hubertina Regina (geb. Peer 15 juni 1904) (uit 1ste huwelijk: WELLENS-RUTTEN) 2. Joseph Albert (geb. Meeuwen 14 juli 1915); 3. Lucia Alfonsina Joanna (geb. Meeuwen 23 oktober 1918); 4. Maria José (geb. Meeuwen 26 december 1920).

De middelste woning werd aan familie verhuurd. Even uitleggen. Jan Joseph COLAERS (geb. Wijshagen 1 januari 1873) alias Bosser was een zoon van Joannes Jacobus COLAERS en Maria Gertrudis RENKENS. De bijnaam Bosser verwijst naar het Bossergoed op Plockroy (Wijshagen). Zijn vader was een broer van Catharina COLAERS, de tweede vrouw van Jozef MARTENS. Jozef MARTENS was de vader van Jan MARTENS, de verhuurder.

COLAERS Jan Joseph, Geb. Wijshagen 1 januari 1873, X 21 november 1897, met CAMPS Maria Agnes, Geb. Meeuwen 1 augustus 1872.

De woning aan de kant van het kruispunt de woning aan de kant van het kruispunt werd tijdens de oorlog door iemand van het gezin Martens-Roothans bewoond. Dat Jan Martens een man van aanzien was, blijkt ook uit het feit dat hij behoorde tot de kandidaten van de Katholieke Partij voor de wetgevende verkiezingen van 20 november 1921.

2.2.4.2. Bouwplannen

Dat de inplanting van een rijkswachtkazerne in Meeuwen gemeend was, zou spoedig blijken. Commandant DE SMEDT, die bij zijn aankomst waarschijnlijk trouwplannen had, zal de bouwplannen van het Ministerie van Openbare Werken beslist toegejuicht hebben. Men mag aannemen dat hij zijn best deed om zo vlug mogelijk een geschikte bouwplaats voor de geplande rijkswachtkazerne in Meeuwen te vinden. Dat was geen sinecure, want er bestonden toen geen gewestplannen. Zijn huwelijk op 27 januari 1921 zal zijn ijver voor de zaak nog wel versterkt hebben. De wet van 28 juni 1899 voorzag in de overname door de staat van de kazernerij van de Gendarmerie. De speciale dienst voor gebouwen van de rijkswacht stond onder toezicht van de Administratie van Bruggen en Wegen.

Voor de aanleg van de *staatsbaan Heusden-Bree* voor de eerste wereldoorlog hadden veel onteigeningen moeten plaatsvinden. Een van de getroffen percelen op het tracé was nr. 579c Sectie B, gelegen *In de Rijt*, waar nu het funerarium Witters is, de woning van de vroegere sekretaris Jozef VAN DYCK. Van deze weide van 33 a 80 ca nam de staat bijna de helft in. Het perceel grensde ten westen aan weg nr. 5, nu Luttelmeeuwen, en ten noorden aan weg nr. 7, de oude Rondestraat. De Rondestraat begon aan

de straat naar Luttelmeeuwen achter het funerarium, passeerde de oude hoeve In de Rijt voorlangs en volgde verder de huidige Gruitroderbaan.

Toen de rijksweg naar Bree klaar was, bleef er tussen de oude Rondestraat en de nieuwe weg een stuk van het onteigende perceel over. Het overbodig geworden en ongebruikte afgesneden gedeelte van de Rondestraat was eigendom van de gemeente. Indien de gemeente deze strook ongebruikte weg aan de staat verkocht kon ze met het overschot van het onteigende perceel nr. 579d dienen voor de bouw van een rijkswachtkazerne. De brigadecommandant kon rechtstreeks invloed uitoefenen op de dienstdoende burgemeester Lambert HOUSEN of onrechtstreeks via diens zoon slager Jaak HOUSEN, bij wie de ongetrouwde brigadeleden in de kost waren.

Begin maart 1921 kon commandant DE SMEDT aan de verantwoordelijken in Brussel melden, dat de gemeente bereid was de beoogde grond af te staan voor de som van 100 Bf. Daarop schreef de hoofdbouwmeester van de Rijkswacht op 15 maart 1921 een brief naar de burgemeester en schepenen van Meeuwen met het verzoek: *de nodige bestuurlijke maatregelen te verwekken op dat dit afstaan zoo spoedig mogelijk geschiede.*

MINISTÈRE
DES
TRAVAUX PUBLICS
ADMINISTRATION
DES
PONTS ET CHAUSSÉES

Service Spécial des Bâtimens
de la Gendarmerie

N°
N° 4469 de sortie.

ANNEXE :

OBJET :

Bruxelles, le 15 Mars 1921
ABBAYE DE LA CAMBRE (ANCIEN PRÉVÔTÉ)
45 rue de la Croix,

Aan de Heeren, Burgemeester en Schepenen der
Gemeente
MEEUWEN.

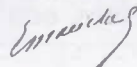
Myne Heeren,

Het blijkt uit eene mededeeling van den Kommandant der Gendarmeriebrigade van Meeuwen, dat Uw beheer gesteld is eene streep land van 5 meters breedte af te staan voor de som van 100 franken, palende ten Noorden aan her overschot van perceel n° 579d Sectie B vroeger aangewerd voor het maken der nieuwe baan naar Brée.

In geval het zUS is, heb ik de eer u te vragen de noodige bestuurlyke maatregelen te verwekken op dat dit afstaan zoo spoedig mogelyk geschiede.

Ontvaagt, Myne Heeren, de verzekering myner hoogachting.

De Hoofdbouwmeester bestuurder,

Aan de Heeren, Burgemeester en Schepenen der Gemeente
MEEUWEN.

Het dient gezegd, dat de gemeenteraad van Meeuwen de zaak met spoed behandelde, want op de zitting van 20 maart 1921 kwam het verzoek ter sprake. De raad, bestaande uit Lambert HOUSEN, dd. burgemeester, Christiaan BRAEKEN, schepenen, Mathias PAESEN, Cornelis HOYDONCKX, Petrus JANSSEN en Jacobus HOOGMARTENS, leden, besloot *de vermelde streep land af te staan mits eene som van honderd franken*. Een afschrift van de notulen der beraadslaging werd de volgende dag al naar de Dienst voor Gebouwen van de Rijkswacht in Brussel verzonden. Die stuurde het verslag prompt terug, omdat het besluit van de gemeenteraad genomen op de zitting van 20 maart 1921 nog niet goedgekeurd was door de Bestendige Deputatie van de Provincieraad.

Daarna zou een ontwerp van afstandsakte ter ondertekening aan het gemeentebestuur worden aangeboden (Brief van 25 maart 1921). Op 31 maart 1921 schreef de gemeente een brief met twee bijlagen naar de arrondissementscommissaris in Hasselt. De eerste bijlage was de beraadslaging van de gemeenteraad *over het afstaan van een streep land, om te dienen bij het bouwen eener Gendarmerie*. De tweede bijlage was een plannetje *van gezegde streep grond*. Het dossier werd teruggestuurd met het verzoek bij te brengen: 1) beraadslaging in driedubbel (art. 71 der gemeentewet); 2) proces-verbaal van schatting door twee deskundigen; 3) proces-verbaal van commodo en incommodo (2 uur open); 4) certificaat van bekendmaking (15 dagen met datum); 5) plan opgesteld door een gezworen landmeter wettig beëdigd bij een rechtbank. Het proces-verbaal van schatting werd opgemaakt in Hasselt op 18 mei 1921. Dat gebeurde door de Heer Th. VAN GENCK van de Administratie van Bruggen en Wegen te Hasselt en door de heer J. HACKEN van de Dienst der Kazerneering der Gendarmerieën van Limburg. Bij het proces-verbaal voegden zij: 1) het plan der perceelen duidende de afmetingen tussen de scheidingspalen; 2) de tafel der bewerkingen duidende de totale oppervlakte. De totale oppervlakte van de oude weg die de gemeente voornemens was af te staan bedroeg 609,08625 vierkante m. De grond werd door hen geschat aan *vier franken den vierkanten m*. Op 10 mei 1921 was de heer HACKEN al in Meeuwen geweest om een *grondteekening der perceelen bestemd tot het bouwen van een nieuwe gendarmeriekazerne* te maken.

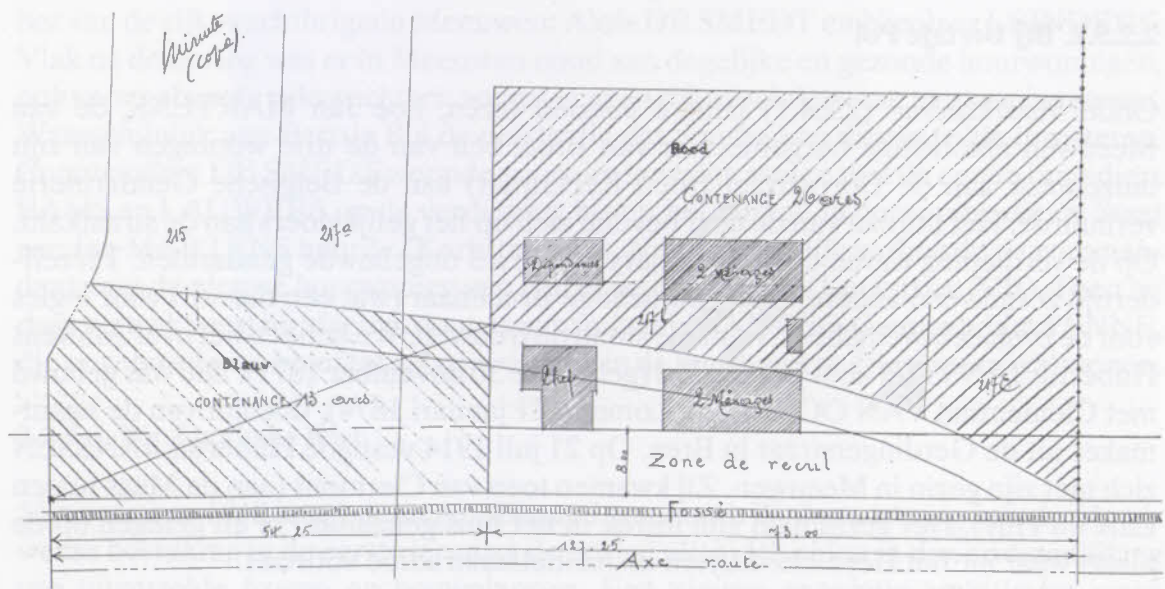
Bijna een maand later kregen de burgemeester en zijn schepenen van de bevoegde dienst in Brussel een antwoord op hun schrijven van 4 april 1921 waarin zij o.a. het plan van de instellingen der ontworpen kazerne vroegen. Daaruit blijkt dat de grondafstand waarop bij de gemeente was aangedrongen noodzakelijk was om het plan te verwezenlijken. Het perceel van de staat (nr. 579d Sectie B) en het perceel van de gemeente (ongebruikt gedeelte van de Rondestraat) waren samen niet groot genoeg om er de geplande rijkswachtkazerne op te bouwen. Dat plan voorzag immers een bureau en een woning voor het gezin van de commandant (chef), twee tweezinswoningen (Ménages) met latrines, een bijgebouw (Dépendances) en een grote tuin.

Aan de andere kant van de Rondestraat lagen vier percelen grond die aan de straat grensden: Sectie B nrs. 215, 217a, 217b, 217c. Het eerstgenoemde perceel lag langsheen de Luttelmeeuwenstraat. In 1844 was het eigendom van wever Leonardus MAX. De andere percelen hadden in 1844 een totale oppervlakte van 1 ha 15 a 80 ca en

waren toen eigendom van de weduwe Peter VAN DYCK. Peter VAN DYCK (geb. Meeuwen 16 augustus 1785 en overl. Meeuwen 14 augustus 1838) was gehuwd met Maria Catharina SCHENEN van Opglabbeek. Zij woonden op de boerderij *Knevels* op het gehucht Luttelmeeuwen en waren de grootouders van Arnold VAN DYCK, gemeentesecretaris. Arnold VAN DYCK (geb. Meeuwen 3 april 1859 en overl. Meeuwen 5 november 1920) was gehuwd met Elisabeth HOLLANDERS (geb. Meeuwen 2 september 1864 en overl. Meeuwen 24 augustus 1941). Hij was de vader van Jozef VAN DYCK, die hem in de functie van gemeentesecretaris was opgevolgd.

Het hoeft niet uitgelegd, dat Elisabeth HOLLANDERS, moeder van de gemeentesecretaris, een sleutelpositie innam, doordat zij met haar eigendom grenzend aan de gemeenteweg, belanghebbende partij was. Door het perceel oude gemeenteweg en het perceel van de staat aan te kopen zou haar eigendom aan de rijksweg grenzen. Om de kazerne daar te kunnen bouwen had de andere partij, de Staat, nog grond nodig van haar. De brief van 6 juni 1921 legt de stand van zaken aan het gemeentebestuur uit. Het plan voorziet niet het gebruik van de hele gemeenteweg maar de aanwerving van het rood geschaduwde deel is noodzakelijk om te dienen als hof voor de kazerne.

De eigenaarster van de 26 aren (rood) 217b en 217c is weduwe VANDYCK. Zij wilde de grond niet afstaan dan in ruiling van 13 aren (blauw) langsheen de baan Heusden-Bree. Aangaande de waarde van de grond maakte de hoofdbouwmeester totaal voorbehoud om twee redenen : 1) *Zij schijnt mij overdreven daar een groot deel der waarde dat gezegde grond kan hebben als bouwgrond verdwijnt door het feit dat het perceel langs de baan de staat toebehoort*; 2) *Volgens onderhoud in den beginne met de bevelhebber der gendarmeriebrigade aangegaan zou de afstand van dien weg door de gemeente kunnen gebeuren voor de som van hoogstens 100 franken*. Over wat er verder gebeurde hebben we niet veel meer kunnen achterhalen.

In juni 1921 vertrok commandant DE SMEDT naar de brigade Assenede, heel waarschijnlijk omdat in Meeuwen nog geen behoorlijke huisvesting voor getrouwde rijkswachters te vinden was. De administratieve molen viel stil. Op 29 mei 1922 herinnerde Brussel aan het schrijven van 6 juni 1921 over de zaak betreffende het afstaan van een ouden weg door de gemeente met het verzoek *de zaak door te drijven*. Hiervoor werd een beroep gedaan op de Dienst voor de Kazerneering van de Rijkswacht in Hasselt, want in een brief van 21 juni 1922 laat het diensthoofd J. HACKEN weten *dat hij naar Meeuwen zal moeten gaan om de zaak van het bouwterrein voor de Gendarmerie van Meeuwen te onderzoeken*.

2.2.5. Logies

2.2.5.1. Kostgangers

Van de rijkswachters die gerekruteerd werden om de 41 nieuwe brigades na de oorlog te bemannen, waren de meesten ongetrouwd. Die gingen natuurlijk niet hun eigen pot koken: daar hadden ze de tijd niet voor en het paste niet bij hun waardigheid, noch als man noch als rijkswachter. Het zal wel eerder traditie dan toeval zijn geweest, dat de eerste *gendarmen van Meeuwen* bij Jaak HOUSEN in de kost gingen. Hij was niet alleen de zoon van de eerste schepen en toekomstige burgemeester, maar vooral ook slager. Rijkswachters moesten immers goed eten, want met hongerend personeel was het nog herstellende vaderland niet gediend. Daarom mochten rijkswachters 's vrijdags en tijdens de vasten vlees eten. Toen de eerste, rijkswachters aankwamen, hield Jaak HOUSEN een slagerij aan het *kruispunt*, in het huis waar wijlen Arnold PLES-SERS-GEERS (Nol Dreze) vroeger woonde. Dat huis, nu Weg naar Helchteren 1, staat er nog. In de vorige eeuw werd het *Vangestel* genoemd. Jan Mathijs VAN GESTEL (geb. Peer 10 april 1806 en overl. Meeuwen 28 oktober 1872) was jarenlang veldwachter in Meeuwen.

2.2.5.2. Bij Bertsje Pol

Onder *huurkazerne* (2.2.4.1) hebt u kunnen lezen, hoe Jan MARTENS, de van Meeuwen afkomstige burgemeester van Bree, één van de drie woningen van zijn huizenblok aan de Dorpsstraat (toen Kerkstraat) aan de Belgische Gendarmerie verhuurde. Het bureau van de chef bevond zich op het gelijkvloers aan de straatkant. Op de verdieping waren de slaapkamers voor 2 à 3 ongehuwde gendarmen. Terzelfdertijd zorgde een andere kapitaalkrachtige Breeënaar (wat een toeval!) voor logies voor de brigadebevelhebber, want die stond op trouwen. We hebben het over Andreas Hubertus JANSSEN alias Bertsje Pol (geb. Bree 30 november 1871). Die was gehuwd met Clementina VAN OOST (geb. Lommel 21 januari 1874), dochter van de haam-maker uit de Gerdingerstraat in Bree. Op 21 juli 1914 vestigde Hubertus JANSSEN zich met zijn gezin in Meeuwen. Zij kwamen toen van Clermont (aan de Maas tussen Luik en Huy). Het gezin nam zijn intrek in het huis genaamd *Pol* en gelegen op de plaats waar nu Jan Heynickx-Luyten de handelaarstraditie voortzet.

De huisnaam *Pol* ontstond pas in 1875 en verwijst naar degene die er toen kwam wonen, nl. Ludovicus Jacobus Leopoldus HOUBEN (geb. Bree 10 augustus 1847). "Pol" was een zoon van de Breese landbouwer Petrus Joannes HOUBEN en Joanna Catharina JANSSEN. Op 26 april 1875 trouwde hij met Maria, Catharina VAN DYCK (geb. Meeuwen 29 september 1837), dochter van Peter VAN DYCK en Maria Catharina SCHENEN) die op het Kniévelsgoed (Luttelmeeuwen) woonden. Haar eerste echtgenoot, Dionisius VAN DYCK (geb. Bree, wonende Ellikom), met wie zij op 21 april 1857 gehuwd was, was op 22 juni 1874 overleden. Deze Dionisius was door zijn vorig huwelijk (Meeuwen 12 december 1849) met Maria Aldegondis WILLEMS (geb. Meeuwen 4 juli 1799 en overl. Meeuwen 20 januari 1857), dochter van Jan Mathijs WILLEMS en Elisabeth STEVENS, eigenaar geworden van een huisje van 80 ca op de plaats waar nu Super Heynickx is. Dat huisje was voor zijn huwelijk nog het eigendom van zijn schoonouders, die op het Kennisgoed woonden. Na het overlijden van Dionisius werd zijn (tweede) echtgenote Maria Catharina VAN DYCK eigenares. Zij en haar nieuwe echtgenoot *Pol* hadden een winkeltje. De verbouwingen en vergrotingen van de oorspronkelijke woning zijn moeilijk te dateren. Toen Catharina op 12 januari 1908 in Meeuwen overleed werd *Pol* de nieuwe eigenaar. *Pol* overleed op 21 mei 1914. Enige tijd voor zijn overlijden vermaakte hij zijn hele nalatenschap, waaronder de tuin en de woning met winkel in Meeuwen, aan de kinderen van zijn neef Hubert JANSSEN-VAN OOST. De oudste van die kinderen was Jacob Leopold JANSSEN (geb. Bree 3 augustus 1901). Andere kinderen waren: Elisabeth, Clotilde en Gaston.

Het huis aan de Kerkstraat nr. 22 lag tussen *De Smiét* en *Panis*. Het was tegen het eerstgenoemde aangebouwd en van het laatstgenoemde gescheiden door de huidige Torenstraat, vroeger Steenwegstraatje. In het midden van het huis was er een gang. Links, in de kamer aan de kant van *De Smiét* was het café, rechts, in de kamer aan de kant van *Panis* was de winkel. Achter het café, haaks op het huis en de toenmalige Kerkstraat liet Hubertus JANSSEN alias Bertsje Pol een woning (nr. 22B) bouwen om te verhuren. Daarin woonden achtereenvolgens de eerste en de tweede bevelhebber van de rijkswachtbrigade Meeuwen: Aloïs DE SMEDT en Nicolaas LEINDERS. Vlak na de oorlog was er in Meeuwen nood aan degelijke en gezonde huurwoningen, ook voor gehuwde rijkswachters, zolang er geen rijkswachtkazerne met woningen was. Waarschijnlijk was Bertsje Pol de eerste die dat doorhad en daarin wilde investeren. Commandant DE SMEDT woonde voor zijn huwelijk samen met de eerste brigadiers BAMS en LAUWERS op de verdieping boven het bureau in de woning die de Staat van Jan MARTENS huurde (Kerkstraat 13). Na zijn huwelijk verhuisde de commandant naar de nieuwe huurwoning van Hubertus JANSSEN (Kerkstraat 22B). Toen hij daar vertrok werd hij afgelost door commandant LEINDERS. Commandant PENNE, die ongehuwd was, bleef tot aan zijn vertrek in de huurkazerne (Kerkstraat 13) wonen.

2.2.5.3. Bij Zjaakske Riet

11 november 1918 werd de wapenstilstand getekend. De herademing van de Meeuwense bevolking in de eerste jaren na de oorlog uitte zich volop in de verwezenlijking van uitgestelde trouw- en bouwplannen. Een nieuwe generatie ambitieuze jonge

mensen trad aan. Een van die dynamische krachten was Jaak HOUSEN alias Zjaakske Riet of de slachter.

Toen de rijkswachters in Meeuwen arriveerden, woonde hij nog in het huis van Lambert WILLEMS alias Bert Liers (geb. Meeuwen 8 oktober 1861 en overl. Meeuwen 14 april 1913). Deze Lambert WILLEMS, grootvader van Lambert Hoydonckx-Braeken (Bèèr Kilbers), was de echtgenoot van Anna Catharina LUYTEN, een dochter van Peter Joannes Luyten, alias Zjang Liers (geb. Meeuwen 29 december 1833 en overl. Meeuwen 19 april 1900) en Maria Helena STEVENS (geb. Meeuwen 21 mei 1833 en overl. Meeuwen 30 december 1897). Het huis waarvan sprake is, nu Weg naar Helchteren nr 1, dateert van ca. 1911, toen de rijksweg Heusden-Bree werd aangelegd. Voor die tijd stond er al een woning. De plaats heette toen nog *Bij Van Gestel*. Jaak HOUSEN, die rijkswachters in de kost had, zag naar een eigen woning uit.

*V.l.n.r. Helena BOMANS (+) – Hubert HOUSEN – Maria PALMERS –
Maria HOUSEN (+) – Margareta LEURS (+) – Elisabeth HOUSEN –
Jacobus HOUSEN – hond Max*

Tussen de huidige Torenstraat (vroeger Steenwegstraatje) en de kerkhofmuur lag het eeuwenoude Panishof. Het was een complex bestaande uit een langgestrekte hoeve met huizing en stalling langsheen de Dorpsstraat, schuur en stallen langsheen de Torenstraat en een bakhuis. Het Panisgoed was eigendom van burgemeester Petrus Jacobus INDEKEU (geb. Gruitrode 9 juli 1849). Zelf woonde die met zijn echtgenote

Hendrica DECKERS (geb. Elen 20 januari 1849) en zijn kinderen in de brouwerij aan het Dorpsplein. Het Panishof was een oude pachthoeve. Op 30 juni 1920 overleed burgemeester INDEKEU. Zijn ambachtelijke dorpsbrouwerij had tijdens de oorlog veel schade geleden. Zoon Jozef besloot met de familie BOES uit Alken aldaar een industriële brouwerij op de richten. Daarmee was de actieve rol van de familie INDEKEU in Meeuwen uitgespeeld. De twee dochters van burgemeester INDEKEU, Maria en Johanna woonden in Maastricht. Maria (geb. Meeuwen 22 april 1882) was in Meeuwen op 22 mei 1909 met August SMEETS van Munstergeleen getrouwd. Johanna (geb. Meeuwen 4 februari 1885) was in Meeuwen op 18 mei 1814 met Jozef SMEETS van Wijk-Maastricht getrouwd. Zij, Maria en Johanna, erfden het Panisgoed.

Op 16 augustus 1921 werd *de Panis* in de herberg van Jan VERDONCK-LUYTEN (Zjang van Mùun) openbaar verkocht. Dat was de gelegenheid voor Jaak HOUSEN om een gunstig gelegen huis te kopen. Mits wat verbouwingen kon hij er niet alleen zelf wonen en handel drijven, maar ook zijn kostgangers, de rijkswachters van Meeuwen, logeren. De boerderij was nog tot 15 maart 1923 verpacht, maar dat was voor Jaak HOUSEN geen beletsel om te kopen. In 1922 liet hij verbouwingen uitvoeren. De belangrijkste verandering was, dat het uitzicht aan de voorkant wijzigde. De deuren en poorten van stal en/of schuur naast het woonhuis verdwenen, omdat die ruimten voor winkel en woning van de nieuwe eigenaar moesten dienen. Het oorspronkelijke woongedeelte - aan de kant van de kerk - werd in een tweegezinshuurnwoning veranderd. De toekomstige "voordeurdelers" hadden ieder een overwelfde kelder, een keuken, een woonkamer met zicht op de straat en een paar slaapkamers onder het dak.

Het hier beschreven gedeelte bestaat nog (Dorpstraat 37). De huidige bewoners en eigenaars zijn Jozef Paesen en zijn echtgenote Elisabeth Housen (Lies vanne Slachter). De rest is verdwenen en bestaat enkel nog op foto's. Het resultaat van de verbouwing van *d'n àuwe Panis* in 1922 is te zien op een mooie foto die we van Hubert Housen (Bèer vanne Slachter) in bruikleen kregen.

2.2.5.4. Logies 1920-1935

Alle personeelsleden van de Nationale Gendarmerie werden ondergebracht in gebouwen die eigendom waren van de Staat of die door haar werden ingehuurd. Met de volledige ingebruikneming van het ingehuurde, imposante huizenblok achter de jongensschool als rijkswachtkazerne in 1935, konden de rijkswachters de eveneens ingehuurde particuliere woningen, her en der in de dorpskom verspreid, verlaten. Hierna zullen we proberen uit te leggen, waar de gendarmen tussen 1920 en 1935 logeerden. Tussen de haakjes achter de naam staat het volgnummer waarmee u meer gegevens over de betrokkenen in Deel 3 kunt opzoeken. Sommige namen komen meer dan eens voor. Bij de eerste woonplaats hebben we de naam onderstreept. De huisnummers zijn uiteraard de oude nummers.

- De eerste brigadecommandant en de eerste brigadiers waren bij hun aankomst ongehuwd en ze logeerden samen in de ingehuurde kazerne (*Bij Martens*, Kerkstraat 13). Vanaf 1925 bleef alleen de commandant er wonen met zijn gezin.

Kerkstraat 13 : DE SMEDT (1) - BAMS (2) - LAUWERS (3) - BRANTS (4) - MERTENS (6) - WILLEN (7) - VAN OVERBERGHE (8) - BODVIN (9) - MEGANCK (11) - PENNE (12) - VANHUFFEL (19) - THIJS (21) - BORREMANS (22).

- Getrouwde gendarmen of gendarmen die tijdens hun verblijf in Meeuwen trouwden, moesten in een door de Staat ingehuurde woning of bij particulieren hun intrek nemen. De eerste voorhanden zijnde woongelegenheden was de huurwoning van Hubertus JANSSEN, achter zijn huis. (*Bij Pol*, Kerkstraat 22B)

Kerkstraat 22B : DE SMEDT (1) - LEINDERS (5).

- Voor de daaropvolgende rijkswachtergezinnen werd een gedeelte van het woonhuis van Hermanus STIENAERS alias Maan Nuiwe ingehuurd, nadat het onderwijzersgezin Nicolaas MAYELLE-TRUYEN op 17 juni 1922 naar Zichen-Zussen-Bolder verhuisd was. (*Den Tip*, Dorp 26). Ook bij de eigenaar zelf, Jozef NOUWEN-PIETERS alias Zjefke Tip, woonde enkele jaren een gendarm in. (*Den Tip*, Dorp 25)

Dorp 25 : MARTENS (20)

Dorp 26 : WILLEN (7) - MOONS (10) - WILLEMS (13)

V.l.n.r. Bij Trien Max - Bij Kaat Pestuur - Den Tip
Tek. Q. Schrooten.

- Tussen *Den Tip* en *De Pastorie* (thans bushalte) lagen nog twee kleine woningen. In de eerste woonden NEYENS Maria, Catharina (geb. Meeuwen 22 januari 1866) alias Kaat Pestuur en haar broer Leonard (geb. Meeuwen 19 augustus 1864) alias Nar Lènerte. (*Bij Kaat Pestuur*, Dorp 27). In de tweede vestigde zich schoenmaker Henri MOLEMANS (geb. Helchteren 20 december 1896). Die was op 17 oktober 1923 in Meeuwen getrouwd met Catharina Elisabeth BOUTSEN (geb. Meeuwen 15 mei 1897). Daarvoor werd het huisje bewoond door Catharina MAX (+ Meeuwen 5 september 1921) (*Bij Trien Max*, Dorp 28)

Dorp 27 : WEUSTENRAAD (16).

- Tegenover *Den Tip* lag de Panishoeve (Dorp 29) die Jaak HOUSEN-LEURS van de gezusters Indekeu gekocht had. Na de verbouwing werd een gedeelte ervan door de Gendarmerie ingehuurd. (*Bij Panis*, Dorp 29)

Dorp 29 : COOLS (15) - WEUSTENRAAD (16) - SMEETS (17) - STAEPELS (14) - THEUNIS (18) - STIJNEN (23) - CREVE (25)

- Aan de linkerkant in de Kapelanijsstraat, achter het gemeentehuis, lag een oud schoolgebouw (Dorp 32) uit de tijd van de schoolstrijd (Wet van Humbeeck 1879). Nu vindt men op die plaats een oud vergaderlokaal van de KAJ en de ex-kapelanijs.

Dorp 32 : BORREMANS (22)

- Tegenover het huizenblok van Jan MARTENS-ROOTHANS lag het Kennisgoed (*Bij Kennis*, Dorp 19). De langgestrekte boerderij lag haaks op de Kerkstraat. Een gedeelte van de woning aan de straatkant werd verhuurd (*Bij Kennis*, Dorp 20).

Dorp 20 : VAN HUFFEL (19)

- Naast het oude gemeentehuis (19e-eeuwse school) lag het huis van de *Magister* (19e-eeuwse onderwijzer). Daar woonde Maria Constantina CEYSSSENS alias Staans Megisters (geb. Grote Brogel 11 maart 1871, overl. Meeuwen 15 februari 1947), winkelierster. Zij was weduwe van Jan Hendrik HOOGMARTENS alias Rikske Mèijerkes (geb. Meeuwen 6 september 1868 en overl. Meeuwen 1 maart 1907) (*Bij Megisters*, Dorp 41)

Dorp 41 : MERTENS (6) - VANVLIERBERGHE (24)

- In het Steenwegstraatje (nu Torenstraat) achter Bertsje Pol lag een melkerijtje ('t *Melkerieke*, Dorp 27). Na de eerste wereldoorlog viel de zuivelbereiding daar stil. De eigenaars verhuurden het gebouw dan maar als woning aan Mathijs VROLYKX-SCHOUTEDEN (Tieske Plessers) en Jozef SCHRIJVERS-KERKHOF (Zjefke Sjriervers).

Dorp 27 : VAN OVERMEIREN (26)

- Aan de rechterkant van de *weg naar Helchteren* op de plaats waar nu frituur Simons is, bouwde Gerard CREEMERS van Peer die met Catharina MOONEN alias Kaat van Nolke getrouwd was, in het begin van de jaren twintig een huis. Een gedeelte ervan werd verhuurd.

Dorp 1 : MARTENS (20)

- Aan de linkerkant van de *weg naar Bree*, iets voorbij de Luttelmeeuwenstraat, lag vroeger een boerderij die *Riet* werd genoemd. Daar woonden de ouders van Jaak HOUSEN-LEURS alias 't Slachterke.

Riet : CREVE (25)

Het feit dat de gehuwde gendarmen van Meeuwen tot 1935 buiten de kazerne gehuisvest waren, betekent niet dat zij meer thuis dan in de kazerne zaten. In een stafnota van 30 juni 1922 vernemen we dienaangaande iets meer. "*De gehuwde gegradeerden en gendarmen die geen huis van den Staat bewonen en die eene woonst-vergoeding genieten hebben geen recht meer aan eene woonst voor ongehuwden in de kazerne. In de belangrijke brigaden zal er eene gemeenzame kamer ter beschikking van de militairen dezer rangschikking gesteld worden, in de andere brigaden zullen zij over een ongebruikt lokaal beschikken gebeurlijkerwijze over het bureel. De gehuwde gegradeerden en gendarmen gehuisvest buiten de kazernen hetzij in de huizen door de Staat gehuurd of andere, mogen zich niet van het kwartier verwijderen zonder er de toelating van hunnen rechtstreekse overste van bekomen te hebben, ... en het behoort aan de Compagniebevelhebbers voor iedere brigade het kleinste getal manschappen te bepalen die binst den nacht altijd in het kwartier moeten aanwezig zijn.*" (Staf Nr. 5233 Brussel 30 juni 1922 - Willen).

BORREMANS-Jacques (nr. 22) en dochter Margriet

Spous. Broom

Alfons CREVE - Irma VAN CAMP (nr. 25)

2.2.6. Trouwen

De eerste rijkswachters die in Meeuwen kwamen wonen, waren ongetrouwd. Enkele ervan waren misschien al verloofd. Of de anderen direct als concurrenten van het jonge mansvolk in Meeuwen beschouwd werden, valt te betwijfelen, ofschoon de eerlijkheid ons gebiedt toe te geven, dat ze er in hun uniform zeker niet minder aantrekkelijk uitzagen dan de huwbare mannen hier. Je zou dus denken, dat het jonge vrouwvolk elkaar stond te verdringen om een gendarm aan de haak te slaan. Niks van. Voor de rijkere, katholieke boerenstand waren die vreemde mannen in uniform geen goede partij voor de dochters en de meeste andere ouders zouden ook niet toegestaan hebben, dat hun dochter de huwelijks-traditie doorbrak door niet met iemand uit hun eigen of een naburig dorp te trouwen.

De rijkswachters zelf hadden ook te weinig spontaan contact met de inwoners om de gunst en het vertrouwen van de plaatselijke bevolking te kunnen winnen : ze maakten geen deel uit van een buurtschap, ze waren geen lid van verenigingen, ze waren weinig in burger te zien, ze spraken een andere taal, ze waren onderworpen aan een soms onbehaaglijke discipline, enz.

Voor de meisjes die spijs ontrading gefascineerd raakten en bleven door de verschijning van een doorvoede gendarm in deftig tenue, was het verkieslijk *niet over één nacht ijs te gaan* of anders gezegd *te trouwen met een gekke kop*, waarmee dan hun eigen hoofd bedoeld werd.

Trouwen met een rijkswachter hield nogal wat niet te onderschatten gevolgen in : geen vaste woonplaats, geen handel drijven of herberg houden, geregelde inspecties van het huishouden, indiscreties vermijden, aanpassing aan de kazernementaliteit, e.a. In het *Algemeen Reglement voor den inwendigen dienst der Nationale Gendarmerie* dat in 1926 door de drukkerij van het Krijgskaartkundig Instituut te Brussel werd uitgegeven, staat bovendien het volgende :

131. De vrouwen der onderofficieren en gendarmen, die door een onbetamelijk of tegen de goede zeden aanlopend gedrag, twist of oneenigheid tusschen de gendarmen mocht doen ontstaan, zullen uit de kazerne verdreven worden en in dezelve niet meer kunnen wonen. Hetzelve zal plaats hebben met die, welke zich met dienstzaken inlaten, en wier onbescheidenheid hetzij geschillen, tusschen de gendarmen, hetzij in tucht, hetzij ongehoorzaamheid of tegenstand en verzuim in de uitvoering der door de chefs gegevene orders veroorzaken.

134. Gelijkerwijs zal worden uitgedreven, zonder eenige andere rede dan eene onwettige bijwoning, elke vrouw welke niet zal hebben bewezen wettiglijk getrouwd te zijn.

Trouwlustige rijkswachters van hun kant moesten ook met bepaalde zaken rekening houden. Geen onderofficier of gendarm mocht een huwelijk aangaan, zonder toestemming van zijn kapitein en commandant van het korps. Ze konden maar toelating om in het huwelijk te treden krijgen, als ze aan de volgende voorwaarden voldeden :

Echtpaar LEINDERS-Devos (nr. 5)

Echtpaar BORREMANS-Jacques (nr. 22)

Echtpaar HERMANS-Maessen (nr. 31)

Echtpaar LUYTEN-Peeters (nr. 45)

1. een aanvraag doen; 2. een bepaalde leeftijd of een aantal jaren dienst hebben; 3. een meisje uit een achtbare familie huwen.

De huwelijksaanvraag, eigenlijk een verzoekschrift om te mogen trouwen, moest schriftelijk gebeuren. Om de eerbaarheid van het meisje en de achtbaarheid van haar familie te achterhalen moest de commandant een moraliteitsonderzoek instellen bij de dorpsnotabelen.

De voorgeschreven leeftijd en/of dienstanciënniteit speelden de kandidaat-trouwers vaak parten. Voor de eerste wereldoorlog was een driejarige aanwezigheid in het korps vereist om de huwelijksstoelating te bekomen. In mei 1920 werd deze voorwaarde versoepeld. Onderofficieren, brigadiers en gendarmen mochten voortaan na 1 jaar aanwezigheid en goede dienst in het korps trouwen. Oudstrijders die op zijn minst 2 jaar veldtocht konden bewijzen, mochten al na 6 maanden aanwezigheid in het korps in het huwelijksbootje stappen. De brigadeoversten moesten hun personeelsleden met trouwplannen evenwel op het hart drukken, dat het Ministerie van Landsverdediging ze geen huisvesting kon verzekeren.

Bij M.O. van 25 juni 1924 werden de huwelijksvoorwaarden weer gewijzigd. Onderofficieren, brigadiers en gendarmen moesten terug drie jaar aanwezigheid in het korps hebben. Oudstrijders met ten minste twee jaar veldtocht op hun actief hoefden slechts twee jaren tot het korps te behoren.

Het korpsorder van 24 maart 1926 bracht nogmaals verandering daarin. Rijkswachters ouder dan 26 jaar, hoefden maar drie jaren dienst in de Gendarmerie te staven, maar wie voor zijn zesentwintigste wilde trouwen, moest vijf jaren militaire dienst gedaan hebben, waarvan ten minste drie bij de Gendarmerie. Voor oudstrijders met minimum twee jaar veldtocht bleef de vereiste *twee jaren dienst in de gendarmerie* gehandhaafd. Er werden nog een paar andere, bijkomende voorwaarden gesteld, zoals u hieronder kunt lezen.

Evenwel, zal de toelating maar afgeleverd worden na aanfeite van der gebeurlijke schuld aan het bleesingsfonds en zal zij ondergeschikt zijn aan de vorming van het voorgescreven "te goed", dat 500 frank bedraagt voor de begraden in gendarmen te paard en 100 frank voor de begraden in gendarmen te voet.

De commandant van het Corps zal de toelating om in het huwelijk treden maar afleveren zoo de toekomstige en de familie, waarvan zij afkomstig is, algemeen geacht zijn.

Le Colonel BAYART, commandant le Corps.

(S) Bayart

Voor een aantal korpsleden waren de nieuwe voorschriften m.b.t. de vereiste dienstjaren te streng. Zij probeerden ze dan maar te ontwijken met een oude truc: ze stelden generaal-majoor Bayart voor *een feit van vaderschap*. De korpscommandant, door deze toestanden gedwongen de beschikkingen van zijn omzendbrief van 4 maart 1924 te matigen, maakte zich kwaad. Vanaf 1 januari 1928 zou het niet meer pakken. En van degenen die tot het *moeder maken* hun toevlucht hadden genomen, eiste hij een geneeskundig getuigschrift *den staat van zwangerschap der toekomstige bevestigende* (Korpsorder dd. 9 mei 1927).

In 1928, naar aanleiding van enkele straffen uitgesproken tegen wachtmeesters, achtte de generaal-majoor het nodig, paragraaf 3 van de inleiding van het tuchtreglement nog eens in herinnering te brengen. De bedoelde laakbare feiten die tot weigering van de wederindienstneming konden leiden waren: *loze huwelijksbeloften om een jong meisje te verleiden en haar te verlaten na haar moeder te hebben gemaakt*. Rijkswachters die zich met een meisje uit hun ambtsgebied in de echt verbonden, wisten dat zij naar een andere brigade of eenheid overgeplaatst zouden worden. Bij de eerste generaties rijkswachters in Meeuwen was er maar één in dat geval. Wachtmeester 2e Klas Cyrille BRANTS trouwde op 2 februari 1922 met Maria Helena VANDIJCK (Lena Smiéts) van Ellikom. Hoe dat concreet verliep, laten we zijn zoon, Kolonel Laurent BRANTS vertellen.

Echtpaar BRANTS-VANDYCK (nr. 4)

Vooraleer te mogen trouwen, was het dus niet alleen bij de pastoor, maar ook bij de distriktscommandant dat mijn vader zijn "catechismus" moest komen opzeggen. Van de integratie met de plaatselijke bevolking was er destijds geen sprake: de gendarmen leefden binnen de "besloten hof" van de kazerne. En toch is mijn vader in de brigade Meeuwen waarschijnlijk een van de eersten geweest om dit taboe te doorbreken. Hij is er namelijk te Ellikom gehuwd op 27 februari 1922. Die kennismaking met mijn moeder getuigt trouwens reeds van nauwe, voorgeschreven contacten met plaatselijke informatiebronnen, want zij was de oudste van vier dochters van de plaatselijke "booi", de bode of veldwachter. En bij een van die contacten moet mijn grootvader zich hebben laten ontvallen dat zijn oudste huwbare dochter meermaals lastig gevallen werd door een dorpsjongen, die uit wraak voor zijn afwijzing haar zelfs opzettelijk met de fiets had aangereden, met uitsluitend stof-

felijke schade tot gevolg. En zo trof mijn vader, voor verder verhoor, mijn moeder aan ... in een bietenkuil! Indien niet het verhoor, dan waren toch de daaropvolgende bezoeken vruchtbaar, evenwel niet zonder verweer van de tegenpartij. Met allerlei listige "guerilla-

praktijken" trachtte de plaatselijke rivaal een ontradingspolitiek toe te passen. Maar hij trok aan het kortste eind, zelfs als daardoor koorden werden aangetrokken welke mijn vader 's nachts met de fiets al eens in de hinderlaag deden tuimelen. De stichting van de brigade Meeuwen lag dus alleszins aan de basis van de stichting van ons huisgezin. Bij de geboorte van een zoon te Ellikom, was mijn vader reeds verplaatst naar de brigade Leopoldsborg. Enkele jaren later werden er in de brigade Lanaken twee zoons achter de tralies van de kazerne geboren, en dus enigszins voorbestemd om de fakkel over te nemen. In 1931 werd mutatie gemaakt naar de brigade Herentals, waar de vierde zoon geboren werd en uiteindelijk belandde mijn vader in 1945 nog in de brigade Herenthout, waar hij op 1 april 1953 met welverdiende rust werd gesteld. Door heimwee overmand keerde hij dan, traditiegetrouw, terug naar zijn geboortestreek.

2.2.7. Mutatie

2.2.7.1. Verandering van woonplaats

Om het komen en gaan van het brigadepersoneel, in de beginperiode tussen 1920 en 1930 enigermate te kunnen begrijpen, moet men op de hoogte zijn van de geldende beschikkingen terzake. Het mutatiebeleid van het gendarmeriecommando was gebaseerd op de ervaring en de overtuiging dat :

"De begraden en de gendarmen kunnen aan hunne werkzaamheid van voorkomende en beteugelende politie al de nodige werkdadigheid niet geven, zoo zij, ten volle, de plaatsbeschrijving van het gebied hunner brigade, de zeden en den geest der inwoners, de wijken, gehuchten of afdelingen enz., bewoond door te bewaken personen, de eenzelligheid dezer enz., niet kennen. Deze kennissen kunnen maar verworven worden door een redelijk lang verblijf in dezelfde brigade". (Korpsorder nr 82, Brussel 16 maart 1926).

Die kennis werd vooral belangrijk geacht voor de brigadecommandanten en gendarmen van landelijke brigaden, zoals bijvoorbeeld Meeuwen. Voor wat de minimum duur van verblijf in de diverse eenheden betreft, gold onmiddellijk na de Eerste Wereldoorlog nog de regeling voorzien in korpsorder nr. 10 van 15 januari 1908 :

- 3 jaar voor Adjudant-onderofficieren, Onderofficieren, Adjudanten der compagnie, *Brigadecommandanten*, Secretarissen van belangrijke districten;
- 2 jaar voor Gegradueerden van lagere rang, *Gendarmen van landelijke brigade*/kleine hoofdstandplaats, Secretarissen van weinig belangrijke districten;
- 1 jaar voor alle andere categorieën van gegradueerden en gendarmen.

Van dit principe werd in de regel alleen afgeweken in geval van: uitzonderlijke en ernstige omstandigheden; tuchtmaatregelen; noodzaligheid van de dienst.

Aanvragen voor woonplaatsveranderingen moesten 1 jaar van te voren aan de groepscommandant gericht worden. Aan gehate verzoekschriften om begunstiging van de

hand van *personen vreemd aan het leger* zal het ook in deze aangelegenheid niet ontbroken hebben.

2.2.7.2. Beperkte keuze

Inzake samenstelling van brigades en mutaties was de commandant van het gendarmeriekorps enigszins te vergelijken met de trainer of de coach van een voetbalploeg. Hij informeerde naar de voorkeurplaats van de nieuwelingen, beoordeelde de prestaties van de anderen, hield rekening met omstandigheden, maar stelde uiteindelijk zelf de ploeg op.

In order nr. 82 van 16 maart 1926 betreffende veranderingen van verblijfplaats schrijft kolonel Bayart het volgende :

"Ik noodig de begraden uit, als hunne beurt om eene brigade te bevelen zal genaderd zijn, mij de eenheden aan te geven die zij bij voorkeur verkiezen. Ik zal er rekening mede houden voor zover zulks vereenigbaar is met de rechtvaardigheid en de noodzakelijkheid van den dienst. Ik zal ook, telkenmale dat zulks noodzakelijk is, de zaak der scholen voor de kinderen, in gemeente overweging nemen. De begraden hierboven aangehaald zullen mij dus daaromtrent moeten inlichten voor wat hen betreft. De begraden en gendarmen die op het punt zijn het onderrichtingseskadron te verlaten om naar de losse of territoriale eenheden (legioen en groepen) te worden gezonden, zullen aan den commandant van het Onderrichtingseskadron, drie verblijfplaatsen (in orde van hunne voorkeur) doen kennen waar zij wenschen geplaatst te worden, opdat zij in de mate der mogelijkheid, voor eene plaats hunner keus zouden kunnen aangeduid worden."

In order nr. 63 van 12 februari 1925 had hij de verblijfplaatsen doen kennen die in grondbeginsel aan de gegradueerden en gendarmen niet mochten aangewezen worden dan wanneer het belang van de dienst het vereiste of er niet onder leed wegens de aard van de dienst.

"Geen enkele begrade of gendarm mag voor eene eenheid (brigade of beweegbare macht) aangesteld worden, gelegen in het gebied der gendarmeriebrigade, die de gemeente bevat waar hij of, desgevallend, zijne echtgenoot afkomstig zijn of gehuisvest geweest zijn. Zelfde verbod voor het gebied der aangrenzende brigades."

Voor de brigade Meeuwen in de jaren twintig betekende dat :

- (1) geen ongehuwde gendarmen die in Meeuwen, Wijshagen, Ellikom, Gruitrode, Neerglabbeek geboren waren of er ooit gewoond hadden;
- (2) geen gehuwde gendarm van wie de echtgenote of hijzelf in Meeuwen, Wijshagen, Ellikom, Gruitrode, Neerglabbeek geboren was of er ooit gewoond had;
- (3) uitbreiding van (1) en (2) tot de gemeenten van de aangrenzende brigades (As, Bree, Genk, Peer en Zolder).

Van de gewone werkzaamheden der gendarmen.

11. De gewone hoofdzakelijke werkzaamheden der gendarmen zijn :

1° Het doen der marches, tournées, toeren en patrouilles op de groote wegen, zij- en bijwegen, in den omtrek der respectieve residentien hunner brigades: hetwelk van dag tot dag op de dienst-journalen door de hoofden der plaatselijke besturen moet worden bewezen op straffe van intrekking van tractementen.

2° Het inwinnen en nemen van alle mogelijke rensen- nementen, opzigtelijk misdaden en openbare wanbedrijven, en het kennisgeven daarvan aan de bevoegde autoriteit.

3° Het opsporen en vervolgen der kwaaddoenders.

4° Het vatten van alle misdadigers, welke op heeter daad betrapt, of door het algemeen gerucht beschuldigd worden.

5° Het vatten van alle personen, bij welke behloede wapenen, van wat aard ook werden gevonden, welke eene begane misdaad doen vermoeden.

6° Het vatten van bosch- en boomschenders, oogstbedervers, stroopers, gewapende smokkelaars, de drie laatstgenoemden, wanneer zij op heeter daad worden betrapt.

7° Het vatten van struikroovers, van dieven, langs de groote wegen, van misdadigers zich aan het binden en branden of pijnigen der bewoners schuldig makende, alsmede van moordenaars, hetzij in bende of alleen gevonden wordende.

8° Het vatten van al diegenen, welke gevonden zullen worden gewelddadigheden plegende tegen de veiligheid van personen en eigendommen.

9° Het beschermen der beambten der douanen, der houders van dwangbevelen ter invordering van 's rijkspenningen en der uitvoerders van bevelen der justitie.

10° Het verzekeren van den vrijen omloop der levensmiddelen en het aanhouden van diegenen, die zich daartegen met geweld mochten verzetten.

11° Het aanhouden en dadelijk voor de bevoegde autoriteit brengen van diegenen, die anderen, in de uitoefening van derzelver godsdienst zouden storen.

12° Het beschermen van binnenlandschen handel, door aan de negocianten, kooplieden, werklieden en aan al diegenen, die uit hoofde van hunnen koophandel kunstvljft of andere zaken verplicht zijn te reizen, alle mogelijke veiligheid te verschaffen.

13° Het bewaken der bedelaars, landloopers en lieden zonder beroep en woonplaats: het ten hunne opzichte nemen van de door de wet voorschreven zekerheidsmaatregelen ten welken einden aan de gendarmen de lijsten der gesurveilleerde personen zullen worden medegeedeeld.

14° Het maken van proces-verbalen van alle op de wegen of velden dood gevonden of uit het water geaalde personen en het kennisgeven daarvan aan den commandant der naastbij gelegen brigade: die verplicht zal zijn om, zoodra zulks ter zijner kennis is gekomen zich dadelijk derwaarts te begeven.

15° Het maken van proces-verbalen van brandstichtingen, gepleegde inbraak, moorden en van alle zoodanige misdaden, die sporen achter zich laten (1).

16° Het maken van proces-verbaal van de verklaringen welke aan de leden der gendarmerie zullen afgelegd zijn door de inwoners, geburen, bloedverwanten, vrienden en andere personen in staat, om opgaven bewijzen en rensen- nementen, opzigtelijk de daders of medeplichtigen van misdaden en wanbedrijven te geven.

17° Het bij de hand blijven bij alle groote volksverzamelingen, als kermissen, markten, feesten en openbare plechtigheden.

18° Het aanhouden en arresteren van deserteurs en militairen die van geen verlof pas of ontslag, in de vereischte vormen, voorzien zijn.

19° Het zorg dragen dat de militairen, die van hunne korpsen afwezend zijn, zich bij het eindigen van hun verlof op bepaalde permissie wederom bij dezelve vervoegen,

Artikel 11

ter welcher einde de militairen zullen verplicht zijn hunne verlofpassen of permissien voor eenen bepaalden tijd, door de luitenant gendarm, in het arrondissement alwaar zij zich bevinden, te doen viseeren; waarvan voornoemde officier aanteekening zal houden, ten einde de achterblijvende militairen te noodzaken bij hunne korpsen te ver-voegen.

Den gendarm, vooral, is belast met het onopboudelijk opsporen van deserteurs, ten einde dezelve te ontdekken en te vatten.

De kommandanten der brigades zouden zich persoonlijk verantwoordelijk stellen, indien men bevond, dat deserteurs zich straffeloos ophielden in de gemeenten alwaar zij gestationeerd zijn. — Het departement van oorlog zal die kommandanten dadelijk doen afzetten, en zelfs voor den krijgstraad roepen, indien er vermoeden van verstandhouding is.

20° Wanneer er eenen doortocht van troepen door het arrondissement eener brigade gendarmen plaats heeft, zal zij gehouden zijn, zich achter en op de flanken van gemelde troepen te begeven: zij zal de achterblijvers en allen, die zich van den grooten weg verwijderen, aanhouden, en aan de kommandant van het korps overleveren: gelijk mede de zoodanigen, die, hetzij op marschen, hetzij in de verblijfplaatsen, wanorde mochten veroorzaakt hebben.

21° Den gendarm is verplicht een waakzaam oog te houden, op de bedelaars, die geene lichaamsgebreken hebben, en dezelve in die gevallen en omstandigheden, welke de bedelaars strafbaar maken, in verzekerde bewaring te nemen: ten einde de tegen de bedelarij bestaande wetten op hen worden toegepast.

22° Het aanhouden en arresteren van alle personen die, het hout in de bosschen beschadigen, omheinen, hagen of heggen vernield of slooten onbruikbaar gemaakt hebben, al ware het ook, dat deze wandaden niet door diefstal gevolgd mochten zijn: gelijk mede de zoodanigen, die op het stelen van boom of veldvruchten zullen worden betrapt.

23° Het aanhouden en arresteren der zulke, die hetzij door onvoorzichtigheid, hetzij door achteloosheid of verzuim, door hard rijden, of eenige andere wijze, iemand op de openbare straten of wegen mochten gekwetst hebben.

24° Het aanhouden dergenen, die op de openbare plaatsen, kermissen of markten, spelen houden, welke bij de wetten verboden zijn.

25° Het aanhouden en arresteren van alle de zulke, die bevonden worden bruggen en wegen te bederven, en door insnijding of op eenigerlei andere wijzen de boomen, langs de groote wegen geplant, te beschadigen (1).

26° Het zorgen voor goede orde op de groote wegen: het overal onderhouden eener onbelemmerde gemeenschap en van eenen vrijen doortocht ten alle tijde; het toezicht, dat de voer- en karrelieden steeds bij en nevens hunne paarden blijven; het aanhouden in geval van tegenstand, van al degenen, die den doortocht mochten stoppen of belemmeren, en het brengen van dezelve voor de bevoegde autoriteit welke deswege, naar gelang van den meerderen of minderen graad van het misdrijf, uitspraak zal doen.

27° Het met geweld uiteendrijven van alle gewapende samenrottingen.

28° Het mede uiteendrijven van alle samenrottingen, welke, ofschoon niet gewapend, naar de wetten voor oproerig gehouden worden, of zoodanige andere samenrotting, welke in staat is wanorde na zich te slepen, onder de verplichting, van daarvan dadelijk de plaatselijke administratieve autoriteit te verwittigen (1).

29° Het aanhouden van alle de zulken, die men bevinden zal dadelikheden of geweld te plegen tegen de veiligheid van personen en van openbare en bijzondere eigendommen.

30° Het transporteren van gevangenen of gevonnissen, met inachtneming van alle behoedmiddelen om hunne ontvluchting te voorkomen (2).

31° Het in verzekerde bewaring nemen van alle vreemdelingen, die of geheel zonder, of met pasporten niet overeenkomende met de voorschriften der wet, binnen 's lands rondreizen, onder de gehoudenheid, nochtans, van dezelfde dadelijk voor den burgemeester der plaats te brengen.

2.2.7.3. Strafkolonies ?

Een taaie overlevering die deels op feiten deels op roddel uit leedvermaak en wrok berustte, heeft op onze brigade lange tijd het etiket *strafkolonie* geplakt. De feiten zijn dat in de jaren 1922-1924 een aantal brigademeden de normaal voorziene termijn van 3 of 2 of 1 jaar niet uitdeden. We moeten er wel rekening mee houden, dat niet alle voortijdige mutaties het gevolg waren van tuchtstraffen. Uitzonderlijke en ernstige omstandigheden (b.v. gezondheidstoestand, zorg voor familieleden), de noodzakelijkheid van de dienst (b.v. verhoging of verlaging van het aantal effectieven en brigades ten gevolge van reorganisaties) en huwelijken leidden eveneens tot overplaatsingen. Anderzijds hoefde iemand die naar Meeuwen gestuurd werd zich niet gestraft te voelen, al zullen de confrontaties met een andere volksaard, het contrast met de stedse mentaliteit, het ontbreken van openbaar vervoer en andere diensten, de uitgestrektheid van het gebied, de toestand van de wegen en de kwaliteit van de logies lang niet altijd meegevallen zijn. Doch de vele gendarmen die het in Meeuwen langer dan één termijn uithielden, bewijzen of kunnen zelf nog getuigen, dat het in Meeuwen-Grutrode zo slecht niet was. En als het waar is, dat onze voorouders *brave maar lompe mensen* waren, zoals de vrouw van een gendarm haar eerste kennismaking met de Meeuwenaren formuleerde, dan hebben de gendarmen van Meeuwen vroeger ondanks alles nog geluk gehad.

2.2.8. Opleiding

2.2.8.1. Artikel 11

Met artikel 11, dat alle gendarmen letterlijk uit het hoofd moesten leren en kennen, werd het elfde artikel van het Wetsbesluit van 30 januari 1815 bedoeld. In dat artikel worden de gewone, hoofdzakelijke werkzaamheden der gendarmen in 31 paragrafen opgesomd. In feite was artikel 11 een concrete uitbreiding van art. 1 en art. 3 van de wet betreffende de inrichting van de Gendarmerie Nationale van 17 april 1798 (28 Germinal jaar VI).

2.2.8.2. Theorie Berth

Het voornaamste leerboek en onmisbare leidraad voor de gendarmen was de *theorie Berth*, genoemd naar de ontwerper ervan Kapitein C. BERTH. Meer dan 100 jaar lang (1852 tot 1958) hebben zij deze theorie gestudeerd. C. BERTH liet zelf de eerste drie uitgaven verschijnen : 1852, 1857 en 1875. In 1852 heette het *Commentaires et explications sur les 31 paragraphes de l'article 11*.

Inhoudelijk moest het een eenvoudige, heldere toelichting zijn bij de 31 paragrafen van artikel 11 van het reglement op de politie, de tucht en de dienst der Gendarmerie dat door Willem van Oranje-Nassau op 30 januari 1815 verordend werd. Bij de uitwerking ervan behield Berth de volgorde der paragrafen. "*Elke gendarm kon aldus, met behulp van zijn geheugen, weten in welk hoofdstuk hij noodzakelijk de onderrichtingen zou vinden welke hij zocht*", aldus C. BERTH in de voorrede van de uitgave van

Wat doet men met het in beslag genomen wild?

Het zal onmiddellijk afgegeven worden aan den burgemeester der gemeente, die het ter beschikking stelt van het meest nabij gelegen godshuis.

De gendarmen zullen goed doen, in dit geval, een omstandig ontvangbewijs te vragen van de stuks wild welke zij zullen afgegeven hebben, om het bij het proces-verbaal te voegen.

En zoo het in beslag genomen wild levend is?

Dan zal het onmiddellijk losgelaten worden in het meest nabij gelegen vlak veld of bosch. (Ministerieele omzendbrief van 2^e Maart 1882.)

Moet de op heeter daad van jachtwanbedrijf betrachte jager zijn wapen in handen geven van den agent die het proces-verbaal opmaakt?

Ja, behalve in geval hij jagende betrapt wordt op eens anders grond, zonder machtiging.

Bij gebreke zijn wapen afgegeven te hebben, beloopt de overtreder eene bijzondere boete van 100 frank.

Mogen de jagers ontwapend worden?

De jagers mogen ontwapend worden, behoudens in volgende gevallen :

1° Wanneer de overtreder verkleed of vermomd is, wanneer hij weigert zijnen naam te doen kennen en geene gekende woonplaats heeft;

2° Wanneer de overtreding bij nachte gepleegd wordt;

3° Wanneer de overtreder de agenten der overheid of der openbare macht, bedreigt, beledigt of geweld aandoet.

In het geval voorzien onder n° 1, mag de overtreder aangehouden worden en voor den burgemeester of den vrederechter gebracht, die zich van zijne ^{in de artikelen} individualiteit vergewist, en hem, desnoods, ter beschikking van den procureur des konings stelt. (Art. 22 der wet.)

1875. De onderrichtingen werden gepresenteerd als antwoorden op gerichte vragen, vandaar dat het handboek van Berth vaak de (Mechelse) catechismus van de rijkswachters genoemd is. Na 1875 verschenen er nog geregeld omgewerkte uitgaven.

2.2.8.3. Onderricht

Op 16 april 1863 werd in Brussel een school voor kandidaat-gendarmen opgericht, die de naam Onderrichtsdepot kreeg. Bij Koninklijk Besluit van 2 september 1897 werd ze vervangen door het zgn. Mobiel- en Onderrichtseskadron. Dat eskadron was van 1897 tot 1908 in Tervuren gekazerneerd, daarna in de kazerne van de Kroonlaan in Elsene (Avenue de la Couronne à Ixelles). De gendarmen in spe leerden er o.a. marcheren, paardrijden, paardeverzorging, hanteren van vuurwapens, schieten, opstellen van processen-verbaal, organisatie van gerechtelijk politie, theorie Berth, enz.

Op 1 juni 1973 werd de opleiding van kandidaat-onderofficieren gedeeltelijk geregio- naliseerd door onderrichtseskadrons op te richten in de vier Mobiele Groepen : Antwerpen, Charleroi, Gent en Luik. Voor het Gebied ANTWERPEN-LIMBURG gebeurde de opleiding in de 2de Mobiele Groep te Wilrijk. Voor de jaarlijkse bijscholing moeten de mannen van onze brigade vier dagen naar Wilrijk.

Thans gebeurt de basisopleiding in de Koninklijke Rijkswachtschool in Brussel, die over een Centrum voor Praktisch Onderwijs en een Centrum voor de Geschiedenis en de Tradities van de Rijkswacht beschikt, beide ingehuldigd op 22 juni 1976.

2.2.8.4. Examen Eerste Wachtmeester

Om brigadebevelhebber te kunnen worden moest men de graad van Eerste Wacht- meester hebben en om die te kunnen verkrijgen moest men een examen afleggen. Jan Eduard THEUNIS, wachtmeester te voet, begint zijn orderboek met een korpsorder van 25 oktober 1921 waarin dat examen wordt uitgelegd. Ieder jaar waren er in Brussel twee examenzittijden : één in het voorjaar en één in het najaar. Het examen voor Eerste Wachtmeester bestond uit twee proeven : een wetenschappelijke proef en een beroepsproef. De wetenschappelijke proef was alleen schriftelijk, de beroepsproef was schriftelijk en mondeling. Beide proeven moesten in dezelfde taal afgelegd worden.

1. Wetenschappelijke proef (schriftelijk)

A. *Moedertaal* : Opstel 25 p.; Dictee 10 p.; Ontleding 5 p. (10 woorden uit het dictee);

B. *Rekenkunde* : 30 p. (3 gemakkelijke vraagstukken met hoofdbe- werkingen, redeneringen, metriek stelsel, gewone breuken, regel van drie);

C. *Geschiedenis* : 10 p. (bijzonderste feiten uit de geschiedenis van België);

D. *Aardrijkskunde* : 10 p. (fysische en staatkundige aardrijkskunde van Europa en België).

De wetenschappelijke proef was bedoeld voor wachtmeesters die de onderrichting voleind hadden. Om tot de tweede proef toegelaten te worden, moesten zij 50 % behalen op taal en 50 % van de punten van de andere vakken samen. Slechte punten op taal konden soms goedge maakt worden, indien de kandidaat zijn kennis van een tweede of een derde landstaal kon aantonen door middel van een vertaling van het dictee. Per taal waren er maximum 10 punten extra te verdienen, die bij het resultaat van de taalproef mochten geteld worden voor zover het puntenmaximum van 50 daardoor niet overschreden werd. Degenen die een diploma van onderwijzer of humaniora hadden of geslaagd waren in het toelatingsexamen in de militaire school waren van de wetenschappelijke proef ontslagen. Zij werden tot de tweede proef toegelaten, indien zij zich onderscheiden door hoedanigheid en karakter, goede

Eracht' altijd tot eigen kruich, door
vljst en volhardig, door naar denken
en vastend, u eenen weg stroomen,
die reeds moet ~~in~~ dit beginsel
u altijd voor de oogen staan. Werket niet
alleen om uwe ouders en leeraars gunnen
te doen om met schoone prijnschijf-
schriften te schitteren, maar bejuert
om een nuttig mensch te worden en
eene ~~aan~~ plaats in de maatschappij
te bekleeden, en heeft boeken geschreeven
om g' de wijze om geld te verdienen. Om te
voorvaders hebben ons echter in hunne
eenvoudige sprake woorden laten horen
waarom het geheim van geld winnen bestaat:
Rust ~~doet~~; arbeidzaamheid is de
moeder van de voorspoed; zonder werk
geen loon; luiheid is de moeder van de
armoede; die niet werkt zal ook niet
eten; En ^{meer} andere voorschriften toonen
ons, dat eerlyken arbeid en verstandige
spaarzaamheid den weg tot voorspoed
openen.

Gendarmerie nationale
Bams Barry

Bassel

opvoeding, voorbeeldig gedrag en wijze van dienen, alsook door hun ijver in de studie van de reglementen en de theorieën.

2. Beroepsproef (schriftelijk en mondeling)

A. Militaire vakken

- Schriftelijk verslag 20 p. (opstel i.v.m. bediening van de functie van brigadecommandant);

- Mondeling overhoring 15 p.: - militaire rangorde; - tucht; - rol van brigadeoverste; - oefeningsreglement; - bijzonderheden van het schieten; - uiterlijke eerbewijzen en te bewijzen eer; - dienst te velde; - kaartlezen; - mobilisatie en wederoproeping; - basisbegrippen der wetenschappelijke kennis van paarden; - eerste zorg toe te dienen aan de mannen en aan de paarden in geval van ziekte of ongeval.

- Reglementen 25 p.

B. Juridische vakken

- Schriftelijk verslag 20 p. (proces-verbaal opstellen van een misdaad of een groot wanbedrijf);

- Mondelinge (15 p.) en schriftelijke (35 p.) overhoring: - rechterlijke en administratieve politie; - rol der gendarmerieofficieren; - rol der ambtenaren en agenten der rechterlijke of administratieve politie; - plichten van brigadeoversten en gendarmen; - gewone en buitengewone dienst der gendarmerie; - voorwaardelijke veroordelingen, in vrijheidstelling, genade en amnestie; - openbare en burgerlijke rechtsvordering -klachten en aanklachten; - hoofdzakelijke en bijzondere bediening der gendarmerie; - uitleggingen uit de theorie Berth; - landelijk wetboek; - politie op vervoer, landloperij, bedelarij, razernij; - wet op de jacht en de visvangst; - wet op de openbare dronkenschap; - bijzondere wetten;

- Theorie 15 p.

C. Houding onder de wapens;

D. Geschiktheden als ruiter.

2.2.9. Werk en loon

2.2.9.1. Bewakingsdienst

1. Op ronde

Ook toen Meeuwen zelf nog geen definitieve brigadestandplaats was, kwamen de inwoners geregeld met de dienstdoende rijkswachters in aanraking. Het toezicht in Meeuwen gebeurde toen door de brigade Peer (tot 1818) en de brigade Bree (tot 1920). Waarin de bewakingsdienst der gendarmerie bestond en hoe doeltreffend of ondoeltreffend die georganiseerd was, wisten waarschijnlijk alleen zij die erbij betrok-

ken waren, nl. de gemeentelijke overheid en de veldwachter. In een korpsorder van begin 1912 legde rijkswachtcommandant de SELLIERS nog eens uit waarin de bewakingsdienst der Gendarmerie bestond en lichtte de gewijzigde controle op de uitvoering ervan toe. De eerste wereldoorlog bracht in deze regeling geen verandering, zodat we langs deze bron een beeld krijgen van de dienstuitvoering van de gendarmen tussen de twee wereldoorlogen.

De bewakingsdienst van de gendarmerie bestond uit *tournées* of dagronden en *patrouilles* of nachtronden. Daarin werd verder onderscheid gemaakt tussen *gewone* dagen nachtronden en andere *met bijeenkomst*.

Een **gewone tournée** was een ronde - met een verhinderend en beteugelend doel - bij dag uitgevoerd - op het grondgebied van een of meer gemeenten - door ten minste twee gendarmen - langs een bepaalde weg, door de brigadebevelhebber aangewezen. Een **gewone patrouille** was een nachttournée. Een **tournée met bijeenkomst** was een ronde bij dag tijdens dewelke gendarmen van twee of meer brigades, al of niet behorend tot hetzelfde district, dezelfde compagnie of dezelfde groep, elkaar ontmoetten omtrent de grenzen van hun wederzijds gebied. Op die verplichte bijeenkomsten konden nuttige gegevens en meegebrachte correspondentie uitgewisseld worden. Wanneer de omstandigheden het vergden doorliepen zijn alvorens uiteen te gaan samen een gedeelte van de grensstreek. Een **patrouille met bijeenkomst** was een nachtelijke ronde met bijeenkomst.

De overste die de dag- of nachtronden voorschreef moest aanduiden : 1. het vertrek uur uit de kazerne; 2. het uur voor hetwelk men niet terug in de kazerne mocht zijn; 3. de punten van samenkomst; 4. de te volgen weg (verschillend bij gaan en terugkeren); 5. de verplaatsingsmiddelen (te voet, met de fiets, per spoor); 6. de te volbrengen zendingen; 7. de controlemiddelen te gebruiken door de manschappen.

Het uur van samenkomst werd op een half uur na voorgeschreven. Afwezigheid en te laat komen op de aangeduide ontmoetingsplaatsen moesten steeds met een verslag gewettigd worden. De districtsbevelhebbers waren verplicht per maand minimum 2 of 3 nachtronden met bijeenkomst voor een personeel van 5 man voor te schrijven. Dagronden met bijeenkomst waren niet verplicht. De districtsbevelhebbers dienden rekening te houden met de plaatselijke omstandigheden en de noodwendigheden van het ogenblik. Voor de brigade Meeuwen betekenden de ronden met bijeenkomst afwisselende samenkomsten met collega's van de brigades Zolder, Peer, Bree en As.

Voor de **controle op de uitvoering van de gewone dagronden** waren dienstpostkaarten ingevoerd. Normaal moesten de dienstdoende gendarmen door de plaatselijke overheid (burgemeester en/of schepenen) op het dienstblad nauwkeurig het uur laten aanduiden waarop zij zich hadden aangeboden. Wanneer niemand van de overheid te bereiken was, moesten zij ten huize een ingevulde dienstpostkaart met gedrukte keerzijde afgeven (Order nr. 40 van 1909). Als zij van de aangeduide weg waren moeten afwijken, dienden zij in de brievenbus het dichtst bij de plaats waartoe de dienst hen had geroepen, een oningevulde dienstpostkaart te steken.

Voor de controle op de uitvoering van de gewone nachtronden was besloten de visa van de gemeentelijke overheid niet meer te vragen, tenzij wanneer zij de gendarmen vergezelden tijdens de nachtdienst, b.v. op kermissen. Als aanvullend middel werd een beroep gedaan op de visa van politieofficieren die ook nachtdienst hadden. Voorts moest de brigadebevelhebber ten minste 2 à 3 keer per maand onverwacht controleren. Hij mocht zich hierbij laten vergezellen door een van zijn ondergeschikten en de controle laten samengaan met een bewakingsdienst voor degene die hem vergezelde.

Het gebruik van de dienstpostkaarten door de gendarmen van Meeuwen werd ons bevestigd door mevrouw CAMPS-MARTENS (Kaat Kliémetes). Haar vader, Arnold MARTENS alias Nol Kliémetes, was een tijd gemeenteraadslid en schepen in Meeuwen. De gendarmen moesten, als ze zijn woning op de Broekkant passeerden het dienstblad laten tekenen met vermelding van het uur waarop zij zich hadden aangeboden of een ingevulde dienstpostkaart onder de deur schuiven. In het laatste geval bracht Arnold ze zelf naar het bureau van de chef of gaf ze aan de postbode mee.

2. Met de fiets

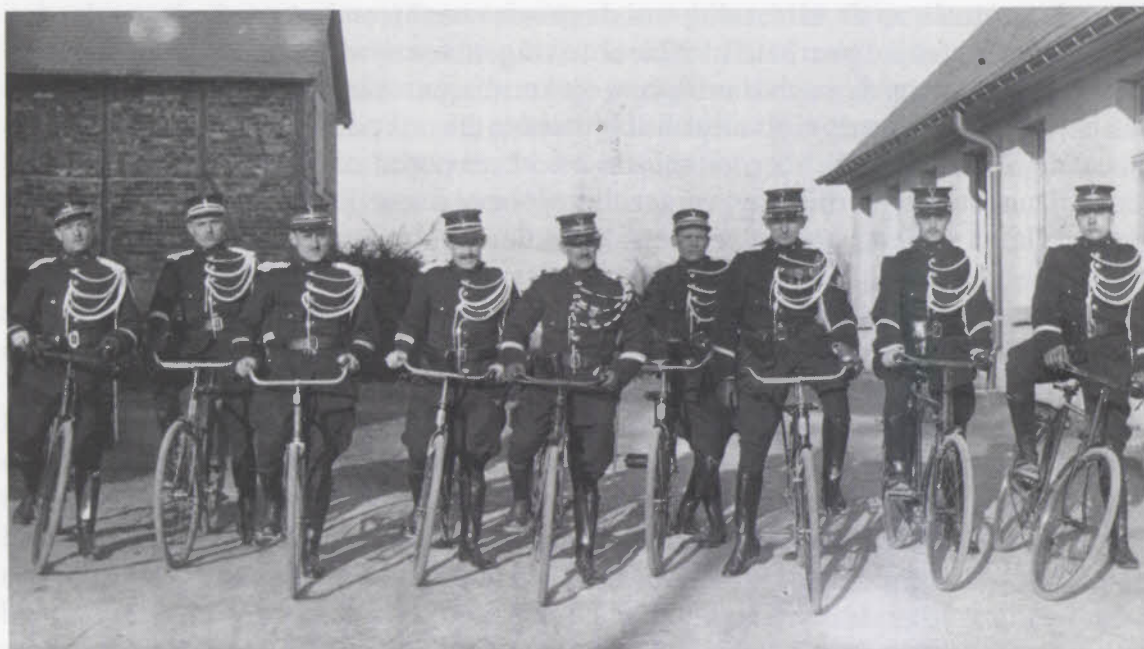
Voor de eerste wereldoorlog deed de brigade van de districthoofdplaats Bree toezicht in Meeuwen. Het was een gemengde brigade, d.w.z. bestaande uit gendarmen te paard en gendarmen te voet. Het gebruik van de fiets was in veel landelijke brigades nog taboe. De toelating om voor de dienst overdag een *vélocipède* te gebruiken was al in een ministriële omzendbrief van 15 februari 1893 gegeven, bij wijze van experiment. De eerste fietsen waren kettingloze exemplaren uit de werkplaatsen van FN te Herstal. Vanaf 1907 worden geleidelijk meer fietsen in gebruik genomen. De grote doorbraak van het *stalen ros* ten koste van het paard gebeurde onmiddellijk na de oorlog.

Links VANHOENSHOVEN - rechts BERT

Desiré BORREMANS, brigadecommandant in Meeuwen van maart 1931 tot maart 1935, kreeg op 24 september 1919 een fiets van het merk JAMES. Uit de korpsorders en -nota's met betrekking tot het gebruik van het rijwiel, blijkt dat de tweewieler zo populair was, dat er misbruik van gemaakt werd. Er waren nogal wat militairen met hun fiets op grote afstand van hun eenheid betrapt, vooral 's zaterdags voor feestdagen. Dat mocht niet meer gebeuren. Het rijwiel diende niet voor persoonlijk gebruik. In elk geval moesten de militaire wielrijders de rode kaart bij zich hebben (Korpsnota dd 27 december 1919 nr. 15728).

In het al vermelde korpsorder van de commandant van de Gendarmerie de SELLIERS uit 1912 vernemen we details over het gebruik van de fiets bij het uitoefenen van de diensten. Het gebruik van het rijwiel mocht pas een aanvang nemen op een punt dat op zijn minst 4 kilometer van de kazerne verwijderd was en moest ongeveer

Jan WEUSTENRAAD (tweede van links)

Foto fam. Weustenraad

op hetzelfde punt eindigen. Blijkbaar vreesde men dat anders de conditie der manschappen zou geschaad worden of dat ze te vlug gedaan hadden. Als er op dat punt een veilige bewaarplaats voor de fiets was, mocht men er ook naartoe fietsen, om voorts de bewakingsronde te voet te doen. Het gebruik van fietsen maakte het voortaan mogelijk om het grondgebied van verscheidene gemeenten te bewaken én verscheidene opeenvolgende ronden die tot dezelfde kring behoorden uit te voeren.

Bij order van 31 oktober 1934 besliste Generaal-Majoor KETTELLE "dat de gegradueerden en gendarmen die gebruik maken van het rijwiel voor den dienst, dit moeten voorzien van een verlichtingstoestel dat hun toelaat, bij het stilstaan of wanneer het rijwiel aan de hand geleid wordt, de verlichting te bekomen van het wit licht langs voor en van het rood licht langs achter". In de brigade Meeuwen hield de fiets tot midden in de jaren zestig stand.

2.2.9.2. Dagindeling

	Zomertijd 1/4 - 30/9	Wintertijd 1/10 - 31/3
Ontwaken en opstaan	04u30	05u45
Naamafroeping		
1ste maaltijd der paarden: 1/3 hooi- rantsoen - verzorging	05u00	06u00
1ste drenking der paarden (1/2 u na hooi- rantsoen) 2de maaltijd der paarden : 3/10 haver- rantsoen 3de maaltijd der paarden : 1/4 stro- rantsoen als ze niet buitengaan	06u00	07u00
1ste maaltijd der mannen	06u30	07u15
De vertrekken op dienst zullen geregeld worden volgens de omstandigheden en derwijze dat zij niet altoos op dezelfde uur plaatshebben en dat er voor zooveel mogelijk is mannen op dienst zijn op al de uren van den dag.		
2de drenking der paarden (behalve als ze in het zweet staan of verhit zijn door de arbeid)	11u45	11u45
4de maaltijd der paarden : 3/10 haver- rantsoen + 1/4 storantsoen als ze buitengegaan zijn	12u00	12u00
2de maaltijd der mannen	12u00	12u00
Verzorging der paarden	14u00	13u30
3de drenking der paarden	14u45	14u30
5de maaltijd der paarden: 1/3 hooi- rantsoen	15u00	14u30
3de maaltijd der mannen. Lezing der orders, omzendbrieven, dienstnota's	18u30	18u30
6de maaltijd der paarden : 1/3 hooi- rantsoen, 4/10 haverrantsoen, 3/4 stro- rantsoen	19u00	19u00
Taptoe en naamafroeping	22u00	22u00

Over de nachtdienst vertelde de 94-jarige Theodoor SMEETS (17) me het volgende:

"Er waren toen 4 à 5 nachtdiensten per maand. De nachtdienst was in twee werktijden verdeeld: van 8u 's avonds tot 12u 's nachts en van 12u 's nachts tot 4u 's morgens. Als we op patrouille gingen namen we het geweer mee. Meeuwen was het kwaadste punt qua stropers. Als er met de lichtbak gestroopt werd was het heel gevaarlijk."

2.2.9.3. Exerctie en theorie

De werktabel, die in de kazerne moest worden uitgehangen, vermeldde ook de uren dat er praktisch en theoretisch onderricht was. Zie hier de voorschriften van de

korpscommandant Blondiau d.d. 14 december 1920. Eén van de hoofdzakelijke punten die men niet uit het oog mag verliezen is :

Foto fam. Bams

"De noodzakelijkheid dat al de gegradueerden en gendarmen volkomen op de hoogte wezen van hunnen beroepskennissen. Met dit doel zal men het aantal en de duur der militaire oefeningen en der theorieën doen afhangen van den theoretischen en praktischen onderrichtingsgraad van elke gegradueerde en gendarm, het aantal verminderende voor de gegradueerden en gendarmen wier behendigheid in de behandeling der wapens en de uitvoering der oefening alsook de theoretische kennissen voldoende zullen erkend zijn."

a. Praktische militaire onderrichting :

"Tweemaal per veertien dagen zal de brigadebevelhebber zijn personeel in de door de verordening voorgeschrevene kleeding, eene militaire oefening te paard in de renbanen en eene oefening te voet doen uitvoeren, waarvan de duur ten hoogste één uur zal zijn." ...

"De dag der maandelijke krijgsoefening in de hoofdplaats van het distrikt zal hij (distrikbevelhebber) het beschikbaar personeel van het distrikt dat volgens de onderrichtingen één maal per maand moet vereenigd worden in de hoofdplaats van het distrikt, doen werken in de pelotonschool te paard of te voet." ...

"Hij zal ook zo dikwijls mogelijk het schijfschieten doen uitvoeren (schieten op beperkte afstanden met de karabijn en het pistool). In geval van slecht weer zal het maandelijks werk vervangen worden door theorieën. De duur der oefeningen of de theorieën zal geen 2 uren overtreffen. Deze zullen bepaald worden derwijze dat de buitenbrigade niet te laat in hunne wederzijdsche verblijfplaats terugkeeren."

b. Theoretische onderrichting

"In de landelijke brigaden zullen tweemaal alle veertien dagen theorieën (militaire rechterlijke - opstel oefeningen van proces-verbaal inbegrepen - of over mobilisatie) gedaan worden, derwijze dat elke man ze bijwoont. De brigadebevelhebber zal het gunstig oogenblik kiezen om deze theorie te doen, ten einde den dienst niet te belemmeren. Ze zullen niet langer dan 3/4 uren duren en zullen, zoveel mogelijk, vastgesteld worden binst den tijd die verloopt tusschen de verzorging van 's middags en de 6de maaltijd der paarden." (Gendarmeriekorps Staf nr. 529 - Brussel 14 december 1920).

2.2.9.4. Salaris

Rond 1920 werd boeren (niet alleen) in Meeuwen als het enige eerbare beroep beschouwd, waarmee men gelukkig kon worden. En het enige uniform waarin een boerenzoon zich zeker niet hoefde te schamen was een soutane. En rijkswachter worden dan? Hoeveel verdiende een rijkswachter eigenlijk? Weinig? In vergelijking met andere loontrekkers alleszins niet. Het KB van 13 augustus 1920 nr 7924, betreffende de salariëring van de rijkswachters met ingang van 1 juli 1920, is in dit verband leerrijk. Het maandloon van de gendarmen bestond uit : een vast gedeelte, een variabel gedeelte en een aantal vergoedingen. Zie hier een kort overzicht.

1. **Vast gedeelte** : (1) adjudant 1e klas 465 F; (2) adjudant 2e klas 445 F; (3) eerste opperwachtmeester 430 F; (4) opperwachtmeester 420 F; (5) eerste wachtmeester 400 F; (6) wachtmeester-fourier 390 F; (7) wachtmeester 1e klas 380 F; (8) wachtmeester 2e klas 365 F; (9) brigadier 350 F; (10) gendarm 300 F.

2. **Variabel gedeelte** : Negen driejaarlijkse verhogingen : (1) - (4) : 25 F/maand; (5) - (6) : 20 F/maand; (7) - (10) : 10 F/maand.

3. Vergoedingen :

a. *gezinslast* (gehuwden) : onderofficieren 40 F/maand; brigadiers : 20 F/maand; gendarmen 15 F/maand;

b. *logement* (gehuwden) : onderofficieren 60 F/maand; brigadiers/gendarmen 40 F/maand;

c. *kleding en uitrusting* : 50 F/maand;

d. *paard* : 15 F/maand;

e. *fiets* : 10 F/maand;

f. *eerste uitrusting*: personeel te paard 900 F; personeel te voet 800 F;

g. *verblijf buiten garnizoen* :

Marsvergoeding : onderofficieren 4 F/dag; brigadiers/gendarmen 3 F/dag;
Scheidingsvergoeding (gehuwden) onderofficieren : 3 F/dag; brigadiers/gendarmen 2 F/dag;
Logement zonder voeding bij particulieren : zelf te betalen;
Voor bier en tabak : 0,25 F/dag.

Weduwnaars met kinderen en gescheidenen met voogdij over kinderen genieten dezelfde vergoedingen als gehuwden. Meldenswaard is ook de vooruitbetaalde, maandelijks vergoeding voor de gendarmen die hun eigen *hond* gedurende op zijn minst drie jaar voor de dienst gebruikten. Het dier moest door de districtbevelhebber goedgekeurd zijn. De hond moest aan volgende voorwaarden voldoen : 1) schapershond (alle rassen); 2) minimum één jaar; 3) minimum grootte 55 cm; 4) genoegzaam sterk en aanvallend zijn. De regeling is terug te vinden in nota nr. 1546 van de Generale Staf d.d. 14 februari 1919. Ze gold met terugwerkende kracht vanaf 1 februari 1919. Nota 122 van 1845 stipuleerde dat honden niet in de kazerne toegelaten worden en zich derhalve nooit in de woningen mochten bevinden. Nota 133 van 1902 stelde de eigenaar volledig verantwoordelijk voor de gevolgen die het gebruik van een hond voor de dienst kon hebben.

2.2.9.5. Gunstverloven

Uit wat voorafgaat zonder meer besluiten dat rijkswachters milddadig vergoed werden, is een ietwat voorbarige conclusie, want voor wat hoort wat. Men moet zich rekenschap geven van het werk en de werkomstandigheden van de rijkswachters. De bewakingsdienst was een permanente dienst. Dat impliceerde nacht- en zondagdienst. Rijkswachters te paard dienden zelf hun rijdier te verzorgen en het in conditie te houden. De fietsen waren zwaar en de wegen slecht berijdbaar. Het werk bestond hoofdzakelijk in buitendienst, ongeacht het weer. Het jaarlijks verlof was een gunst die met onberispelijke dienst en gedrag als het ware diende afgekocht te worden, aangezien de oversten het recht hadden om verlof toe te staan of te weigeren.

"De onderofficieren, brigadiers en gendarmen die zich waardig maken door onberispelijke dienst en gedrag kunnen ieder jaar tusschen den 1ste januari en den 31ste december gunstverloven bekomen waarvan den duur hoogstens 30 dagen zal zijn voor adjudanten, 1ste opperwachtmeesters, opperwachtmeesters en wachtmeesters-fourier genoemd tot dezen laatsten graad na den 5 juli 1909 alsook voor wachtmeesters, brigadiers en gendarmen". (Korpsorder nr. 26 dd. 27 januari 1909 - Willen).

Buiten het feit dat deze gunstverloven als sanctie door de oversten geweigerd konden worden, konden zij om dringende dienstredenen ook ingetrokken, onderbroken of uitgesteld worden.

VANHOUDT, Adolf Gustave Guillaume (nr. 33)

CREVE, Alfons (links) (nr. 25)

*HERMANS, Leopold (nr. 31) en
VANHOENSHOVEN Gustaaf (nr. 27)*

DEKEYSER, Cyrille (nr. 44)

2.2.10. Voorkomen

2.2.10.1. Haar

Een fijnzinnige rijkswachcommandant die erg veel belang hechtte aan het voorkomen van zijn ondergeschikten was Generaal-Majoor KETTELLE (1933-1939). Zijn orders i.v.m. het imago van de rijkswachters die met het publiek in aanraking komen, zijn erg duidelijk.

"Ik heb vastgesteld dat veel gegradeerden en gendarmen de haren te lang dragen, het haar verwaarloosd hebben, zich den knevel snijden of laten snijden op eene wijze die herinnert aan eene bijzonderheid van het wezen van zekere cinema-klucht-speler die deze handelswijze heeft aangenomen juist met het doel het belachelijke van zijn beroepsbeeld te verhoogen. Het wezen van den gendarm dat moet ernstig zijn, wordt er belachelijk door. De oversten zouden niet mogen gedoogen dat hun minderen op zulke opvallende wijze afwijken van de door het reglement voorgeschreven schikkingen aangaande deze bijzonderheden der kleedij. Mijn bevindingen doen mij gelooven dat de officieren zich hier over te toegevend toonen. Daarom herinner ik aan de voorschriften van het 5e lid van artikel 103 van het reglement "Tucht en inwendigen dienst - boek II - Inwendigen dienst - bereden troepen", lid waarvan hierna den tekst : De militairen mogen vollen baard met knevel dragen, zich glad scheren of enkel den knevel behouden. De baard wordt kort gedragen, het haar, zeer kort langs weerszijden en achter, mag boven op het hoofd niet meer dan drie of vier centimeter lang zijn." (Brussel 30 januari 1934).

2.2.10.2. Kledij

Bij M.O. van 9 juli 1920 werd het order van 17 februari 1912 betreffende de "verschillende kledijen" afgeschaft. De nieuwe richtlijn schreef de kleur, de samenstelling en de dracht van de tenues van de Gendarmerie in combinatie met de wapens voor. Wij zullen proberen de inhoud van de vrij lange en ingewikkelde ministeriële richtlijn beknopt weer te geven.

1. Burgerkledij

Buiten de diensturen en de verlofdagen zag men de manschappen praktisch altijd in rijkswachtkleren. Daarin kwam geleidelijk versoepeling.

De burgerkledij wordt aanbevolen : 1. om zich in verlof te begeven; 2. om uit te gaan; 3. om kledingstukken te halen; 4. om karweien buiten de kazerne op te knappen.

Opmerking:

- 1. In burgerkleren waren de gendarmen ongewapend;
- 2. Zoals uit andere orders blijkt, was het de rijkswachters streng verboden, zelfs in burgerkleding, aan samenkomsten, betogingen en optochten met politieke strekking deel te nemen, omdat zulks strijdig was met de regels van de militaire tucht en een inbreuk op het uitdrukkelijk verbod zich met politiek in te laten en in het openbaar zijn politieke mening te uiten.

BAMS, Felix Rémy (nr. 2)

SMEETS, Theodoor (nr. 17)

STAEPELS Jozef (nr. 14)

THYS Camille (nr. 21)

2. Kazernekledij

Om in de kazerne rond te lopen of binnen de kazerne karweien te verrichten, bestonden er aangepaste kleren en schoeisel in andere stoffen en kleuren dan de tenues.

De gewone dracht in de kazerne bestond uit: politiemuts of oude kepie, flanellen vest, rijbroek, beenstukken en hoge schoenen.

Voor "*karweien van 't kwartier*" en "*wacht in de paardestallen*" bestonden er tijken broeken en klompen.

Opmerking:

- 1. Ook een broek in sterk of licht marengolaken mocht in de kazerne gedragen worden.
- 2. Ook binnen de kampen en inkwartieringen mocht de politiemuts i.p.v. helm of kepie gedragen worden.

3. Dienstkledij

Om zich tijdens de dienst aan het gewone publiek te vertonen, moesten de gendarmen een gepaste tenue van koningsblauw laken dragen. Er bestonden drie tenues.

A. Veldtenue

- helm
- uniformjas (*vareuse*)
- rijbroek (*culotte*)
- beenstukken (*jambières*)
- schoenen (hoge!)

Opmerkingen:

- 1. De ruitery (bereden en onbereden) draagt de *sporen*;
- 2. Binnen de kampen en kantonnementen wordt de helm vervangen door de *politiehelm*;
- 3. Uitzonderlijk bij grote hitte mogen de brigade- en districtscommandanten tijdens de gewone en maandelijkse krijgsoefeningen de *kepie* laten opzetten i.p.v. de helm;
- 4. De *mantel* en de zwarte wollen *handschoenen* worden gedragen als de weersgesteldheid het vereist;
- 5. De *caban*, een regenmantel in lichte, waterdichte, zwarte stof met kraag en eventueel kap mag op patrouilles gedragen worden.

B. Uitgaanstenuë

- kepie
- uniformjas (*vareuse*)
- rijbroek (*culotte*)
- gordel (*ceinturon*)
- beenstukken (*jambières*)
- schoenen (hoge!)

Opmerkingen:

- 1. De officieren dragen geen rijbroek maar een *pantalon*;
- 2. De onderofficieren dragen bruine *handschoenen* van vel, katoen of wol;
- 3. Voor de dienst wordt het uitgaanstenuë van de troep aangevuld met de jata-gan en het pistool;
- 4. Voor de dienst wordt het uitgaanstenuë van de officieren aangevuld met schouderstukken en sabel;
- 5. De beenstukken heten in de volksmond "*gètte*", een dialectische vervorming van het Franse woord "*guêtres*" (slobkousen).

C. Galatenuë

- kepie
- uniformjas met nestels
- pantalon met *souspied* (voetriempje)
- koppelriem in zwart verlakt leder
- schoenen
- sabel

4. Verboden dienstkleedij

Witte halsboord; broek met omslag; broek met wezenlijke of gestikte plooi; lage schoenen.

Opmerking:

- Ook "*het dragen van den wandelstok*" was verboden.

5. Wat moet ik aandoen?

Een voor de gendarmen schijnbaar overbodige ochtendvraag. Maar wie allergisch was voor opschik en verkleden kon maar beter geen gendarm worden. Voor alle activiteiten was precies voorgeschreven wat men dragen moest.

In het korpsorder van 26 augustus 1920, dat op de M.O. van 9 juli 1920 volgde, worden de termen "*veldkleding*" en "*stadskleding*" gebruikt.

Veldkleding.

- 1. Voor *KRIJGSOEFENINGEN* met kamplement of kantonnement, m.a.w. manoeuvres;
- 2. Voor de *OEFENINGEN*, d.w.z. de geregelde militaire oefeningen in de kazerne van de brigade of de maandelijksse krijgsoefeningen in de hoofdplaats van het district;
- 3. Voor de *BETEUGELENDEN ORDEDIENSTEN*, d.w.z. "ordediensten uitgeoefend door ten minste vier manschappen wanneer het voorzien is dat men zich zal bevinden in tegenwoordigheid van ene vijandige menigte";
- 4. Voor de *NIET-BETEUGELENDEN ORDEDIENSTEN*, d.w.z. toezicht op kermissen, markten, sportfeesten, plechtigheden;
- 5. Voor *MONSTERINGEN*, d.w.z. wapenschouwingen;
- 6. Voor *EREDIENSTEN*;
- 7. Voor *NATIONALE FEESTDAGEN EN ANDERE DOOR DE HOGERE OVERHEID VASTGESTELD*;
- 8. Om als *GETUIGE VOOR HOVEN EN KRIJGSRADEN* te verschijnen;
- 9. Om naar *BEGRAFENIS OF HUWELIJK VAN EEN BLOEDVERWANT* te gaan;
- 10. Om een *VERANDERING VAN VERBLIJFPLAATS* uit te voeren;

Opmerking:

- Voor de wapenschouwingen, de erediendiensten en de niet-beteugelende ordediensten (feesten en plechtigheden) moesten de "koorden" (Fra. *aguillettes*) gedragen worden.

Stadskleding.

- 1. Voor *PLANTONDIENST*, d.w.z. de wacht betrekken en toezicht houden aan de uitgang van de rijkswachtkazerne;
- 2. Voor *RECHTERLIJKE DIENST*, d.w.z. dag- en nachtronden, overbrenging van gevangenen, diensten aan hoven en rechtbanken;
- 3. Om als *GETUIGE VOOR POLITIE OF BOETSTRAFFELIJKE RECHTBANKEN* te verschijnen;
- 4. Om zich naar de *REMONTE* te begeven, d.w.z. om een paard af te halen;
- 5. Om zich naar de *OPTELLING DER PAARDEN EN RIJTUIGEN* te begeven;
- 6. Om zich naar het *GASTHUIS* te begeven, d.w.z. opneming in het ziekenhuis;
- 7. Om zich naar het *ONDERZOEK VAN DE GENEESHEER* te begeven;
- 8. Om zich naar de *EXAMENS* te begeven;
- 9. Om zich naar de *HOOFDPLAATS VAN HET DISTRICT OF DE COMPAGNIE* te begeven;
- 10. Voor *VERMAKINGSUITGANGEN*, d.w.z. als men uitgaat om zich te vermaken;
- 11. *VOOR KARWEIEN BUITEN DE KAZERNE*;
- 12. Om *VOEDER* te gaan halen;
- 13. Om *KLEDINGSSTUKKEN* te gaan halen;

– 14. Om zich *IN VERLOF* te begeven.

6. Onberispelijkheid der kledij

Het belang hiervan en wat er concreet onder verstaan werd, legde Luitenant-generaal Kettelle nog eens uit in een order van 10 december 1937.

"Ik heb in de laatste tijden, herhaaldelijk en op verschillende plaatsen, nalatigheid in de kledij en slordigheid in de houding van het personeel opgemerkt.

Het is natuurlijk niet tijdens mijn inspectiën dat ik mij van deze stand van zaken heb kunnen rekenschap geven. Het spreekt vanzelf dat de manschappen die mij te dier gelegenheid voorgesteld worden, zorg dragen hunne beste kleedingstukken te dragen en zich in acht nemen terwijl ik hen gadesla.

Dezelfde zorg voor netheid en behaagzucht in de kleedijen en van een flinke houding onder de wapens is maar al te dikwijls zoek in de uitvoering van den dagelijkschen dienst. Het gaat er hier niet om talrijke kleedingstukken van iedere soort te hebben, maar de versiersels waarmede de kledij belegd is (galons, biezen, eikels, knopen, koorden, linten der eere tekens, enz.) dienen steeds zeer zuiver te zijn en hunne levendige kleuren te behouden. Dit resultaat kan mits weinig kosten verkrege worden. De broeken moeten eene goed zichtbare plooi hebben. De metalen voorwerpen (knopen, gespen), het lederwerk en de schoenen moeten dagelijks gereinigd worden. Al de militaire kleedingstukken moeten juist passen op het lichaam.

De manschappen moeten de fierheid verkrijgen en ze tijdens hunne gansche loopbaan bewaren van op onberispelijke wijze de schoone kledij te dragen die de onze is."

7. De kepie

Het hoofddekseel is een wezenlijk bestanddeel van elk uniform. Daarom dat er ook bij de rijkswacht zoveel belang aan gehecht werd.

De *politie muts* mocht enkel binnen de kazerne, de kampementen en kantonnementen worden gedragen. De *helm* kwam enkel bij manoeuvres, oefeningen en repressieve ordehandhaving uit de kast. De *kepie* had het het hardst te verduren. Dat blijkt ook uit een order van 26 juni 1914, waarin plaatsvervangend commandant Kolonel Trembloy daarover zijn beklag maakt: *"Ik bestadig alle dagen dat er onder-officieren, brigadiers en gendarmen zijn, die kepis dragen welke belachelijk buitengewoon zijn, geheel platgedrukt van voren, zij bezitten niets meer van een militair hoofddekseel dat eerbied inboezemt."* De dienstoversten moesten eisen *"dat hunne onderdanen de balain vervangen indien nodig is, van binnen in de kepi, op de manier hem een straffe ronde vorm te geven"*.

Het besluit van 9 juli 1920 bevestigde het verdwijnen van de beremuts, die later voor speciale korpsen als b.v. *Het Koninklijk Geleide* en *Het Muziekkorps van de Rijkswacht* (galatenu) weer ingevoerd werd.

2.2.10.3. Houding

Even belangrijk als de onberispelijke kledij was de houding van de gendarmen onder de wapens: die moest waardig en onberispelijk zijn. Uitleggen wat dat concreet betekende vergde een omstandiger beschrijving dan enkele voorbeelden te geven van wat niet paste, zoals Luitenant-generaal Kettelle in zijn order van 10 december 1937 deed.

"Ik dring er ten slotte op aan opdat ieder het zich ter harte neme, ten allen tijde, eene waardige en onberispelijke houding te bewaren. Ik ontmoet te dikwijls gegradeerden en gendarmen die onbeholpen voortstappen of, bij den stilstand, slordige houdingen aannemen. Sommigen verwaarlozen zich bijtijds te scheren, hebben de handen of de nagels niet zuiver of zijn slecht gekamd. Anderen rooken de pijp in de stad of lopen er rond, zonder volstreekte noodzakelijkheid, met omvangrijke pakken en zelfs met kinderen op den arm.

Ik eisch dat er aan al die slordigheid eens en voor goed eene einde wordt gesteld. Het behoud onzer schoone faam van tucht en stiptheid staat op het spel. De militairen bezorgd om hunne waardigheid en om de netheid op hun persoon en op hunne kledij moeten aangemoedigd en gelukgewenscht worden, de anderen moeten eerst en vooral goed opgeleid worden en vervolgens gestraft zoo zij volharden in dezelfde fouten. Het zijn inzonderheid de oude gendarmen die het voorbeeld moeten geven aan de jongeren de traditie te doen voortleven."

2.2.10.4. Taal

Smaad aan de Rijkswacht was en is nog altijd strafbaar, al was ook het taalgebruik van de gendarmen zelf vroeger niet altijd een voorbeeld van tact, hoffelijkheid en waardigheid.

Het is daarom, dat Luitenant-generaal Kettelle, die erop stond dat zijn keurkorps te allen tijde blijk zou geven van goede opvoeding en wellevendheid, in een order van 10 oktober 1934 volgend advies gaf: *"Laat steeds het gebruik daar van te meesterachtige uitlatingen, van scherpe, spottende uitdrukkingen of die getuigen van den wensch geestig te zijn. Behalve dat deze wijze van handelen tegenantwoorden en tegendaden dreigt uit te lokken zoals beleediging vanwege degenen tot wie zij gericht zijn, kunnen zij de gendarmen in een lastigen toestand brengen, bijzonder in 't publiek, wanneer deze te doen hebben met iemand die aldus niet behandeld wil worden."*

Hoe het wel moest illustreerde de Commandant van de Rijkswacht ook. Drie voorbeelden.

1. Te gebruiken bij de vaststelling van een inbreuk:

"Mijnheer (of Mevrouw), ik stel vast dat gij in overtreding zijt met het algemeen reglement op de politie van het vervoer en van het verkeer om ... (de reden opgeven). Ik ben verplicht tegen u proces-verbaal op te maken. Ik verzoek mij uwe eenzelveheidskaart te toonen. (Daarna wanneer hij al de inlichtingen zal genomen hebben, die hem noodig zijn, zal de opsteller zeggen) Ik dank U, Mijnheer (of Mevrouw)."

2. Te gebruiken om zich bij de overheid aan te bieden:

"Mijnheer de Burgemeester, wij zijn belast op uwe vordering in uwe gemeente een dienst te verzekeren voor de handhaving der openbare orde ter gelegenheid van kermisfeesten. Ik kom u vragen of u desaangaande aanbevelingen te geven hebt."

3. Te gebruiken tijdens een onderzoek:

"Mijnheer, de Rijkswacht van X ... waarvan wij deel maken heeft een klacht ontvangen ten laste van den heer Y ... voor buitensporige slechte behandelingen jegens zijn hond. In uwe hoedanigheid van gebuur van voornoemde, wordt gij ons aangewezen als kunnende op nuttige wijze getuigen in deze zaak. Gelieve zoo goed te zijn ons desaangaande eene verklaring te geven."

Op mensen van ons dorp die de gendarmen soms per ongeluk met "jóng" of "mins" i.p.v. "mijnheer" aanspraken, moet dergelijke benadering een geweldige indruk hebben gemaakt.

2.2.10.5. Wapens

De wapenuitrusting van de manschappen bestond uit: de wapens, de munitie en de voorwerpen om die wapens en munitie veilig bij zich te dragen. De draagbare vuurwapens waren de karabijn en het pistool. De blanke wapens waren de jatagan (voetvolk) en de sabel (ruiterij). De munitie voor de vuurwapens bestond uit veiligheidspatronen en scherpe patronen. Bij de ruiterij stak de schietvoorraad in de rechter zadeltas, bij het voetvolk in de ransel of de patroontas.

In omstandigheden die het bij zich hebben van wapens niet vereisten, waren de manschappen van de gendarmerie ongewapend. Dat was het geval wanneer zij naar een begrafenis of huwelijk van een bloedverwant gingen, in onbepaald verlof of ziekteverlof gingen of uitgingen om zich te vermaken.

Ten slotte nog enkele algemene opmerkingen.

"Schietvoorraad - Er mag geen gebruik gemaakt worden der scherpe patronen van de oorlogsbevoorrading (scherpe patronen voor de karabijn en scherpe patronen voor pistool) dan in de gevaarlijke omstandigheden (art. 5-10 en 35 van het reglement op den dienst van de schietvoorraad voor de draagbare vuurwapens)."

"Pistool - Het pistool zal maar geladen worden op het oogenblik van 't vertrek op dienst; het zal ontladen worden op het oogenblik der terugkomst van dienst; het zal maar gewapend worden als er eene verrassing te vreesen is, of als er dreigend gevaar bestaat."

"Patroontasch - De patroontasch zal maar deel uitmaken van de uitrusting dan wanneer de karabijn in de samenstelling der bewapening komt." (Order van 26 augustus 1920 - Willen).

2.2.11. Eerbewijzen en te bewijzen eer

2.2.11.1. Eretekens

Op oude foto's van het Rijkswachtkorps poseren vaak landgenoten van wie de verdiensten terecht niet onopgemerkt zijn voorbijgegaan. De geheimnisvolle eretekens waarmee zij door nog verdienstelijker handen werden gelauwerd, boezemen terecht ontzag in. Dit is niets voor gewone stervelingen, denk je dan. Wat hangt er zoal tussen en onder de witte nestels op de koningsblauwe *vareuses*? Om u een idee te geven welke onderscheidingen in eremetaal en -textiel u en wij allemaal hebben gemist, volgt hier een overzicht met de voorgeschreven volgorde anno 1925.

WILLEMS Guillaume (nr. 13)

Om te beginnen zijn er de eretekens van de **Nationale Orden**. Die orden zijn doorgaans ingedeeld in klassen : ridders, officieren, commandeurs, grootofficieren, grootkruisen en grootlinten. Hoe zij gedragen worden zal de meeste lezers van weinig praktisch nut zijn. Hetzelfde geldt wellicht nog meer voor **buitenlandse eretekens**.

"De andere eeretekens dragen zich op de linkerkant van de borst, in de volgende orde vertrekkend van 't midden. Ze zijn geplaatst op eene of meer waterpaslopende lijnen, het onderste van het lint voor de bovenste lijn op de hoogte van het bovenste gedeelte van den tweeden knop der vareus." (Korpsorder nr. 195 van 22 mei 1925 - Brants).

1. Leopoldsorde (11 juli 1832);
2. Orde van de Afrikaanse Ster (30 december 1888);
3. Koninklijke Orde van de Leeuw (9 april 1891);
4. Kroonorde (15 oktober 1897);
5. Orde van Leopold II;
6. Ijzeren Kruis (Oudstrijders 1830);
7. Herinneringskruis voor de vrijwilligers van 1830;
8. Militair Ereteken (Art. 4);
9. Oorlogskruis 1914-1918;
10. Zeeoorlogskruis 1914-1918;
11. Burgerlijke kruisen en medailles 1914-1918;
12. Medaille van Koning Albert;
13. Medaille van Koningin Elisabeth;
14. Ijzermedaille;
15. Medaille van oorlogsvrijwilliger 1914-1918;
16. Overwinningsmedaille;
17. Herinneringsmedaille 1914-1918;
18. Kruis der weggevoerden 1914-1918;
19. Herinneringsmedaille van het Nationaal Hulp- en Voedingscomiteit;
20. Medaille van 's Lands herstel;
21. Herinneringsmedaille van de Afrikaanse veldtocht;
22. Medaille van de Arabische veldtocht;
23. Dienstster van Congo;
24. Herinneringsmedaille van Congo;
25. Militaire kruisen en medailles wegens dienstouderdom;
26. Burgerlijk kruisen en medailles wegens dienstouderdom;
27. Burgerlijke kruisen en medailles voor daden van moed, toewijding, burgerwacht;
28. Bijzonder ereteken van Landbouw, Nijverheid, Onderlinge Bijstand, Vakvereniging en Samenwerkende Maatschappijen;
29. Medaille van 's Konings Kruis;
30. Herinneringsmedaille van de Regering van Leopold II;
31. Herinneringsmedaille van het Eeuwfeest;
32. Herinneringsmedaille van 1870-1871;
33. Herinneringsereteken van het 50-jarig bestaan der Spoorwegen;
34. Herinneringsereteken van het 50-jarig bestaan der mailboten;

35. Herinneringsereteken van het 50-jarig bestaan der telegrafien;
36. Herinneringsereteken van de 75ste verjaardag van de uitgifte van de eerste postzegel en de 50ste verjaring der algemene poststichting;
37. Herinneringsmedaille van VIIe Olympiade.

In plechtigheidskledij dragen de officieren op de *vareuse* de nestel en de lintstrookjes van de eretekens waarvan zij drager zijn. Het dragen van vreemde eretekens - in voorgeschreven of verkleind formaat - is vrij.

In veldkledij voor de monsteringen en erediensten dragen de officieren en de troep de nestel en de juwelen van de nationale eretekens waarvan zij drager zijn.

In veldkledij voor de krijgsbewegingen en oefeningen dragen de militairen van alle rang op de *vareuse* (of - uitsluitend voor de troep - op de *capote*) de rechthoekige lintstrookjes van de nationale eretekens waarvan zij drager zijn.

In uitgaanskledij dragen de militairen op dezelfde wijze de lintstrookjes van de eretekens waarvan zij drager zijn. Het dragen van de juwelen zelf - in voorgeschreven of verkleind formaat - is vrij.

2.2.11.2. Processie

V.l.n.r. Theunis J. – Veldwachter Jozef Geers – Mannaerts H.

Er was een tijd dat de jaarlijkse Sacramentsprocessie in Meeuwen weinig of geen toeschouwers trok, doordat zowat iedereen meeliep. De processieweg werd versierd, de vaandels mochten weer eens uitwaaien, al wie een uniform had trok het aan en zij die er geen hadden werden verkleed of kregen iets in hun handen gestopt, kortom, alles werd in het werk gesteld om het Heilig Sacrament tijdens de ommegang plechtig te escorteren en de grootst mogelijke eer te bewijzen met muziek, kleur en gezangen. Ergens in de feestelijke optocht stapten de veldwachter en twee rijkswachters, zoals ze maar één keer per jaar voor de hele dorpsgemeenschap te zien waren, nl. als ongenaakbare en onberispelijke lijfwachten van de Allerhoogste. Hun echtgenotes baden ondertussen vurig met pijn in hun polsen, dat het bij één Sacramentsprocessie zou blijven en dat de zon hun volle inzet zou belonen. En dat laatste gebeurde meestal wel.

Sommige lezers zullen zich misschien afvragen of ooit afgevraagd hebben, waarom de rijkswachters in de processie meestapten.

Paragraaf 17 van Artikel 11 (zie 2.2.8.1) bestempelt als één van de gewone hoofdzakelijke werkzaamheden van de gendarmen : *"Het bij de hand blijven bij alle groote volksverzamelingen, als kermissen, markten, feesten en openbare plechtigheden."*

Paragraaf 11 van Artikel 11 handelt meer specifiek over de uitoefening van de eredienst: *"Het aanhouden en dadelijk voor de bevoegde overheid brengen van diegenen die anderen in de uitoefening van derselven godsdienst zouden storen."*

In de theorie van Berth staat precies wat de rijkswachters moesten doen als het Heilig Sacrament onder de draaghemel buiten de kerk werd rondgedragen.

Vall er geene eer te bewijzen bij de plechtigheden van den katholieken eeredienst?

Ja, wanneer het Heilig Sacrament nabij eene wacht of eenen post voorbijgaat, zal de troep in 't geweer komen, en de Krijgseer bewijzen voorgeschreven bij titel II van het decreet van 24 messidor, jaar XII, in verband gebracht met den ministerieelen omzendbrief van 10^{en} December 1819 (1)

Zou de gendarmerie in de garnizoensplaatsen, doch bij tijdelijk gebrek aan linietroepen, niet kunnen opgeëischt worden, om op rij te marcheeren, links en rechts, van den draaghemel?

Neen, aangezien dit een garnizoendienst is, welke, ten minste in vrede, de gendarmerie niet opgelegd is. (Zie hoofdstuk XX.)

Welke is de plaats der gendarmerie in de processien van het Heilig Sacrament?

Wanneer de gendarmerie door de gemeentebesturen uitgenoodigd wordt de processien van het Heilig Sacrament bij te wonen, marcheert zij te voet, tusschen de ambtenaren en de bijwonenden. (Art. 4, titel II, van het decreet van 24 messidor, jaar XII.)

2.2.12. Pro Justitia

2.2.12.1. Schrijfwerk

In strijd met de *oude* grappen over de intelligentie van de rijkswachters konden de gendarmen vroeger wel *degelijk* schrijven. Natuurlijk was er een verschil tussen een dienstblad invullen of een korpsorder overschrijven en een proces-verbaal opmaken. Voor wat de processen-verbaal betreft kon men in een aantal gevallen gebruik maken van gedrukte *modellen* waarvan men de geijkte formuleringen maar hoefde over te nemen. Daarnaast waren er de afschriften van eigenhandig opgestelde processen-verbaal die men voor zichzelf als geschreven *modellen* kon bewaren. In een "omgewerkte" uitgave van de *theorie Berth* van 1911 vonden wij het antwoord op de vraag : "*Hoe moeten de processen-verbaal der gendarmerie opgesteld worden ?*"

"Om een proces-verbaal wel op te stellen, moet men aantekening genomen hebben van al de meest volledige inlichtingen, goed den aard en de verschillende bestanddeelen begrijpen van het misdrijf dat men moet vaststellen, over de zaak nadeken, ze in haren omvang beschouwen en er al de bijzonderheden van begrijpen, om ze in een duidelijke en planmatige orde te kunnen voorstellen; hetzij dat men de uitslagen vaststelt van zijn eigen opzoekingen, hetzij dat men welke verklaring ook verhaalt, moet men zich steeds van den eersten persoon bedienen (ik heb gezien, ik heb gehoord). Aldus maakt men zijn gedachte verstaanbaar en vermijdt men alle dubbelzinnigheid en verwarring. Men moet alle langdradigheid en alle nutteloze volzinnen ter zijde laten, er zich gewoon aan maken zijn gedachten samen te vatten en met de grootste kortbondigheid uit te drukken, zonder evenwel bijzonderheden te verzuimen." Een betere illustratie van de afstand tussen theorie en toepassing is moeilijk te vinden.

Over het schrijfwerk op de gendarmerie in Meeuwen schreef Kolonel BRANTS, zoon van Cyrille BRANTS ons het volgende :

"Wel weet ik dat er bij zijn installatie in de brigade praktisch nog geen meubels voorhanden waren, zodat hij zijn houten kleerkoffer als schrijftafel diende te gebruiken. Ook in de uitvoering van de dienst moest er al eens geïmproviseerd worden, vooral wanneer men buiten de courante gevallen niet kon terugvallen op gekende precedentes of bestaande "modellen". Zo moeten, volgens mijn vader, de uitvoerders van een gerechtelijk bevel in de brigade Meeuwen ooit vertwijfeld voor het probleem hebben gestaan van een boete welke, op een klein bedrag na, niet volledig kon betaald worden. Zelfs na informele beraadslaging met een instantie van het distriktsekretariaat, bleek de moeilijkheidsgraad van de te volgen procedure niet in verhouding tot een gemakkelijke, maar eventueel duurdere oplossing : niet uit sociaal dienstbetoon, maar louter uit opportunistische overweging werd dan maar uit eigen zak bijgelegd. Het is best mogelijk dat deze anecdote ooit ergens een eigen leven is gaan leiden en thans tot het universeel patrimonium van de gendarmeriemoppen is gaan behoren."

2.2.12.2. Misdrijven op het platteland

Meeuwen, Wijshagen, Ellikom, Gruitrode en Neerglabbeek waren - en zijn dat goeddeels nog - landelijke dorpen. De gendarmen moesten dus zeker het Landelijk Wetboek goed kennen. De eigendommen waren vroeger minder en slechter omheind dan nu, zodat men geregeld dieren in het open veld onbewaakt zag rondzwerven. Wreedheden jegens dieren, zoals het blindmaken van zangvogels, het verminken van in het wild gevangen dieren om ontsnappen te beletten, het afpeigeren en afranselen van trekdieren, het slachten van vee zonder bedwelming, e.d. kwamen nog geregeld voor.

In 1929 verscheen trouwens in het Staatsblad een Wet op de Dierenbescherming (Wet van 22 maart 1929). Schadelijke dieren (b.v. rupsen) en plantesoorten (b.v. distels) mochten of moesten verdelgd worden, nuttige beschermd. Vooral als er besmettelijke veeziekten uitbraken of gevallen van hondsraternij gesignaleerd werden, moesten de gendarmen streng optreden tegen diegenen die de wetten en besluiten terzake veronachtzaamden.

De opkomst van de industriële bakkerijen en margarinefabrieken rond de eeuwwisseling gaf aanleiding tot een aantal wetten en besluiten om de vervalsing in samenstelling en gewicht te bestrijden. Ook van die wetten en besluiten moesten de gendarmen op de hoogte zijn.

Met het toenemend aantal cafés namen ook de gevallen van openbare dronkenschap toe. De eerste kazerne van de brigade Meeuwen lag als het ware centraal tussen de florerende dorpscafés, meer zelfs, het café van Louis NOUWEN alias Lewieke De Bot lag er pal tegenover. Meer dan eens moesten de gendarmen ook tussenbeide komen om in de afgelegen cafés van elk gehucht dronkemansruzies te beëindigen of het sluitingsuur te doen respecteren.

Vlak na de oorlog werden er verscheidene *bijzondere* wetten en besluiten uitgevaardigd, die de gendarmen uiteraard moesten kennen en doen naleven. De hiernavolgende uittreksels, die wij uit wetten en koninklijke besluiten hebben gebloeemleesd, zullen bij de wat oudere lezers zeker jeugdherinneringen oproepen, terwijl ze de jongeren een idee zullen geven van de overtredingen of misdrijven waar de gendarmen van een landelijke brigade op *liepen*.

Landelijk Wetboek art. 88-3 : GROND

Maken zich schuldig aan misdrijf : "*Zij die vee of pluimdedierte van alle slag, waarvan zij eigenaars of houders zijn, zullen hebben onbewaakt gelaten, op een andermans grond, in de opene velden.*"

Landelijk Wetboek art. 88-5 en 6 : STOPPELWEIDEN

Maken zich schuldig aan misdrijf : *"Veehoeders en schaapherders, die in plaatsen van stoppelweide kudden zullen gedreven hebben van welk slag ook, op afge oogste opene akkers voor dat er twee dagen verlopen zijn sedert de wegvoering van geheel den oogst."*

"Zij die in de plaatsen van stoppelweide meer stuks vee zullen hebben gezonden dan bepaald is bij gemeenteverordening genomen in uitvoering van het Landelijk Wetboek."

Landelijk Wetboek art. 88-7 : BIJEN

Maken zich schuldig aan misdrijf : *"Zij die bijenkorven hebben geplaatst op eenen afstand van minder dan twintig meter van eene woning of van den openbaren weg."*

"Deze afstand wordt nochtans op tien meter verminderd wanneer tusschen de bijenkorven en de woning of den openbaren weg een volle hinderpaal bestaat van ten minste twee meter hoogte." (Wet van 13 juni 1911).

KB van 30 januari 1893 : KIKVORSEN

Maken zich schuldig aan overtreding : *"Zij die kikvorschen vangen, vernielen, vervoeren, te koop stellen, verkoopen of koopen, 't zij in hun geheel, 't zij per deelen. Doch de eigenaars van kikvorschputten gelegen in de gemeenten door den minister aangeduid moogen doode kikvorschen, in hun geheel of bij gedeelten, verzenden onder de voorwaarden en gedurende den te bepalen tijd en uitsluitelijk ter bestemming van den vreemde."*

KB van 20 januari 1887, art. 1 : RUPSEN

Maken zich schuldig aan overtreding : *"Zij die niet overgaan tot vernietiging der rupsen, van hare eieren, alsook van de netten en beurzen die haar tot nesten dienen : 1) van 1 november tot 15 februari; 2) onmiddellijk na het bloeien der boomen; 3) op andere tijdstippen bepaald door den gouverneur wanneer de noodzakelijkheid ervan bewezen is."*

KB van 2 mei 1887 : UITTREKKING DER DISTELS

Maken zich schuldig aan overtreding : *"Zij die zich niet gedragen naar de maatregels voorschreven door de gouverneurs der provinciën voor de vernieling der distels."*

KB van 6 augustus 1926, Art 11 : MOND- EN KLAUWZEER

"De eigenaar moet bovendien, op eigen kosten, zodra de ziekte zich vertoont, de ontsmetting doen met kalk uitvoeren volgens de navolgende dingen : De kalk moet verschebluscht zijn. Zij moet bestendig geheel den bodem bedekken in de stalgangen, alsook op de besmette plaatsen van de koer en namelijk rond den mestput. Zij wordt in dikke laag gestrooid aan den ingang der boerderij, waar ze den grond op gansch de breedte van den ingang moet bedekken op een zoodanige lengte dat de personen, paarden en rijtuigen

verplicht zijn er door te gaan. Wanneer het vee zich in de weide bevindt, moet er voortdurend aan den ingang een dikke laag kalk liggen van anderhalven meter lang. Dezelfde maatregelen van ontsmetting met kalk zoals hierboven aangeduid, en andere, noodig geoordeeld door den opziener, moeten als voorbehoedmiddel uitgevoerd worden in de nog niet aangetaste boerderijen welke door dezen ambtenaar beschouwd worden als met besmetting bedreigd zijnde wegens hunne ligging ten opzichte van den ziektehaard. Het bestuur der besmette gemeente moet op de wegen, op de plaatsen aangeduid door den opziener-veearts overvloedig ongebluschte of versch gebluste kalk strooien. De versche mest moet op een bijzonderen hoop zoo hoog mogelijk opgetast worden."

KB van 24 december 1926 : HONDSRAZERNIJ

Maken zich schuldig aan misdrijf : "Alwie op de openbaren weg of in eene openbare plaats een hond laat loopen of op het land rondloopen, dewelke aan den hals geene medalie draagt waarop een volgnummer toelatende den naam en adres van den eigenaar te vinden. Deze medalie is afgeleverd door den ontvanger der belastingen van het gebied; zij is gelijk aan een der modellen aangenomen door den minister van financiën." (Zodra het bericht van een geval van razernij was aangeplakt, moest men loslopende honden muilbanden. De verplichting werd opgeheven voor jacht- en herdershonden gedurende de tijd dat ze benuttigd werden, honden van douaniers, politieagenten, bos-, veld- en jachtwachters tijdens de dienstronde, honden van nachtwakers tijdens de dienstomloop en honden van rattenvangers terwijl ze voor hun taak gebruikt werden.)

KB van 28 september 1891 art. 13 : BROOD

Is plichtig aan overtreding : "Alwie tarwebrood zal verkoopen, te koop stellen, vervoeren of behouden brooden van ten minsten een halve kilogramms die niet zouden gemerkt zijn met eene indrukking, de naamletters (naam en voornaam) van den bakker dragende. Het gemengd brood of met eene andere meelsoort gemaakt zal, buiten de voorletters van den naam en den voornaam van den bakker, een bijzonder merk uit eene ster bestaande dragen."

Wet van 12 augustus 1903 art. 8 : MARGARINE

Zijn plichtig aan overtreding : "Zij die margarine of voedende vetten op de markten zouden invoeren buiten de daartoe bijzonder aangewezen plaatsen, ten dien einde aangewezen door de gemeenteoverheid en op minimumafstand van 25 meter der boterkramen."

Wet van 16 augustus 1887 art. 1 : DRONKENSCHAP

Maken zich schuldig aan misdrijf : "Zij die op straten, wegen, in herbergen, slijterijen van dranken en andere openbare plaatsen zullen worden bevonden in eenen staat van dronkenschap, die wanorde, ergernis of gevaar verwekt voor hen zelve of voor anderen."

KB van 29 augustus 1919 art. 3 en 4 : DRANKSLIJTERIJEN

Maken zich schuldig aan overtreding : *"De nieuwe slijter die eene drankslijterij van gistende dranken openhoudt zonder de openingstaks betaald te hebben. De openingstaks is voor vijftien jaar geldig. Na die termijn, is iedere slijter die zijne uitbating voortzet, de nieuwe taks schuldig. De vijftienjarige duurtijd begint te tellen voor de slijterijen van af 10 september 1919 geopend."*

KB van 6 februari 1919, art. 4 : EENZELVIGHEIDSKAART

Maken zich schuldig aan overtreding : *"De personen meer dan vijftien jaar oud niet voorzien van hunne eenzelvigheidskaart en inschrijvingsbewijs op de registers der bevolking en diegenen die bij verandering van verblijfplaats zouden verzuimd hebben deze te laten vernieuwen."*

Wet van 18 oktober 1921, Art. 4 : SCHOOLPLICHTIGHEID

"De dienaren der plaatselijke politie en der Staatspolitie hebben in opdracht de schoolplichtige kinderen, die zij gedurende de schooltijd op straat of in het veld rondzwerfend aantreffen, naar hunne school te brengen of te laten brengen. Zoo er bij de kinderen zulke zijn, die in geen enkele school ingeschreven zijn, maken zij een proces-verbaal op van hunne bevindingen en sturen het onmiddellijk aan den Procureur des Konings van het rechterlijk arrondissement." (De verplichting van de gezinshoofden aan hun kinderen voldoende lager onderwijs te doen verstrekken was geschorst "Wanneer er geene school bestaat binnen eenen afstand van vier kilometer van de woning van het kind".)

Wet van 24 juli 1923, Art. 1 en Art. 5 : REISDUIVEN

Is wegens overtreding strafbaar : *"Hij die een hok voor reisduiven opstelt of in stand houdt, zonder daartoe door den burgemeester zijner gemeente vooraf gemachtigd te zijn."*

"Hij die reisduiven houdt welke niet voorzien zijn van een ring naar het officieel model, afgeleverd door den toegelaten nationalen bond."

KB van 28 juni 1929 : SLACHTING

Maken zich schuldig aan misdrijf degenen die de volgende verordening overtreden : *"Buiten de uitzondering voorzien bij de wet, en de gevallen van afmaking bij dringende noodzakelijkheid, wegens ongeval of ziekte, is het verboden de slachtdieren te kelen, zonder ze vooraf te hebben bedwelmd."*

2.2.12.3. De eerste processen-verbaal

De uniekste bron aangaande de rijkswachtbrigade van Meeuwen is een reeks processen-verbaal die tijdens het eerste jaar (1920-1921) werden opgemaakt. Wij hebben die P.V.'s ter inzage gekregen van een familielid van een van de verbalisanten, die ze samen met andere documenten piëteitsvol heeft bewaard. Het zijn wellicht afschriften

van originele processen-verbaal, die als voorbeelden voor later konden dienen. Afschoon die pro justitia's - een dertigtal in totaal - niet over zware criminele feiten handelen en de betrokkenen zelfs overleden zijn, verkiezen wij de discretie van een summiere bespreking.

Het zal niemand verwonderen, dat in het bos- en heiderijk bewakingsgebied van de Meeuwense brigade veel *jachtmisdrijven* gepleegd werden. Ook is het niet abnormaal dat vlak na de oorlog nogal wat mensen met *wapens* rondliepen en dat er veel *diefstallen* (o.a. hout, fietsen) gepleegd werden. Voorts blijkt dat mensen vaak hun *eenzelveidskaart* niet bij zich hadden. Daarnaast werden geregeld inbreuken op het KB van 29 oktober 1908 betreffende *hondsrazernij* (o.a. verplichte hondemedaille) en op het KB van 2 oktober 1913 betreffende *mond- en klauwzeer* (o.a. melkleveringen aan de melkerij, loslopende kippen) vastgesteld. Verder is er een proces-verbaal van onvoorzichtig *omgaan met vuur* (b.v. te dicht bij een opstaand dennenbos) en een geval van *brand*. Ook na burenen- en familieruzies met *handgemeen* en *scheldpartijen* stapten de slachtoffers of verongelijken al eens naar de gendarmerie. Voor de rest betreft het vooral voorgeschreven verrichtingen op last van de Onderzoekrechter of van de Procureur des Konings (b.v. *verhoor en huiszoeking*). Ten slotte, indien gendarmen hun wapen, wapenonderdelen of munitie verloren, dan moest dat bestatigd worden.

2.2.12.4. Anekdoten

Als we alle grappige en spijtige voorvallen die zich ooit tussen de gewone burgers en rijkswachters in Meeuwen-Gruitrode hebben voorgedaan konden beschrijven, dan zouden we wellicht met nog eens zoveel bladzijden als we nu al hebben bereikt niet toekomen. Daarom beperken we ons tot een zevental getuigenissen van oude zegslieden. Iedereen kan ze naar hartelust met eigen herinneringen aanvullen. We hopen dat de dialectspelling geen bezwaar is om door te lezen.

1. De jaarlijkse *pakdag* van de gendarmen van Meeuwen was 6 december. Dan posteerden zij zich tussen Bree en Meeuwen en wachtten geduldig op overtreders die net iets laat *de ketting af* kregen. Weduwe Lena KERFS-BOSMANS alias Lena vanne Miéle herinnert zich uit de beginjaren van de rijkswachtbrigade in Meeuwen, dat zij eens met een groep meisjes van haar leeftijd, 17 à 18 jaar, naar de Sinterklaasmarkt in Bree was gefietst. *ZE* - de gendarmen - stonden op Soetebeek aan de *Lievenier* (= wegwijk) bij Truyen. De meeste meisjes hadden geen lamp aan de velo, want pa had de carbuurlamp zelf nodig. Sommige mensen die in hetzelfde geval waren, namen geen risico en kochten op de markt een papieren lantaarn met een kaars in (= lampionnetje). Maar die *vruiwlij van Miéve*, waaronder Lena, reden domweg in de val. Zij probeerden de gendarmen nog wel te vermurwen met een beverig excuus nl. *vèè mèinden det et noch leecht genoch waas wiej ve in Bree vertrokke*, maar het kon niet meer baten.

2. Een bezoek aan weduwnaar Jaak BREBELS-VLIEGEN in de Heidestraat levert ook altijd wel een fijne anekdote op en Jaak kan vlot en zonder terughoudendheid vertellen.

"In 1924 bin ich aan 't kemèrs (= commerce) doon genuún. Hae mins! Vèè wuúrte dèk aangehàuwe. Ze hole mich hiej aan. De mogsde gèin knien en hinne biejein zètte. En de mogsde uich ni dùuven in èine zak stèke. Ich hem ins e perses (= proces-verbaal) gekriège. Fóns van Wiesjage dèè hàuw 'n brók mèt klèin kiekskes diej inne winter waren ùutgekuúme. Ich waas iérs nao hùus gerieje aan vajer vraoge of ich ze zuiw kuipe. Ich bin dao hiénegeguún en ich hem diej doon gekocht. Doon hàuw ich diej, mè diej kiekskes koste duúr de spruúten (= spijltjes) hiéne van miene wisse kèrf. Ich hem ze doon mer in èine zak gestuúke en ich dao mèt nao Hasselt hiéne. Mè hiej hole ze mich aan en ich hàuw 't spek aan m'n bóks."

3. Michel SCHRIJVERS alias Sjelke Sjrievers herinnert zich nog altijd de bekeuring die hij heeft gehad van gendarm BRANTS. We laten Sjelke zelf aan het woord :

"Ich hàuw d'n hónt inne hónskar en hèè wuiw ni viérùut. Ich stampden 'em ónner z'n dinges, mè de zjenderme hàuwe det gezién. Ich zag det ich tiége de kar hàuw gestampt, mè het kos nimié dene."

Toch was Sjelke een grotere dierenkenner dan de gendarmen. Hij kon zich helemaal in bepaalde dieren inleven, zeker als hij ...

"Vèè kwame vèèl bieje de Bosser, dao ware driej vruiwliej en vèè hàuwe dao e fleske zjenèver gehaalt en plezeer gemaakt. Vèè ware mèt 'n hiél kómpeniej : Zjef van Pachter, Zjaak en Vester Kerfs, Fónske van Bartel, Hèin Paze, de manne van Tieske Biénis. Ich hem doon èine zjenderm in zien bil gebiéte. Det waas Zjef Van Overmeire. Ich hem de bóks mote betale, twiehónnert frang."

4. Martinus BLOEMEN alias Teng van Bartel is iemand met een sterk geheugen. Luister maar!

"Uize Fóns dèè vriejde mèt èin vanne Bosser. Langs de Bosser dao zaat Bèèrke vanne Post (Hubertus Wellens). Fóns hàuw e stèk in (ziene kraag) en dèè stoon dao achter oppe mèstef (= "koer"). De Bosser waas getruiwt met Nes van Fuúgelsanck (Agnes Camps). MERTENS dèè wuiw dèè (= uize Fóns) dao e perses make. Dao stoon èinen tob mèt was te blèike of te wèike. Fóns gaav 'em 'ne bof tiége zien kin en de sjenderm vool innen tob. Dao is toon waal e perses van gekuúme en Fóns is acht daag mote binne guún. Hèè waas gestraft viér opstannighèit tiége de pelis (= politie)."

"Hariej Kliémetis, broor van nónk Zjaak dèè met uis An (Anna Bloemen) getruiwt waas, dèè hàuwe ze ins mèine te pakke zónner leecht oppe Kiekemert (Kuikenmarkt), de wèts toch búu vreger de Kiekemert waas, aan Nolke Lewéit (Arnold Moonen). Oppe Kiekemert mèinde z'em aan te hàuwe, mè Hariej hàuw er gewuún èinen ómgerieje of nèèrge-slage. Hèè de vieloo op, achter de Begiene (= Klooster) duúr, de straot nao 't Vlegenèn en zuú nao uis (= apotheek Foulon). Biej uis waas kaffee. Hèè zèèt : "Zèt rap 'n tefelke klaor, de zjenderme zeen achter mich. Zèig det ve aan 't kaarte zeen". Effe ternao kwame de zjenderme al in. Diej kwame kieke. En dèèn èine zjenderm zag : "Het is Martens die mij omgereden heeft." Ich zèig: "Det kan ni. Dèè hèèt hiej zitte kaarte." Afin, ze hemme gèij perses kónnen opmake."

Deze anekdote wordt bevestigd door Catharina MARTENS alias Kaat Kliémetis. Volgens haar was Harie in het gezelschap van Willem KERFS alias Willem vanne Smiét en waren de dienstdoende rijkswachters MERTENS en STAEPELS.

5. Jan VROLYCKX alias Zjang Plessers moet eerst even nadenken...

"Mich hemme ze ins èine kiér gepakt zónner plaat. Det waas innen tiet van ... LOMMELEN waas daobie. Ich hàuw doon nachtpost. Ich wèrkte inne pèt van Waterschei. En ich zat miene vieloo altiet int Dèrp. En ich rèj ins nao me zèster op 't Lin, uis Meriej. En dao ane Peerde hole ze mich aan. "Gij hebtgeen plaat ?!" Jè, ich zaach uich dat er gèin aan hóng. Mè, ich hàuw 'n plaat. Ich zèig: "Dan zal de velomaker diej vergète zeen trèich traan te dreije." Ich waas dus al viertién daag aan 't rieje zónner plaat, zónner det ich 't wis. "En ntuw ?" "Ja, wij zullen u moeten opschrijven." Det perses hèèt mich doon 164 frang gekost, astebleef."

2.2.12.5. Brand

Brand en veeziekte waren vroeger de ergste rampen die een gezin konden overkomen. In het eerste geval waren de mensen soms letterlijk tot de bedelstaf veroordeeld. De burgemeester kon in zo'n geval de getroffen en een machtiging verlenen om kleren, geld of eten in te zamelen.

Op 29 april 1921 brak bij de burgemeester van Meeuwen zelf brand uit. Wachtmeester Cyrille BRANTS en brigadier Remy BAMS begaven zich ter plaatse om de brand te bestatigen en de getuigen te verhoren. De brand was omstreeks 20u30 uitgebroken *"op het gehucht Luttelmeeuwen in de woning van den genaamdem HOUSEN Lambert"*. Lambert HOUSEN alias Bert Riet was burgemeester van Meeuwen. Hij was 50 jaar. Hij verklaarde dat hij, van het veld thuisgekomen, nog eventjes op de kiezelweg voor zijn woning stond, toen hij zijn dochter Pauline in de woning hoorde schreeuwen. Dochter Pauline was 's namiddags alleen thuis geweest. Toen zij door de schuur liep om de kalveren die in de stal achter de schuur stonden te voederen, bemerkte zij opeens *"dat er op de schelf eene vlam uitsloeg"*. Zij liep dadelijk naar buiten, roepende dat er brand was. De haard, die zij een weinig tevoren had aangemaakt om eten op te koken, was uitgedoofd op het moment dat zij het vuur bemerkte. Zoon Hubert (19) was met paard en kar van het veld thuisgekomen en wilde juist de tronkentrekker opladen, toen hij zijn zuster hoorde roepen. Hij begon onmiddellijk op de zolder van het bakhuis te blussen. Op die zolder had hij tegen de schouw van het bakhuis een duivenhok gehangen, dat hij van hout en gevlochten draad gemaakt had, maar hij was die namiddag niet op die zolder geweest. De naaste geboor, Jacobus CUPPENS (61) hoorde ook het hulpgeroep. Toen hij aankwam stond het hele huis *"in laaie vlam"*. Niemand van de ondervraagde personen had enig vermoeden omtrent de oorzaak van de brand en niemand had verdachte personen rond het huis gezien vóór de brand. De gendarmen brachten de Heer Prokureur des Konings ter kennis :

"dat de woning van HOUSEN Lambert met bakhuis, schuur en stallingen, en welke allen tegen elkander gebouwd waren, ten gronde toe is afgebrand. Dit alles was nog in zeer goeden staat en was gansch in steen gebouwd. De gansche bouw had eene lengte van

ongeveer 36 meter, eene breedte van 10 meters, en eene hoogte van 4 meter zonder het dak, hetwelk met pannen bedekt was".

Het gaat hier om de boerderij *In de Rijt* of *Rijt* (uitgesproken Riet). Gelukkig was het gebouw en de inboedel goed verzekerd. Plieneke CUPPENS herinnert zich nog dat het vee bij haar thuis *in d'ùlicht* gestald werd, tot Lambertus HOUSEN ermee kon vertrekken naar het huis waar tijdens de eerste wereldoorlog het Comitèit geweest was, nl. bij brouwer INDEKEU. In 1924 herrees de verwoeste boerderij uit de as. Enkele jaren geleden kwam het hele complex onder de slopershamer.

2.2.13. Tussen 1930 en 1940

2.2.13.1. Een nieuwe kazerne

Eerder in dit boek (2.2.4.) hebt U kunnen lezen, hoe en waar onze brigade voorlopig gekazerneerd werd en hoe het eerste bouwplan voor een nieuwe, eigen rijkswachtkazerne in Meeuwen in het vergeetboek geraakte.

Met het overlijden van Jan Martens-Roothans op 10 februari 1933 moest de kazerne van de brigade van Meeuwen terug aan de orde gesteld worden. De erfgenamen van de Breese burgemeester besloten de goederen in Meeuwen openbaar te verkopen om uit onverdeeldheid te geraken. Of de Belgische Staat erg geneigd was om voor de Rijkswacht het gebouw dat inmiddels 30 jaar oud was in eigendom te verwerven, durven wij te betwijfelen.

De vijf rijkswachters die eind 1933 in Meeuwen verbleven, waren gehuwd: BORREMANS (nr. 22, bevelhebber), STIJNEN (nr. 23), VAN OVERMEIREN (nr. 26), CREVE (nr. 25) en VANVLIERBERGHE (nr. 24). Behalve het bureel en een cel waren er dus 5 kazernewoningen nodig. Het hoge gebouw van de erfgenamen van Jan Martens-Roothans telde maar drie woningen en het belendende huisje, bij Teng Banken, was allesbehalve nieuw. Het probleem van de huisvesting van de rijkswachters was zelfs bij aankoop niet volledig opgelost. Bovendien waren er kapers op de kust. Dat bleek toen in 1934 het gebouw openbaar verkocht werd: op 22 mei 1934 kocht hoefsmid Jef Kerfs-Schoofs de vroegere woning van Martinus Coenen alias Teng Banken, plus de aangrenzende woning waarin het postkantoor gevestigd was. Terzelfdertijd kocht stoffenhandelaar Joannes Boutsen, alias Zjang Bùutse (geb. Meeuwen 11 januari 1881 en overl. Meeuwen 10 januari 1955) de rest van het gebouw, nl. de woning die als kazerne diende en de middelste woning waarin het gezin Colaers-Camps woonde.

Joannes Boutsen deed een paar verbouwingen waardoor het vooraanzicht lichtjes wijzigde: hij stak twee grote "*vitrines*" door telkens 2 kleinere vensters te verbinden.

Inmiddels was op een andere plaats in de kom van het dorp een nieuwe rijkswachtkazerne in opbouw. De bouwheer was Mathieu Weevers-Hollanders, alias Tieske van Zjang vanne Wiejer. Zijn broer Guillielmus Petrus Weevers (geb. Meeuwen 27 februari 1895) was op 2 juni 1933 overleden. Die had vooraan op het perceel een werkhuis staan. De nieuwe kazerne werd er achterin gebouwd. We veronderstellen dat de bouwheer de bouwwerken uitvoerde volgens plannen van de bouwmeesters van de Rijkswacht. De nieuwe kazerne telde vijf woningen, evenveel als het aantal rijkswachtersgezinnen. Daarnaast was er een "*bureau de chef*" en een cel. De indeling van de woningen zag er als volgt uit: op de verdieping twee grote slaapkamers en een kleine, op het gelijkvloers een woonkamer, een keuken en een achterkeuken. Achter iedere woning was er een "*koerke*" met een W.C. en een kolenhok.

Er waren twee toegangswegen tot de nieuwe gendarmerie: de hoofdtoegangsweg aan de kant van het bureau en een paadje door de tuin aan de kant van de scholen. Het

Rijkswachtkazerne van de Weg naar Helchteren af gezien.

Rijkswachtkazerne van het Schoolplein uit gezien.

Van rechts naar links: WM Hubert Hermans – echtgenote Philomena Vandenzavel – mevrouw Didden – zuster van Hubert Hermans – kinderen Hermans op de voorgrond.

tuinpad werd veel gebruikt: de kazernebewoners bereikten sneller het dorpscentrum en ... ze hoefden niet voortdurend voorbij de commandant.

Op het bijgevoegde overzicht ziet men hoe de rijkswachtersgezinnen elkaar in de "oude Gendarmerie" opvolgden vanaf de jaarwisseling 1934-1935 tot eind 1972. We hebben de woningen genummerd van 1 tot 5 in de richting van de scholen.

5	4	3	2	1
VANVLIERBERGHE (nr. 24)	CREVE (nr. 25)	VAN OVERMEIREN (nr. 26)	STIJNEN (nr. 23)	BORREMANS (nr. 22)
HERMANS L. (nr. 31)	HERMANS H. (nr. 28)	VAN LAER (nr. 30)	RAYMAEKERS (nr. 29)	VANHOENSHOVEN (nr. 27)
DEKEYSER (nr. 44)	BERT (nr. 35)	LEPEIRE (nr. 36)	BALS (nr. 32)	LODEWEYCKX (nr. 39)
	LEURS (nr. 38)	PEETERS (nr. 42)	VANHOUDT (nr. 33)	RADELET (nr. 46)
	VRANKEN (nr. 43)	LUYTEN (nr. 45)	THEUNIS (nr. 41)	DE SCHEEMAEKER (nr. 51)
		VERMEIRE (nr. 48)	WOUTERS (nr. 50)	QUESTIER (nr. 53)
		CASTERMANS (nr. 52)	DE PEUTER (nr. 56)	PAUWELS (nr. 59)
		VAN GELE (nr. 55)	VAN DER JEUGHT (nr. 62)	
		SCHAEKERS (nr. 61)		
		VERLINDE (nr. 63)		

2.2.13.2. Irma vertelt

Op 13 februari 1933 overleed in Meeuwen de echtgenote van 1WM Alfons CREVE (nr. 25). Zij werd in Boom begraven. Alfons CREVE was een Oost-Vlaming. Hij kreeg zijn opleiding in Brussel, bij de cavalerie. Op 2 december 1932 was hij van de brigade Eisden naar de brigade Meeuwen overgeplaatst. Met zijn vrouw Valerie Isabelle Carolus VAN CAMP nam hij zijn intrek "in de kamer bij Riet". Nauwelijks twee maanden later overleed de jonge vrouw aan de A-griep. Een half jaar later hertrouwde Alfons CREVE met Irma Josefa VAN CAMP, de zuster van zijn eerste vrouw. De gezusters VAN CAMP kwamen uit een gezin van 6 meisjes en 3 jongens, dat in Reet (thans fusiegemeente Rumst in de provincie Antwerpen) woonde. Irma VAN CAMP is nu 76 jaar en woont in Boom. Met haar hadden wij ettelijke gesprekken over de twee jaren die zij als rijkswachtersvrouw van 1933 tot 1935 in Meeuwen in de schaduw van de kerktoren doorbracht. Voor een overzichtelijke weergave van de inhoud van die gesprekken behandelen we de voornaamste onderwerpen in een vrij toevallige volgorde. Het taalgebruik is soms Antwerps getint.

HUWELIJK : Alfons trouwde in "tenue", Irma in het wit. Zij had hem een "schoon laken vest en een broek" laten maken. Het vest was een "ordonnans" met zeven knopen, één teveel om het later nog te kunnen dragen.

KINDEREN : Wat mevrouw Creve in Meeuwen vooral opviel ? Dat er bijna alle dagen 'n doop was. De vrouwen van Meeuwen kochten veel kinderen. Er was een vrouw die beweerde dat ze sinds haar huwelijk nooit alleen over "het bruggeske" naar de kerk gekomen was.

KERMIS : In Meeuwen mochten de vrouwen één keer per jaar op café gaan. Dat was met de kermis. Er was dan 5 dagen kermis. De mensen kwamen bij de slachter naast ons met wasmanden vlees halen. Er werd niet gegeten maar ... ge weet wel. En alleman zat!

KAZERNE : Aan de straat stond een bordje op een paaltje en op dat bordje stond het woord **Gendarmerie**. Er was geen deurbel. Wie wilde binnen geraken moest kloppen. Er was altijd een "planton". In het bureel van de commandant stonden weinig meubels : een zware tafel voor de commandant, opzij nog een tafel voor de andere rijkswachters, wat stoelen en een kast voor boeken en papieren. Er was ook telefoon, maar geen schrijfmachine. Achter de kazerne was er een fietsenkot. Er was geen cel. De nieuwe kazerne aan de weg naar Helchteren werd door **WEEVERS-HOLLANDERS** gebouwd.

EXERCITIE : De praktische militaire oefeningen werden gedaan op een bleek weide achter het kazernesgebouw. De rijkswachters waren verplicht ze te doen. Om de twee maanden moesten ze ook in Bree op de "koer" van de kazerne samenkomen voor oefeningen.

WAPENS : "Creve nam zijn wapen altijd mee naar huis. Als hij thuiskwam, deed hij zijn ceinturon met revolver af en hing die aan de haak van de kapstok met de kepie er bovenop. Als hij zijn wapen ging kuisen, stuurde hij mij altijd het huis uit."

TENUE : Tenues wassen? Dat heeft mevrouw Creve nooit gedaan. De tenue werd geborsteld en de rode biezen werden geregeld vervangen. Moeilijker was het om de witte koorden en de witte handschoenen te wassen. De koorden werden in zoutwater geweekt en dan met sunlightzeep gewassen en dan in azijnwater gespoeld. Vervolgens werden ze in een dikke handdoek drooggerold. De chef had wit-zwarte koorden.

INSPECTIE : Er was jaarlijks een inspectie. De ondervraging gebeurde in de woning van de rijkswachter. De vrouw van de rijkswachter moest op het bed het goed van haar man leggen : sokken, lange onderbroeken, hemden, enz. Er werd vooral gelet op de knopen : of ze d'r allemaal aan stonden en of het dezelfde waren. De inspectie gebeurde door een inspecteur die te paard van Bree kwam.

AANGENOMEN GENEESHEREN : Er waren dokters speciaal voor de rijkswacht en het leger. In de tijd dat CREVE in Meeuwen stond, waren dat dokter **BOUTS**, die in

de Kanaalstraat te Bree woonde en dokter RENARD, die op de Opitterse Steenweg woonde.

FAMILIEBEZOEK : Mevrouw Creve kreeg in Meeuwen geregeld bezoek van haar familie. *"Wij hadden thuis een auto van 1926, een Chevrolet. Mijn vader was een beestenkoopman met veel "facteurs" in Oost- en West-Vlaanderen. In augustus ben ik met Creve getrouwd en de eerste november kwam mijn vader op bezoek met 'n hele hoop groenten. We hadden geen groenten en 7 km naar Bree naar de markt, daar zag ik tegenop. Mijn eerste kado, mijn eerste nieuwjaar van mijn man was 'n weckketel met 6 bokalen.*

WINKELN : Er was in Meeuwen geen bakker. De vrouw van de slachter bakte zelf mikken en vlaaien. Er kwam wel een bakker van Zonhoven met brood en vlaai. Een keer per week was er brood te krijgen bij *"Gieliejom"* (MOLEMANS) in de winkel. Groenten werden gekweekt in de moestuin achter het rijkswachgebouw. Iedere rijkswachter had een paar vierkante meter voor zich. Vlees kochten we bij de huisbaas (slachter HOUSEN) en we kweekten zelf konijnen.

OMGANG : De rijkswachtersvrouwen moesten elkaar aanspreken met *"madame"* en de echtgenoten met hun graad en familienaam, b.v. Madame Stijnen, wachtmeester Stijnen i.p.v. Bertha en Gust. Dat was om niet al te familiair met elkaar om te gaan. Het was ook niet toegestaan bij de naaste burens te gaan buurten. Mevrouw Creve kwam eigenlijk nergens als bij BOMANS, waar ze winkel hadden. Als Creve op patrouille moest, kwam Maria van de slachter ooit bij haar slapen. In die tijd was er 's donderdags geen school. Dan ging mevrouw Creve ooit wandelen met de gezusters MAX. De rijkswachtersvrouwen waren nergens lid van. Ze konden ook moeilijk de taal (Miévers) verstaan.

UITGAAN : De rijkswachters gingen bij Verdonck biljarten en bleven daar al eens plakken. Er was maar één vrouw die met haar man meeding. Als Creve haar daar op attent maakte, verdedigde zij zich met : *"Ik zènnelik niet getraaft oem oep de meubele te passe!"* A propos, die meubelen waren van de rijkswacht: een zware tafel, 4 zware stoelen, een zware kast met twee deuren en een bed. De kerk van Meeuwen werd in 1934 vergroot. De aannemer was *"iemand van de Vlaanders"*. De vergroting kostte meer dan 1 miljoen frank, beweert mevrouw Creve. *"Ik ben maar 1 keer in mijn leven zat geweest. Dat was in Meeuwen. De aannemer trakteerde bij Verdonck."*

ZONDAGMIS : Volgens mevrouw Creve was er maar één rijkswachterskoppel dat in Meeuwen naar de kerk ging. Dat was niet helemaal naar de zin van de eigenaars van de kazerne en de huurhuizen. Mevrouw Creve ging dus geregeld naar de mis. Ze had eens een *"schoon kostuumke"* en *"'ne vos"* aangedaan. Toen ze daarmee pas tegen klokslag de kerk binnenstapte, kwam de *"paster"* haar duidelijk maken, dat ze voortaan tien minuten eerder in de kerk moest zijn. Een andere keer, toen ze zich een pullover met korte mouwtjes en vierkante hals gebreid had, stuurde de *"paster"* zijn kapelaan om haar daaromtrent een opmerking te maken.

ANEKNOTE : In die tijd kregen de rijkswachters een premie voor PV's. Alle rijkswachters van Meeuwen hadden 1800 à 2000 F gekregen. Creve had alles aan Irma

gegeven met de raad er iets voor zich van te kopen. Een tijdje later kwam zij de andere rijkswachtersvrouwen tegen. De ene had een paar nieuwe sloffen gekregen, de ander een nieuw korset. Mevrouw Creve vertelde trots hoeveel geld zij van haar echtgenoot gekregen had. Iets later was Creve lastig, omdat zij de waarheid verteld had. Door haar waren zijn collega's in verlegenheid gebracht.

2.2.13.3. De mast

Met deze Vlaamse verbastering van het Franse woord "*masse*" bedoelde men de som die van de soldij van de soldaten werd ingehouden tot betaling van kleren, schoenen, e.d.

Kleding stukken, schoeisel en andere voorwerpen van uitrusting konden in de uitrustingsmagazijnen van het leger worden aangeschaft. Als militaire macht had het Gendarmeriekorps dus ook zijn kledingdienst en zijn uitrustingsmagazijn.

De manschappen van de brigade Meeuwen konden de bestelde waren in de kazerne in Leopoldsburg gaan afhalen. De goederen werden dan betaald van de "*mast*", de lopende rekening van de rijkswachter. Zelfs het "*Rekenboekje*" met een overzicht van de betalingen en het tegoed kostte geld. Vooraan in het boekje stond een lange lijst van waren. Ze geeft ons een gedetailleerd beeld van de kledij en de uitrusting van de rijkswachter. Die lijst ziet er als volgt uit:

- Vareuse in laken;
- Schouderkleppen in laken (paar);
- Vareuse in lichte stof;
- Schouderkleppen in lichte stof (paar);
- Mantel;
- Rondkraag;
- Losse kraag;
- Mantelkap;
- Rijbroek voor ruiter;
- Rijbroek voor voetganger;
- Broek in lichte stof;
- Broek in grijs laken;
- Flanellen vest;
- Vareuse in blauw katoen;
- Broek in blauw katoen;
- Politiehelm voor keurgegradueerde;
- Politiehelm voor rijkswachter;
- Naaizakje;
- Volledig zadel;
- Zadelsingel;
- Volledig hoofdstel;
- Trens;
- Stalhalster;
- Springteugel;
- Dekensingel;
- Haverzakje;
- Dubbelzak;

- Mantelplaatje;
- Patroontasch;
- Gordelriem voor ruiter;
- Gordelriem voor voetganger;
- Bajonetdrager;
- Karabijnriem;
- Karabijnschoen;
- Draagband voor karabijn;
- Knopriem;
- Sabelhouder;
- Ransel;
- Knapzak;
- Beenstukken (paar);
- Spoorversiersels (paar);
- Helm;
- Kepie voor keurgegradueerde;
- Kepie voor rijkswachter;
- Koorden voor keurgegradueerde (paar);
- Koorden voor rijkswachter (paar);
- Ijzertje voor koorden;
- Witte wollen handschoenen (paar);
- Witgaren handschoenen;
- Bruine wollen handschoenen (paar);
- Zokken (paar);
- Hemd;
- Onderbroek;
- Broekbretellen (paar);
- Handdoek;
- Zakdoek;
- Kinband;
- Lederen sabelkwast;
- Paardedeken;
- Stalketting;
- Haverzak;
- Fourragekoord;
- Paardeborstel;
- Roskam;
- Spons;
- Veldflesch met omslag;
- Diensttasch;
- Omslag voor veldflesch;
- Veldfleschriem;
- Eetketeltje voor ruiter;
- Eetketeltje voor voetganger;
- Lepel;
- Vork;
- Mes;
- Boeien;
- Kleeborstel;
- Schoenborstel;
- Vetborstel;
- Knopenborstel;
- Knoopenschaar;
- Haarkam;
- Identiteitsplaat;

- Schoenen voor onderofficier (paar);
- Grootte sporen (paar);
- Kleine sporen (paar);
- Rekenboekje;
- Geneeskundig voorschriftenboekje;
- Syllabus (Fransche tekst);
- Syllabus (Vlaamsche tekst);
- Rijwiel;
- Gummistok.

Ook de waren voor de herstellingen aan de kledij en aan het schoeisel kon men zich in welbepaalde afmetingen of aantallen uit het kledingsmagazijn aanschaffen:

- a) het blauw laken voor vareuses en mantels per stuk van 0 m 10 tot 0 m 30 (geen enkele herstelling eischt stukken van grotere afmetingen);
- b) het grijs laken per achterstukken voor rijbroeken (afmetingen 0 m 40 op 0 m 70);
- c) het scharlakenrood per stuk van 0 m 10;
- d) de kakivoeding per stuk van 0 m 10 tot 0 m 60;
- e) voor de schoenen zal dit getal halve zolen gevraagd worden, dat er nodig is. (Stafnota nr. 6336 - 30 juni 1920 - Brants).

De meeste rijkswachterskleedden rustten zich uit van tussenkomst van de "mast", ofschoon ze daartoe niet verplicht waren. Art. 120 van het "Reglement op de Uitrustingsmassa en van de Reserve van het ondergeschikt personeel van het Gendarmeriekorps" bepaalde immers: "*Het zal den onderofficieren en gendarmen vrij staan, wanneer zij er de middelen toe hebben, zich te kleeden en uit te rusten op hunne kosten, zoowel voor de eerste kleding als voor de hernieuwing, met zich nochtans te schikken naar de in het Korps bestaande modellen.*"

In een order van 14 augustus 1930 wees Korpscommandant Kolonel Vanderoost erop dat de kledingstukken en voorwerpen die rechtstreeks in de handel gekocht waren in principe niet mochten dienen tot samenstelling van de oorlogsbundels voorzien door het korpsorder nr. 118 van 17 augustus 1929. Er zou maar uitzondering kunnen worden gemaakt, indien het uitrustingsmagazijn de aangevraagde kleding stukken en voorwerpen niet had kunnen verschaffen aan "*deze die eene buitengewone en abnormale lijevigheid hebben*".

2.2.13.4. Stakingen

De jaren dertig werden gekenmerkt door een langdurige economische crisis. De onrust onder de arbeiders omtrent het voortbestaan van verworvenheden als loonindexering, ouderdomspensioen en werkloosheidsuitkeringen leidde tot sociale en politieke conflicten.

De stakingen en betogingen van 1932 en 1936, met de hevigste onlusten in haven- en mijnstreken, dwongen de Rijkswacht beteugelend op te treden. Bij deze gelegenheden werd de efficiëntie van het Korps op de proef gesteld.

Mevrouw Irma Van Camp, weduwe van Alfons CREVE (nr. 25) schonk ons enkele interessante foto's uit die tijd. Misschien herkent één van de lezers de plaats (steenkoolmijn Eisden?) en/of de gezichten van de met haar echtgenoot poserende collega's.

Midden: Alfons Creve (nr. 25)

Links: Alfons Creve (nr. 25)

2.2.13.5. Mobiele groepen

De Rijkswacht bestaat uit territoriale en mobiele groepen. De eerste mobiele eenheden, drie voor het hele land, werden op 17 januari 1913 opgericht. Die voor Vlaanderen werd in Gent gekazerneerd, die voor Wallonië in Luik en de andere in de hoofdstad. In 1932 werd de Waalse mobiele groep in Charleroi gestationeerd. De stakingen en de onlusten in de Borinage in 1936 toonden de noodzaak aan van een vierde mobiele groep. Die werd op 7 december 1936 opgericht en in Luik gestationeerd. Tegelijkertijd werd Hasselt de hoofdplaats van de achtste territoriale groep. Het KB van 10 januari 1940 voorzag in de oprichting van één mobiele macht voor elke territoriale groep, dus ook voor Hasselt. De territoriale groep Hasselt telde op dat moment twee compagnies : Hasselt en Tongeren. Het district Bree behoorde met de districten Bree en Leopoldsburg tot de compagnie Hasselt. De compagnie Tongeren telde maar twee districten : Tongeren en Genk.

2.2.14. In en rond de tweede wereldoorlog

2.2.14.1. Mobilisatie

Vanaf 26 augustus 1939 ontstond er een zenuwachtige drukte in de territoriale eenheden : die kregen opeens extra werk, nl. de mobilisatie van het leger organiseren. De district- en brigadecommandant waren belast met de voorbereidende werkzaamheden voor de heroproeping van militairen met onbepaald verlof. Verder moesten zij zoveel mogelijk nuttige statistische inlichtingen verzamelen en ordenen. Bovendien dienden zij ervoor te zorgen dat de bevolen opeisingen (paarden, karren, motorvoertuigen, ...) uitgevoerd werden. De gewone rijkswachters moesten de plakbrieven en heroproepingsbevelen aan de burgemeester of zijn vervangende functionaris afgeven en de heropgeroepen manschappen die niet binnen de voorgeschreven tijd opdaagden opsporen.

De brigade Meeuwen bleef op haar getalsterkte van vijf manschappen. Het nieuwste gezicht was Jaak ROEX (nr. 34) van Rotem. Hij verving Hubert HERMANS (nr. 28), die naar de brigade Lanklaar overging.

2.2.14.2. Terugtrekking

Op 10 mei 1940 gingen de Duise troepen tot de aanval over. De rijkswachtbrigade Meeuwen, onder bevel van OWM VANHOENSHOVEN (nr. 27), volgde het voorbeeld van de andere binnenlandse brigades en trok zich terug in de richting van Frankrijk. Met de fiets reden zij tot in West-Vlaanderen.

Mevrouw HOUBEN-VANHOENSHOVEN, dochter van de brigadecommandant, getuigt hierover als volgt : *"Bij het uitbreken van de oorlog is de brigade Meeuwen enkele dagen met de fiets weggeweest tot in Varsenare"*. Varsenare ligt ten westen van Brugge, achter de Leie.

In de "GESCHIEDENIS VAN DE RIJKSWACHT - Deel 2" wordt dit bevestigd : "Het merendeel bevindt zich aldus achter de Leie waar zij trachten wat orde te houden in de massa mensen, die op dit lapje grondgebied samengestroomd zijn" (blz. 158).

De echtgenoten en de kinderen van de rijkswachters zochten veiligheid bij ouders of familieleden, voor zover die zelf al niet op de vlucht waren.

Weduwe VANHOUDT-HENNUS (nr. 33) vertelt hierover het volgende : "Mijn man was gedetacheerd in het kamp van Beverlo. 's Avonds is hij gevlucht, tot in de Vlaanders. Ikzelf ben met mijn oudste dochter (Aline, geb. Leuven 3 augustus 1936) in verlof gegaan bij mijn ouders in Lanaken-Veldwezelt. Van daar ben ik met hen gevlucht tot tegen Leuven nl. Holsbeek. Na een dag of tien zijn we teruggekeerd. Mijn man is na drie weken teruggekeerd en heeft mij bij mijn ouders aangetroffen."

2.2.14.3. Naar Engeland

Samen met de stroom vluchtelingen kwamen ook een aantal rijkswachters in Frankrijk terecht. Een van hen was nieuweling Jaak ROEX, Wachtmeester 2e Klas, van de brigade Meeuwen. Hij was nog geen volledig jaar lid van onze brigade. Op 31 december 1934 was hij tot het Korps toegetreden. Voor hij naar Meeuwen werd overgeplaatst behoorde hij afwisselend bij de 2e en de 1ste Mobiele Groep - Eskadron Cyclisten. Vermoedelijk is hij tijdens de 18-daagse veldtocht samen met zijn collega's uit Meeuwen richting West-Vlaanderen gereden. Terwijl de anderen in de streek rond Varsenare bleven, is wachtmeester ROEX over de Franse grens geraakt. Op 21 mei 1940 is hij te Boulogne-sur-Mer voor de oversteek naar Engeland ingescheept. Daar werd hij bij de getalsterkte van de Belgische Krijgsmacht opgenomen en wellicht heeft hij er streekgenoten ontmoet. "De effectieven van de brigades van Bree en Overpelt, die in mei 1940 in Duinkerken inschepen, kan men beschouwen als de kern van de Provoostschap bij de Belgische Strijdkrachten in Groot-Brittannië." (GESCHIEDENIS VAN DE RIJKSWACHT - Deel 2 - blz.211). Op 15 november 1944 arriveerde Jaak ROEX in België en werd terug in de getalsterkte van de Rijkswacht opgenomen. Hij werd in Genk bij de BOB ingelijfd. Op 30 juni 1949 werd hij OWM.

In de brigade Meeuwen was de "vermiste" op 25 juni 1940 vervangen door 1WM Cyrille BERT (nr. 35). BERT was een Oost-Vlaming. We nemen aan dat iedereen op dat moment in de rijkswachtkazerne was teruggekeerd. Van zijn echtgenote mevrouw BERT-SCHURMANS (Zjan van Nie Haover) vernamen wij, dat Cyrille bij zijn komst naar Meeuwen een omweg maakte over Peer en Bree. Cyrille BERT logeerde in de nieuwe kazerne en at bij Petrus JANSSEN alias Piér van Liéneke. Al vlug na zijn aankomst moest Cyrille de kamer in de kazerne delen met 4 andere jonggezellen.

2.2.14.4. Versterking

Na de kapitulatie van het Belgisch Leger op 28 mei 1940 mochten de gevangengenomen rijkswachters naar hun standplaats terugkeren. Zij werden door de vijand in voorlopige vrijheid gelaten om hun "gewone functies" te hervatten. Onder die gewone functies werden alleen de administratieve en de rechterlijk taken verstaan én

het verzekeren van normaal wegverkeer. Doordat de Rijkswacht door de bezetter "van haar militair karakter ontdaan" werd beschouwd, moesten sommige rijkswachters in andere eenheden worden ondergebracht.

V.l.n.r. Cyrille Bert – Antoine Meulemans – Victor Sonck – Jaak Vangeenderhuysen
– Louis Ghenne.

In september 1940 kreeg onze brigade onverwachte versterking. Vier jonge rijkswachters streken in Meeuwen neer. Hun namen: Antoine MEULEMANS, Victor SONCK, Louis GHENNE en Jaak VANGEENDERHUYSEN. Zij moesten vooral het schietveld bewaken. Zij logeerden samen met Cyrille BERT in één van de kazernewoningen en waren bij slachter Housen aan de kerk in de kost.

Antoine MEULEMANS, schrijnwerker, was op 14 mei 1934 in militaire dienst gegaan bij het 2e Luchtvaartregiment. Op 6 februari 1940 was hij naar het Schooleskadron (Reserve- en Opleidingsgroep) van de Rijkswacht overgegaan. Op 3 juni 1942 werd hij bij het Eskadron "S" te Brussel ingelijfd. De eskadrons "S" (één per provincie) waren op 4 december 1941 opgericht om de de sluikehandel te bestrijden.

Victor SONCK, student, deed zijn militaire dienst bij het 9e Linieregiment. Hij "ging binnen" op 23 juli 1934. Op 1 oktober 1937 stapte hij naar de Rijkswacht over. Hij was tijdelijk bij het Eskadron Militaire Wielrijders van de 1ste Groep van het 1ste Licht Regiment. Op 1 september 1939 ging hij over naar het 2e Eskadron Gemotoriseerde Schutters van de 1ste Groep van het 1ste Licht Regiment. Victor SONCK werd in 1961 brigadecommandant in Bree. Op 1 januari 1965 werd hij Adjudant-chef benoemd. Zijn vader is in Halle politiecommissaris geweest. Bij de slachter, waar Victor in de kost was, noemden ze hem plagend "Sjiefke Sjónk" i.p.v. Fikske Sonck.

Louis GHENNE ging vrijwillig bij de Rijkswacht op 31 december 1938. Op 1 september 1939 ging hij over naar het 1ste Eskadron Gemotoriseerde Schutters van de 1ste Groep van het 1ste Licht Regiment. Victor SONCK zat in het 2de Eskadron. Begin mei 1942 ging Louis GHENNE naar de School voor Officieren. Vanaf 9 oktober 1942 deed hij twee jaar dienst in het "*Escadron de la Fraude*" van de provincie Luxemburg.

Jaak VANGEENDERHUYSEN, student, nam samen met Louis GHENNE op 31 december 1938 vier jaar vrijwillige dienst bij de Rijkswacht. Beiden waren tweetalig. Vangeenderhuysen was een Henegouwer, Ghenne een Brabander van over de taalgrens. Op 1 september 1939 gingen zij samen over naar het 1ste Eskadron Gemotoriseerde Schutters van de 1ste Groep van het 1ste Lichte Regiment. Begin mei 1942 ging Jaak Vangeenderhuysen eveneens naar de School voor Officieren. Het lot was deze boezemvrienden niet even gunstig. Louis Ghenne overleed in 1959, terwijl Jaak Vangeenderhuysen aan een lange en steile carrière bezig was. In 1968 werd hij tot de graad van kolonel bevorderd.

MEULEMANS, Antonius

Geb. Bierbeek (BR) 21 juni 1913
 Overl. Leuven (Br) 24 januari 1988
 X Haasrode (Br) 14 juli 1945
 met MEULEMANS, Cecilia, Barbara
 Geb. Haasrode (Br) 9 december 1920
 Overl. Oud-Heverlee 7 december 1979
 Toetreding RW : 6 februari 1940
 Pensioen RW 1 juli 1969
 Bde Meeuwen : 21 september 1940 tot 22 april 1941

SONCK, Victor, Jozef

Geb. Jette (Br) 25 mei 1914
 Overl. Bree (L) 14 juli 1973
 X Genk (L) 16 oktober 1946
 met DERUYTER, Louisa, Hubertina, Philomena
 Geb. Genk (L) 29 april 1928
 Toetreding RW : 1 oktober 1937
 Pensioen RW : 1 juli 1970
 Gekomen van Maaseik (L) - Vertrokken naar Beringen (L)
 Bde Meeuwen : 21 september 1940 tot 22 april 1941

GHENNE, Louis, Léon, Jules, Ghislain, Joseph

Geb. Glimes (Br) 10 maart 1918
 Overl. Antwerpen (A) 27 februari 1959
 X Waver (A) 6 maart 1943
 met PEETERS, Odette, Elisabeth, Victoria, Emilia, Ghislaine
 Geb. Waver (A) 4 oktober 1923
 Overl. Waver (A) 12 februari 1986
 Toetreding RW : 31 december 1938
 Bde Meeuwen : 21 september 1940 tot 22 april 1941

VANGEENDERHUYSEN, Jacques, Daniel, Ghislain
Geb. Marcinelle (H) 8 augustus 1918
X Charleroi (H) 14 juli 1943
met DESMET, Yvonne, Léontine, Charlotte
Geb. Mont-sur-Marchienne 16 december 1919
Toetreding RW : 31 december 1938
Pensioen RW : 1 mei 1974
Bde Meeuwen : 21 september 1940 tot 22 april 1941

2.2.14.5. Tien woelige jaren

Deze historische schets van de brigade Meeuwen zou hier oppervalkkig worden, als moedwillig werd voorbijgegaan aan de figuur van brigadebevelhebber Gustaaf VAN-HOENSHOVEN (nr. 27). Hij leidde onze brigade het langst, nl. 10 jaar, in de moeilijkste periode, nl. 1935-1945, op de markantste wijze. Misschien was niet iedereen met zijn kordaat optreden opgetogen, maar gebrek aan plichtsbesef of menselijk gevoel hebben we niemand hem horen verwijten. We laten drie getuigenissen van niet-Meeuwenaren volgen . 1. Een bedankingsbriefje van de ouders van Jan MELSENS, die in Meeuwen door de Duitsers werd doodgeschoten.

Fortrijk, 11. September, 1945.

Heer Commandant van de Rijkswacht,

Het is ons een ware eer U te bedanken om het deel dat U voor onzen zoon Jan deed.

Het was uw groote taak dien herdenkingsdag te doen gelukken en dien dag was ook ons zoo echtig ontroerend, dat niets hem ons ooit kan doen vergeeten.

We danken U dus en al uw mannen van ganser harte en wij wenschen U in ruil voortvoet en regen.

Met erbidige groeten:

*A. Melsens
en familie.*

2. Een fragment (curriculum vitae) uit een toespraak ter gelegenheid van zijn pensionering op 1 april 1959.

Hoogstaand mens en rijkswachter.

Gustaaf VANHOENSHOVEN is een volbloed Zuid-Limburger. Hij werd immers op 25 juni 1903 te St-Truiden geboren en trad later in het huwelijk met Elisabeth CLAES, met dewelke hij een mooi kroostrijk gezin van twee zonen en drie dochters heeft gesticht, dat nogmaals een treffende illustratie is van zijn hoge standing als mens. Intussen was Gustaaf VANHOENSHOVEN reeds drie jaren ingelijfd bij de rijkswacht. Nadat hij inderdaad in 1923 en 1924 zijn legerdienst had gedaan bij het 2de Regiment Legerartillerie, was hij op 18 juli 1928 tot de Gendarmerie toegetreden en werd hij als ondergeschikte naar de brigade Beringen gestuurd. Dankzij een prijzenswaardige dienststaat, werd hij in 1929 bevorderd tot Brigadier, in 1930 tot Wachtmeester 2de Klas, in 1934 tot Eerste Wachtmeester, vlak voor de oorlog tot Opperwachtmeester, in 1946 tot Eerste Opperwachtmeester, in 1952 tot Adjudant 2de Klas, om uiteindelijk in 1957 Adjudant-chef te worden. Na zes jaren activiteit te Beringen, werd Gustaaf VANHOENSHOVEN op 7 maart 1935 brigadecommandant in Meeuwen, waar hij ook bleef tijdens de bezetting, zich onderscheidde door zijn vaderlandse houding, als gewapend weerstander en Agent 1ste Klas van de Inlichtings- en Aktiedienst, en op 7 oktober 1943 ook door de Duitsers werd aangehouden. Zulks belette hem nochtans niet onmiddellijk na de bevrijding het strijdbijl op te graven en zich met een ongekennde hardnekkig-

heid te keren tegen de pseudoweerstanders, die deze titel slechts gebruikten, als mom voor hun moord- en rooflust. Het is dan ook niet zonder reden, dat hij op 20 oktober 1945 aan het hoofd der BOB te Maaseik werd geplaatst, waar hij verschillende benden hielp uitroeien, en vier jaren later dezelfde functie kreeg toegewezen in Limburgs volkrijkste gemeente, Genk. Voor zijn grote plichtsbetrachting bij de opheldering van allerhande misdrijven werd Adjudant VANHOENSHOVEN tussen 1932 en 1949 ettelijke malen aan de korpsorders geciteerd. Hij is Ridder in de Orde van Leopold II, werd vereerd met de Gouden Palmen in de Kroonorde, de Gouden Medaille in de Orde van Leopold II, het Militair Ereteken 1ste en 2de Klas, der herinneringsmedaille van de oorlog 1940-1945, de medailles van gewapende- en burgerlijke weerstander.

In memoriam Adjunkt-chef VANHOENSHOVEN

Misschien gaat het onopgemerkt aan de gemeenschap voorbij, dat een rijkswachter — en dan vooral een met pensioen — sterft. Het leven is maar een doortocht, waarin we worden opgenomen en soms wat presteren.

Adj.-Chef Gustaaf Vanhoenshoven is zondagochtend in het St-Jans-Ziekenhuis te Genk stil in de Heer ontslapen. « Zijn doortocht » wilden we echter niet vergeten, omdat hij een gendarm en een mens was van uitzonderlijke waarde. Hij heeft na de jongste wereldoorlog aan de rijkswacht een zending meegegeven, toen hij als een van de eerste manschappen, die in de Biezondere Opsporingsbrigade, die we gewoon B.O.B. noemen, de opdracht kreeg om het banditisme in Limburg te helpen bestrijden.

Hij was toen in de volle bloei van zijn levensjaren, groot, rijzig, imposant met een zware knevel onder de neus, bij zoverre dat alle bandieten van Limburg hem « de snor » noemden. Het was helemaal geen spotnaam, want in die « snor » zat een groot respect voor zijn werk als speurder. Iedereen, die met de justitie in zijn omschrijving te stellen had, vreesde hem. Hij was het namelijk, die een leeuwenaandeel had in de betuigeling van de naoorlogse bendes. Laten we ze maar opnemen: Dameskous, Handschoen, Bende Mas, Bende Tielens, bende van het Zuiden van St-Truiden. Indien onze bevolking, die tijdens de laatste oorlogsjaren en

kort na de bevrijding zo hard geterroriseerd werd door deze bandieten, zo spoedig vrijelijk heeft kunnen herademen, dan mag ze zulks in hoge mate danken aan de thans aflijvige adj.-chef Vanhoenshoven. Hij weze hiervoor posthuum bedankt en geëerd.

Adj. Chef Gustaaf Vanhoenshoven was een geboren Zuidlimburger. Hij zag het levenslicht te St-Truiden op 25 juni 1903, maakte een voorbeeldige loopbaan in de rijkswacht en ging eervol met pensioen in 1959, nadat hij de laatste jaren van zijn actief leven zijn beste krachten — nog steeds! — geschonken had aan de BOB van Genk, waarvan hij jarenlang het hoofd en de bezieler was.

Adj. Chef Vanhoenshoven was bovendien een overtuigd kristen mens met een voorbeeldig kroostrijk gezin. Zijn afscheid van dit aards bestaan kan voor zijn vele vrienden niet onopgemerkt voorbij gaan, omdat hij voor zovelen een vriend en een lichtbaken is geweest.

Aan zijn achtbare familie en zijn talloze vrienden, die over zijn verscheiden diep zullen rouwen, biedt Het Belang van Limburg zijn innigste deelneming aan.

De Eucharistische Viering, samen met de uitvaart van de overledene zal plaats grijpen te Genk in de St-Martinuskerk op donderdag 15 september 1966 om 10,30 uur. Samenkomst aan de wonni.g. Nieuwstraat 67 op Vlakveld om 10 uur.

2.2.14.6 Aanvullende machten

In september 1944 werd met de zuivering van het Korps begonnen. Het lager personeel dat zich tijdens de bezetting onberispelijk had gedragen mocht blijven. "*Men gaat tegelijkertijd over tot de inlijving van aanvullende machten uit de weerstand.*" (GESCHIEDENIS VAN DE RIJKSWACHT - Deel 2 - blz. 224).

De aanvullende machten die in Meeuwen direct na de bevrijding 1 à 2 jaar de brigadeleden assisteerden, waren in alfabetische volgorde : BOSMANS Leon (Lèi Dieker), EVENS Hubert (Bèèr vanne Sprenger), GEERS Leo (Leij vanne Baoj), NIJS Hendrik (Hèinke vanne Kamp), VANDYCK-Palmers Jaak en VANHEMEL-Martens Harie. Deze hulpgendarmen deden buitendienst per fiets. Zij moesten wel altijd met een rijkswachter meegaan. Zij droegen meestal burgerkledij waarvoor ze een kledijvergoeding kregen. De Meeuwense hulpgendarmen waren herkenbaar aan de muts met Belgische driekleur. Zij mochten zelf geen proces-verbaal opmaken. Zoals gewone rijkswachters waren zij gewapend. Daar er soms nogal wat verloren munite voor het rapen lag, konden onderweg extra-schietoefeningen gehouden worden, want op één Duitse kogel stak het niet. Maar niet vergeten de rode kaart te posten, hoor! Op de stage in de brigade volgde voor de meesten doorgaans een examen voor rijkswachter. Alleen Leo Geers, zoon van veldwachter-oudstrijder Jozef Geers werd tot het Korps toegelaten.

De aanvullende machten mag men niet verwarren met de "*Boerenwacht*" die door een besluit van 24 juni 1941 werd ingesteld om "*den veestapel, de landeigendommen, de veldvruchten en de vruchten van den grond*" te bewaken. Haar personeel moest samenwerken met de rijkswacht die voor de opleiding zorgde. De rijkswachters van Meeuwen controleerden ook of de boerenwachters hun rondes deden.

2.2.14.7. Op kot

In 1946 werd de getalserkte van de brigade met twee manschappen verhoogd tot zeven. De nieuwkomers waren : Franciscus MANNAERTS (nr. 40) en Jozef THEUNIS (nr. 41), beide ongehuwd. Eerstgenoemde vertrok in 1948 naar Hasselt, laatstgenoemde verving Eduard WOUTERS (nr. 37), toen die samen met Camiel LEPEIRE (nr. 36) in april 1947 uit Meeuwen vertrok. Eduard Wouters ging over naar de brigade Tongeren en Camiel Lepeire, vervangen door Theodoor PEETERS (nr. 42), naar de brigade Eisden. Door die tijdelijk stijging van de getalsterkte kregen we weer oorlogse toestanden. De rijkswachtkazerne bood maar onderdak aan 5 rijkswachtersgezinnen. De bijgekomen rijkswachters waren bij hun aankomst ongehuwd en moesten "*op kot*". Ze sliepen bij Mathijs VROLYCKX-SCHOUTEDEN (Tieske Plessers) en waren bij Bèèr en Lies van de Slachter in de kost. Na het vertrek van Wouters en Lepeire werd die hun woning in de kazerne betrokken door respectievelijk Theunis en Peeters, die gehuwd waren.

2.2.14.8. Bestrijding banditisme

Frans MANNAERTS en Jef THEUNIS waren er in oktober 1946 ook bij om onder aanvoering van commandant LODEWEYCKX de bende "Van den Inde" het vuur aan de schenen te leggen. Deze actie haalde zelfs de kranten, zoals de illustratie bewijst. Daarna, in een sfeervol stukje "Miéver kal" onder de titel "Stank viér dank", doet Jozef KERFS een bekentenis en een rechtzetting méér dan 40 jaar na de feiten. Uiteraard doet dit geen afbreuk aan de onmiskenbare verdiensten van de brigade van Meeuwen in een zaak die met levensgevaar gepaard ging.

WED. 27 - DINSDAG 30 OCT. 1946

HET BELANG VAN LIMBURG

— Gesticht in 1878 — Drukkeerd sinds 1888

TELEFOON : BEHEER N° 337
REDACTIE N° 490
POSTCHECK : N° 210.58

D A G B L A D

Bureelen Statieplein, Hasselt

Abonnementen 1.000 Fr. voor 3 maanden
EEN FRANK HET NUMMER
TWEK UITGAVEN * 5. 22. OUR
— ADVERTENTIES VOLGENT TARIEF

BEWOGEN ACHTERVOLGING van twee BANDIETEN door Gendarmen te Meeuwen

De boeven huisden in een geheime schuilplaats in een hoorschuur
Een vuurgevecht waarbij een honderdtal
schoten gelost werden

STANK VIER DANK

Effe nao d'n uúrloch waas Miéve arig bekint viér det er bekans alle dage wuúrt ingebruúke mèt stèle van gelt, 'n half verke of 'n sjónk. De manne van LODEWEYCKX, dèè volgde doon VANHOENSHOVEN op, meesten èlke nacht op deenst, want ze wiste waal wèè 'et waas, mè ze pakke waas wat anners.

Op èine nacht int maonleecht rake drij zjenderme aan 't sjete mèt èine dèè ze zóchte want dèè loot zich zuúmer ni pakke en vlamde drek met ziene zwaore revolver doon 't em te werm wuúrt. De zjenderme sjuúte trèich met hin pefferke, mè ze roke niks. D'n daach ternao meeste ze verslaach uutbringe bij de kómmendant. Dèè vón det erg, det ze em ni gesnapt hàuwe, want hiél het dèrp zaat mèt sjrik. En hèè zag nóch : "Waarom hebde ge em nie mèt 't gewèir op z'n (dinges) geschote ?" Bij diej drij waas 'ne jónge hèlpzjenderme, dèè hàuw 't gewiér bij zich en in z'n iérlikhèit zag 'er det 't reemke viér 't gewiér aan z'ne vieloo te reme zuú vast waas aangetrokke det 'er 't neet loskrèèg. "Gotverdommedenon-demiëljaardenondedzju, vanaf vandaog draogt ge 't gewèir op uwe nek, verstaon baoske?"

'n Tuúrke nao dit gevecht gebiérde 't dan toch aan Tuún Vandiek det de zjenderme weer mèt de twié gezóchde opèin aan 't sjete ginge. Dits kiér hàuwe ze 't gewiér ziéker inne hant, want èine vanne twié, Drees zagte ze, wuúrt in ze lief gesjuúte. Hèè góng innen dónkele

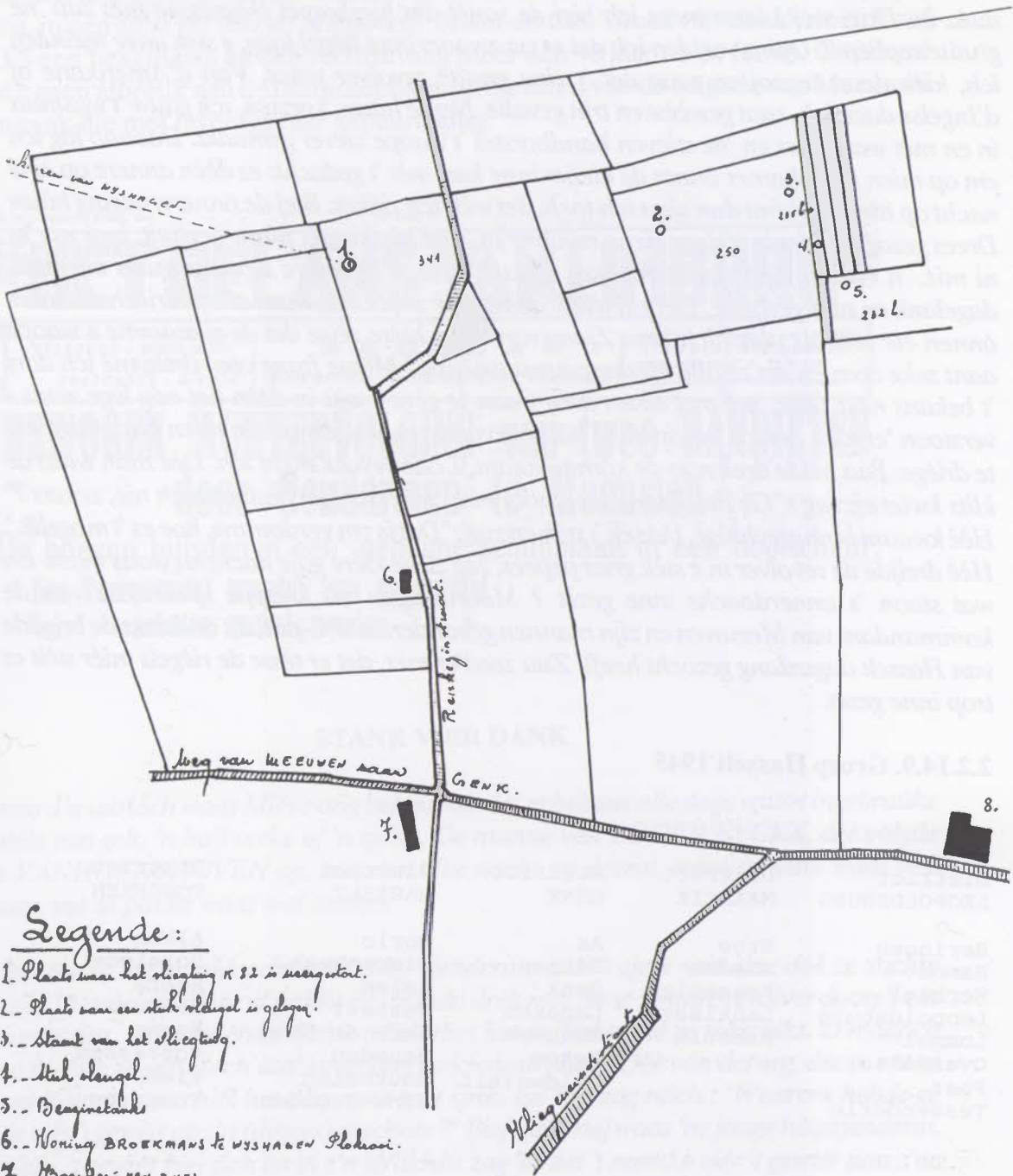
toch nóch de lèip op, 't dèrp in. Hèè bloojde aan zien ziej en bieje de smiét int waskot bón er zich e stèk lake det dao hóng te driége óm z'ne bùuk. Hèè guujde de revolver int hieske en kwaam halfduút bieje Bèè van Mùun de kaffee binnegevalle, buú ze zjust aan 't drinke ware oppe iérste gemèintekezing nao d'n uúrloch. De zjendermen ennen doktuúr ware drek dao. Of 'er de pestuúr uich mees hemme wèit ich ni mié. In alle geval hèè góng de duúz in. Driej wèke later mees ich bieje de smiét d'n hieskespèt lèègsjèppe mèt zuú 'ne gruúte sopliépel. Opins veelden ich det er eet zwaors inne liépel laag, e stèk iezer mèinden ich, kiék doon tegooj en zaag det 't èine gruúte revolver waas. Van d'Amerikane of d'Ingelse dach ich, zaat gewèèst en trin gevalle. Neme hàuw 't gezién, ich gàuw 't washùus in en mèt wat water en 'ne stieven handborstel 't waope ziever gemaakt. Daonao lag ich em op mien slaopkamer ónner de klèijer inne kas, mèt 't gedacht: es dèen annere op èine nacht op hiej aan kint dan sjeet ich toch, det wèit ich zéker. Biej de ónnervraoging hàuw Drees gezagt det 'er in 't derp ziene revolver in 'nen hieskespèt hàuw geguijt, buú wis 'er ni mié. 'n Grùup jóng zjenderme van Hasselt is toon in Miéve de pètte guún ùutvèsse, dagelank en niks gevónne. Det zal waal, de vès dèè ze zóchte, waas al opt driéch. 's Aoves ónnert ète zèèt uis paa: "Ich hem Zjang van Piére hiére zèige det de zjenderme e waope aant zeke zeen en det ze alle hieskespètte ùutsjèppe." Miene frang vool drek, mè ich dors 't bekans neet zèige, mè met èinen dreij traan te gève - wat in dèen tiet nóg lege waas - verstoon 'er toch det ich 'ne revolver hàuw gevónne en aafgewasse in mien kas gelagt viér te driége. Paa belde drek nao de kómmendant, Lodeweyckx mèin ich. Dèè man waas de klits kwiet en zag: "Ge maakt me toch niks wèis, zekers? Het bestaot toch nie, zekers?" Hèè kwaam binnegevlúige, bekiék 't stèk en zag: "Dat is em verdomme, hoe es 't mogelijk." Hèè dreijde de revolver in e stèk gries pepeer, zag zéve kiére goje nacht en waas wech. En wat stoon 's annerdaachs inne gezèt? Moordwapen na knappe speuraktie van de kommandant van Meeuwen en zijn mannen gevonden in WC-put, dit ondanks de brigade van Hasselt dagenlang gezocht heeft. Zuu zeed'er mer, det er tèsse de riégels miér stèit es trop inne gezèt.

2.2.14.9. Groep Hasselt 1945

District LEOPOLDSBURG	District MAASEIK	District GENK	District HASSELT	District TONGEREN
Beringen	Bree	As	Borlo	Alken
Hamont	Eisden	Bilzen	Diepenbeek	Borgloon
Hechtel	Kessenich	Genk	Halen	Heers
Leopoldsburg	Lanklaar	Lanaken	Hasselt	Herderen
Lommel	Maaseik	Meeuwen	Herk-de-Stad	Kanne
Overpelt		Rekem	Heusden	Kortessem
Peer		Veldwezelt	Houthalen	Riemst
Tessenderlo			Sint-Truiden	Tongeren

2.2.15. De periode 1952-1972

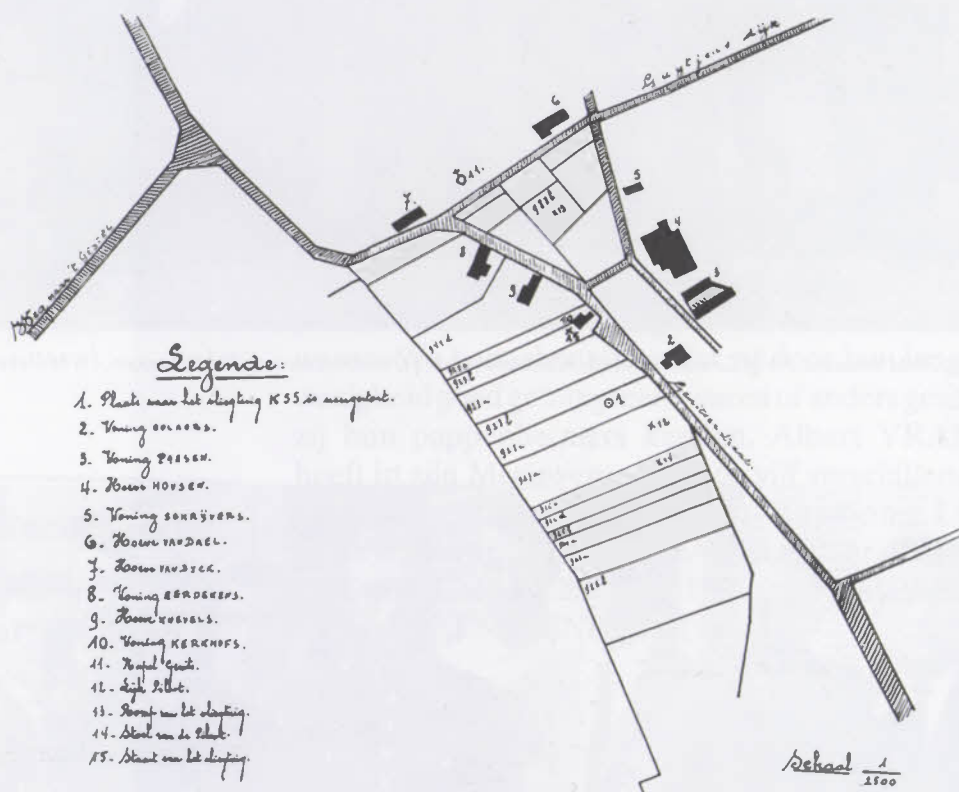
2.2.15.1. Dubbele crash

Legende:

1. Plaats waar het vliegtuig nr 82 is neergestort.
2. Plaats waar een stuk veldzuig is gelegen.
3. - Staart van het vliegtuig.
4. - Stuk veldzuig.
5. - Deegmetende
6. - Woning BROEKMANS te WYSHAGEN Pleksooi.
7. - Hoofdenij VAN BUEL.
8. - Hoofdenij VREYS.
9. -
10. -

Op de eerste dag van de grote vakantie in 1953 werden de inwoners van Meeuwen en Wijshagen opgeschrikt door een ongewone knal. Twee Nederlandse vliegtuigen, met de nummers K55 en K82, botsten tegen elkaar en stortten neer. Als bij wonder vielen er geen slachtoffers onder de burgers. De rijkswachtbrigade van Meeuwen deed de vaststellingen en maakte een proces-verbaal op. Voor Victor LUYTEN (nr. 45) en Cyriel DEKEYSER (nr. 44) die pas een jaar in Meeuwen waren als opvolgers van Theodoor PEETERS (nr. 42) en Pol HERMANS (nr. 31), was die gebeurtenis eens wat anders dan "daarjuist brandde het (= achterlicht) nog". Commandant RADELET (nr. 46) en "zesde man" Jan PROVINCIAEL (nr. 47) kwamen een jaar te laat om het voorval mee te maken.

Het vliegtuig K55 stortte neer op het gehucht Genits. De Guytjensdijk heet nu Genitsstraat en de Genitserstraat is herdoopt in Anjerstraat. De piloot van dit vliegtuig kwam om. Het vliegtuig K82 stortte iets verder aan de grens met Wijshagen neer. De Reinkezijnsstraat heet nu Akkerstraat. Victor Luyten, die erbij was toen het proces-verbaal werd opgemaakt, stuurde ons een kort commentaar bij de feiten:

"Tijdens mijn verblijf in de Rijkswachtbrigade MEEUWEN, viel er zeer weinig te beleven, buiten de jaarlijkse kermis. Op dat ogenblik was er zeer weinig nijverheid. De bevolking was ofwel kleine zelfstandige, winkelier of herbergier, mijnwerker of kleine landbouwer of de twee laatste samen. De grootste werkgever binnen de brigade was de firma Esdeel uit Gruitrode. Wat de handhaving van de orde betreft, was er ook niet zoveel te doen; buiten enkele koolmijnstakingen en natuurlijk de schoolkwestie. Op 1 juli 1953 stond nochtans gans Meeuwen en inzonderheid Plokrooi (gemeente Wijshagen) in rep en roer.

V.l.n.r. IWM Wouters, IWM Lommelen, Adjt Descheemaeker, IOWM Vermeire, IWM Vranken, IWM Dekeyser

V.l.n.r. Adjt Pauwels, IWM Dekeyser, Kapitein Machelein, WM Stinissen, IWM Lommelen, IWM Verlinde, IWM Vranken, IWM Thijssen, IWM Tielemans

Op die datum op een zonnige namiddag vlogen er twee Nederlandse militaire vliegtuigen tegen elkaar en ploften neer, meestal in de velden, doch werden er enkele huizen beschadigd, door vallende wrakstukken, hooi- en stromijten in brand, doch geen slachtoffers buiten de beide piloten. ... Door reporters van het Belang van Limburg werden foto's van deze gebeurtenissen genomen, mogelijk kunnen deze daar nog opgevraagd worden."

2.2.15.2. Driespan

Veel lezers van Meeuwen-Gruitrode denken wellicht nog met heimwee terug aan de jaren vóór de crisis of, om in de context van de rijkswachtbrigade van Meeuwen te blijven, aan de jaren vóór het afscheid van Albert VRANKEN (1 januari 1972) en Cyriel DEKEYSER (1 april 1972) en als we nog iets verder teruggaan, het afscheid van Miel LOMMELEN (1 oktober 1969). Met hun drieën konden zij 57 jaar dienstanciënniteit in de brigade van Meeuwen voorleggen, waarvan 13 samen. Zij werden door het volksgerecht als "gèin kaoj" bestempeld, waarmede niet gezegd is dat de anderen dat wel waren. We bedoelen alleen dat zij door hun lange aanwezigheid goed geïntegreerd waren of anders gezegd dat zij hun pappenheimers kenden. Albert VRANKEN heeft in zijn Meeuwense periode vijf verschillende brigadecommandanten gehad : Raymond LODEWEYCKX (nr. 39), Oscar RADELET (nr. 46), Michel DESCHEEMAEKER (nr. 51), August PAUWELS (nr. 59) en Frans SEVENANTS (nr. 65).

1e Wachtmeester Vranken uit Meeuwen met pensioen

Welke Meeuwenaar kent rijkswachter Vranken Albert niet, die er sedert mei 1947 werkzaam en woonachtig is. Deze vborbeeldige en plichtsetrouwe ambtenaar werd in 1915 te Mechelen-aan-de-Maas geboren en kwam op 15 september 1945 bij de rijkswacht. Na zijn opleiding werd hij overgeplaatst naar Tongeren. Op 8 mei 1947 belandde hij te Meeuwen en bleef er tot hij de pensioenleeftijd bereikte. Bij de huldiging werd hij gemoedelijk toegesproken door de distriktskommandant-kapitein Van Damme. Deze wenste hem dikwijls weer te zien bij de vereniging van de gepensioneerde rijkswachters te Maasik. Kapitein Van Damme overhandigde hem in naam van het korps en in zijn eigen naam geschenken. Adjudant Van Werde, die nog maar pas het bevel over de brigade Meeuwen voert, wenste de heer Vranken nog vele jaren en een aangename werkring in zijn nieuwe verblijfplaats te Rekem en overhandigde hem in naam van zijn onmiddellijke oversten en kollega's eveneens een mooi geschenk.

2.2.15.3. Sport en ontspanning

In verband met individuele of collectieve sportprestaties van de brigade Meeuwen hebben we geen bewijzen dan een foto die Maurits CASTERMANS (nr. 52) ons toestuurde met de volgende toelichting:

"Tevens ingesloten een foto van 1963 genomen ter gelegenheid van een vriendschappelijke wedstrijd tussen een coalitie van de rijkswacht Meeuwen, de onderwijzers en het gemeentebestuur van Gruitrode. Ter verduidelijking van deze foto, hieronder de namen van de spelers in kwestie. Boven van links naar rechts : 1 tot 5 onderwijzers van Meeuwen + IWm VRANKEN. Onder van links naar rechts : IWm Marcel WOUTERS, ondergetekende, Adjt Marcel QUESTIER (toenmalige Bde Comd) - de gemeentesecretaris en bediende van Meeuwen."

De Meeuwense onderwijzers of de foto zijn : Louis PALMERS, Jan BIJNENS, Quiri SCHROOTEN, Hugo VERHEYEN. De vijfde onderwijzer is CREEMERS van Gerdingen. De gemeentebedienden van Meeuwen zijn : gemeentesecretaris Michel VAN DYCK en gemeenteontvanger Willem SCHROOTEN (+).

Onder brigadecommandant QUESTIER werden er ook ontspannende culturele uitstappen gemaakt, zo blijkt uit de foto die hij ons toestuurde. De brigadeleden met familieleden en hun gids Henri JANSSEN alias Rik Vonken genieten zichtbaar na van hun ondergronds bezoek aan de koolmijn in Eisden. Boven van links naar rechts: commandant QUESTIER - mevr. WOUTERS - 1Wm WOUTERS - mevr. QUESTIER - 1Wm CASTERMANS - mevr. CASTERMANS. Onder van links naar rechts: 1Wm VRANKEN - WOUTERS junior - QUESTIER junior - mijnopzichter Henri JANSSEN.

Jozef DE PEUTER (nr. 56) was in Meeuwen lid van de fanfare. Bij de foto die hij ons toestuurde, schreef hij volgende uitleg : "*Lid van het Muziekkorps van het Gebied ANTWERPEN-LIMBURG. Foto genomen te Wilrijk vóór de mess van de KOoffr*"

2.2.15.4. Groei van de brigade

Tot 1953 waren de rijkswachters van de brigade Meeuwen op één hand te tellen. Sinds 10 februari 1990 is hun aantal verdubbeld.

Evolutie van de getalsterkte van de Bde Meeuwen :

- vóór 1953 : 5
- 1953 : 6
- 1963 : 7
- 1965 : 8
- 1974 : 9
- 1990 : 10

Reorganisaties van de Rijkswacht van 25 februari 1955 en 12 maart 1963 leidden tot een wezenlijke vermindering van het totale aantal brigades en districten.

2.2.15.5. Gemotoriseerd

Door een besluit van 25 juni 1949 werden de eskadrons te paard van de vier Mobiele Groepen afgeschaft. Het eskadron van de 2e Mobiele Groep (gebied Antwerpen-Limburg) was in Hasselt gestationeerd. Door het genoemde besluit verdwenen de viervoeters van de Rijkswacht uit het straatbeeld. Alleen die van het Mobiel Legioen bleven op post.

De motorrijders van de Bijzondere Wegpolitie, die vanaf 1953 ter beschikking stonden van de Territoriale Groepen, konden het toenemend gebrek aan mobiliteit van de brigades niet compenseren.

Korte tijd na de nieuwe wet op de Rijkswacht (2 december 1957) kregen sommige landelijke brigades blauw overschilderde, tweedehandse MINERVA-jeeps van het leger. Deze jeeps waren met een zeil (*bâche*) overdekt en hadden nog geen radioverbinding. In de brigades die met zo een akelig voertuig werden uitgerust, moest er iemand met een chauffeursopleiding zijn. Ook dit veroorzaakte mutaties. Zo kwam er in 1958 bij de brigade in Beringen een plaats vrij voor een rijkswachter-chauffeur. Jozef THEUNIS (nr. 41), die door een tijdelijke verhoging van de manschappen van onze brigade in 1946 samen met Henri MANNAERTS (nr. 40) in Meeuwen aan de slag kon en in 1947 Eduard WOUTERS (nr. 37) opvolgde, vertrok eind april 1958 naar Beringen.

Na de gewelddadige stakingen ten gevolge van de Eenheidswet in 1960 werd het aantal voertuigen verhoogd. Rond die tijd kreeg de brigade Meeuwen ook een jeep. De fietspatrouilles verminderden maar verdwenen niet.

Vanaf 1965 werden de afgejakkerde jeeps geleidelijk voor VW-combi's vervangen : eerst de blauwe generatie, daarna de witte. Voor de herkenbaarheid vanuit de rijkswachthelikopters werden de witte combi's van een opvallende rode band voor-

zien. Het optimaliseren van het gebruik van gemotoriseerde voertuigen om praktische, economische en sociale redenen leidde tot de volledige en definitieve verdwijning van de fietsende Rijkswacht. Hoe deze evolutie ook het image van de rijkswachter mede heeft veranderd, is niet in enkele woorden uit te leggen.

2.2.15.6. Logementen

Eind 1953, goed twintig jaar nadat de brigade de nieuwe rijkswachtkazerne aan de Weg naar Helchteren betrokken had, werd het complex te klein. WM PROVINCIAEL (nr. 47), zesde lid van de brigade, moest naar logies buiten de kazerne uitkijken. Hij bleef in Meeuwen tot 1957, het jaar waarin hij 1WM werd. Met de komst van 1OWM VERMEIRE (nr. 48) werd de brigade boventallig. Wm LUYTEN (nr. 45) kreeg zijn overgang naar de brigade Westerlo pas in september 1955. Tot zolang moest ook 1OWM VERMEIRE bij burgers logeren. We laten Victor LUYTEN de situatie zelf uitleggen.

"Na de rijkswachtschool (6 maanden) naar het Mobiel Legioen. Afgedeeld in een peloton in de Wittenonnenkazerne te HASSELT. Brigade Hasselt en op 23 juli 1952 samen met WM DEKEYSER naar de brigade Meeuwen. Samenstelling van de brigade Meeuwen bij mijn aankomst : 1OWM LODWEYCKX - Bde Comd, WM 1e Klas THEUNIS, WM 2e Klas VRANKEN (1WM was toen een gegradueerde) en samen met mij toegekomen WM 2e Klas DEKEYSER. Nadien is er WM 1e Klas PROVINCIAEL bijgekomen. Bde Comd LODWEYCKX heeft dan mutatie gemaakt naar de brigade Rekem. Zijn opvolger OWM VANDEKAVEYEN heeft na een paar maand afgezien van zijn bevordering en is teruggekeerd naar de brigade Schaarbeek. Reden : te eenzaam en verlaten Meeuwen.

In afwachting van een nieuwe Bde Comd is OWM PEETERS van de brigade Bree een tijdje afgedeeld geweest. 1OWM RADELET is dan de nieuwe Bde Comd geworden, deze is intussen op rust gesteld en is woonachtig in Herselt. Onder Bde Comd RADELET is er een tweede Comd bijgekomen, namelijk OWM VERMEIRE Alfons. Na de komst van OWM VERMEIRE was er een wachtmeester in bovental en ik heb mijn aanvraag gedaan voor de brigade Westerlo, die ik bekomen heb in de laatste trimester van 1955.

Samenstelling van de brigade Meeuwen bij mijn vertrek : 1OWM RADELET - Bde Comd, OWM VERMEIRE, WM 1e Klas THEUNIS, WM 1e Klas PROVINCIAEL, WM 2e Klas VRANKEN, WM 2e Klas DEKEYSER. Ik logeerde in de rijkswachtkazerne."

In 1964 doken twee nieuwe gezichten op : René BOGAERTS (nr. 54) logeerde één jaar bij Bèèr vanne Slachter en Maurice MAERSCHALCK (nr. 57) vond onderdak in het oude bureau van de kazerne. Tussen 1965 en 1972 woonden de rijkswachters die niet in de kazerne verbleven in een staatslogement of gebruikten hun huisvestingsvergoeding om zelf een woning te huren. Slechts enkele rijkswachters hadden een eigen woning binnen de gemeente.

a. Logies bij burgers :

PROVINCIAEL (nr. 47) - Ceyskens-Bloemen, Weg naar Helchteren, Meeuwen; VERMEIRE (nr. 48) a) Wed. Verdonck, Dorpsstraat, Meeuwen, b) Schouteden-Pijkels, Weg naar Ellikom, Meeuwen; BOGAERTS (nr. 54) - Housen-Leysen, Dorpsstraat, Meeuwen.

b. Gehuurde woning :

LOMMELEN (nr. 49) - Dorpsstraat, Meeuwen (naast gemeentehuis); STINISSEN (nr. 60) - Martinlaan, Wijshagen; VANCLOOSTER (nr. 64) - Dreefstraat/Nieuwstraat, Gruitrode; LOUWET (nr. 68) - Martinlaan, Wijshagen; BREBELS (nr. 74) - Genkerbaan, Meeuwen; GOETELLEN (nr. 75) - Weg naar Ellikom, Meeuwen; PUT (nr. 76) - Weg naar Ellikom, Meeuwen;

c. Eigen woning :

TIELEMANS (nr. 58) - Kruisstraat, Meeuwen; NOËL (nr. 71) - Kerkhofstraat, Meeuwen; MEUS (nr. 73) - Bergstraat, Meeuwen;

d. Woonachtig buiten de gemeente :

SEVENANTS (nr. 65) - Scherpenheuvel; MERTENS (nr. 66) - Houthalen; VANDERHEYDEN (nr. 67) - Neeroeteren; MATHYS (nr. 70) - Houthalen; ENGELLEN (nr. 72) - Hamont;

e. Andere :

MAERSCHALK (nr. 57) - logies : oud bureau van de kazerne; - kost: Bloemen-Haex, Kruisstraat, Meeuwen.

2.2.15.7. Feestelijke verhuizing

Enkele dagen vóór kerstmis 1972 verhuisde de rijkswachtbrigade van de grote kazerne aan de Weg naar Helchteren naar een verbouwde burgerwoning in de Hoogstraat. Het pand (Hoogstraat 32) werd geschikt bevonden om er de administratieve werkzaamheden van de brigade in te verrichten, maar voor rijkswachtersgezinnen was er geen ruimte.

Rijkswacht, Hoogstraat 32 Het gebouw is herkenbaar aan de antenne op het dak en het uithangbord

Zevenendertig jaar na de "blijde intrede" van de rijkswachtersgezinnen in de splinternieuwe kazernewoningen van Mathieu Weevers-Hollanders, gebeurde nu de "grote uittocht". Meer zelfs, de hele brigade op één lid na werd vervangen. Albert VRANKEN (nr. 43) en Cyriel DEKEYSER (nr. 44) hadden de pensioengerechtigde leeftijd bereikt en verlieten de inmiddels "oude" kazerne. Zij werden opgevolgd door Jozef MERTENS (nr. 66) en Marcel VANDERHEYDEN (nr. 67). Fernand VAN DER JEUGHT (nr. 62) vertrok in het voorjaar van 1972 naar de brigade Kontich en werd opgevolgd door Jozef LOUWET (nr. 68). Marcel VERLINDE (nr. 63) vierde de kermis nog mee en vertrok daarna naar de brigade Houthalen. Adjudant-chef Frans SEVENANTS (nr. 65) werd opgevolgd door Adjudant Maurice VAN WERDE (nr. 69). Van de drie zogenaamd "buiten" d.i. niet in de kazerne wonenden, bleef alleen Henri TIELEMANS (nr. 58) in dienst. De twee anderen, Roland VANCLOOSTER (nr. 64) en Frans STINISSEN (nr. 60) gingen op definitief verlof. In hun plaats kwamen Livinus VAN ENDERT en Jaak VANHOEF, allebei nog bij onze brigade. Al die nieuwe gezichten en hun eega's hadden zich de oude rijkswachtkazerne waarschijnlijk anders voorgesteld. Het alternatief was ergens een woning huren.

RIJKSWACHTBRIGADE VERHUISDE — De Meeuwense rijkswachterbrigade heeft haar oude lokalen verlaten en is plechtig verhuisd naar de nieuwe administratieve lokalen in de Hoogstraat 24. Uiteraard ging dit gepaard met de nodige plechtigheid en de erbij horende recepties. Tijdens de plechtigheid op het gemeentehuis legde burgemeester Leopold Feyen de nadruk op de goede samenwerking die er steeds bestaan heeft tussen de rijkswacht en het gemeentebestuur. Kapitein Van Damme, kommandant van het distrikt Maaseik, wees erop dat de rijkswacht ten dienste staat van de bevolking en dat daarom de huidige vestigingsplaats centraler gelegen is en hieraan zal tegemoet komen. Overigens beklemtoonde hij dat de Meeuwense rijkswacht in Meeuwen zal blijven. Op de plechtigheid waren tevens aanwezig kommandant Busselen van de dienst Kazernering en Huisvesting, vrederechter Sevans, burgemeester

Lemmens van Gruitrode, agent van de landelijke politie, Claes, het voltallige schepenkollege en de gemeentebedienden en de brigadekommandanten van Bree, Eisden en Kinrool. Van het gemeentehuis ging het naar de nieuwe administratieve gebouwen voor een nieuwe receptie. Hier werden de leden van de Meeuwense brigade voorgesteld: adjudant Van Werde, chef Louwet, rijkswachters Tielemans (ouderdomsdeken, vermits hij reeds 8 jaar in Meeuwen is), Vanderheyden, Van Hoef, Van Endert en Mertens. Terloops mag opgemerkt worden dat Meeuwen reeds sinds 1920 over een eigen brigade beschikt van 4 rijkswachters. Kommandant Busselen kondigde aan dat in de toekomst een nieuwe kazerne in het Meeuwense centrum zal gebouwd worden. Voor Meeuwen alvast een hele geruststelling.

Men kan zich als buitenstaander afvragen hoe de 9-koppige brigade in het gebouw aan de Hoogstraat nog zo lang haar draai gevonden heeft. Wellicht heeft de schrijver van het kranteverslag van 22 december 1972 over de feestelijke verhuizing in zijn slotzin onbewust het antwoord gegeven.

2.2.15.8. De Hoed

Om te voorkomen dat men ons een gebrek aan realiteitszin zou kunnen aanwrijven, indien wij ook maar iemand met de idee achterlieten dat binnen de muren van een rijkswachtkazerne weinig of niets te beleven viel, eindigen we met een anoniem ooggetuigeverslag van enige memorabele feiten die ter gelegenheid van de viering van nieuwjaar 1968 in het administratief gedeelte van de rijkswachtkazerne in Meeuwen plaatsvonden.

Uit discretie en respect voor de families van de betrokkenen hebben we alle namen uit het relaas van onze zegsman weggelaten. Het lijkt ons bovendien niet nodig de "schokkende" taferelen in geuren en kleuren te beschrijven, laat staan te illustreren.

"De toenmalige brigadecommandant hield van feesten en gezellig samenzijn. Daarom stond hij erop rond de jaarwisseling voor de manschappen en hun dames een gezellige party te organiseren in zijn bureel. Met 8 gendarmen, 8 "oppergendarmen" en Tienieke de poetsvrouw overrompelden wij het bureeltje en nestelden ons knus rond het gloeiende kolenkacheltje. Gerstenat en vuurwater met tussendoor een lekker hapje vulden spoedig maag en keelgat. Gezelligheid en leut namen hand over hand toe. Er werd gelachen en gekletst en gedanst, tot zelfs op de tafels. Duidelijke voetafdrukken op het dienstboek waren daar jaren later nog de stille getuigen van.

Van al dat verteer en vertier kwam er stilaan overvloed, die de een of andere uitweg zocht. Een oudere wachtmeester - waarschijnlijk geboren met een hoed op - verdween stilletjes voor enige tijd naar het toilet. Toen hij terugkeerde dreef het zweet op zijn voorhoofd. Dit deed sommigen direct opmerken, dat zijn onafscheidelijke hoed hem niet meer vergezelde. Kort daarna strompelde mijn wederhelft opeens naar buiten; ik zag nog juist dat de kleur van haar gezicht verdwenen was. Enkele minuten later kwam zij ietwat beduusd terug naast mij zitten en fluisterde mij in het oor, dat zij eerst van voren en daarna van achteren gebruik had gemaakt van de "donkere opening in die houten plank", door ons WC genoemd. Het enige wat zij er positief aan vond was de zachte rand rondom de opening. Een andere collega van me -stukken groter dan zijn naam laat vermoeden- die op zijn beurt even was weggegaan om zich van een hoeveelheid overtollig vocht te ontlasten, kwam in geef-acht voor de brigadecommandant staan en bracht verslag uit "als dat de WC verstopt was". De oudste speurneus van de brigade was inmiddels al vertrokken om de technische vaststellingen te doen. Even gehoorzaam als zijn politiehond keerde hij even daarna terug en deponeerde het bewijsstuk voor de voeten van zijn chef ... de fluwelen hoed van de wachtmeester die vlak vóór mijn vrouw zagezegd even "geweest" was, tot de helft gevuld met de overdaad van spijs en drank."

2.2.16. Groep Hasselt

2.2.16.1. Groep Hasselt 1977

District LEOPOLDSBURG

Beringen
Lommel
Hechtel
Leopoldsburg
Overpelt
Peer
Tessenderlo
Hamont

District MAASEIK

Bree
Dilsen
Kinrooi
Maaseik
Maasmechelen
Meeuwen-Gruitrode

District GENK

Bilzen
Genk
Lanaken
Opglabbeek

District HASSELT

Diepenbeek
Gingelom
Hasselt
Herk-de-Stad
Heusden-Zolder
Houthalen-Helchteren
Sint-Truiden

District TONGEREN

Alken
Borgloon
Heers
Kortessem
Riemst
Tongeren

2.2.16.2. Groep Hasselt 1990

District LEOPOLDSBURG

Beringen
Lommel
Hechtel-Eksel
Leopoldsburg
Overpelt
Peer
Tessenderlo
Hamont-Achel

District MAASEIK

Bree
Dilsen
Kinrooi
Maaseik
Maasmechelen
Meeuwen-Gruitrode

District GENK

Bilzen
Genk
Lanaken
Opglabbeek

District HASSELT

Diepenbeek
Gingelom
Hasselt
Herk-de-Stad
Heusden-Zolder
Houthalen-Helchteren
Sint-Truiden

District TONGEREN

Alken
Borgloon
Heers
Kortessem
Riemst
Tongeren
Voeren

Alfons CREVE (nr. 25)

DEEL 3

3.1. TOELICHTING

Het deel dat de meeste lezers het meest interesseert en waar we het langst aan hebben gewerkt, is het grote defilé van de manschappen. Al de rijkswachters die in de bevolkingsregisters van Meeuwen tussen 1919 en nu staan ingeschreven én die effectief tot onze brigade behoorden, hebben wij nog eens op het appel geroepen. De huidige brigadeleden werden u in het eerste deel voorgesteld. Tijdelijk afgedeelde rijkswachters die niet in Meeuwen waren ingeschreven, hebben we met rust gelaten. De volgorde van aantreden is deze volgens aankomst of inschrijving in de gemeente. De persoonlijke gegevens van iedere rijkswachter vindt u onmiddellijk hierna (Deel 3.2) in een genummerde volgorde. Om praktische en economische redenen zijn daarin nogal wat afkortingen, verkortingen en symbolische tekens gebruikt. Achter elke plaatsnaam staat tussen haakjes de Belgische provincie afgekort: (A)ntwerpen, (Br)abant, (H)enegouwen, (L)imburg, (L)ui(k), (L)uxemburg, (N)amen, (O)ost-(V)laanderen en (W)est-(V)laanderen. Geboorte-, huwelijks- en overlijdensdata worden voorafgegaan door algemeen gekende tekens : Geb. (geboren), X (gehuwd) en Overl. (overleden). "Rijkswacht" en "Brigade" hebben we verkort tot RW en Bde. Van zoveel mogelijk rijkswachters hebben we achter de naam ook de militaire graad (Gr.) bij aankomst in en vertrek uit Meeuwen vermeld. De "officiële" data van respectievelijk het begin en de beëindiging van de opdracht in Meeuwen hebben we niet kunnen controleren. Waar ons die niet door betrokkenen zelf of hun familie konden meegedeeld worden, hebben we ons tevreden gesteld met de datum van inschrijving in het bevolkingsregister (alleszins na aankomst) en de datum van vertrek (alleszins voor schrapping uit het bevolkingsregister).

Anticiperend op kritische opmerkingen over ontbrekende of onjuiste gegevens nog even dit : - de gegevens zijn vrij maar niet helemaal volledig; - de gegevens zijn betrouwbaar, tenminste als onze bronnen juist zijn en er in het redactieproces vóór de publicatie helemaal geen fouten zijn gemaakt. Dit laatste zou een unicum zijn. Een volledig overzicht van de "bevindingen" hebben we bewust achterwege gelaten, ofschoon we die in de Militaire Zakboekjes van een aantal rijkswachters konden vinden. Een volledig overzicht van de "standplaatsen" van alle brigadeleden zou een intense briefwisseling met heel wat Belgische gemeenten hebben vereist. Voor wie een publicatie in dezelfde zin plant, wordt het ontbreken ervan misschien als een tekortkoming ervaren. Een volledig overzicht van al de "rijkswachterskinderen" zult u in deze publicatie eveneens tevergeefs zoeken, want ook hier hebben wij ons beperkt tot wat we "volledig" konden weergeven. Daarom hebben we alleen een lijst opgesteld van al de rijkswachterkinderen die tijdens het verblijf van hun vader in Meeuwen geboren of overleden zijn. Ook ons oorspronkelijk plan om een overzicht te geven van alle "Meeuwenaren die ooit voor een loopbaan bij de Rijkswacht kozen", hebben we voorlopig opgegeven. Tegenover al deze beperkingen staat dan de inspanning die wij hebben geleverd om van alle brigadeleden een foto te vinden. Dat is ons maar bijna gelukt. Ze defileren wel niet allemaal in uniform, maar beter iets dan niets. Wij zijn ervan overtuigd, dat die gekende en minder gekende gezichten heel wat herinneringen zullen oproepen, die mogelijk nog met bepaalde emoties zullen gepaard gaan.

3.2. Defilé

1. DESMEDT, Alois, Joseph

Geb. Wolvertem (Br) 5 april 1892

X Zwevegem (W-V) 27 januari 1921

met VANDEWALLE, Elisa, Maria

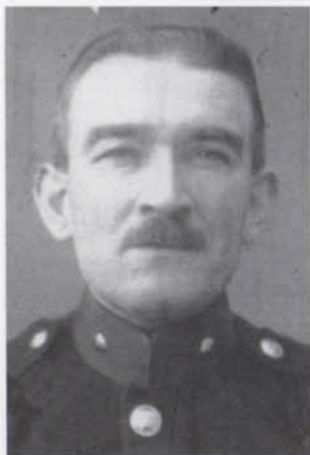
Geb. Zwevegem (W-V) 12 september 1896

Toetreding RW: 18 september 1913

Gekomen van Bde Bree (L) - vertrokken naar Bde Assenede (0-V)

Bde Meeuwen : 12 maart 1920 tot juni 1921

Gr. : Opperwachtmeester

2. BAMS, Felix, Remi

Geb. Kapellen (Br) 23 mei 1895

Overl. Asse (Br) 18 april 1974

X Elsene (Br) 8 november 1924

met WELVAERT, Irene, Josephine

Geb. St-Kruis-Brugge (W-V) 10 mei 1900

Overl. Tielt (Br) 9 augustus 1982

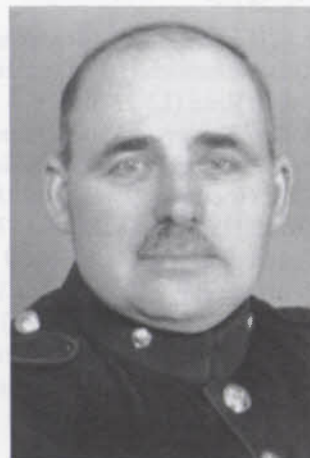
Toetreding RW : 10 juli 1919

Pensioen RW : 1 januari 1949

Gekomen van Bde Tongeren (L) - vertrokken naar Elsene (Br)

Bde Meeuwen : 6 maart 1920 tot 12 mei 1922

Gr. : Brigadier

3. LAUWERS, Hendrik

Geb. Kapellen-op-den-Bos (Br) 17 april 1886

Overl. 12 mei 1969

X DE MULDER, Marie-Clara

Toetreding RW : 15 juli 1919

Pensioen RW : 1 juli 1942

Gekomen van Bde Hasselt (L) - vertrokken naar Bde Genk (L)

Bde Meeuwen : 6 maart 1920 tot 14 maart 1923

Gr. : Brigadier

4. BRANTS, Ludovicus, Sylvester, Cyrille

Geb. Diest (Br) 31 december 1896

Overl. Diest (Br) 25 april 1967

X Ellikom (L) 27 februari 1922

met VANDYCK, Maria, Helena

Geb. Ellikom (L) 17 juni 1900

Overl. Diest (Br) 9 februari 1970

Toetreding RW : 2 juni 1919

Pensioen RW : 1 januari 1953

Gekomen van Bde Bree (L) - vertrok naar Bde Leopoldsburg (L)

Bde Meeuwen : 4 november 1920 tot 13 mei 1922

Gr. : Wachtmeester 2de Klas

5. LEINDERS, Nicolaas, Severin

Geb. Heel (Nederland) 7 december 1893

Overl. Herk-de-Stad (L) 28 april 1971

X Leffinge (W-V) 6 juli 1921

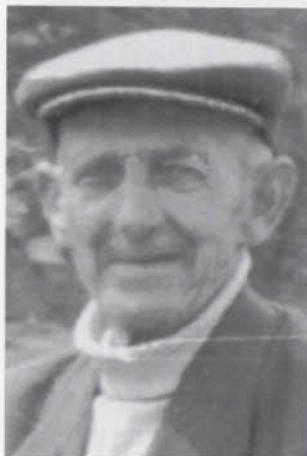
met DEVOS, Maria, Barbara

Geb. Leffinge (W-V) 2 december 1899

Overl. Herk-de-Stad (L) 15 april 1983

Gekomen van Poperinge (W-V) - vertrokken naar Bde Herk-de-Stad (L)

Bde Meeuwen : 29 juni 1921 tot 24 oktober 1923

6. MERTENS, Albert, Renier

Geb. Diepenbeek (L) 22 juni 1891

Overl. Brustem (L) 11 februari 1969

X Kerniel (L) 16 september 1919

met TERCAFS, Rosalie

Geb. Kerniel (L) 10 maart 1891

Overl. Brustem (L) 8 juni 1967

Toetreding RW : 15 november 1911

Pensioen RW : 1 januari 1933

Gekomen van Bde Stokkem (L) - vertrokken naar Kerniel (L)

Bde Meeuwen : 16 december 1921 tot 31 december 1932

Gr. : Wachtmeester 1ste Klas

7. WILLEN, Petrus, Josephus, Hubertus

Geb. Kessenich (L) 5 januari 1895

Overl. Bree (L) 27 mei 1925

X Eigenbilzen (L) 30 september 1922

met LATHOUWERS, Maria, Louisa, Josephina

Geb. Hoelbeek (L) 29 juni 1896

Overl. Hasselt (L) 29 juli 1978

Toetreding RW : 5 mei 1919

Pensioen RW : 7 december 1923

Gekomen van Bde Genk (L) - vertrokken naar Hasselt (L)

Bde Meeuwen : 2 juni 1922 tot 24 oktober 1923

Gr. : Wachtmeester 2de Klas

8. VAN OVERBERGHE, Pierre, Celestin

Geb. Kruishoutem (O-V) 16 november 1896

Overl. 2 oktober 1958

X Tongeren 7 september 1929

met RENARD, Maria, Catharina, Rosine

Geb. Vreeren (L)

Toetreding RW 21 mei 1919

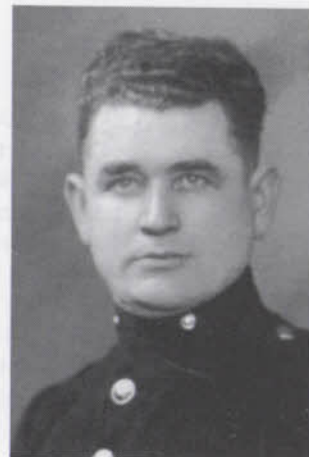
Pensioen RW : 1 juli 1945

Gekomen van Bde Maaseik (L) - vertrokken naar Lommersweiler
(Bde Sankt-Vith) (Lk)

Bde Meeuwen : 21 juni 1922 tot 23 augustus 1923

Gr. : Wachtmeester 2de Klas

9. **BODVIN, Jean, Albert**
 Geb. Stokkem (L) 22 juli 1897
 X Brustem (L) 23 november 1927
 met **BESSEMANS, Helena, Joanna, Elisa**
 Geb. Brustem (L) 5 mei 1900
 Overl. Anderlecht 13 februari 1982
 Toetreding RW : 4 maart 1919
 Pensioen RW : 1 oktober 1953
 Gekomen van Bde Zolder (L) - vertrokken naar Elsene (Br)
 Bde Meeuwen : 10 maart 1923 tot 3 december 1925
 Gr. : Wachtmeester 1ste Klas

10. **MOONS, Joseph, François**
 Geb. Mechelen (A) 25 november 1896
 Overl. Berchem 21 oktober 1975
 X 27 juni 1923
 met **NYSSSEN, Maria, Anna**
 Geb. Stokkem (L) 25 september 1899
 Toetreding RW : 12 augustus 1919
 Pensioen RW : 1 april 1943
 Gekomen van Tongeren (L) - vertrokken naar Cie Kortrijk (W-V)
 Bde Meeuwen : 20 juli 1923 tot 24 oktober 1923

11. **MEGANCK, Charles, Joseph, Cyrille**
 Geb. Haeltert (O-V) 28 februari 1897
 Overl. Denderhoutem (O-V)
 Toetreding RW : 15 juli 1919
 Gekomen van Bde Sankt Vith (Lk) - vertrokken naar Bde Zolder (L)
 Bde Meeuwen : 29 augustus 1923 tot 9 november 1923
 Gr. : Wachtmeester 2de Klas

12. **PENNE, Alphonse, Marie**
 Geb. Outer (O-V) 2 maart 1886
 Overl. 11 maart 1964
 Toetreding RW : 17 november 1908
 Pensioen RW : 1 april 1934
 Gekomen van Brugge (W-V) - vertrokken naar Bde Lommel (L)
 Bde Meeuwen : 29 oktober 1923 tot 19 augustus 1925
 Gr. : Wachtmeester 1ste Klas

13. WILLEMS, Guillaume
 Geb. Kanne (L) 30 april 1894
 Overl. Brussel (Br) 11 maart 1976
 X met COPMANS, Anna, Maria, Rosalie
 Geb. Ranst (A) 15 november 1897
 Overl. Meeuwen (L) 12 februari 1924
 XX St.-Eloois-Vijve (W-V) 1925
 met BAERT, Maria
 Geb. St Eloois-Vijve (W-V) 15 september 1896
 Overl. Brussel (Br) 12 maart 1969
 Toetreding RW : 14 februari 1923
 Pensioen RW : 1 juli 1939
 Gekomen van Elsene (Br) -vertrokken naar Bde Hasselt (L)
 Bde Meeuwen : 20 november 1923 tot 26 februari 1924
 Gr. : Gendarm te voet

14. STAEPELS, Joseph, Lodewijk
 Geb. Wuustwezel (A) 5 augustus 1894
 Overl. Brugge (W-V) 26 augustus 1968
 X Meldert (L) 22 september 1920
 met MEEUWENS, Angelina, Maria
 Geb. Meldert (L) 8 april 1895
 Overl. Edegem (A) 5 oktober 1972
 Toetreding RW : 12 mei 1919
 Pensioen RW : maart 1945
 Gekomen van Hasselt (L) - vertrokken naar Bde St Truiden (L)
 Bde Meeuwen : 10 november 1923 tot 22 juni 1925

15. COOLS, Franciscus, Alphonsus
 Geb. Oevel (A) 21 oktober 1895
 Overl. 15 mei 1977
 X Geel (A) 28 mei 1921
 met WILLEMS, Constantia
 Geb. Geel (A) 23 mei 1891
 Toetreding RW : 24 juni 1919
 Pensioen RW : 1 oktober 1947
 Gekomen van Hasselt (L) - vertrokken naar Antwerpen (A)
 Bde Meeuwen : 10 november 1923 tot 29 november 1924
 Gr. : Wachtmeester 2de Klas

16. WEUSTENRAAD, Jan, Mathijs
 Geb. Vucht (L) 13 oktober 1894
 Overl. Lanaken 15 februari 1953
 X met VRANKEN, Philomina
 Geb. Mechelen a/d Maas (L) 4 januari 1898
 Overl. Meeuwen (L) 8 november 1930
 Toetreding RW : 25 februari 1913
 Pensioen RW : 1 april 1935
 Gekomen van Hasselt (L) - vertrokken naar Bde Kanne (L)
 Bde Meeuwen : 29 maart 1924 tot 1931

17. SMEETS, Theodoor, Alfons
 Geb. Boorseem (L) 17 september 1896
 X Kessenich (L) 24 mei 1922
 met LAMBRIGTS, Petronella, Maria, Francisca
 Geb. Kessenich (L) 9 februari 1902
 Overl. Maaseik (L) 15 oktober 1982
 Toetreding RW : 28 april 1919
 Pensioen RW : 1 februari 1946
 Gekomen van Hasselt (L) - vertrokken naar Bde Herderen (L)
 Bde Meeuwen : 9 oktober 1924 tot 1 mei 1926
 Gr : Wachtmeester 1ste Klas

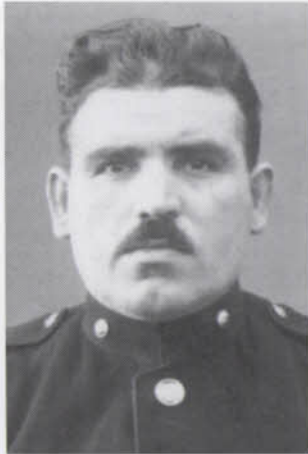
18. THEUNIS, Jan, Eduard
 Geb. Bekkevoort (Br) 21 april 1894
 Overl. Leuven (Br) 23 januari 1978
 X St.-Lambrechts-Herk (L) 12 november 1924
 met BROUX, Maria
 Geb. Munsterbilzen 13 april 1897
 Toetreding RW : 7 december 1921
 Pensioen RW : 1 juli 1937
 Gekomen van Etterbeek (Br) - vertrokken naar Bde Heers (L)
 Bde Meeuwen : 18 juli 1925 tot 26 maart 1932
 Gr. : Wachtmeester

19. VAN HUFFEL, Adhemar, Joseph
 Geb. Lovendegem (O-V) 9 juni 1895
 Overl. St.-Joost-ten-Node (Br) 10 december 1946
 X Zwijndrecht (A) 12 november 1925
 met HEIRMAN, Melanie, Francisca
 Geb. St Niklaas (O-V) 16 december 1896
 Toetreding RW : 2 mei 1919
 Pensioen RW : 1 juli 1941
 Gekomen van Elsene (Br) - vertrokken naar Bde Heusden (L)
 Bde Meeuwen : 18 augustus 1925 tot 14 maart 1931
 Gr : Wachtmeester 1ste Klas

20. MARTENS, Felix, Eduard
 Geb. Alken (L) 19 november 1890
 Overl. Hasselt (L) 13 september 1971
 X Wellen (L) 17 april 1926
 met BOES, Maria, Sibilja
 Geb. Wellen (L) 14 februari 1897
 Toetreding RW : 18 februari 1925
 Pensioen RW : 1 mei 1935
 Gekomen van Etterbeek (Br) - vertrokken naar Heers (L)
 Bde Meeuwen : 30 juni 1926 tot ?
 Gr : Wachtmeester 2de Klas

21. THIJS, Camille, Nicolas, Joseph
 Geb. Tongeren (L) 23 maart 1904
 Overl. Luik 23 september 1982
 X Eben-Emael (Lk) 6 juni 1931
 met BLAFFART, Régine, Lucienne
 Geb. Eben-Emael (Lk) 8 januari 1910
 Overl. Luik 10 april 1984
 Toetreding RW : 14 juli 1926
 Pensioen RW : 1 oktober 1946
 Gekomen van Bde Kanne (L) - vertrokken naar Bde Lanklaar (L)
 Bde Meeuwen : 19 juni 1931 tot 1932
 Gr : Wachtmeester 2de Klas

22. BORREMANS, Desiderius
 Geb. Mariekerke (A) 11 oktober 1896
 Overl. Diksmuide (W-V) 7 juni 1973
 X Moorslede (W-V) 9 september 1920
 met JACQUES, Marie, Silvie
 Geb. Torhout (W-V) 9 mei 1895
 Overl. Ukkel (Br) 5 april 1980
 Toetreding RW : 4 maart 1919
 Pensioen RW : 1 maart 1949
 Gekomen van Brugge (W-V) - vertrok naar Bde Diksmuide (W-V)
 Bde Meeuwen : 16 maart 1931 tot 7 maart 1935
 Gr : Eerste Wachtmeester te voet

23. STIJNEN, August, Jozef
 Geb. Antwerpen (A) 15 januari 1900
 Overl. St.-Pieters-Woluwe (Br) 10 oktober 1987
 X Tongeren (L) 10 januari 1931
 met DIGNEF, Bertha, Isabelle
 Geb. Tongeren (L) 3 januari 1899
 Overl. Etterbeek (Br) 12 januari 1981
 Toetreding RW : 12 november 1924
 Pensioen RW : 1 augustus 1943
 Gekomen van Bde St-Lenaarts (A) - vertrokken naar Bde Hoogstraten (A)
 Bde Meeuwen: 2 oktober 1931 tot 8 mei 1936

24. VANVLIERBERGHE, Alois, Gerard
 Geb. St.-Gilles-Waas (O-V) 22 oktober 1905
 Overl. Kruibeke (O-V) 17 mei 1960
 X St.-Gilles-Waas (O-V) 4 november 1931
 met VEREECKEN, Julia, Maria
 Geb. St.-Gilles-Waas (O-V) 6 november 1903
 Toetreding RW : 17 oktober 1928
 Pensioen RW : 1 mei 1950
 Gekomen van Mob.Gp.Antwerpen - vertrok naar Cie Antwerpen
 Bde Meeuwen : 4 december 1931 tot 14 oktober 1936
 Gr : Wachtmeester 2de Klas

25. CREVE, Alphonsus, Edmondus
 Geb. Wachtebeke (O-V) 10 mei 1902
 Overl. Willebroek (A) 22 oktober 1951
 X Reet oktober 1930
 met VAN CAMP, Valeria, Isabella, Carolus
 Geb. Boom 3 juni 1905
 Overl. Meeuwen (L) 13 februari 1933
 XX Reet (A) 23 augustus 1933
 met VAN CAMP, Irma, Jozefa
 Geb. Boom 20 juni 1914
 Toetreding RW : 24 februari 1926
 Pensioen RW : 1 april 1945
 Gekomen van Bde Eisden - vertrokken naar Putte (A)
 Bde Meeuwen : 2 december 1932 tot 7 december 1935

26. VAN OVERMEIREN, Eduard, Joseph
 Geb. Waasmunster (O-V) 5 augustus 1905
 Overl. Bree (L) 8 augustus 1989
 X Tongeren (L) 17 oktober 1931
 met MOORS, Gerardine, Gabrielle, Claire, Florine
 Geb. Tongeren (L) 20 februari 1910
 Overl. Bree (L) 14 augustus 1974
 Toetreding RW : 20 juli 1927
 Pensioen RW : 1 april 1956
 Gekomen van Bde Genk (L) - vertrokken naar Bde Heusden (L)
 Bde Meeuwen : 11 oktober 1933 tot 22 juli 1936
 Gr : Wachtmeester 2de Klas

27. VANHOENSHOVEN, Gustave, Guillaume, Joseph
 Geb. St Truiden (L) 25 juni 1903
 Overl. Genk (L) 11 september 1966
 X Rijkel (L) 12 augustus 1931
 met CLAES, Elisabeth
 Geb. Rijkel (L) 17 september 1901
 Overl. Genk (L) 25 oktober 1984
 Toetreding RW : 18 juli 1928
 Pensioen RW : 1 april 1959
 Gekomen van Bde Beringen (L) - vertrokken naar Bde Maaseik (L)
 Bde Meeuwen : 7 maart 1935 tot 20 november 1945
 Gr. : Eerste Wachtmeester - Opperwachtmeester

28. HERMANS, Hubert, Henri
 Geb. Lanaken (L) 20 mei 1903
 Overl. Lanaken (L) 13 januari 1977
 X Koninksem (L) 19 september 1931
 met VANDENZAVEL, Philomena
 Geb. Koninksem (L) 10 september 1908
 Toetreding RW : 20 mei 1925
 Pensioen RW : 1 januari 1950
 Gekomen van Bde Borlo (L) - vertrokken naar Bde Lanklaar (L)
 Bde Meeuwen: 30 januari 1936 tot 19 juli 1939

29. RAYMAEKERS, Hubert, Jan, Gerardus, Maria

Geb. Mol (A) 3 november 1904

Overl. Mol (A) 22 december 1980

X Mol (A) 8 mei 1929

met MARIEN, Maria, Louisa

Geb. Mol (A) 20 januari 1907

XX met BATHOLOMEES, Bertha, Maria

Geb. Tervuren (Br) 25 oktober 1903

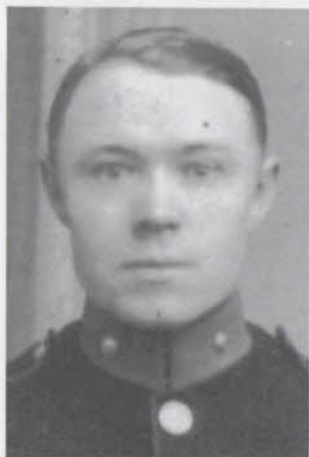
Overl. Neerijse (Br) 12 juni 1976

Toetreding RW : ?

Pensioen RW : ?

Gekomen van Bde Hoogstraten (A) - vertrokken naar Etterbeek (Br)

Bde Meeuwen: 14 mei 1936 tot 13 februari 1937

30. VAN LAER, Theodoor, Lambertus

Geb. Molenbeersel (L) 26 mei 1906

Overl. Antwerpen (A) 29 juni 1983

X Molenbeersel (L) 2 april 1932

met TIMMERMANS, Cornelia, Hubertina

Geb. Hunsel (Nederland) 26 september 1902

Toetreding RW : 18 juli 1928

Pensioen RW : 1 juli 1962

Kwam van Bde Leopoldsburg (L) - vertrok naar Bde Hasselt (L)

Bde Meeuwen: 21 juli 1936 tot 13 juni 1941

Gr. : Eerste Wachtmeester

31. HERMANS, Petrus, Josephus, Leopoldus

Geb. Geel (A) 13 november 1904

Overl. Bree (L) 24 december 1987

X Rotem (L) 1 september 1934

met MAESSEN, Theodora, Cornelia, Sophia

Geb. Rotem (L) 22 juni 1910

Overl. Bree (L) 27 januari 1990

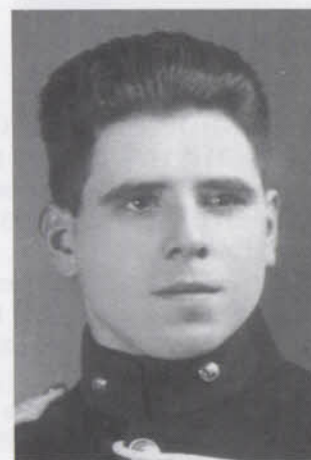
Toetreding RW : 19 januari 1927

Pensioen RW : 1 mei 1952

Gekomen van Bde St Truiden (L) - vertrokken naar Bde Genk (L)

Bde Meeuwen: 22 oktober 1936 tot 10 juli 1952

Gr : Wachtmeester 1ste Klas

32. BALS, Charles, Louis

Geb. Nieuwkerke-Waas (O-V) 4 augustus 1907

Overl. Tongeren (L) 17 augustus 1984

X Eben-Emael (Lk) 12 december 1936

met PHILIPPET, Maria, Hubertine, Elisabeth

Geb. Eben-Emael (Lk) 16 juni 1915

Toetreding RW : 16 juli 1930

Pensioen RW : 30 april 1954

Gekomen van Antwerpen (A) - vertrokken naar Bde Rekem (L)

Bde Meeuwen: 10 februari 1937 tot 17 februari 1939

Gr. : Wachtmeester 2de Klas

33. VANHOUDT, Adolf, Joseph, Ghislain
 Geb. St.-Genesius-Rode (Br) 2 oktober 1908
 Overl. Ukkel (Br) 26 augustus 1989
 X Veldwezelt (L) 20 april 1935
 met HENNUS, Elisabeth
 Geb. Veldwezelt (L) 8 september 1913
 Toetreding RW : 22 januari 1930
 Pensioen RW : 31 december 1962
 Gekomen van Bde Rekem (L) - vertrokken naar Bde Diepenbeek (L)
 Bde Meeuwen: 21 februari 1939 tot 1 juni 1943
 Wachtmeester 2de Klas

34. ROEX, Petrus, Jacobus
 Geb. Rotem (L) 17 februari 1911
 Overl. Dilsen (L) 25 september 1970
 X Dilsen (L) 31 juli 1939
 met VAN VINKENRAY, Adèle, Maria, Helena
 Geb. Mechelen a/d Maas (L) 27 augustus 1912
 Toetreding RW : 31 december 1934
 Pensioen RW : 1 april 1954
 Gekomen van Antwerpen (A) - vertrokken naar Bde Genk (L)
 Bde Meeuwen: 17 juli 1939 tot mei 1940
 Gr : Wachtmeester 2de Klas

35. BERT, Cyrille
 Geb. Nederzwalm-Hermelgem (O-V) 2 januari 1918
 Overl. Hasselt (L) 16 januari 1982
 X Meeuwen (L) 31 augustus 1946
 met SCHURMANS, Johanna, Gertrudis
 Geb. Meeuwen (L) 2 maart 1920
 Toetreding RW : ?
 Pensioen RW : 1 april 1974
 Gekomen van Elsene (Br) - vertrokken naar Bde Hasselt (L)
 Bde Meeuwen: 25 juni 1940 tot 15 december 1943
 Gr : Eerste Wachtmeester

36. LEPEIRE, Camiel, Medard
 Geb. Oost-Duinkerke (W-V) 26 september 1907
 X Overpelt (L) 31 mei 1935
 met BECKERS, Maria, Aldegonda
 Geb. Overpelt (L) 19 september 1914
 Overl. Neerpelt (L) 1 april 1952
 XX Kuringen (L) 29 oktober 1952
 met GUBBELMANS, Maria, Hubertina, Philomena
 Geb. Kuringen (L) 29 maart 1915
 Toetreding RW : 16 juli 1930
 Pensioen RW : 1 oktober 1963
 Gekomen van Bde Herderen (L) - vertrok naar Bde Rekem (L)
 Bde Meeuwen: 31 mei 1941 tot 25 april 1947
 Gr. : Wachtmeester 2de Klas - Wachtmeester 1ste Klas

37. WOUTERS, Eduardus, Franciscus, Maria

Geb. Geel (A) 26 maart 1905

Overl. Grobbendonk (A)

X Eigenbilzen (L) 28 mei 1935

met CROUX, Anna, Maria

Geb. Mopertingen (L) 10 mei 1909

Toetreding RW : 22 januari 1930

Pensioen RW : 1 mei 1951

Gekomen van Bde St Truiden (L) - vertrokken naar Bde Tongeren (L)

Bde Meeuwen: 7 juni 1943 tot 17 april 1947

Gr. : Eerste Wachtmeester

38. LEURS, Lambert, Leonard

Geb. Ophoven (L) 21 september 1903

Overl. As (L) 20 mei 1972

X Berchem (A) 20 februari 1940

met BAETENS, Leonia, Josephina

Geb. Antwerpen (A) 12 maart 1917

Toetreding RW : 8 mei 1927

Pensioen RW : 1 juli 1950

Gekomen van Bde Hamont (L) - vertrokken naar Bde Eisden (L)

Bde Meeuwen: 15 november 1943 tot 15 mei 1947

Gr. : Wachtmeester 1ste Klas

39. LODEWEYCKX, Raymond, Karel, Thérésia

Geb. Booischot (A) 30 december 1912

Overl. Antwerpen (A) 28 november 1987

X Herentals (A) 12 oktober 1940

met JANSEN, Rosalia, Maria, Simona

Geb. Ranst (A) 2 mei 1920

Toetreding RW : 22 augustus 1936

Pensioen RW : 1 januari 1969

Gekomen van Mechelen (Br) - vertrokken naar Bde Rekem (L)

Bde Meeuwen: 27 april 1946 tot 11 juli 1953

Gr. : Eerste Opperwachtmeester

40. MANNAERTS, Franciscus, Henricus

Geb. Lommel (L) 8 juni 1918

Overl. Hasselt (L) 23 november 1988

X Eksel (L) 27 september 1950

met CUYVERS, Maria, Christina

Geb. Eksel (L) 25 juli 1926

Toetreding RW : 27 december 1944

Pensioen RW : 1 april 1974

Gekomen van Elsene (Br) - vertrokken naar Hasselt (L)

Bde Meeuwen: 25 januari 1946 tot 21 oktober 1948

Gr. : Wachtmeester 2de Klas

41. THEUNIS, Jozef, Frans
 Geb. Olmen (A) 15 december 1923
 X Balen (A) 17 mei 1947
 met NEELS, Maria, Augusta, Rosalia
 Geb. Balen (A) 4 september 1923
 Toetreding RW : 31 januari 1945
 Pensioen RW : 31 december 1979
 Gekomen van Hasselt (L) - vertrokken naar Bde Beringen (L)
 Bde Meeuwen: 9 juli 1946 tot 29 april 1958
 Gr. : Eerste Wachtmeester

42. PEETERS, Theodorus
 Geb. Lanklaar (L) 20 maart 1920
 X Lanklaar (L) 3 september 1943
 met SAENEN, Mariette, Henriette
 Geb. Lanklaar (L) 10 november 1924
 Toetreding RW : 16 januari 1945
 Pensioen RW : 1 juli 1952
 Gekomen van Bde Tongeren (L) - vertrokken naar Dilsen (L)
 Bde Meeuwen: 2 april 1947 tot 31 mei 1952
 Gr. : Wachtmeester 1ste Klas

43. VRANKEN, Christiaan, Paul Albert
 Geb. Mechelen a/d Maas (L) 17 november 1915
 Overl. Lanaken (L) 6 juni 1987
 X Mechelen a/d Maas (L) 24 september 1938
 met WEERTS, Trinette, Maria
 Geb. Rekem (L) 20 juli 1917
 Overl. Rekem (L) 22 maart 1975
 Toetreding RW : 6 november 1944
 Pensioen RW : 3 januari 1972
 Gekomen van Bde Tongeren (L)
 Bde Meeuwen: 28 mei 1947 tot december 1971
 Gr. : Eerste Wachtmeester

44. DEKEYSER, Alfons, Cyrille
 Geb. Kortenaeken (Br) 4 maart 1916
 Overl. Genk (L) 21 september 1988
 X Landen (Br) 16 oktober 1946
 met KLEUTGHEN, Isabelle, Helena, Maria, Ernestine
 Geb. Hamont (L) 30 november 1920
 Toetreding RW : 18 april 1945
 Pensioen RW : 1 april 1972
 Gekomen van Kuringen (L)
 Bde Meeuwen: 23 juli 1952 tot pensioen
 Gr. : Eerste Wachtmeester

45. LUYTEN, Victor, Benedictus
 Geb. Langdorp (Br) 27 december 1921
 X Testelt (Br) 29 januari 1944
 met PEETERS, Joanna
 Geb. Testelt (Br) 22 december 1921
 Toetreding RW : 12 mei 1948
 Pensioen RW : 31 december 1977
 Gekomen van Bde Hasselt (L) - vertrokken naar Bde Westerlo (A)
 Bde Meeuwen: 23 juli 1952 tot 2 september 1955
 Gr. : Wachtmeester

46. RADELET, Oscar, Charles
 Geb. Gilly (H) 21 januari 1917
 X Leopoldsborg (L) 5 september 1952
 met BRANS, Marie, Louise, Odile
 Geb. Leopoldsborg (L) 24 augustus 1921
 Toetreding RW : 22 februari 1940
 Pensioen RW : 1 april 1974
 Gekomen van Scherpenheuvel (Br) - vertrok naar Bde Herselt (A)
 Bde Meeuwen: 20 augustus 1953 tot 2 januari 1959
 Gr. : Eerste Opperwachtmeester

47. PROCINCIAEL, Jan, Baptist, Maria
 Geb. Beersel (A) 10 februari 1915
 X Schriek (A) 27 juni 1942
 met VAN LOOY, Magdalena, Julia
 Geb. Schriek (A) 17 maart 1919
 Toetreding RW : 7 oktober 1939
 Pensioen RW : begin 1971
 Gekomen van Bde Blaasveld (A) - vertrokken naar Bde Deurne (A)
 Bde Meeuwen: 11 december 1953 tot 15 februari 1957
 Gr: Eerste Wachtmeester

48. VERMEIRE, Alfons, Jozef
 Geb. Stekene (O-V) 14 augustus 1920
 X Ekeren (A) 12 oktober 1946
 met HOEYKENS, Anna
 Geb. Doel (O-V) 6 maart 1918
 Toetreding RW : 8 augustus 1945
 Pensioen RW : 1 oktober 1976
 Kwam van 2 Mob.Gp. Antwerpen - vertrok naar Bde Schilde (A)
 Bde Meeuwen: 16 juni 1955 tot 12 december 1961
 Gr: Eerste Wachtmeester

49. LOMMELEN, Emilius, Josephus
 Geb. Geel (A) 24 september 1913
 Overl. Genk (L) 24 augustus 1984
 X Geel (A) 4 mei 1940
 met SCHREPPERS, Maria, Theresia
 Geb. Lommel (L) 12 maart 1913
 Overl. Neerpelt (L) 25 mei 1989
 Toetreding RW : 1 juli 1943
 Pensioen RW : 1 oktober 1969
 Gekomen van Beerse (A)
 Bde Meeuwen: 20 maart 1957 tot pensioen
 Gr. : Eerste Wachtmeester

50. WOUTERS, Marcellus
 Geb. Linkhout (L) 1 juli 1921
 X Hamont (L) 31 januari 1948
 met MEURKENS, Petra, Adriana, Maria
 Geb. Hamont (L) 12 september 1928
 Toetreding RW : 22 december 1944
 Pensioen RW : 1 juli 1964
 Gekomen van 2 Mob.Gp.Antwerpen - vertrok naar Beringen (L)
 Bde Meeuwen: 19 juli 1958 tot pensioen
 Gr. : Eerste Wachtmeester

51. DESCHEEMAEKER, Michel, Cyrille
 Geb. Moorslede (W-V) 7 januari 1920
 X Wevelgem (W-V) 11 april 1942
 met DOORNAERT, Paula, Laura
 Geb. Wevelgem (W-V) 23 november 1919
 Toetreding RW : 19 november 1945
 Pensioen RW : 1 april 1976
 Gekomen van Bde Poperinge (W-V) - vertrokken naar Bde Poperingen
 Bde Meeuwen: 2 januari 1959 tot 31 januari 1962 (W-V)
 Gr. : Adjudant

52. CASTERMANS, Maurits, August
 Geb. Tremelo (Br) 15 februari 1928
 X Tremelo (Br) 15 juli 1952
 met HEYLIGEN, Maria, Elisabeth
 Geb. Tremelo (Br) 21 januari 1926
 Toetreding RW : 6 april 1950
 Pensioen RW : 1 april 1984
 Gekomen van Wilrijk (A) - vertrok naar BOB Oostende (W-V)
 Bde Meeuwen: 29 januari 1962 tot 17 februari 1964
 Gr. : Eerste Opperwachtmeester

53. QUESTIER, Marcel, Maria, Leopold,
 Geb. Rumst (A) 21 januari 1922
 X Slijpe (W-V) 14 juni 1947
 met DEHONDT, Agnes, Marguerite
 Geb. Slijpe (W-V) 11 februari 1928
 Toetreding RW : 6 juni 1946
 Pensioen RW : 1 april 1978
 Gekomen van Bde Kortrijk (W-V) - vertrokken naar Bde Zomergem (O-V)
 Bde Meeuwen: 2 april 1962 tot 29 juni 1965
 Gr. : Adjudant

54. BOGAERTS, René, Martha, Jozef
 Geb. Haacht (Br) 20 oktober 1923
 X Overpelt (L) 25 oktober 1947
 met KELGTERMANS, Maria, Gerarda
 Geb. Overpelt 16 september 1924
 Toetreding RW : 3 juni 1948
 Pensioen RW : 1 september 1964
 Gekomen van St.-Katelijne-Waver (A) - vertrokken naar St.-Ka-
 telijne-Waver (A)
 Bde Meeuwen: 16 december 1963 tot pensioen
 Gr. : Wachtmeester

55. VAN GELE, Pierre
 Geb. Afsnee (O-V) 7 december 1932
 X St.-Martens-Latem (O-V) 3 december 1959
 met VAN PARYS, Edith, Maria, Achille
 Geb. Ursel (O-V) 20 november 1938
 Toetreding RW : 4 januari 1956
 Pensioen RW : 1 oktober 1988
 Gekomen van Moerbeke (W-V) - vertrokken naar Wetteren (O-V)
 Bde Meeuwen: 7 juli 1964 tot 6 november 1967
 Gr. : Opperwachtmeester

56. DE PEUTER, Jozef, Lodewijk
 Geb. Westmeerbeek (A) 11 april 1926
 X Herselt (A) 14 juni 1952
 met JANSSENS, Maria, Clementina
 Geb. Varendonk (A) 20 september 1924
 Toetreding RW : 11 februari 1949
 Pensioen RW : 1 juli 1982
 Gekomen van Deurne (A) - vertrokken naar Bde Geel (A)
 Bde Meeuwen: 23 november 1964 tot 1 december 1968
 Gr. : Eerste Wachtmeester

57. MAERSCHALK, Maurice
 Geb. Wolvertem (Br) 27 mei 1929
 Toetreding RW : 2 oktober 1950
 Pensioen RW : 1 juli 1985
 Gekomen van 2de Mob.Gp Antwerpen - vertrokken naar Bde Aartselaar
 Bde Meeuwen : 1964 tot 1967

58. TIELEMANS, Henricus, Joannes
 Geb. Achel (L) 5 juli 1937
 X Wijchmaal (L) 29 mei 1964
 met BIELEN, Monique
 Geb. Wijchmaal (L) 18 februari 1946
 Toetreding RW : 6 april 1961
 Gekomen van Mob.Leg.Brussel - vertrok naar Bde Hamont (L)
 Bde Meeuwen: 4 april 1966 tot 30 juni 1977
 Gr. : Eerste Wachtmeester

59. PAUWELS, Augustus, Josephus
 Geb. Testelt (Br) 7 september 1921
 X Herselt (A) 8 januari 1943
 met LAMBRECHTS, Maria, Dymphna
 Geb. Geel (A) 30 september 1922
 Toetreding RW : 8 september 1946
 Pensioen RW : 1 oktober 1977
 Gekomen van Bde Merksem (A) - vertrokken naar Heist op den Berg (A)
 Bde Meeuwen: 25 juli 1965 tot 25 oktober 1969
 Gr. : Adjutant

60. STINISSEN, Frans, Jozef, Marie
 Geb. Hasselt (L) 17 maart 1938
 X Bree (L) 29 september 1961
 met DROSHOUT, Mathilda, José, Elisabeth, Agnes
 Geb. Bree 15 april 1938
 Toetreding RW : 4 november 1957
 Bde Meeuwen: 10 april 1967 tot januari 1972
 Gr. : Wachtmeester

61. SCHAEKERS, Mathieu, Theodoor, Gerard
 Geb. Maaseik (L) 23 april 1936
 X Maaseik (L) 27 juli 1957
 met VAN ELSSSEN, Maria, Gerardina, Anna, Helena
 Geb. Maaseik (L) 27 april 1936
 Toetreding RW : 2 april 1957
 Gekomen van Hasselt (L) - vertrokken naar Bde Kessenich (L)
 Bde Meeuwen: 12 december 1967 tot 9 september 1968
 Gr. : Opperwachtmeester

62. VAN DER JEUGHT, Fernand, Alfons, Maria
 Geb. Dendermonde (O-V) 4 december 1943
 X Baasrode (O-V) 14 april 1967
 met GOOSSENS, Marie, Louise, Petrus
 Geb. Baasrode (O-V) 21 augustus 1942
 Toetreding RW : 7 januari 1964
 Gekomen van Kockelberg (Br) - vertrokken naar Bde Kontich
 Bde Meeuwen: 27 december 1968 tot 13 maart 1972 @DEFILEA
 Gr. : Opperwachtmeester

63. VERLINDE, Marcel, Richard
 Geb. Wervik (W-V) 7 april 1929
 X Brussel (Br) 7 april 1956
 met COOREMANS, Nadine, Maria, Simone
 Geb. Malderen (Br) 7 oktober 1935
 Toetreding RW : 1 april 1954
 Pensioen RW : 1 juli 1985
 Gekomen van Bde Zwijndrecht (A) - vertrokken naar Bde Houthalen (L)
 Bde Meeuwen: 11 april 1969 tot 30 oktober 1972
 Gr. : Eerste Wachtmeester

64. VANCLOOSTER, Roland, Marcel, André
 Geb. Menen (W-V) 26 augustus 1930
 Toetreding RW : 26 juni 1952
 Pensioen RW : 26 juni 1972
 Gekomen van Bde RekKem (W-V) - vertrokken naar Eksel (L)
 Bde Meeuwen: 16 december 1969 tot 10 augustus 1972
 Gr. : Eerste Wachtmeester

65. SEVENANTS, Frans

Geb. Wommersom (Br) 7 september 1919

X Wommersom (Br) 18 augustus 1945

met STOUTHUYZEN, Alice, Maria

Geb. Wommersom (Br) 8 november 1921

Toetreding RW : 27 december 1944

Pensioen RW : 1 januari 1974

Gekomen van HavenBde Antwerpen - vertrokken naar Bde Houthalen (L)

Bde Meeuwen: begin 1970 tot 1972

Gr. : Adjudant-chef

66. MERTENS, Jozef, Charles

Geb. Paal (L) 2 maart 1944

X Genk (L) 11 juli 1970

met JACOBS, Alberte, Caroline

Geb. Eisden (L) 15 december 1943

Toetreding RW : 3 november 1967

Gekomen van Mob.Leg.Brussel - vertrok naar Bde Houthalen (L)

Bde Meeuwen: 8 mei 1972 tot 11 juni 1977

Gr. : Wachtmeester

67. VANDERHEYDEN, Marcel

Geb. Spalbeek (L) 1 juni 1939

X Neeroeteren (L) 28 juli 1962

met VANVINKENROYE, Maria

Geb. Dilsen (L) 25 maart 1942

Toetreding RW : 4 april 1963

Gekomen van Bde Bilzen (L) - vertrokken naar Maaseik (L)

Bde Meeuwen: 8 mei 1972 tot 5 juli 1974

Gr. : Wachtmeester

68. LOUWET, Jozef

Geb. Balen (A) 27 april 1951

X Leopoldsburg (L) 24 november 1969

met VAN DE SOMPEL, Nicole

Geb. Leopoldsburg (L) 28 november 1948

Toetreding RW : 3 september 1969

Gekomen van 2 Mob.Gp.Antwerpen - vertrok naar Laakdal (A)

Bde Meeuwen: 23 mei 1972 tot 15 januari 1979

Gr. : Eerste Opperwachtmeester

69. VAN WERDE, Maurice
 Geb. Achel (L) 8 augustus 1927
 X Achel (L) 17 augustus 1953
 met VERWEYEN, Maria
 Geb. Achel 27 augustus 1929
 Overl. Genk 7 maart 1989
 Toetreding RW : 3 juli 1951
 Pensioen RW : 1 oktober 1983
 Gekomen van Bde Genk (L) - vertrokken naar Bde Blaasveld (A)
 Bde Meeuwen: 3 juli 1972 tot 6 augustus 1973
 Gr. : Adjudant

70. MATHYS, Eugène, Willy
 Geb. St Truiden (L) 1 januari 1938
 X Hasselt (L) 18 mei 1961
 met JACOBS, Simone, Thérèse, Emilie
 Geb. Hasselt (L) 24 april 1939
 Toetreding RW : 3 juli 1962
 Gekomen van Bde Genk (L) - vertrokken naar Hasselt (L)
 Bde Meeuwen: 28 februari 1973 tot 3 januari 1977
 Gr. : Eerste Wachtmeester

71. NOËL, Alphonsus, Joannes, Alexander
 Geb. Borgerhout (A) 12 januari 1935
 X Deurne (A) 10 januari 1959
 met WUYTS, Margaretha, Anna
 Geb. Deurne 11 april 1935
 Toetreding RW : 21 december 1956
 Pensioen RW : 1 april 1977
 Gekomen van Beerse (A)
 Bde Meeuwen: 28 september 1973 tot pensioen
 Gr. : Adjudant

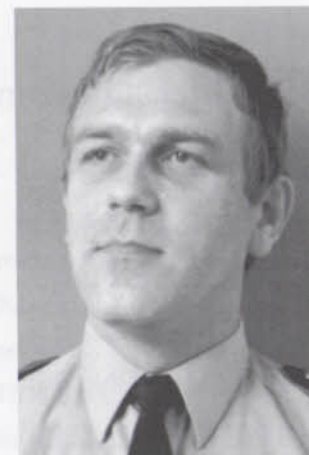
72. ENGELEN, Jacques
 Geb. Hasselt (L) 11 oktober 1950
 X Hamont (L) 18 februari 1972
 met EMMERS, Maria, Gertruda
 Geb. Hamont 1 april 1951
 Toetreding RW : 29 september 1969
 Kwam van 2 Mob.Gp. Antwerpen - vertrok naar Bde Hamont (L)
 Bde Meeuwen: 2 september 1974 tot 30 juni 1977
 Gr.: Eerste Wachtmeester

73. MEUS, Jozef
 Geb. Genk (L) 7 december 1944
 X Meeuwen (L) 23 september 1967
 met PALMERS, Mariette
 Geb. Hasselt (L) 3 februari 1946
 Toetreding RW : 1 april 1965
 Gekomen van Bde Maasmechelen (L) - vertrokken naar TRC Maaseik (L)
 Bde Meeuwen: 1 juli 1977 tot 6 september 1982
 Gr. : Eerste Wachtmeester

74. BREBELS, Leonardus, Helena, François
 Geb. Hasselt (L) 8 juli 1953
 Toetreding RW : 27 december 1971
 Gekomen van Bde Dilbeek (Br) - vertrokken naar Bde Genk (L)
 Bde Meeuwen: 11 juli 1977 tot 4 januari 1982
 Gr. : Wachtmeester

75. GOETELLEN, Roger, Francis, Ludo
 Geb. Turnhout (A) 11 januari 1942
 X Turnhout (A) 9 juli 1963
 met GORIS, Magdalena
 Geb. Turnhout (A) 9 juni 1943
 Gekomen van BOB Geel (A) - vertrokken naar BOB Genk (L)
 Bde Meeuwen: 12 september 1977 tot 13 juli 1981
 Gr. : Adjudant

76. PUT, Petrus, Antonius
 Geb. Koersel (L) 16 februari 1939
 X Peer (L) 7 juli 1972
 met BIESMANS, Bertha
 Geb. Peer (L) 27 november 1937
 Gekomen van Bde Dilsen (L) - vertrokken naar Bde Houthalen-Helchteren (L)
 Bde Meeuwen: 26 oktober 1981 tot 21 december 1987
 Gr. : Adjudant-chef

3.3. Beschouwingen over het personeel

3.3.1. Brigadekommandanten

- DE SMEDT (nr. 1) 12 maart 1920 tot 10 juni 1921
- LEINDERS (nr. 5) 29 juni 1921 tot 24 oktober 1923
- PENNE (nr. 12) 29 oktober 1923 tot 14 augustus 1925
- VAN HUFFEL (nr. 19) 28 augustus 1925 tot 14 maart 1931
- BORREMANS (nr. 22) 27 maart 1931 tot 7 maart 1935
- VANHOENSHOVEN (nr. 27) 7 maart 1935 tot 20 november 1945
- LODEWEYCKX (nr. 39) 27 april 1946 tot 11 juli 1953
- RADELET (nr. 46) 20 augustus 1953 tot 17 december 1958
- DESCHEEMAEKER (nr. 51) 2 januari 1959 tot 31 januari 1962
- QUESTIER (nr. 53) 2 april 1962 tot 5 april 1965
- PAUWELS (nr. 59) 22 juni 1965 tot 25 oktober 1969
- SEVENANTS (nr. 65) begin 1970 tot midden 1972
- VAN WERDE (nr. 69) 3 juli 1972 tot 6 augustus 1973
- NOEL (nr. 71) 18 september 1973 tot 1 april 1977
- GOETELLEN (nr. 75) 12 september 1977 tot 13 juli 1981
- PUT (nr. 76) 26 oktober 1981 tot 22 december 1987
- PAREYN 11 april 1988 tot heden

3.3.2. Dienstancienniteit in de brigade Meeuwen

Vroeger personeel:

1. VRANKEN 24 j.
2. DEKEYSER 20 j.
3. HERMANS L. 15 j.
4. LOMMELEN 13 j.
5. THEUNIS J. 12 j.
6. TIELEMANS 12 j.
7. MERTENS * 10 j.
8. VANHOENSHOVEN 10 j.
9. LODEWEYCKX 8 j.
10. WEUSTENRAAD * 8 j.

Huidig personeel:

1. VANHOEF 18 j
2. VAN ENDERT 18 j
3. MEUS F. 16 j.
4. BECKERS 12 j.
5. VANDERHENST 12 j.
6. SCHONKEREN 11 j.
7. CUSTERS 8 1/2 j.
8. LEMMENS 7 1/2 j.
9. PAREYN 2 1/2 j.
10. ULRICHS 7 m.

* Vóór 1935 !

3.3.3. Herkomst van het personeel

Van de 76 ex-leden van de rijkswachtbrigade Meeuwen was er maar één niet in België geboren. Dat was brigade commandant Nicolaas LEINDERS (nr. 5). Voor wat de geboorteplaats van de anderen betreft, volgt hier een tabelletje met het aantal per provincie.

- LIMBURG 28
- ANTWERPEN 16
- BRABANT 14
- OOST-VLAANDEREN 12
- WEST-VLAANDEREN 4
- HENEGOUWEN 1
- **Totaal : 75**

Voor de 16 ex-brigadecommandanten ziet de verdeling er als volgt uit :

- LIMBURGERS 3 + 1 Nederlands-Limburger
- ANTWERPENAARS 5
- BRABANDERS 3
- OOST-VLAMINGEN 2
- WEST-VLAMINGEN 1
- HENEGOUWERS 1
- **Totaal : 16**

3.3.4. Komen en gaan

	Gekomen van	Vertrokken naar
BALS (32)	Antwerpen	Bde Rekem (L)
BAMS (2)	Bde Tongeren (L)	Elsene (Br)
BERT (35)	Elsene (Br)	Bde Hasselt (L)
BODVIN (9)	Bde Zolder (L)	Elsene (Br)
BOGAERTS (54)	Bde St-Katelijne-Waver (A)	In Meeuwen tot pensioen
BORREMANS (22)	Bde Brugge (WV)	Bde Diskmuide (WV)
BRANTS (4)	Bde Bree (L) Bde	Leopoldsburg (L)
BREBELS (74)	Bde Dilbeek (Br)	Bde Genk (L)
CASTERMANS (52)	Antwerpen 2 Mob.Gp.	BOB Oostende (WV)
COOLS (15)	Bde Hasselt (L)	Antwerpen
CREVE (25)	Bde Eisden (L)	Bde Putte (A)
DEKEYSER (44)	Bde Hasselt (L)	In Meeuwen tot pensioen
DE PEUTER (56)	Antwerpen 2 Mob.Gp.	Bde Geel (A)
DE SCHEEMAEKER (51)	Bde Poperinge (WV)	Bde Poperinge (WV)

	Gekomen van	Vertrokken naar
DE SMEDT (1)	Bde Bree (L)	Bde Assenede (OV)
ENGELEN (72)	Antwerpen 2 Mob.Gp.	Bde Hamont-Achel (L)
GOETELLEN (75)	BOB Geel (A)	BOB Genk (L)
HERMANS (28)	Bde Borlo (L)	Bde Lanklaar (L)
HERMANS (31)	Bde St-Truiden (L)	Bde Genk (L)
LAUWERS (3)	Bde Hasselt (L)	Bde Genk (L)
LEINDERS (5)	Bde Poperinge (WV)	Bde Herk-de-Stad (L)
LEPEIRE (36)	Bde Herderen (L)	Bde Rekem (L)
LEURS (38)	Bde Hamont (L)	Bde Eisden (L)
LODEWEYCKX (39)	Bde Mechelen (A)	Bde Rekem (L)
LOMMELEN (49)	Bde Beerse (A)	In Meeuwen tot pensioen
LOUWET (68)	Antwerpen 2 Mob.Gp.	Politie Laakdal (A)
LUYTEN (45)	Bde Hasselt (L)	Bde Westerlo (A)
MAERSCHALCK (57)	Antwerpen 2 Mob.Gp.	Bde Aartselaar (A)
MANNAERTS (40)	Elsene (Br)	Bde Hasselt (L)
MARTENS (20)	Etterbeek (Br)	Bde Heers (L)
MATHYS (70)	Bde Genk (L)	Bde Hasselt (L)
MEGANCK (11)	Bde Santk-Vith (Lk)	Bde Zolder (L)
MERTENS (6)	Bde Stokkem (L)	In Meeuwen tot pensioen
MERTENS (66)	Antwerpen 2 Mob.Gp.	Bde Houthalen (L)
MEUS (73)	Bde Maasmechelen (L)	Dist Maaseik (L)
MOONS (10)	Bde Tongeren (L)	Bde Kortrijk (WV)
NOEL (71)	Bde Beerse (A)	In Meeuwen tot pensioen
PAUWELS (59)	Bde Merksem (A)	Bde Heist-op-den-Berg (A)
PEETERS (42)	Bde Tongeren (L)	Politie Dilsen (L)
PENNE (12)	Bde Brugge (WV)	Bde Lommel (L)
PROVINCIAEL (47)	Bde Blaasveld (A)	Bde Deurne (A)
PUT (76)	Bde Dilsen (L)	Bde Houthalen (L)
QUESTIER (53)	Bde Kortrijk (WV)	Bde Zomergem (OV)
RADELET (46)	Bde Scherpenheuvel (Br)	Bde Herselt (A)
RAYMAEKERS (29)	Bde Hoogstrachten (A)	Etterbeek (Br)
ROEX (34)	Antwerpen	Bde Genk (L)
SCHAEKERS (61)	Bde Hasselt (L)	Bde Kessenich (L)
SEVENANTS (65)	HavenBde Antwerpen	Bde Houthalen (L)
SMEETS (17)	Bde Hasselt (L)	Bde Herderen (L)
STAEPELS (14)	Bde Hasselt (L)	Bde St-Truiden (L)
STINISSEN (60)	In Meeuwen tot verlof	
STIJNEN (23)	Bde St.-Lenaers (A)	Bde Hoogstraten (A)
TIELEMANS (58)	Brussel Mob. Legioen	Bde Hamont (L)

	Gekomen van	Vertrokken naar
THEUNIS (18)	Etterbeek (Br)	Bde Heers (L)
THEUNIS (41)	Bde Hasselt (L)	Bde Beringen (L)
THIJS (21)	Bde Kanne (L)	Bde Lanklaar (L)
VANCLOOSTER (64)	In Meeuwen tot verlof	
VANDERHEYDEN (67)	Bde Bilzen (L)	BOB Maaseik
VAN DER JEUGHT (62)	Bde Koekelberg (Br)	Bde Kontich (A)
VAN GELE (55)	Bde Moerkerke (WV)	Bde Wetteren (OV)
VANHOENSHOVEN (27)	Bde Beringen (L)	Bde Maaseik (L)
VANHOUDT (33)	Bde Rekem	Bde Diepenbeek (L)
VAN HUFFEL (19)	Elsene (Br)	Bde Heusden (L)
VANLAER (30)	Bde Leopoldsburg (L)	Bde Hasselt (L)
VAN OVERBERGHE (8)	Bde Maaseik (L)	Bde Sankt-Vith (Lk)
VAN OVERMEIREN (26)	Bde Genk (L)	Bde Heusden (L)
VANVLIERBERGHE (24)	Antwerpen	Mob Macht Antwerpen
VAN WERDE (69)	Bde Genk (L)	Bde Blaasveld (A)
VERLINDE (63)	Bde Zwijndrecht (A)	Bde Houthalen (L)
VERMEIRE (48)	Antwerpen 2 Mob.Gp.	Bde Schilde (A)
VRANKEN (43)	Bde Tongeren (L)	In Meeuwen tot pensioen
WEUSTENRAAD (16)	Bde Hasselt (L)	Bde Kanne (L)
WILLEMS (13)	Elsene (Br)	Bde Hasselt (L)
WILLEN (7)	Bde Genk (L)	Bde Hasselt (L)
WOUTERS (37)	Bde St.-Truiden (L)	Bde Tongeren (L)
WOUTERS (50)	Antwerpen 2 Mob.Gp.	Bde Beringen (L)

3.3.5. Lief en leed

3.3.5.1. Lief

De status van de rijkswachters moet nooit zó laag geweest zijn dat zij niet getrouwd geraakten. Alle 76 rijkswachters die onder 3.2. voor u zijn gedefileerd, zijn in hun leven op zijn minst één keer getrouwd. Dat betekent nog niet dat hun echtgenotes (in Meeuwen "Madame" genoemd) hier ook hebben gewoond.

- Ongehuwd bij aankomst in Meeuwen : 15
- Gehuwd bij aankomst in Meeuwen : 61
- Gehuwd tijdens verblijf in Meeuwen : 7

Van de rijkswachters die bij hun aankomst in Meeuwen nog ongehuwd waren, arriveerden er 11 in de eerste vijf jaren na de installatie van de brigade. De verklaring hiervoor is te vinden in de huisvestingsproblemen. Van de zeven die tijdens hun verblijf in Meeuwen trouwden, behoren er vijf tot die groep. Ze bleven niet lang. Vóór

de openstelling van de nieuwe kazerne met woningen in 1935 kreeg de brigade Meeuwen overwegend ongehuwde of pas gehuwde rijkswachters. Eigenaardig genoeg veranderde dat na de Tweede Wereldoorlog. Toen kreeg onze brigade opvallend veel rijkswachters die vijf tot tien jaar en zelfs langer getrouwd waren. Dat duurde zowat tot het vertrek uit de oude kazerne in 1972. Slechts twee rijkswachters bezweken voor de charme en liefdelijkheid van geboren en/of getogen Meeuwense vrouwen : Cyrille BERT (nr. 35) en Jef MEUS (nr. 73).

Kinderen geboren tijdens verblijf van hun vader in Meeuwen :

- BALS Roger geb. Meeuwen 19 september 1937
- BREBELS Tom geb. 2 april 1977
- BREBELS Ode geb. 30 december 1978
- CASTERMANS Karel geb. Meeuwen 4 november 1965
- HERMANS Carolus Josephus geb. Meeuwen 18 mei 1943
- LEINDERS J.M. Cath. Leonia geb. Meeuwen 5 november 1922
- LODEWEYCKX J.M. Josephina geb. Meeuwen 6 juni 1947
- LODEWEYCKX Agnes geb. Meeuwen 12 juni 1948
- LODEWEYCKX Emiel Jozef René geb. Meeuwen 20 september 1949
- LODEWEYCKX Joanna geb. Meeuwen 26 november 1950
- LODEWEYCKX Magdalena geb. Meeuwen 21 juni 1952
- MARTENS Maria Josepha Paula geb. Meeuwen 4 januari 1928
- MARTENS Joseph Edgard Maria geb. Meeuwen 18 juli 1930
- MERTENS Lucianus geb. Hasselt 17 maart 1924
- PEETERS Christine geb. Meeuwen 19 juni 1948
- PEETERS Astrid geb. Hasselt 25 oktober 1950
- SCHAEKERS Christel geb. Meeuwen 22 augustus 1968
- SMEETS Joanna Maria Jacoba geb. Meeuwen 10 april 1925
- STINISSEN Ronny geb. 28 mei 1967
- TIELEMANS Peter geb. Hasselt 19 maart 1968
- TIELEMANS Johan geb. Hasselt 23 mei 1969
- TIELEMANS Annick geb. Bree 14 december 1970
- TIELEMANS Anja geb. Bree 18 januari 1972
- THEUNIS Iréne geb. Meeuwen 28 april 1926
- THEUNIS Sylvain geb. Hasselt 18 maart 1929
- THEUNIS Roger geb. Meeuwen 10 januari 1950
- THEUNIS François geb. Meeuwen 13 april 1954
- THEUNIS Maria Josephina Amelia geb. Meeuwen 15 november 1955
- VAN DER JEUGHT Anna geb. Bree 31 mei 1969
- VAN DER JEUGHT Chris geb. Bree 29 augustus 1971
- VAN GELE Dirk geb. Bree 25 september 1965
- VANHOENSHOVEN Philomena Isidora geb. 27 december 1937
- VANHOENSHOVEN Emilia Juliette geb. 27 december 1937
- VANLAER Cath. Anna Christ. Elisabeth geb. Meeuwen 31 maart 1938
- VANLAER Corn. Joannes Elisabeth geb. 10 januari 1941
- VAN OVERMEIREN Renerius geb. 26 juni 1934
- VAN VLIERBERGHE Suzanna geb. 19 mei 1933

- VRANKEN Elisa Maria geb. Meeuwen 27 augustus 1947
- WEUSTENRAAD Maria Henriette geb. Hasselt 19 oktober 1930
- WILLEMS N. geb. 2 februari 1924

Van de rijkswachterszonen die in het voetspoor van hun vader traden, kennen wij er twee die KOLONEL bij de Rijkswacht werden: Kolonel BRANTS, medewerker aan de *Geschiedenis van de Rijkswacht* (1979) en Kolonel VANLAER, nu groepscommandant van de Rijkswacht in Limburg.

3.3.5.2 Leed

Geen enkele rijkswachter overleed tijdens zijn dienst in Meeuwen-Gruitrode. Toch zijn er van de 76 collega's van vroeger al 40 overleden. Uit de periode 1920-1945 zijn er op dit ogenblik nog twee in leven : Theodoor SMEETS (nr. 7) en Jean BODVIN (nr. 9), twee taai Maaslanders. In dezelfde periode verloren ook drie rijkswachters hun vrouw :

- Guillaume WILLEMS (nr. 13) X Rosalia KOPMANS overl. Meeuwen 12 februari 1924
- Jan WEUSTENRAAD (nr. 16) X Philomena VRANKEN overl. Meeuwen 6 november 1930
- Alfons CREVE (nr. 25) X Valeria VAN CAMP overl. Meeuwen 13 februari 1933

rietlijk het des Heer behaagde zoo is het geland, den naam des Heeren zij geveend.

✠

BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER
MEVROUW
Anna Maria Rozalia COPMANS
Echgenoot van
WILLEM WILLEMS

geboren te Hasselt (P.) Afscherm 12 November 1907, en overleden in den Heer overleden te Meeuwen op 12 Februari 1924, voorziet van de Genestmiddelen onder Maasder de II. Reek.

—

Nooit heb ik mij bij de boeven aangeloten en met de In-hermijgen heb ik geen omgang gehad. Gelijk een gun onleken, met de voetsporen bloem zoo onleken zij onleken en reeds is zij niet meer.

Ik heb acht- en negen dagen gebeld en droevig wachten geteld. — Wanten is mijne pijn langdurig geweest, mijn zuchten roeder hield en mijne kniel opgevoel naar Gheliat en de Heer, gebenedijde heit volgen mee en wil.

Heere is echgenoot, die ik toek zoo teer beuilde, veld roep met tot zijk op het ongelijk dat ik voor u heb verlaagd te leven, en zij die mijne vrede en roepen maar vrede mij niet, dankt aan mij en bij voor de eet mijne ziele.

Versweld die arme echgenoot, moeder, schoonmoeder, broeder, zuster, familielid en gij allen die mijne vrede waart. Weet niet gelijk zij die geer hoop hebben, licht getrouw aan God, doet wat zij van mij vrede en geleed hebt, een sullen wij eikander in den heil waderzie.

—

Zoet Hart van Maria, wees mijn heil! (100 d. afl.)
Mijn Jesus, barmhertigheid (300 dag. afl.)

—

Drukkerij Ed. Goverts, Bree.

Jesus — Maria — Jozef!

✠

BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER
MEVROUW
VALERIA-ISABELLA-KAREL
VAN CAMP
Echgenoot van den Heer
ALFONS-EDMOND CREVE

geboren te Boom, den 3 Juni 1905, en godvruchtig in den Heer overleden te Meeuwen den 13 Februari 1933, voorziet van de laatste H. Sacramenten.

—

Moest de overbiddelijke dood zulk een droevig schied ten weeg brengen. Gods raadbesluiten zijn ondoorgrondelijk, daarom zeggen wij "Heer, Uw wil geschiede, Uw voorzienigheid kan en zal alles tot een goed einde brengen."

Waken wij intusschen en weten wij bereid waart men weet noch dag noch uur.

Dierbare echgenoot, lieve ouders, zusters en broeders, gij hebt nu veel droefheid, maar wij zullen ons wederziet in het ander leven.

Ik smek u dan mij bij te staan door uwe gebeden voor mij tot God.

Rom. XV. 30.

Mijn Jesus, barmhertigheid. 300 d. afl.
Zoet Hart van Jesus, wees mijn liefde. 300 d. afl.

—

St. Jozefsdrukkerij Ed. Goverts, Bree.

JESUS ✠ MARIA ✠ JOZEF

✠

"Uit liefde tot God en tot uwen evenmenschen
BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER
PHILOMENA VRANKEN
ECHTGENOOTE VAN
JEAN WEUSTENRAED

geboren te Mechelen a/Maas, den 6 Januari 1898 en godvruchtig overleden te Meeuwen, den 6 November 1930.

—

De diepbetruerde afsterfwee was een heidrijke gade, een voorbeeldige huismoeder, een godvruchtige kintene, die dankbare liefde haar diensgen zal haar nooit vergeten.

Zoals goed en zilver door het vuur, zoo worden de lievelingen Gods beproefd door het lijden. (Ezck. II, 5.)

Haar gedachtenis zal dierbaar zijn aan degenen die haar kenden, omdat zij den Heer grootelieks vrede: amsaand sprak het minste kwaad van haar. (Judith VIII 8.)

Jeerplijde echgenoot en kinderen, gij zijt nu in droefheid, maar ik zal U oons wederzien en dan zal uw hart zich verblijden; mijn onnigete waderzie is an voor mij te liden. (Thasa.)

Vaatwe, mijn dierbare kinderen, de vrede dood komt aan. Te spoedig is haar komst, te kort mijn levensjaar. Ik smek u, en laat U hier ter zorge van een vader, Die op U waken zal; blijft steeds in vrede te gader, Vertrouwt U in den Heer, en sta uw vader bij, Vergeet nooit uwen God en denk ook steeds aan mij.

Geliefde bloedverwanten, U verlatende, vraag ik geen tranen, maar gebede en offeranden. (H. Ambros.)

Mijn Jesus, barmhertigheid! (100 d. afl.)
Zoet Hart van Maria wees mijn heil! (300 d. afl.)

—

Mechelen a/Maas — Drukk. SMEETS

Rijkswachterskinderen die in Meeuwen overleden :

- WILLEMS N. overl. Meeuwen 2 februari 1924
- LODEWEYCKX Joanna Maria Josephina overl. Meeuwen 30 augustus 1947 (2m.)
- LODEWEYCKX Joanna Maria Josephina overl. Meeuwen 27 november 1950 (1d.)
- HERMANS Carolus Josephus overl. Meeuwen 31 mei 1943 (2w.)

ALFABETISCHE NAMENLIJST

- BALS, Charles, Louis, (32)
- BAMS Felix, Rémy (2)
- **BECKERS, Alfons, Gerard**
- BERT, Cyrille (35)
- BODVIN, Jean, Albert (9)
- BOGAERTS, René, Martha, Jozef (54)
- BORREMANS, Desiré (22)
- BRANTS, Ludovicus, Sylvester, Cyrille (4)
- BREBELS, Leonardus, Helena, François (74)
- CASTERMANS, Maurits, August (52)
- COOLS, Franciscus, Alphonsus (15)
- CREVE, Alphonsus, Edmondus (25)
- **CUSTERS, Jos**
- DEKEYSER, Alfons, Cyrille (44)
- DE PEUTER, Jozef, Lodewijk (56)
- DE SCHEEMAEKER, Michel, Cyrille (51)
- DE SMEDT, Aloïs, Joseph (1)
- ENGELLEN, Jacques (72)
- GHENNE, Louis
- GOETELLEN, Roger, Francis, Ludo (75)
- HERMANS, Hubert, Henri (28)
- HERMANS, Petrus, Josephus, Leopoldus (31)
- LAUWERS, Hendrik (3)
- LEINDERS, Nicolaas, Severin (5)
- **LEMMENS, Marcus, Louis, Hubertus, Guillaume**
- LEPEIRE, Camiel, Medard (36)
- LEURS, Lambert, Leonard (38)
- LODEWEYCKX, Raymond, Karel, Theresia (39)
- LOMMELEN, Emilius, Josephus (49)
- LOUWET, Jozef (68)
- LUYTEN, Victor, Benedictus (45)
- MAERSCHALCK, Maurice (57)
- MANNAERTS, Franciscus, Henricus (40)
- MARTENS, Felix, Eduard (20)
- MATHYS, Eugene, Willy (70)
- MEGANCK, Charles, Joseph, Cyrille (11)
- MERTENS, Albert, Renier (6)
- MERTENS, Jozef, Charles (66)
- MEULEMANS, Antoine
- **MEUS, François, Jean, Léon**
- MEUS, Joseph (73)
- MOONS, Joseph, François (10)
- NOËL, Alphonsus, Joannes, Alexander (71)
- **PAREYN, Joseph, Marie, Leonard**

- PAUWELS, Augustus, Josephus (59)
- PEETERS, Theodoor (42)
- PENNE, Alphonse, Marie (12)
- PROVINCIAEL, Jan, Baptist, Maria (47)
- PUT, Antoine (76)
- QUESTIER, Marcel, Maria, Leopold (53)
- RADELET, Oscar, Charles (46)
- RAYMAEKERS, Hubert, Jan, Gerardus, Maria (29)
- ROEX, Petrus, Jacobus (34)
- SCHAEKERS, Mathieu, Theodoor, Gerard (61)
- **SCHONKEREN, Jan**
- SEVENANTS, Frans (65)
- SMEETS, Theodoor, Alfons (17)
- SONCK, Victor
- STAPELS, Joseph, Lodewijk (14)
- STINISSEN, Frans, Jozef, Marie (60)
- STIJNEN, August, Jozef (23)
- TIELEMANS, Henricus, Joannes (58)
- THEUNIS, Jan, Eduard (18)
- THEUNIS, Jozef, Frans (41)
- THIJS, Camille, Nicolaas, Joseph (21)
- **ULRICHS, Patrick, Willy, Eugene**
- VANCLOOSTER, Roland, Marcel, André (64)
- **VANDERHENST, Michel, Emma, Guillaume**
- VANDERHEYDEN, Marcel (67)
- VAN DER JEUGHT, Fernand, Alfons, Marie (62)
- **VAN ENDERT, Livinus, Ludovicus**
- VANGEENDERHUYSEN, Jacques, Daniel, Ghislain
- VAN GELE, Pierre (55)
- **VANHOEF, Jacques, Hubert, Ghislain**
- VANHOENSHOVEN, Gustave, Guillaume (27)
- VANHOUDT, Adolf, Joseph, Ghislain (33)
- VANHUFFEL, Adhemar, Joseph (19)
- VANLAER, Theodoor, Lambert (30)
- VAN OVERBERGHE, Pierre, Celestin (8)
- VAN OVERMEIREN, Eduard, Joseph (26)
- VANVLIERBERGHE, Aloïs, Gerard (24)
- VAN WERDE, Maurice (69)
- VERLINDE, Marcel, Richard (63)
- VERMEIRE, Alfons, Jozef (48)
- VRANKEN, Christiaan, Paul Albert (43)
- WEUSTENRAAD, Jan, Mathijs (16)
- WILLEMS, Guillaume (13)
- WILLEN, Petrus, Josephus, Hubertus (7)
- WOUTERS, Eduardus, Franciscus, Maria (37)
- WOUTERS, Marcellus (50)

CHRONOLOGISCHE NAMENLIJST

- 1. DE SMEDT, Aloïs, Joseph
- 2. BAMS, Felix, Rémy
- 3. LAUWERS, Hendrik
- 4. BRANTS, Ludovicus, Sylvester, Cyrille
- 5. LEINDERS, Nicolaas, Severin
- 6. MERTENS, Albert, Renier
- 7. WILLEN, Petrus, Josephus, Hubertus
- 8. VAN OVERBERGHE, Pierre, Celestin
- 9. BODVIN, Jean, Albert
- 10. MOONS, Joseph, François
- 11. MEGANCK, Charles, Joseph, Cyrille
- 12. PENNE, Alphonse, Marie
- 13. WILLEMS, Guillaume
- 14. STAEPELS, Joseph, Lodewijk
- 15. COOLS, Franciscus, Alphonsus
- 16. WEUSTENRAAD, Jan, Mathijs
- 17. SMEETS, Theodoor, Alfons
- 18. THEUNIS, Jan, Eduard
- 19. VAN HUFFEL, Adhemar, Joseph
- 20. MARTENS, Felix, Eduard
- 21. THIJIS, Camille, Nicolas, Joseph
- 22. BORREMANS, Desiderius
- 23. STIJNEN, August, Jozef
- 24. VANVLIERBERGHE, Aloïs, Gerard
- 25. CREVE, Alphonsus, Edmondus
- 26. VAN OVERMEIREN, Eduard, Joseph
- 27. VANHOENSHOVEN, Gustave, Guillaume, Joseph
- 28. HERMANS, Hubert, Henri
- 29. RAYMAEKERS, Hubert, Jan, Gerardus, Maria
- 30. VANLAER, Theodoor, Lambertus
- 31. HERMANS, Petrus, Josephus, Leopoldus
- 32. BALS, Charles, Louis
- 33. VANHOUDT, Adolf, Joseph, Ghislain
- 34. ROEX, Petrus, Jacobus
- 35. BERT, Cyrille
- 36. LEPEIRE, Camiel, Medard
- 37. WOUTERS, Eduardus, Franciscus, Maria
- 38. LEURS, Lambert, Leonard
- 39. LODEWEYCKX, Raymond, Karel, Theresia
- 40. MANNAERTS, Franciscus, Henricus
- 41. THEUNIS, Jozef, Frans
- 42. PEETERS, Theodorus
- 43. VRANKEN, Christiaan, Paul, Albert
- 44. DEKEYSER, Alfons, Cyrille

- 45. LUYTEN, Victor, Benedictus
- 46. RADELET, Oscar, Charles
- 47. PROVINCIAEL, Jan, Baptist, Maria
- 48. VERMEIRE, Alfons, Jozef
- 49. LOMMELEN, Emilius, Josephus
- 50. WOUTERS, Marcellus
- 51. DESCHEEMAEKER, Michel, Cyrille
- 52. CASTERMANS, Maurits, August
- 53. QUESTIER, Marcel, Maria, Leopold
- 54. BOGAERTS, René, Martha, Jozef
- 55. VAN GELE, Pierre
- 56. DE PEUTER, Jozef, Lodewijk
- 57. MAERSCHALK, Maurice
- 58. TIELEMANS, Henricus, Joannes
- 59. PAUWELS, Augustus, Josephus
- 60. STINISSEN, Frans, Jozef, Marie
- 61. SCHAEKERS, Mathieu, Theodoor, Gerard
- 62. VAN DER JEUGHT, Fernand, Alfons, Marie
- 63. VERLINDE, Michel, Richard
- 64. VANCLOOSTER, Roland, Marcel, André
- 65. SEVENANTS, Frans
- 66. MERTENS, Jozef, Charles
- 67. VANDERHEYDEN, Marcel
- 68. LOUWET, Jozef
- 69. VAN WERDE, Maurice
- 70. MATHYS, Eugène, Willy
- 71. NOËL, Alphonsus, Joannes, Alexander
- 72. ENGELLEN, Jacques
- 73. MEUS, Jozef
- 74. BREBELS, Leonardus, Helena, François
- 75. GOETELLEN, Roger, Francis, Ludo
- 76. PUT, Petrus, Antonius

1920	DESMEDE	BAMS	BRANTS	LAUWERS		
1921	DESMEDE LEINDERS	BAMS	BRANTS	LAUWERS	MERTENS	
1922	LEINDERS	BAMS WILLEN	BRANTS V/OVERBERGHE	LAUWERS	MERTENS	
1923	LEINDERS PENNE	WILLEN MOONS	V/OVERBERGHE MEGANCK	LAUWERS BODVIN	MERTENS	STAEPELS
1924	PENNE	WILLEN WEUSTENRAAD	COOLS SMEETS	BODVIN	MERTENS	STAEPELS
1925	PENNE VAN HUFFEL	WEUSTENRAAD	SMEETS	BODVIN THEUNIS	MERTENS	STAEPELS
1926	VAN HUFFEL	WEUSTENRAAD	SMEETS MARTENS	THEUNIS	MERTENS	
1927	VAN HUFFEL	WEUSTENRAAD	MARTENS	THEUNIS	MERTENS	
1928	VAN HUFFEL	WEUSTENRAAD	MARTENS	THEUNIS	MERTENS	
1929	VAN HUFFEL	WEUSTENRAAD	MARTENS	THEUNIS	MERTENS	THIJS
1930	VAN HUFFEL	WEUSTENRAAD	MARTENS	THEUNIS	MERTENS	
1931	VAN HUFFEL BORREMANS	WEUSTENRAAD STIJNEN	MARTENS	THEUNIS	MERTENS V/VLIERBERGHE	THIJS
1932	BORREMANS	STIJNEN	MARTENS	THEUNIS CREVE	V/VLIERBERGHE	
1933	BORREMANS	STIJNEN	MARTENS V/OVERMEIREN	CREVE	V/VLIERBERGHE	
1934	BORREMANS	STIJNEN	V/OVERMEIREN	CREVE	V/VLIERBERGHE	
1935	BORREMANS VANHOENSHOVEN	STIJNEN	V/OVERMEIREN	CREVE	V/VLIERBERGHE	
1936	VANHOENSHOVEN	STIJNEN RAYMAEKERS	V/OVERMEIREN VANLAER	HERMANS H.	V/VLIERBERGHE HERMANS L.	
1937	VANHOENSHOVEN	RAYMAEKERS BALS	VANLAER	HERMANS H.	HERMANS L.	
1938	VANHOENSHOVEN	BALS	VANLAER	HERMANS H.	HERMANS L.	
1939	VANHOENSHOVEN	BALS VANHOUDT	VANLAER	HERMANS H. ROEX	HERMANS L.	
1940	VANHOENSHOVEN	VANHOUDT	VANLAER	ROEX BERT	HERMANS L.	
1941	VANHOENSHOVEN	VANHOUDT	VANLAER LEPEIRE	BERT	HERMANS L.	
1942	VANHOENSHOVEN	VANHOUDT	LEPEIRE	BERT	HERMANS L.	
1943	VANHOENSHOVEN	VANHOUDT MOUTERS E.	LEPEIRE	BERT LEURS	HERMANS L.	

1944	VANHOENSHOVEN	WOUTERS E.	LEPEIRE	LEURS	HERMANS L.			
1945	VANHOENSHOVEN LODEWEYCKX	WOUTERS E.	LEPEIRE	LEURS	HERMANS L.			
1946	LODEWEYCKX	WOUTERS E.	LEPEIRE	LEURS	HERMANS L.	MANNAERTS THEUNIS J.		
1947	LODEWEYCKX	WOUTERS E. THEUNIS J.	LEPEIRE PEETERS	LEURS VRANKEN	HERMANS L.	MANNAERTS		
1948	LODEWEYCKX	THEUNIS J.	PEETERS	VRANKEN	HERMANS L.	MANNAERTS		
1949	LODEWEYCKX	THEUNIS J.	PEETERS	VRANKEN	HERMANS L.			
1950	LODEWEYCKX	THEUNIS J.	PEETERS	VRANKEN	HERMANS L.			
1951	LODEWEYCKX	THEUNIS J.	PEETERS	VRANKEN	HERMANS L.			
1952	LODEWEYCKX	THEUNIS J.	PEETERS LUYTEN	VRANKEN	HERMANS L. DEKEYSER			
1953	LODEWEYCKX RADELET	THEUNIS J.	LUYTEN	VRANKEN	DEKEYSER			
1954	RADELET	THEUNIS J.	LUYTEN	VRANKEN	DEKEYSER	PROVINCIAEL VERMEIRE		
1955	RADELET	THEUNIS J.	LUYTEN VERMEIRE	VRANKEN	DEKEYSER	PROVINCIAEL		
1956	RADELET	THEUNIS J.	VERMEIRE	VRANKEN	DEKEYSER	PROVINCIAEL		
1957	RADELET	THEUNIS J.	VERMEIRE	VRANKEN	DEKEYSER	PROVINCIAEL LOMMELEN		
1958	RADELET	THEUNIS J. WOUTERS M.	VERMEIRE	VRANKEN	DEKEYSER	LOMMELEN		
1959	DESCHEEMAEKER	WOUTERS M.	VERMEIRE	VRANKEN	DEKEYSER	LOMMELEN		
1960	DESCHEEMAEKER	WOUTERS M.	VERMEIRE	VRANKEN	DEKEYSER	LOMMELEN		
1961	DESCHEEMAEKER	WOUTERS M.	VERMEIRE	VRANKEN	DEKEYSER	LOMMELEN		
1962	DESCHEEMAEKER QUESTIER	WOUTERS M.	CASTERMANS	VRANKEN	DEKEYSER	LOMMELEN		
1963	QUESTIER	WOUTERS M.	CASTERMANS	VRANKEN	DEKEYSER	LOMMELEN	BOGAERTS	
1964	QUESTIER	WOUTERS M. DE PEUTER	CASTERMANS VAN GELE	VRANKEN	DEKEYSER	LOMMELEN	BOGAERTS MAERSCHALCK	
1965	QUESTIER PAUWELS	DE PEUTER	VAN GELE	VRANKEN	DEKEYSER	LOMMELEN	MAERSCHALCK	TIELEMANS
1966	PAUWELS	DE PEUTER	VAN GELE	VRANKEN	DEKEYSER	LOMMELEN	MAERSCHALCK	TIELEMANS
1967	PAUWELS	DE PEUTER	VAN GELE SCHAEEKERS	VRANKEN	DEKEYSER	LOMMELEN	MAERSCHALCK STINISSEN	TIELEMANS

1968	PAUMELS	DE PEUTER V.D. JEUGHT	SCHAEKERS	VRANKEN	DEKEYSER	LOMMELEN	STINISSEN	TIELEMANS		
1969	PAUMELS	V.D. JEUGHT	VERLINDE	VRANKEN	DEKEYSER	LOMMELEN VANCLOOSTER	STINISSEN	TIELEMANS		
1970	SEVENANTS	V.D. JEUGHT	VERLINDE	VRANKEN	DEKEYSER	VANCLOOSTER	STINISSEN	TIELEMANS		
1971	SEVENANTS	V.D. JEUGHT	VERLINDE	VRANKEN	DEKEYSER	VANCLOOSTER	STINISSEN	TIELEMANS		
1972	SEVENANTS VAN WERDE	V.D. JEUGHT LOUWET	VERLINDE	MERTENS	DEKEYSER V.D. HEYDEN	VANCLOOSTER VAN ENDERT	STINISSEN VANHOEF	TIELEMANS		
1973	VAN WERDE NOËL	V.D. JEUGHT LOUWET	MATHYS	MERTENS	V.D. HEYDEN	VAN ENDERT	VANHOEF	TIELEMANS		
1974	NOËL	LOUWET	MATHYS	MERTENS	V.D. HEYDEN MEUS F.	VAN ENDERT	VANHOEF	TIELEMANS	ENGELEN	
1975	NOËL	LOUWET	MATHYS	MERTENS	MEUS F.	VAN ENDERT	VANHOEF	TIELEMANS	ENGELEN	
1976	NOËL	LOUWET	MATHYS	MERTENS	MEUS F.	VAN ENDERT	VANHOEF	TIELEMANS	ENGELEN	
1977	NOËL GOETELN	LOUWET	MATHYS	MERTENS MEUS J.	MEUS F.	VAN ENDERT	VANHOEF	TIELEMANS	ENGELEN BREBELS	
1978	GOETELN	LOUWET	BECKERS	MEUS J.	MEUS F.	VAN ENDERT	VANHOEF	V.D. HENST	BREBELS	
1979	GOETELN	LOUWET SCHONKEREN	BECKERS	MEUS J.	MEUS F.	VAN ENDERT	VANHOEF	V.D. HENST	BREBELS	
1980	GOETELN	SCHONKEREN	BECKERS	MEUS J.	MEUS F.	VAN ENDERT	VANHOEF	V.D. HENST	BREBELS	
1981	GOETELN PUT	SCHONKEREN	BECKERS	MEUS J.	MEUS F.	VAN ENDERT	VANHOEF	V.D. HENST	BREBELS	
1982	PUT	SCHONKEREN	BECKERS	MEUS J.	MEUS F.	VAN ENDERT	VANHOEF	V.D. HENST	CUSTERS	
1983	PUT	SCHONKEREN	BECKERS	MEUS J. LEMMENS	MEUS F.	VAN ENDERT	VANHOEF	V.D. HENST	CUSTERS	
1984	PUT	SCHONKEREN	BECKERS	LEMMENS	MEUS F.	VAN ENDERT	VANHOEF	V.D. HENST	CUSTERS	
1985	PUT	SCHONKEREN	BECKERS	LEMMENS	MEUS F.	VAN ENDERT	VANHOEF	V.D. HENST	CUSTERS	
1986	PUT	SCHONKEREN	BECKERS	LEMMENS	MEUS F.	VAN ENDERT	VANHOEF	V.D. HENST	CUSTERS	
1987	PUT	SCHONKEREN	BECKERS	LEMMENS	MEUS F.	VAN ENDERT	VANHOEF	V.D. HENST	CUSTERS	
1988	PUT PAREYN	SCHONKEREN	BECKERS	LEMMENS	MEUS F.	VAN ENDERT	VANHOEF	V.D. HENST	CUSTERS	
1989	PAREYN	SCHONKEREN	BECKERS	LEMMENS	MEUS F.	VAN ENDERT	VANHOEF	V.D. HENST	CUSTERS	
1990	PAREYN	SCHONKEREN	BECKERS	LEMMENS	MEUS F.	VAN ENDERT	VANHOEF	V.D. HENST	CUSTERS	ULRICHS

HEEMKRING "DE REENGENOTEN" MEEUWEN

VOORZITTER

Bosmans Jean Beemdstraat 77 Tel. 011/792 164
3578 Meeuwen-Gruitrode

SECRETARIS

Schrooten Quiri Weg op Bree 58 Tel. 011/792 480
3578 Meeuwen-Gruitrode

PENNINGMEESTER

Kerfs Jef Gruitroderbaan 30 Tel. 011/792 467
3578 Meeuwen-Gruitrode

KERNLEDEN

Bauduin Robert Wijshagerkiezel 16 Tel. 011/472 735
3578 Meeuwen-Gruitrode

Claes Andre Boogstraat 16 Tel. 011/634 079
3578 Meeuwen-Gruitrode

Corstjens Johan Nicolaas van Brederostr. 1 Tel. 011/854 523
3578 Meeuwen-Gruitrode

Creemers Guido St.-Janslaan 28 Tel. 011/332 155
3610 Diepenbeek

Geerkens Godelieve Zouwstraat 17 Tel. 011/353 434
3600 Genk

Jaenen Thomas Hoekstraat 10 Tel. 011/792 674
3578 Meeuwen-Gruitrode

Janssen Lambert Weg naar Helchteren 41 Tel. 011/793 333
3578 Meeuwen-Gruitrode

Kerfs Jozef Arkstraat 100 Tel. 011/714 771
3760 Lanaken

Leyssen Jan Broekkantstraat 13 Tel. 011/792 258
3578 Meeuwen-Gruitrode

Paesen Noel Henri Vanheurckstraat 5 Tel. 03/226 4649
2000 Antwerpen

Taens Jaak Elzenstraat 13 Tel. 011/792 245
3578 Meeuwen-Gruitrode

Vaesens Jaak Helipoststraat 42 Tel. 011/270 159
3500 Hasselt

Vliegen Martin Hoekstraat 5 Tel. 011/792 675
3578 Meeuwen-Gruitrode

De feestelijkheden evenals de realisatie van dit boek rond 70 jaar Rijkswacht MEEUWEN-GRUITRODE werden mede ondersteund door volgende middenstanders :

- **AEGTEN PVBA**, Peercerbaan 59, MEEUWEN-GRUITRODE
- **A.S.L.K. SMEETS** Mathieu, Hoogstraat 5, MEEUWEN-GRUITRODE
- **B.A.C.** Hoogstraat 11, MEEUWEN-GRUITRODE
- **BAUDUIN-MEERTENS**, Niriam Pelzen, Wijsahgerkiezel 14, MEEUWEN-GRUITRODE
- **BLOEMEN-BRUNINCKX**, 't Pleintje, Kerkplein 2A1, MEEUWEN-GRUITRODE
- **BOSMANS** Guido, garage, Groenstraat 37, MEEUWEN-GRUITRODE
- **BRANTS-BOSMANS**, legerstock, Elzenstraat 9, MEEUWEN-GRUITRODE
- **BULLEN-HOUSEN** Jos, verzekeringen, Voerliestraat 71, MEEUWEN-GRUITRODE
- **BUXUSHOF**, Wijshagerkiezel 15, MEEUWEN-GRUITRODE
- **CAYMAX-LUYTEN** B.V.B.A, Sparstraat 6, MEEUWEN-GRUITRODE
- **CERA**, GRUITRODE, Weg naar Opoeteren 8, MEEUWEN-GRUITRODE
- **CEYSSENS-KERKHOF**s, benzinstation, Genkerbaan, MEEUWEN-GRUITRODE
- **CEYSSENS-NOUWEN**, houthandel, Neermolenweg 9, MEEUWEN-GRUITRODE
- **CIM HARDI N.V.** Frankrijklei 119, ANTWERPEN
- **CREEMERS Michel**, bandencentrale, Grote Baan 29, MEEUWEN-GRUITRODE
- **DRIJKONINGEN-TIELENS**, schrijnwerkerij, Zandstraat 1, MEEUWEN-GRUITRODE
- **ELEN Ludo**, verzekeringen, Gestelstraat 59, MEEUWEN-GRUITRODE
- **ELLIMETAL**, Schutterslaan 8, MEEUWEN-GRUITRODE
- **FEYEN-LUYTEN** Ferdinand, verzekeringen, Rozenstraat 11, MEEUWEN-GRUITRODE
- **FEYEN-HAEX** Leopold, verzekeringen, Heidestraat 58, MEEUWEN-GRUITRODE
- **GABRIELS-EVENS** Mathy, veehandel, Muisvenstraat 73, MEEUWEN-GRUITRODE
- **GEERKENS Lambert NV**, stallenbouw, Weg op Bree 96, MEEUWEN-GRUITRODE
- **GIELEN-VROLIJKX**, boomkwekerij, Schoolstraat 33, MEEUWEN-GRUITRODE
- **GIJBELS NV**, Heikantstraat 17, MEEUWEN-GRUITRODE
- **GEUSSENS** Jan, garage, Opitterkiezel 54, BREE
- **GEUSSENS** Jozef, aannemer, Weg naar Opitter 74, MEEUWEN-GRUITRODE
- **GEUSSENS-MAGGEN**, meubelen, Hoogstraat 42, MEEUWEN-GRUITRODE
- **GEUSSENS** Mathieu, aannemer, Weg naar Opitter 94, MEEUWEN-GRUITRODE
- **GEUSSENS-NOUWEN**, bakker, Martinlaan 6, MEEUWEN-GRUITRODE
- **HAEX B.V.B.A.** bouwonderneming, Tulpenstraat 20, MEEUWEN-GRUITRODE
- **HENDRIKX-NEYENS** Christ, NMKN, Venhovenstraat 14, MEEUWEN-GRUITRODE
- **HENDRIKX-CREEMERS** Jozef, stallenbouw, Neerhovenstraat 38, MEEUWEN-GRUITRODE
- **HILKENS-WINTERS** Jan, garage, Weg naar Ellikom 246, MEEUWEN-GRUITRODE
- **HUBRECHTS** Hendrik, voedingsmiddelen, Royerplein 30, MEEUWEN-GRUITRODE
- **HOOGMARTENS-WINTERS** Jaak, wegebouw, Hoogstraat 28, MEEUWEN-GRUITRODE
- **JACOBS-EERDEKENS** Jaak, verzekeringen, Breekiezel 16, MEEUWEN-GRUITRODE
- **JACOBS-EERDEKENS** Luc, verzekeringen, Royerstraat 13, MEEUWEN-GRUITRODE

- JANSSEN Albert, woningbouw, Larkenstraat 12A, MEEUWEN-GRUITRODE
- JANSSEN NV, Peerderbaan 63, MEEUWEN-GRUITRODE
- KENIS-SIMONS, bakkerij, Gruitrodebaan 1, MEEUWEN-GRUITRODE
- KERFS-HOOGMARTENS Maurice, electrohandel, Beemdstraat 28, MEEUWEN-GRUITRODE
- KERFS Willy, electrohandel, Ophovenstraat 21, MEEUWEN-GRUITRODE
- KERKHOF-CLIJSTERS Mathieu, grondwerken, Ophovenstraat 116, MEEUWEN-GRUITRODE
- LEENDERS, metaalconstructie, breekiezel 18, MEEUWEN-GRUITRODE
- LEYSSEN-DRIJKONINGEN, Schutterslaan 9, MEEUWEN-GRUITRODE
- LEYSSEN-GILISSEN, garage, Betonweg 5, MEEUWEN-GRUITRODE
- LIPKENS-BULLEN Robert, slager, weg naar Opoeteren 21, MEEUWEN-GRUITRODE
- L.P.W. zwembouwenbouw, Ophovenstraat 181, MEEUWEN-GRUITRODE
- NELIS-MOLEMANS, Hoogstraat 7, MEEUWEN-GRUITRODE
- NIJSEN-GIELEN Gerard, Nieuwstraat 5, MEEUWEN-GRUITRODE
- NIJSEN-HUYSMANS Jan, Weg naar Opitter 24, MEEUWEN-GRUITRODE
- PIRSON-WIDDERSHOVEN, bakker, Royerplein 20, MEEUWEN-GRUITRODE
- PLESSERS-VANHOOT, verwarming, Beemdstraat ^{JANSSEN} ~~12~~ ²⁴, MEEUWEN-GRUITRODE
- PLESSERS-KERKHOF, garage, Weg naar Helchteren 16, MEEUWEN-GRUITRODE
- PLESSERS-PAESEN, centrale verwarming, Hoogstraat 60, MEEUWEN-GRUITRODE
- QICS NV, Venstraat 3, MEEUWEN-GRUITRODE
- ROOSEN Valère, garage, Gestelstraat 3, MEEUWEN-GRUITRODE
- SCHUERMANS-PANNEMANS Eddy, vleescentrale, Kerkstraat 6, MEEUWEN-GRUITRODE
- SCHILDERMANS-CREMMERS Ludo, drankenhal, Gestelstraat 58, MEEUWEN-GRUITRODE
- SCHILDERMANS-GILIS Marc, advocaat, Hoogstraat 16 bus 1, MEEUWEN-GRUITRODE
- SIMONS VIER, kleding, Grote Baan 34, MEEUWEN-GRUITRODE
- SMEETS-CONINGS Louis, electrohandel, Betonweg 228, MEEUWEN-GRUITRODE
- VANDEBROEK-MICHIELS, frituur Eikelendos, Breekiezel 26, MEEUWEN-GRUITRODE
- VERDONCK-AEGTEN Marc, frituur, Dorp 50, MEEUWEN-GRUITRODE
- VERHEYEN Eddy, garage, Breekiezel 31, MEEUWEN-GRUITRODE
- VERMEULEN NV, vervoeronderneming, weg naar Opitter 36, MEEUWEN-GRUITRODE
- WITTERS-HILKENS Marc, bouwonderneming, Weg naar Ellikom 246, MEEUWEN-GRUITRODE
- Vandijck Jef, garage, Rozerstraat, Meeuwen-Gruitrode
- Gussens Jan, vervoeder, Plockroy, Meeuwen-Gruitrode

In het bijzonder willen wij het gemeentebestuur van MEEUWEN-GRUITRODE danken voor de extra steun die wij op diverse vlakken hebben ontvangen.

DE REENGENOTEN

TIJDSCHRIFT VAN GESCHIED- EN HEEMKUNDIGE KRING

"DE REENGENOTEN"

MEEUWEN

Achtste jaargang nr. 2 (Themanummer)